

Waterschap De Dommel

Bestuursrapportage 2025-3 en Jaarstukken 2025

januari – december 2025

Jaarverslag 2025	4
1 Inleiding	5
1.1 De financiële resultaten in één oogopslag	5
1.2 Meerjarige financiële ontwikkelingen	8
1.3 Voorstel resultaatbestemming	9
1.4 De opbouw van de jaarstukken.....	9
2 Programmaverantwoording	13
2.1 Beleidsveld Watersysteem.....	13
2.1.1 Realisatie doelstellingen	13
2.1.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen.....	13
2.1.3 Baten en lasten.....	31
2.1.4 Investerings	33
2.1.5 Kansen en risico's.....	36
2.1.6 Majeure projecten	37
2.2 Beleidsveld Waterketen/ Schoon water	43
2.2.1 Realisatie doelstellingen	43
2.2.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen.....	43
2.2.3 Baten en lasten.....	59
2.2.4 Investerings	60
2.2.5 Kansen en risico's.....	64
2.2.6 Majeure projecten	66
2.3 Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering	72
2.3.1 Realisatie doelstellingen	72
2.3.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen.....	72
2.3.3 Baten en lasten.....	93
2.3.4 Investerings	97
2.3.5 Kansen en risico's.....	99
2.4 Totaal exploitatie en investeringen	100
2.5 Overzicht dekkingsmiddelen	101
2.6 Heffing vennootschapsbelasting	101
2.7 Onvoorzien	101
3 Realisatie belastingopbrengsten en toelichting.....	102
3.1 Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten.....	102
3.2 Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid	102

3.3 Watersysteembeheer	103
3.3.1 Realisatie van belastingopbrengsten	103
3.3.2 Toelichting op realisatie van belastingopbrengsten	103
3.3.3 Eenheden watersysteemheffing	104
3.3.4 Lastendruk	105
3.4 Zuiveringsbeheer	106
3.4.1 Realisatie van belastingopbrengsten	106
Nog te bestemmen resultaat	106
3.4.2 Toelichting op realisatie van belastingopbrengsten	107
3.4.3 Eenheden zuiveringsheffing	107
3.4.4 Lastendruk	107
4 Beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten	108
4.1 Uiteenzetting van de financiële positie	108
4.1.1 Financiering	108
4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	112
4.1.3 Stand en verloop bestemmingsreserves	116
4.1.4 Stand en verloop voorzieningen	116
4.1.5 Kengetallen	117
4.2 Assetmanagement	120
4.3 Bedrijfsvoering	120
4.3.1 Stand van zaken van de bedrijfsvoering	120
4.3.2 Informatie over de financiële rechtmatigheid	121
4.3.3 Maatregelen ter voorkoming van toekomstige afwijkingen financiële rechtmatigheid	127
4.4.3 Gemeenschappelijke regelingen	129
JAARREKENING	133
5 Inleiding	134
6 Overzicht van baten en lasten en toelichting	135
6.1 Overzicht van baten en lasten	135
6.2 Toelichting	135
6.2.1 Aanwending onvoorzien	137
6.2.2 Overzicht incidentele baten en lasten	137
6.2.3 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	138
6.2.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	138

7 Gerealiseerde investeringen en toelichting	140
7.1 Investerings	140
7.2 Toelichting	140
8 Balans	141
8.1 Balans	141
8.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	143
8.3 Toelichting op de balans	148
8.4 Rechtmatigheidsverantwoording	159
9. Overige gegevens	161
Lijst met afkortingen	167
Bijlage/ Uitvoeringsinformatie	170
Baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten	170
Raming van nettokosten naar beleidsproducten	173
Bijlage 1 Nadere informatie beleidsveld watersysteem	176
Bijlage 2 Nadere informatie beleidsveld waterketen	189
Bijlage 3 Nadere informatie beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering	204
Bijlage 4 Rapportage majeure projecten beleidsveld watersysteem	212
Bijlage 5 Rapportage majeure projecten beleidsveld waterketen en schoon water	222
Bijlage 6 Renteresultaat	244
Bijlage 7 Lijst projecten/ kredieten	245
Bijlage 8 WKC overzicht 2025	250

Jaarverslag 2025

1 Inleiding

1.1 De financiële resultaten in één oogopslag

In onderstaande tabellen zijn het exploitatieresultaat en het investeringsvolume weergegeven ten opzichte van de begroting 2025, de begroting 2025 na wijziging en de jaareindeverwachting.

Exploitatie 2025 (bedragen x € 1.000)	<u>Rekening</u>	<u>Begroting</u>	<u>Begroting</u> <u>na wijziging</u>	<u>JEV</u> <u>2e Burap</u>
Lasten (netto)	166.185	169.359	173.457	171.736
Baten	166.934	162.013	162.013	165.252
Nog te bestemmen resultaat 2025	<u>749</u>	<u>-7.346</u>	<u>-11.444</u>	<u>-6.484</u>

De realisatie 2025 ad € 749.000 voordeel is 12 miljoen lager uitgekomen dan begroot na wijziging ad 11,4 mln. nadeel. Dit wordt met name verklaard door de volgende posten:

Bestuurlijke afspraken:

Nog niet bestede wel beschikte stimuleringsmaatregelen (4 mln. begroot)**	2,4 mln.
Nog niet bestede middelen herwaardering gronden (2,7 mln. begroot)	2,5 mln.
Lager uitgekomen kwijtschelding belastingen (3,4 mln. begroot)	2,3 mln.
Totaal	7,2 mln

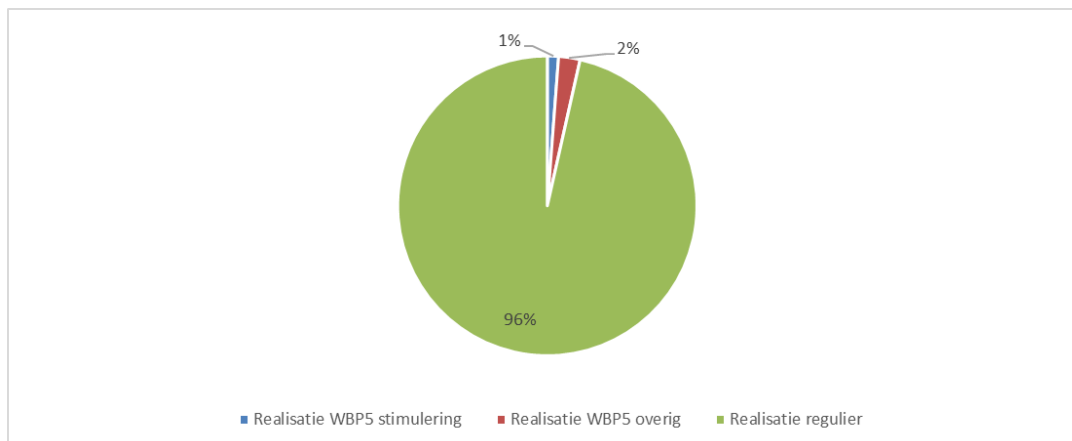
**

Hiervoor wordt geadviseerd dit verschil toe te voegen aan de bestemmingsreserve stimuleringsmaatregelen voor een bedrag van € 2,2 mln. De overige 0,2 mln. betreft de stimuleringsregeling klimaatbuffer waarvan de subsidie pas na afronding binnen 3 jaar definitief wordt vastgesteld.

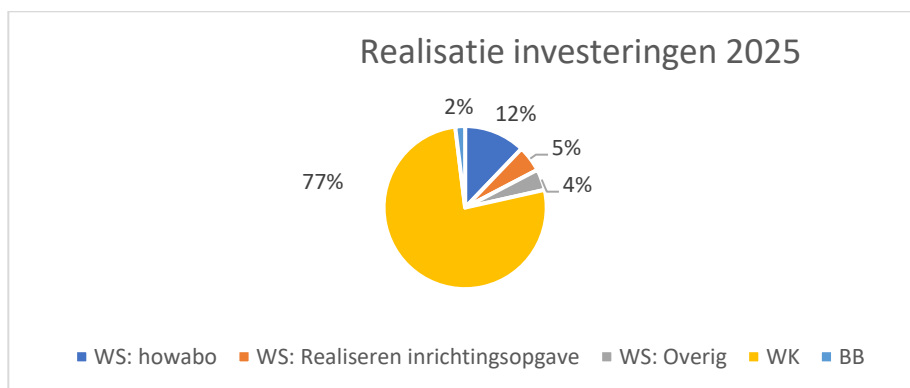
Overige bijzondere afwijkingen zijn:

Incidentele baten grond	0,9 mln.
Lagere kapitaallasten projecten	2,2 mln.
Lagere personele lasten (incl. geactiveerde uren en personele baten)	2,0 mln.
Totaal	5,1 mln.

De verdeling van de lasten over de reguliere activiteiten en de WBP5 activiteiten is in 2025 als volgt uitgekomen. Dit beeld is consistent met de voorgaande jaren en begroting. In de reguliere activiteiten zijn de volledige personele lasten opgenomen waardoor het beeld enigszins vertekend is. Onderstaand beeld laat zien dat de financiële omvang van de activiteiten weergegeven in het overzicht met de smileys, financieel een relatief klein onderdeel is van de begroting ten opzichte van de reguliere bedrijfsvoering.

	<u>Rekening</u>	<u>Begroting</u>	<u>Begroting na wijziging</u>	<u>JEV 2e Burap</u>
Investeringsen 2025				
Bruto investeringen	83.522	152.644	152.644	95.286
Inkomsten (m.n. subsidies)	-10.183	-24.512	-24.512	-12.073
Netto investeringen	<u>73.339</u>	<u>128.132</u>	<u>128.132</u>	<u>83.213</u>

De investeringsomvang is gedurende 2025 ten opzichte van de begroting neerwaarts bijgesteld. Door de voorbereiding op de invoering van onder andere assetmanagement binnen de waterketen is een beter tijdsgebonden inzicht ontstaan in de meerjarige opgave en de bijbehorende planning, inclusief realistische doorlooptijden en oplevermomenten. De bijstelling is gebaseerd op een herijking van de planning, waarbij rekening is gehouden met een haalbare fasering in de tijd, beschikbare capaciteit en uitvoeringsmogelijkheden.

Daarbij wordt de kanttekening gemaakt dat assetmanagement zich in 2025 primair heeft gericht op projecten binnen cluster Eindhoven en later in het jaar op Soerendonk, Hapert en Sint-Oedenrode. In 2026 wordt een vervolgstap gezet in de verdere implementatie van assetmanagement.

De investeringsopgave voor Watersysteem is geprioriteerd en geprogrammeerd in de tijd en heeft tevens geleid tot een neerwaartse bijstelling. Deze bijstellingen zijn in de burap 2025-2 gerapporteerd. Bij Bestuur en Bedrijfsvoering zijn met name de investeringen in energiemaatregelen achtergebleven. Onderstaand is inzicht gegeven in de omvang van de investeringen naar de programma's:

		<u>Begroting</u>	<u>In %</u> <u>begroting</u>
		<u>na</u>	<u>na</u>
<i>Afwijking per beleidsveld:</i>	<u>Rekening</u>	<u>wijziging</u>	<u>wijziging</u>
Watersysteem	15.773	30.073	52,4%
Waterketen	56.138	91.124	61.6%
Bestuur en Bedrijfsvoering	1.428	6.935	20,6%

Prestaties en resultaten beleidsvelden

Voor waterketen heeft bijstelling van het projectenprogramma ertoe geleid dat projecten die als reservering op de planning stonden later in de tijd zijn gezet. Dit heeft geen effect op lagere of minder prestaties. Daarnaast zijn er projecten goedkoper uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de stuwen en gemalen.

De lagere investeringen bij Bestuur en bedrijfsvoering zijn in hoofdzaak de energie en klimaatmaatregelen die nog onvoldoende in voorbereiding waren. De maatregelen zullen in een tweede fase meegenomen worden in het assetmanagement.

Ten aanzien van watersysteem was in de beleidsbegroting opgenomen dat 8 projecten in 2025 opgeleverd zouden kunnen worden. Deze projecten zouden goed zijn voor de inrichting van 9,9 kilometer aan waterlopen, 892,3 hectare Natte Natuurparel en 1,9 kilometer aan ecologische verbindingszone. Daarnaast zouden 8 vismigratieknelpunten kunnen worden opgelost. Een beekherstelproject is vanwege beroepsprocedure vertraagd maar tegelijk is een EVZ project wel tot uitvoering gebracht en grotendeels uitgevoerd. De prestatie vindt plaats in 2026.

Aanvullend is een waterberging van 3,8 ha met voorrang gerealiseerd om de kans op toekomstige wateroverlast in het getroffen stroomgebied van de Kleine Beerze te verkleinen.

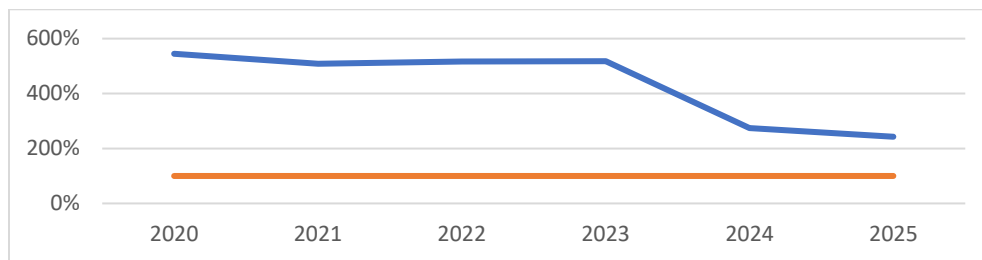
Drie trajecten zijn versneld gestart ter bijstelling van de vertraagde resultaten.

	BB2025	Gerealiseerd
KRW inrichten waterlopen	9,9 km	5,4 km
KRW vismigratie knelpunten	8 stuks	3 stuks
KRW Natte Natuurparel	892,3 ha	603 ha
Waterconservering	n.t.b.	3,8 ha
EVZ	1,9 km	- km

Met betrekking tot het investeringsportfolio Hoogwaterbescherming zijn 2 trajecten vertraagd. Voortgang op het keringenprogramma zal bij de VJN inzichtelijk gemaakt worden. De kosten voor afronding van het project St Oedenrode zijn lager uitgevallen.

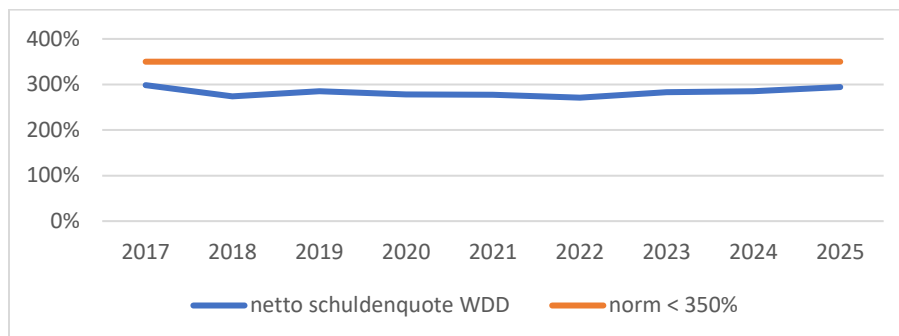
1.2 Meerjarige financiële ontwikkelingen

Meerjarige ontwikkeling eigen vermogen (exclusief bestemmingsreserves) ten opzichte van het weerstandsvermogen

Waterschap De Dommel heeft de afgelopen jaren bewust haar vermogenspositie ingezet om haar doelen te bereiken zoals uit bovenstaande grafiek blijft. In 2025 is de verhouding eigen vermogen (exclusief bestemmingsreserves) ten opzichte van het weerstandsvermogen uitgekomen op 243%. Met andere woorden het eigen vermogen (exclusief bestemmingsreserve) is 1,4 maal groter dan het benodigde weerstandsvermogen. De vrije ruimte biedt ook de komende jaren ruimte om vermogen in te zetten om de doelstellingen te behalen.

Ontwikkeling schuldenquote

Waterschap De Dommel hanteert als norm voor de schuldenquote 350%. In 2025 is deze uitgekomen op 294%.

1.3 Voorstel resultaatbestemming

Het nog te bestemmen resultaat 2025 bedraagt € 749.000 voordeel (begroot na wijziging € 11.444.000 nadeel).

Voor kostendrager zuiveringsbeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 118.000 nadeel (begroot na wijziging € 5,8 mln. nadeel).

Voor kostendrager watersysteembeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 867.000 voordeel (begroot na wijziging € 5,6 mln. nadeel).

Een nadere toelichting op de afwijking ten opzichte van de begroting na wijziging is opgenomen in hoofdstuk 2 van het jaarverslag 2025.

Er zal een afzonderlijk voorstel voor resultaatbestemming 2025 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

1.4 De opbouw van de jaarstukken

De Jaarstukken 2025 bestaan uit twee delen:

- Het jaarverslag, met de belangrijkste ontwikkelingen in 2025, het in 2025 gerealiseerd beleid per beleidsveld, met toelichtingen per beleidsveld en de verplichte paragrafen;
- De jaarrekening met het financiële deel met het overzicht baten en lasten met toelichting en de balans per 31 december 2025 met toelichting.

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Legenda (afwijking alleen ingevuld indien resultaat niet gehaald):	
	= Resultaat is gehaald in 2025
	= Resultaat behoeft nog aandacht, volledige realisatie vindt in 2026 plaats
	= Resultaat wordt naar verwachting niet gehaald

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Voor 2025 staan de volgende hoofdonderwerpen centraal, welke ook om bestuurlijke besluiten vragen: Beïnvloeding beleid en dossiers extern, Achteruitgang grondwaterstanden voorkomen, Nieuw beleid voor (grond)water, Schoon en gezond water op korte en lange termijn, Water en ruimte, Toekomstbestendige waterschap en maatschappelijke vraagstukken, Innovatie				

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025- 1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De programmering bij nieuwe initiatieven: Dat betekent dat wij, in lijn met eerdere DB besluiten, op dit moment aanvullend onderzoek doen naar de effectiviteit van bypasses in de getroffen gebieden. Ook onderzoeken wij of het mogelijk en wenselijk is om in de toekomst rekening te houden met (nog) extremere situaties in onze projecten. Deze onderzoeken geven ons mogelijk nieuwe inzichten in de wijze waarop de watertransitie succesvol kan zijn.				

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Daarnaast nemen wij geuite zorgen uit ons gebied serieus. Wij besteden daarom aandacht aan de specifieke acties, zoals beschreven in het nazorgplan, te weten (niet limitatief): a. Organiseren extra bijeenkomsten/bewonersavonden; b. Onderzoek naar het treffen van extra maatregelen in getroffen gebieden; c. Wij voegen B watergangen toe aan de schouw.				

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De voortgang van de nazorg wateroverlast wordt gerapporteerd in de Burap en zodra nieuwe beekherstelprojecten opgestart worden, wordt het algemeen bestuur geïnformeerd.				

2 Programmaverantwoording

2.1 Beleidsveld Watersysteem

2.1.1 Realisatie doelstellingen

Het beleidsveld Watersysteem omvat de inrichting, beheer en onderhoud van watersystemen, vergunningverlening en handhaving, Keur en beleid, innovatie en strategie met betrekking tot watersysteembeheer.

2.1.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Het jaar 2025 was erg droog. Er viel zelfs minder neerslag dan in 2018. Hierdoor veranderde het natte begin van 2025 met relatief hoge grondwaterstanden (gevolg van het natte jaar 2024) al snel in lage grondwaterstanden en lage afvoeren. De maand maart was uitzonderlijk droog waardoor de grondwaterstanden op 1 april grotendeels onder de GVG lagen. En ook na maart bleef de neerslag grotendeels onder het gemiddelde. Alleen de maanden januari, september en oktober kenden een gemiddelde neerslag. Door het uitblijven van de neerslag en hoge verdamping dreigde een aantal beken droog te vallen. Om dit te voorkomen werden een aantal beken aan het infuus gelegd om te zorgen dat de bijzonder natuur niet verloren gaat.

Het jaar 2025 eindigen we met een neerslagtekort, negatieve waterbalans en erg lage grondwaterstanden. Het neerslagtekort en de waterbalans zijn dit jaar het laagste van de afgelopen jaren en ook de grondwaterstand staat voor een groot deel van het gebied op het laagste niveau t.o.v. de afgelopen jaren.

Net als de afgelopen jaren was ook 2025 een jaar met extremen, alleen dit jaar gekenmerkt door droogte. Er moet veel neerslag vallen om op 1 april 'normale' grondwaterstanden voor de tijd van het jaar te krijgen.

Het volledige jaaroverzicht WKC watersysteem 2025 is als bijlage opgenomen

De watertransitie maakt dat de hoeveelheid strategie en beleidsdossiers groot is. Dit betekent een zorgvuldige interne bestuurlijke bespreking en/of afstemming met andere waterschappen. Alle trajecten lopen en boeken voortgang alleen vertraging of extra bestuurlijke besprekingsmomenten betekent een vertraging op andere dossiers. Zorgvuldig afwegen en prioriteren in overleg met bestuur zal de komende periode meer nadruk krijgen.

Ditzelfde geldt voor de uitvoering van projecten, waarmee onze watertransitie doelstellingen gehaald worden. Ook hiervoor geldt dat, vanwege schaarste in personeel, keuzes gemaakt moeten worden op onze inzet. Focus hierbij ligt op integrale en gebiedsgerichte opgaven waarin stappen worden gezet naar volledig systeemherstel.

Ten opzichte van de beleidsbegroting is er sprake van een onder realisatie van circa € 14.500.000 binnen het programma realiseren inrichtingsdoelen. Deze afwijking is in de vorige Burap reeds aangekondigd en houdt verband met de vertraging in enkele uitvoeringsprojecten ten gevolge van enkele beroepsprocedures. Daarnaast is een deel van de 'onder-realisatie' te verklaren uit het verminderen van structurele inhuur, omdat de provincie Noord-Brabant in de loop van 2025 extra capaciteit (manifest) ter beschikking heeft gesteld. Deze manifestcapaciteit betreft mensen die bij waterschap De Dommel 'gedetacheerd' worden om bij te dragen aan projecten met een gezamenlijke doelstelling. In de nettoresultaten zitten grotere verschillen, maar deze vooral te verklaren door extra inkomsten. Op diverse projecten zijn extra beschikkingen en afspraken gemaakt over inkomsten (o.a. bijdrage ASML en GOB).

Stimuleringsregeling gemeentelijke uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie:

Waterschap De Dommel zet in op het realiseren van een leefomgeving die klaar is voor de toekomst met een watersysteem dat daarbij past. Tot 2030 willen we koplopers stimuleren om maatregelen te nemen die in lijn zijn met de watertransitie. Om dit te stimuleren zijn er drie regelingen. In onderstaande afbeeldingen is opgenomen wat de doelgroep van de regeling is en wat de financiële voortgang van de regeling is.

Bijdrageregeling	Gebiedskenmerken	Publicatie regeling	Looptijd		Doelgroep				
			aanvragen	uitvoering	Gemeenten	Particulieren	Industriële bedrijven	Agrarische bedrijven	Terreinbeheerders organisaties
Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie*	Bebouwd gebied	24 april 2024	t/m 31 juli 2026	t/m 31 dec. 2027					
Subsidie klimaatbuffers	Bebouwd gebied	15 maart 2022, geactualiseerd mei 2024	t/m 2026	binnen 3 jr					
Stimuleringsregeling Samen beter in waterbeheer	Landelijk gebied	26-apr-25	ntb	ntb					

* het is mogelijk dat gemeenten in hun agenda maatregelen voor de overige doel

Bijdrageregeling	Realisatie 2020-2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Totaal realisatie	Totaal budget	Budget beschikt***	vrije ruimte
Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie*	€ -	€ 98.000	€ 621.740	€ 2.114.500	€ 2.834.240	€ 20.000.000	€ 13.930.700	€ 6.069.300
Subsidie klimaatbuffers	€ 1.963.700	€ 435.400	€ 501.200	€ 188.200	€ 3.088.500	€ 4.088.500	€ 3.203.300	€ 885.200
Stimuleringsregeling Samen beter in waterbeheer **	€ -	€ -	€ 151.900	€ 141.600	€ 293.500	€ 12.500.000	€ 839.200	€ 11.660.800
Eindtotaal	€ 1.963.700	€ 533.400	€ 1.274.840	€ 2.444.300	€ 6.216.240	€ 36.588.500	€ 17.973.200	€ 18.615.300

*In 2023 is op basis van voortgang 0,1 mln. uitgekeerd. Voor het niet gerealiseerde deel is een bestemmingsreserve gevormd.

** Exclusief personeelskosten van de coördinator van de stimuleringsregeling Samen beter in waterbeheer.

*** Dit betreft het totaal budget wat positief beschikt. Opgenomen bedrag is de sommatie van uitgekeerd en gereserveerd bedrag.

In bijlage 1 is een uitgebreidere toelichting en overzicht van de budgetten en de resultaten van de regelingen opgenomen.

Pilot Herwaarderen

De Pilot herwaarderen loopt. Voor de pilot was een budget van € 2,7 mln. begroot. Inmiddels 2,6 hectare geherwaardeerd. Het maken van afspraken over het herwaarderen van gronden gaat minder voortvarend dan verwacht. Het zijn langlopende trajecten, waarbij deelname aan de pilot grote impact kan hebben op de totale bedrijfsvoering. Er lopen diverse gesprekken over herwaarderen, maar deze hebben nog niet tot overeenstemming geleid. Ook zijn de voorbereidingen van verkoop van eigen beekdalgronden pas eind 2025 opgestart doordat de beoogde percelen afhankelijk waren van de voortgang van projectuitvoering. In 2025 is 1 kwalitatieve verplichting gesloten (€ 200.000).

Het bestuur heeft akkoord gegeven om de pilot in 2026 voort te zetten en te evalueren.

Ontwikkelingen grondvoorraad (Stand van zaken voorraad rekening waterschap)

De voorraad rekening toont de oppervlakte van grond die het waterschap in eigendom heeft. Dit zijn de gronden op plekken waar projecten gepland zijn en gronden die als ruilgrond kunnen worden ingezet voor projecten om grond op de juiste plek te krijgen. De voorraad rekening mag conform AB-besluit van 13 juli 2022 maximaal 600 hectare groot zijn. In de volgende tabel zijn de ontwikkelingen van de voorraad rekening voor 2025 opgenomen.

	BB2025		JEV-2		Jaareinde	
	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €
Saldo grondvoorraad op 01-01-2025	369	€ 29.506.300	351	€ 28.794.300	351	€ 28.794.300
Aankoop (gerealiseerd)			60	€ 6.097.600	132	€ 14.457.900
Aankoop (verwacht)	102	€ 9.120.000	63	€ 7.214.400		
Verkoop (gerealiseerd)			-7	- € 813.700	-45	- € 3.913.500
Verkoop (verwacht)	- 25	- € 2.250.000	-25	- € 2.018.800		
Projectmutaties (gerealiseerd)			- 2	- € 124.000	- 11	- € 861.200
Projectmutaties (verwacht)	- 42	- € 3.412.000	- 4	- € 328.300	39	€ 2.243.200
Saldo grondvoorraad 31-12-2025	403	€ 32.964.300	436	€ 38.821.500	465	€ 40.714.700

Er is geen gemiddelde prijs per ha opgenomen omdat de gronden verschillend van aard zijn en daardoor een verschil in waardering.

In 2025 zijn we actief geweest op de grondmarkt. Er zijn zowel meer aankopen (132 hectare versus 102 hectare) als verkopen (45 hectare versus 25 hectare) gerealiseerd. De helft van de aankopen zijn gerealiseerd in het GGA-gebied van de Grenscorridor, wat aantoonst dat het gebiedsproces en de bijbehorende grondtafel zijn vruchten afwerpt. Door het vergroten van onze grondvoorraad vergroten we de kansen om de doelen uit het gebiedsproces ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

Als het gaat om projectmutaties zien we dat er circa 11 hectare is overgeboekt naar de projecten (waarvan 7 hectare naar het project Groote Beerze 2A dat in 2025 is uitgevoerd), terwijl er ook 39 hectare terug is geboekt naar de voorraadrekening. De terugboekingen naar de voorraadrekening zijn het gevolg van een administratieve splitsing van de deelprojecten binnen het project Essche Stroom en Groote Beerze fase 2(B).

Voldoende Water

Het doel voor 2050:

In 2050 is er genoeg water beschikbaar om het hoofd te kunnen bieden aan drogere periodes in het jaar. Dat betekent dat we

- een gezonde grondwatervoorraad hebben,
- een positieve trend van het grondwater in ons stroomgebied hebben bereikt, én
- de cruciale beken die zijn aangemerkt vanuit de KRW jaarrond watervoerend zijn door natuurlijk kwelwater.

Focus

In de Voorjaarsnota 2024-2027 hebben we focus aangebracht in onze inspanningen. De focus ligt op de onderdelen die in omvang de grootste impact geven. In de Beleidsbegroting 2024 zijn hieraan inspanningen toegevoegd vanuit het Bestuursprogramma 2023-2027 Water voor nu en later, Voortvarend aan de slag met de watertransitie.

Richting 2027 zal extra aandacht uitgaan naar:

Herinrichting watersysteem van afvoeren naar infiltreren en vasthouden:

- Detailontwatering verminderen en infiltratie vergroten op de koppen en flanken: beheer en inrichting B&C watergangen / drainage / weijers (infiltratie in natuurlijke laagtes op de koppen en flanken);
- Klimaatrobuust ingerichte beekdalen en Grondwatergestuurd peilbeheer A watergangen;
- Onderzoek naar mogelijkheden voor optimalisatie bestaande aanvoer van Maaswater en extra winteraanvoer;
- Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling);

De regionale/Brabant brede doelstelling voor 2040 is 150 mln. m³ meer grondwater aanvullen en vasthouden per jaar. Er is in de droogteagenda géén verdeling gemaakt per waterschap, maar grof genomen komt dat neer op ongeveer 50 mln. m³ meer grondwateraanvulling per waterschap. In de Droogteagenda (cf. besluit BBG 8 februari 2023) is dit gelijk gesteld aan een verhoging van de voorjaarsgrondwaterstand met:

- 35 cm verhoging op de hoge gronden
- 20 cm op de flanken
- 10 cm op de lage gronden

De regionale/Brabant brede doelstelling voor 2040 is 100 mln. m³ minder grondwater onttrekken, wat gelijk staat aan:

- 30% minder drinkwatergebruik (60 mln. m³)
- 20-40% minder door de landbouw in een droog jaar (circa 30 mln. m³)
- 10 mln. m³ minder door industrie

Waterschap De Dommel is voor de realisatie van deze doelstelling afhankelijk van het handelen van anderen. Door het opstellen van beleid, stimuleren, monitoren en controleren, wil Waterschap De Dommel richting geven aan het handelen van derden.

Beleid en projecten zijn erop gericht om zoveel mogelijk aanvulling van grondwater te effectueren richting 2027-2030 e.v.

Voldoende Water

De resultaten waarover wordt gerapporteerd zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025

<u>Legenda (afwijking alleen ingevuld indien resultaat niet gehaald):</u>	
	= Resultaat is gehaald in 2025
	= Resultaat behoeft nog aandacht, volledige realisatie vindt in 2026 plaats
	= Resultaat wordt naar verwachting niet gehaald

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
2040 - Brabantbreed 150 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Is voor Waterschap De Dommel gelijk aan: 50 miljoen m³ meer grondwateraanvulling Wat op basis van de voorjaarsgrondwaterstand gelijk is aan: 35 cm verhoging op de hoge gronden 20cm op de flanken 10 cm op de lage gronden	- In de Voorjaarsnota 2026-2030 zal op basis van de actualiteit een algemeen beschouwend beeld met maatregelen water vasthouden gegeven worden. - Er wordt een keuze gemaakt in de vorm van presenteren van de voortgang in de tijd op de doelen. - De voortgang in de tijd op de doelen is op hoofdlijnen inzichtelijk en gekoppeld aan effectiviteit van maatregelen en besluiten.				
	Eind 2025 beschikken we over een jaarlijkse Brabant brede toestandsrapportage en een operationeel Brabant breed Grondwater Informatie Platform. In aanvulling op				Dit resultaat is benoemd in het Plan van Aanpak bij speerpunt 6 van de Droogteagenda. Voor de Droogteagenda is eind 2025 een mid-term review opgeleverd die via een webinar in 2026 wordt toegelicht aan het bestuur.

	deze jaarlijkse rapportage wordt 6-jarlijks een rapportage opgesteld die ontwikkelingen en trends inzichtelijk maakt.				
--	---	--	--	--	--

Kleine onttrekkingen

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Kleine onttrekkingen	- Aantal meldingen zit op ruim 24.000. Melden kon tot 1 oktober 2024. Alle niet gemelde kleine onttrekkingen en meldingen na 1 oktober worden gezien als illegaal. - Er wordt een nieuwe analyse gemaakt op basis van alle meldingen. Deze analyse zal begin 2025 worden opgeleverd. Deze analyse vormt de basis om te bepalen hoe om te gaan met het toekomstig beleid. Dit zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het DB in Q2 van 2025.				

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In het kader van het Grondwaterconvenant verkennen we met de partners waar de grootste kansen en mogelijkheden liggen en geven we uitvoering aan maatregelen die bijdragen aan het aanvullen van meer grondwater. Uitvoering van projecten vindt plaats vanuit de GGA's, waterschaps-projecten, TBO's (terrein beherende organisaties) en gemeenten. Ontwikkelen van instrumenten o.a. het aanpassen van wet- en regelgeving.	Het team voor waterconserverende maatregelen is omgevormd naar klimaatrobuste maatregelen om ook werkzaamheden te verrichten voor acties wateroverlast.	 			

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra wintertoevoer

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
• In theorie zou het mogelijk zijn om extra water te infiltreren door de aanvoer van Maaswater te optimaliseren. We onderzoeken of dit daadwerkelijk mogelijk is rekening houdende met de waterkwaliteitsaspecten, ruimtevraag, beschikbaarheid van water en technische haalbaarheid. • Vasthouden winterwater in beken • Doel is om de winteraanvoer te vergroten via het bestaande aanvoersysteem van Lommel op de Beekloop. • Kunstmatige infiltratie	• In 2025 willen we uit laten zoeken welke keuzes er voorliggen (o.a. op technisch vlak, kwalitatieve haalbaarheid en beleidsvragen) om een concreet plan van aanpak te kunnen maken.				

Oppervlaktewatergestuurd peilbeheer in A wateren en klimaatrobuust ingerichte beekdalen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Spoor 1: Het vastleggen en up to date houden van de streefpeilen in de datasystemen en beheren op basis van deze streefpeilen.	Spoor 1 was eind 2024 gereed.				
Spoor 2: Klimaatrobuust ingericht beekdalen in combinatie met systeemherstel door anders inrichten en beheren van de B en C watergangen en infiltratie in oude weijers op de koppen en flanken.	- Continuering van de ingezette middelen spoor 2: stimuleringsregeling landelijk gebied uitdragen en werken met de watervisie. - Aangepaste beheerbeleid voor de B en C watergangen Met realisatie- en GGA projecten versterken we de inrichting van robuuste beekdalen gericht op systeemherstel.				
Gemiddeld streven we hierbij naar een peilstijging van 20 cm in de beken en A-watergangen.	Na de onderzoeken en leerpunten vanuit de wateroverlast volgt besluitvorming voor koers en tempo watertransitie en tempo voor dit onderdeel.				

Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In 2027 stroomt 15% minder water af dan in 2022 naar de zuivering, waardoor lokaal wordt vastgehouden en geïnfiltreerd.	- Overzicht van de voortgang tot en met 2024. - Scenario's voor het versterken en versnellen van doelrealisatie. - Haalbaarheidscheck op de ambitie. - Gepland voor Q1 2025.				De ambitie zal door de gemeenten niet gehaald worden. De investeringen te groot zijn; deze projecten voornamelijk worden uitgevoerd als er riolen vervangen worden, en/of bij herinrichting van openbare ruimte en/of bij herontwikkelingen. Dit wordt gekoppeld aan de staat van de openbare ruimte en bebouwing; Benodigde doorlooptijd om deze projecten te realiseren niet binnen deze ambitie past. Tevens is de benodigde capaciteit niet beschikbaar; Fysiek het een grote uitdaging m.b.t. de andere doelen in de openbare ruimte (veiligheid, mobiliteit, energie). Verwachting is dat er een percentage van 5% gehaald kan worden. Er worden aanvullende strategieën ontwikkeld voor deze doelstelling.

Droogteagenda: vermindering van de grondwateronttrekking vanuit drinkwater, landbouw en industrie in Brabant

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
- We werken aan deze doelen door vernieuwing van het beleid voor beregening, pilots golf- en sportterreinen en het beleid voor de kleine grondwateronttrekkingen. - Vanuit een Brabantbrede werkgroep wordt gewerkt aan nieuw beregeningsbeleid met als reductiedoel een	Eind 2025 zal het beregeningsbeleid in ontwerp klaar moeten zijn om de inspraak in te gaan. De verwachte invoerdatum is 1 januari 2027.				

vermindering van de grondwateronttrekking voor berekening met 20-40% ten opzichte van 100 mln. m3/jaar Brabant breed (2040), reductie ca. 5-10 mln. m3/jaar voor Waterschap De Dommel (indicatieve berekening op basis van opgegeven onttrokken m3).					
Bijdrageregelingen 1. Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (aanvragen t/m 31 juli 2026, uitvoering t/m 31 december 2027) 2. Subsidie klimaatbuffers (aanvragen t/m 2026, uitvoering binnen 3 jaar) 3. Stimuleringsregeling landelijk gebied (aanvragen n.t.b., uitvoering n.t.b.) In 2026 evalueren we de regelingen en worden besluiten voorgelegd voor de periode 2027-2030	- De Stimuleringsregeling Landelijk Gebied is van kracht, verwachting maart/april 2025. - Uitvoeren van de regelingen en voortgang rapporteren via de Burap.	 	 	 	

Overige resultaten

Onderwerp	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Verordening in combinatie met aanpassen beleidsregels	Geen achteruitgang is gepland voor eerste behandeling in DB in Q1				Het beleidsvoorstel is door diverse omstandigheden vertraagd in de procesgang en begin 2026 Stand Still deels vastgesteld. Door de

	2025. Stand still (grote) onttrekkingen DB Q1 2025.				vertraging staat verwerking in de lopende beleidsrijke aanpassing van de WSV onder druk.
Verordening Brabantbreed Beleidsrijk	De organisatie hiervan is in opbouw. Concept planning: beregeningsbeleid (Q1), drainagebeleid (afhankelijk van vaststelling verordening geen achteruitgang), grondwatergestuurd peilbeheer (Q4, is afhankelijk van lopende verkenning).				
Artikel 1.11 en 1.12 (wsv)	Definitieve aanbieding beleidsregel wordt verwacht in Q2 2025.				

Droge Voeten

Het doel voor 2050:

In 2050 is de waterhuishouding in ons gebied toekomstbestendig, waarbij de functies op de juiste plaats liggen en waarbij de inrichting gericht is op het dempen van piekafvoeren en het zo lang mogelijk beschikbaar houden van water. Dat betekent dat water meer ruimte krijgt, we nattere condities accepteren daar waar het kan en dat we beschermen tegen overstromingen daar waar de schades te groot worden.

- In 2050 hebben we een klimaatrobuust watersysteem;
- Vanaf 2027 wordt schade door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (water en bodem sturend) zo veel mogelijk voorkomen;
- Vanaf 2027 is het voor iedereen duidelijk welke bescherming wordt geboden.

Focus

Richting 2027 zal extra aandacht uitgaan naar:

- Het herstel van de (regionale en overige) keringen;
- Dit heeft een grote impact op de bescherming tegen wateroverlast. Het behoort tot de eerste pijler van het DIN en we hebben direct invloed op de planning en voortgang.
- HOWABO (Hoogwater Aanpak Brabant Oost):
- Dit heeft een grote impact in het verbeteren van de bescherming van het stedelijke gebied van Den Bosch en omstreken tegen overstromingen. Er ligt een grote opgave om meer ruimte te vinden voor water bij hoge afvoersituaties.

De cijfers over het gehele jaar 2025 inzake schadeclaims:

Verzoeken nadeelcompensatie:

Ontvangen verzoeken: 5

Afgehandelde zaken: 9

In behandeling: 17 waarvan 5 overgedragen ter advisering en 3 aangehouden in afwachting van de collectieve claim.

Verzoeken schade ogv onrechtmatige daad

Er zijn in totaal 22 claims ontvangen.

11 claims zijn afgehandeld, waarvan 1 afgehandeld door verzekeraar (Centraal Beheer)

11 claims lopen nog, waarvan 8 bij verzekeraar en 3 claims bij JZ

De resultaten waarover gerapporteerd wordt zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025.

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025- 1	Burap 2025- 2	Burap 2025- 3	Toelichting
<i>Ontwikkelingen / bijsturing naar aanleiding van evaluatie wateroverlast</i> De vastgestelde impactweergave en daaraan gekoppelde prioritering moet worden aangevuld (aangescherpt), mede naar aanleiding van de natte winter. Uitvoeren vraagstukken droge voeten/wateroverlast (in Q1 en Q2 2025): - Klimaatscenario's en gebruik modellen voor neerslagsituaties - Het onderzoek naar Bypasses voor sturing in extreme neerslag- / grondwatersituaties - Normen/kaders voor extreme grondwatersituaties bij projecten - Evaluatie tijdelijke afvoermaatregelen in overlast-gebieden (nat de winter in) - Watersysteemanalyse en regionale stresstesten - Tussenevaluatie WBP5 Naar aanleiding van uitkomsten en samenhang van bovengenoemde onderdelen volgt het bestuurlijk gesprek over (bij)sturing van de koers en tempo van de watertransitie in het 3e kwartaal.				
Zoals ook voor de andere DIN's geldt, wordt ook op dit thema de strategische communicatie omvangrijker; de urgentie en impact ervan wordt groter.				
Opgaven als de schaderegelingen transitieproof maken, de onderzoeksvragen hoogwater en de nazorg en herstelwerk				

hoog water (afkalving oevers, aanzanding) vragen om extra tijd en aandacht. Dit heeft hoge prioriteit, waardoor overige (extra) inspanningen op dit onderdeel nog niet volledig in beeld zijn.				
---	---	---	---	--

Het herstel van de keringen (regionale en overige)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De basis op orde: “Beschermen tegen wateroverlast”. De opgave kent twee deelopgaven: 1. Het herstellen van de ‘normatieve toestand’ door uitvoeren van groot onderhoud en/of; 2. Het versterken van keringen als gevolg van herijking van het beoogde beschermingsniveau. Met betrekking tot de opgave herstel overige keringen zien we dat er voor planperiode WBP5 een aanvullende versterkingsopgave voor de regionale keringen is ontstaan. Door meevallers bij de overige keringen in de periode tot 2027 kan de aanvullende opgave binnen	• Herstelopgave Vaantjesdijk gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase; • In 2025 is het project herstel Dommeldijken aan gestuurde waterberging Bossche Broek Noord in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025; • Herstelopgave keringen rondom gestuurde waterberging Logtse Baan / Logtse Velden gereed in 2024. In 2025 verkeert dit project in de nazorgfase. • In 2025 is het project Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten in uitvoering. Oplevering van het project is voorzien Q4 2025;				

het bestaande programma opgevangen worden. De aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 zijn: • Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten te Eindhoven; • Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – 's-Hertogenbosch.	• Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – 's-Hertogenbosch. Dit project beoogt de realisatie van een gesloten stelsel van regionale waterkeringen voor hoogwaterbescherming van de dorpen Esch, Vught, Sint-Michielsgestel en de stad 's-Hertogenbosch (HOWABO, zie onder). In 2025 doorloopt dit project een m.e.r.-procedure als (wettelijk verplicht) onderdeel van de verkenningsfase. De verkenning resulteert in een voorkeursalternatief en voorbereidingsbesluit.				
--	--	--	--	--	--

HOWABO (Hoogwaterbescherming Den Bosch en omstreken)

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Een vastgesteld programma HoWaBO (Hoogwateraanpak Brabant Oost).	De verkenning (periode 2024-2025) resulteert in een voorkeursbeslissing en een kaderstellend besluit = vastgesteld Omgevingsprogramma Hoogwateraanpak Brabant Oost. Deze beleidsontwikkeling doorloopt een wettelijk verplichte plan-m.e.r.-procedure via de route: NRD->PlanMER->VKA. NRD: Notitie Reikwijdte en Detailniveau PlanMER: Milieu-effectrapportage VKA: Voorkeursalternatief (resultaten 2025) In de voorkeursbeslissing geven de bevoegd gezagen waterschappen Aa en Maas en De Dommel en Provincie Noord-Brabant aan wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning en welke oplossing de voorkeur heeft. Ook staat erin hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken.				

Watersysteemtoets

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
- Watersysteemtoets uitgevoerd (2024 - 2025) - Opgave en maatregelen volgend uit watersysteemtoets bepaald en programma bestuurlijk vastgesteld.	- Een nieuw hydrologisch model wordt nu gemaakt. - Oplevering Watersysteemtoets is voorzien in 2025 en vervolgens behandeling in DB. - Daarna, dat wordt dan eind 2025, aanbieden aan de Provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van het resultaat de eventuele consequenties doorvertalen in beleid, zowel in de Ruimtelijke Ordening (provincie) als op Beleid Droge Voeten (waterschap).				

2.1.3 Baten en lasten

Exploitatie Watersysteem (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lasten					
Rentelasten	3.450	3.552	3.552	3.470	3.211
Afschrijvingen	6.018	6.442	9.142	8.769	5.655
Personeelslasten	55	80	80	80	30
Goederen en diensten	27.808	29.255	29.255	29.057	26.847
Totaal Lasten	37.330	39.328	42.028	41.376	35.743
Baten					
Opbrengsten van derden	1.505	483	483	1.032	723
Bijdragen	290	178	178	103	222
Totaal Baten	1.796	661	661	1.135	945
Totaal Netto Lasten	-35.534	-38.667	-41.367	-40.241	-34.798
Totaal	-35.534	-38.667	-41.367	-40.241	-34.798

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 3,2 mln. (V) lager ten opzichte van begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Lagere uitgaven voor pilot 'herwaardering grond' € 2,5 mln. (V). In 2025 is een begrotingswijziging vastgesteld door het bestuur. Het bedrag van € 2,7mln. voor herwaardering is hiermee onderdeel van de exploitatie geworden.
- Diverse vertragingen projecten (€ 0,7 mln. V).

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,4 mln. lager (V) dan de begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Lagere uitgaven voor bijdrageregelingen:
 - lagere uitgaven voor uitvoeringsprogramma klimaatagenda € 1,9 mln. (V).
 - lagere uitgaven voor klimaatbuffers € 0,3 mln. (V)
 - lagere uitgaven Stimuleringsregeling landelijk gebied € 0,35 mln. (V)
 De stimuleringsmaatregelen zijn toegelicht in bijlage 1.
- Lagere uitgaven beleid, innovatie en advies watersysteem € 0,4 mln. (V) Innovatie watersysteem Bodem & Water en Landbouwkundig medegebruik ondernemers zijn op dit moment niet geïnteresseerd in deelname in innovatieve projecten.
- Hogere maaikosten ca. € 0,9 mln. (N) door implementatie gedragscode. Werken conform de gedragscode heeft in 2025 ongeveer € 0,5 mln. gekost en extra inschakelen aannemers in verband met ziekte, vertrek etc. van veldmedewerkers.
- Kosten verlies grond, afkoop pacht en notariskosten van inwoner gebied Waterschap De Dommel € 0,3 mln. (N).
- Lagere kosten Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) € 0,76 mln. (V). Lagere jaarlijkse prijsindexatie voor de Rijksbijdrage aan HWBP en een positief resultaat op de

10% projectgebonden eigen bijdrage van de waterschappen. Per saldo een lagere bijdrage HWBP van € 0,76 mln. (V).

- In de begroting was een correctie voor onzekerheden opgenomen voor het beleidsveld Watersysteem € 1,4 mln. (N). Zie onderstaand verder toelichting.
- Overige lagere kosten € 0,3 mln. (V) zoals onder andere onderhoud overige kering € 0,1 mln. (V). Meegenomen bij projecten keringen. Electriciteitskosten te hoog begroot.

Correctie onzekerheden beleidsveld Watersysteem

In de beleidsbegroting 2025 was een netto-lasten correctie van 4% opgenomen die voor het beleidsveld Watersysteem uitkwam op € 1,5 miljoen (Begrote lasten € 43.527.000 -/- 1,5 mln = € 42.027.000 lasten). Deze correctie was niet doorvertaald naar de afzonderlijke posten in de netto-lasten waardoor sturing hierop door de procesmanagers niet mogelijk was.

De werkelijke lasten zijn uitgekomen op € 37.330.000. Dit is 4,6 miljoen lager dan de begrote lasten inclusief de correctie van 4%. De belangrijkste afwijkingen zijn bovenstaand toegelicht.

Opbrengsten

Opbrengsten van derden zijn totaal ruim € 1 mln. (V) hoger dan begroot.

- Hogere pacht opbrengsten € 0,15 mln. (V)
- Verkoop van gronden (incidenteel) € 0,7 mln. (V) deze opbrengsten zijn incidenteel van aard waardoor deze lastig te begroten zijn.
- Vergoeding voor opruimen van zwerfafval van bepaalde kunststofproducten voor boekjaar 2024 en 2025 € 0,1 mln. (V) dit was bij het opstellen van de beleidsbegroting 2025 niet bekend.

2.1.4 Investerings

Investerings Watersysteem (bedragen x € 1.000)

Beleidsveld Watersysteem	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lopende projecten					
Uitgaven	20.721	43.616	43.616	25.688	22.539
Watersysteem Hoogwaterbescherming	9.142	11.211	11.211	9.211	11.604
Watersysteem overige	3.245	10.906	10.906	7.953	2.638
Watersysteem Realiseren inrichtingsopgave	8.333	21.499	21.499	8.525	8.297
Inkomsten	5.686	15.565	15.565	6.321	8.304
Watersysteem Hoogwaterbescherming	228	2.330	2.330	82	5.138
Watersysteem overige	928	1.193	1.193	1.912	168
Watersysteem Realiseren inrichtingsopgave	4.530	12.042	12.042	4.327	2.998
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	15.035	28.051	28.051	19.367	14.235
Gereed gemelde projecten					
Uitgaven	2.254	3.374	3.374	728	3.997
Inkomsten	1.515	1.352	1.352	241	2.689
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	738	2.022	2.022	487	1.308
Totaal netto uitgaven Watersysteem	15.773	30.073	30.073	19.854	15.543

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging (betreft gereed gemelde en lopende projecten samen)

De actuele realisatie per eindejaar 2025 bedraagt € 15,8 mln. Hiermee komt de financiële realisatie uit op circa 52% van de begrote investeringen en op circa 79% van de geraamde investeringen bij jaareindeverwachting 2025-2.

In de beleidsbegroting 2025 was het totaal voor de jaarschijf 2025	€ 30,1 mln.
De JEV Burap 2025-1 voor de jaarschijf 2025 was	€ 28,5 mln.
De JEV Burap 2025-2 voor de jaarschijf 2025 was	€ 19,9 mln.
De realisatie voor de jaarschijf 2025 is	€ 15,8 mln.

De investeringen voor het beleidsveld Watersysteem (jaarschijf 2025) zijn totaal circa € 14 mln. lager dan de begroting 2025 (is circa 48%) en circa € 4 mln. lager dan jaareindeverwachting 2025-2 (is circa 21%).

Watersysteem overig

De bruto investeringen zijn ca. € 7,5 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Lagere investeringen door planningswijzigingen projecten ruim 4,3 miljoen (betreft met name Vervanging gemalen Halder, Vervangen stuw afwatering Bortel en projecten automatiseren stuw G1 st5 en st6 en verlagen bestaande kade).
- Lagere vervangingsinvesteringen onderhoud watersysteem per saldo circa 1,2 mln. De lagere vervangingsinvesteringen worden met name veroorzaakt door het maken van slimmere keuzes en daarnaast zijn investeringen verschoven naar 2026. De Powerhub is

vervroegd in verband met aanschaf elektrische vaartuigen en voertuigen. Dit valt echter weg tegen vervangingsinvesteringen die naar 2026 geschoven zijn.

- Project Vislift en waterhuishouding werkzaamheden kasteel Heeze wordt niet uitgevoerd. Resulteert in lagere investeringen € 0,3 mln.) en Tijdelijke leiding Rendac betreft geen investering en is geboekt t.l.v. exploitatie (lagere investering € 0,2 mln.).
- Waterbergingen Reusel bij Reusel nog geen overeenkomst met gemeente Reusel-de Mierden over de vuilwaterbedrijven (lagere investering € 0,3 mln.)
- Project automatiseren stuwen 4^e tranche heeft vertraging opgelopen door externe factoren. Daarom is later het civiele werk uitgevoerd en is groot deel van de werkzaamheden verschoven naar 2026 (lagere investeringen € 1 mln.).
- Uitstel vervanging 2G-loggers grondwatermeetnetten (lagere investering € 0,5 mln.). Uitgangspunt was dat de loggers in 2026 uitgefaseerd zouden worden echter externe partij heeft aangegeven dat dit pas in 2027 plaats gaat vinden.

Lagere inkomsten van ruim € 0,2 mln. door planningswijzigingen van projecten en met name het project Vislift en waterhuishouding werkzaamheden kasteel Heeze geen doorgang heeft.

Hoogwaterbescherming

De bruto investeringen zijn ca. € 2,1 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode: het project is in het najaar grotendeels opgeleverd. Vanwege uitloop in werkzaamheden wordt een deel van de kosten doorgeschoven naar 2026. Dit verklaart de verlaging van circa € 0,3 mln.
- HOVK Bossche Broek Noord: dachten eerder tot uitvoering te kunnen komen, maar de aanbestedingsprocedure heeft meer tijd in beslag genomen en daarnaast waren er beperkingen in uitvoeringsperiode (winterseizoen kans op hoogwater). De uitvoering vindt plaats in 2026. Wat resulteert in een verlaging van € 1,1 mln.
- RK Klotputten: Vanwege een nog te doorlopen complexe procedure is de uitvoering van het project verder vertraagd. Dat betekent dat de uitvoering niet in 2025 gerealiseerd is, maar pas in 2026 wordt opgeleverd. Dit resulteert in een verlaging van € 1,6 mln.
- Herstel keringen Moergestels Broek: dit project is in samenspraak (en op verzoek van beheer) met prioriteit opgepakt. Dit resulteert in een verhoging van € 0,2 mln.
- Hoogwaterbescherming Vught: dit project is voortvarend opgepakt in samenspraak met het geselecteerde adviesbureau. DE NRD is inmiddels gepubliceerd. Dit resulteert in een verhoging van € 0,8 mln.

Lagere inkomsten van ca. € 2,1 mln. Door planningswijziging van met name het project Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode (lagere inkomsten € 1,3 mln.). De totale projectinkomsten van Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode zijn hoger (ruim € 5 mln.) dan opgenomen in de beleidsbegroting 2025 maar spelen pas in het jaar 2026. Dit betreft een nieuwe subsidieaanvraag voor dit project betreft bijdrageregeling PNB DHZ Rijk (was bij het opstellen van de begroting 2025 nog niet bekend).

Daarnaast vond een correctie plaats van € 0,8 mln. lagere inkomsten in verband met programmasturing keringen overige jaren.

Watersysteem Realiseren Inrichtingsdoelen

De netto-investeringen zijn ca. € 6,9 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Voor project Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) loopt op dit moment een beroepszaak. In overleg met bestuur is alsnog gestart met de uitvoering. De rechtszaak over de aangespannen voorlopige voorziening is in het voordeel van het waterschap uitgekapt waardoor de uitvoering is voortgezet echter wel met vertraging ten opzichte van de begroting 2025. Dit resulteert in een grote verlaging van de uitgaven dit omdat in de begroting werd uitgegaan van eerdere uitvoering (€ 1,9 mln.), dit resulteert tevens in een verlaging van de inkomsten (€ 1,6 mln.) in 2025. Per saldo netto minimale afwijking.
- Vencompl. Leenderbos en Tongelreepdal in eerdere ramingen is ten onrechte geen rekening gehouden met btw-compensatie. Daarnaast dient nog een klein deel uitgevoerd te worden in 2026. Dit resulteert in een verlaging van € 0,6 mln. in het jaar 2025.
- Het project BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Dit resulteert in een verlaging van € 2,0 mln. in het jaar 2025. Vooralsnog wordt oplevering pas verwacht in 2026/2027.
- Essche Stroom Bruggelaar, er heeft een administratieve splitsing plaatsgevonden (nieuw deelproject aangemaakt met latere uitvoering), waarbij met name grondkosten zijn verschoven. Lagere realisatie door overboeking van grond (€ 3 mln.) naar de voorraad rekening. Dit resulteert in een totale verlaging van € 4 mln.
- Op diverse projectnummers rondom de GGA-grenscorridor is een onderbesteding te zien. Dit is voor een significant deel te verklaren doordat ervoor is gekozen om minder in te huren, maar meer eigen mensen of manifestpartnerscapaciteit in te zetten. Dit resulteert in een verlaging van € 0,2 mln.

Beleidsveld Watersysteem	Rekening	Begroting	Begroting
Grondbank	2025	2025	2025
			na wijziging
Uitgaven	16.701	0	0
Inkomsten	-4.781	0	0
Totaal netto uitgaven	11.920	0	0

De uitgaven hebben te maken met de aankopen van grond van derden en de inkomsten hebben te maken met de verkoop van grond aan derden of interne doorleveringen uit de grondbank/voorraad rekening naar onderhanden projecten.

2.1.5 Kansen en risico's

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Het risico op extreme en steeds extremere weersituaties, nat en/of droog, is waar we ons continu op richten met het WBP5 doel van een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Specifiek voor 2025 speelt het risico op wateroverlast doordat de grondwaterpeilen hoog staan bij het ingaan van de winterperiode. Op de locaties die veel overlast hebben en hebben gehad worden tijdelijk extra maatregelen voor afvoer genomen. Begin 2025 wordt geëvalueerd of de maatregelen doorgezet moeten worden.				
Gevolgen van de ecologische gedragscode. Grote kans dat er begin 2025 geen gedragscode is en we voor elke maaiactiviteit een vergunning aan moeten vragen, waardoor we wellicht extra maatregelen moeten nemen.				
Vervangen stuwen Afwatering Boxtel, Nemelaer, St. Michielsgestel en Vugterstuw; totaal investeringsvolume opgenomen in Beleidsbegroting 2025 € 7,6 mln. Onzekerheid van circa € 10 mln. of het opgenomen investeringsvolume voldoende is. Momenteel wordt nader onderzoek verricht.	 			De vier oorspronkelijk geplande stuwvervangingen (Boxtel, Nemelaer, St. Michielsgestel en Vugterstuw) zijn opnieuw beoordeeld. De Vugterstuw hoeft in de periode 2025–2030 niet te worden aangepakt. De geraamde investering voor de drie overblijvende stuwen komt uit op €13,8 mln. Voor Stuw Nemelaer zijn mogelijkheden gevonden om de levensduur te verlengen; als deze optie wordt benut, kan de vervanging uit de planperiode worden gehaald, wat een mogelijke investeringsverlaging in de periode van tot €4 mln. oplevert.

2.1.6 Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Hoogwaterbescherming Vught	Herstel 25 km kering				Geld: De raming voor de verkenning en de planuitwerking is onder het project opgenomen in de beleidsbegroting 2025. Ramingen worden steeds nauwkeuriger. Binnen programma HOWABO is voldoende dekking voor uitvoering opgenomen. In de voorjaarsnota zal, in het verlengde van eerdere informatie richting DB en AB, de meerjarenprognose worden geactualiseerd.
					Tijd: In de periode 2025-2027 doorloopt dit project de verkenningsfase (2025-2026) en planuitwerkingsfase (2026-2027). Dit traject resulteert in een voorkeursalternatief voor dijkverbetering en een projectbesluit. Realisatie vindt plaats in meerdere deelprojecten en is gereed in WBP6.
					Doelen: Herstel circa 30 km kering (exacte lengte afhankelijk van het voorkeursalternatief)
Inrichting beekdal Run Heers – Dommel (P034007)	Klimaatrobuuste inrichting Run • 2,1 km beekherstel • 10 ha NNP				Geld: Aangepaste raming op basis van het projectbesluit valt hoger uit (met name toename grondkosten en indexatie uitvoeringskosten). Is opgevangen binnen programmabegroting Inrichten Watersysteem.
					Tijd: Uitstel tot eind 2026 is afgestemd en besloten in de stuurgroep. Aanbesteding bouwteam is parallel aan besluitvorming definitief projectbesluit gedaan. Begin februari 2026 zal definitief projectbesluit richting DB gebracht worden en ter

					inzage gaan. Realisatie van het project eind 2026 lijkt haalbaar.
					Doelen: Klimaatrobuuste inrichting Run, waaronder 2,1 km beekherstel en 10 ha NNP.
Beekherstel Poppelsche Leij (Natura 2000) (P086401)	Klimaatrobuuste inrichting Poppelsche Leij • Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 • 2,6 km beekherstel • 71 ha OGOR • Watersysteemherstel				Geld: Update raming is opgenomen in de beleidsbegroting 2026. Netto kosten zijn laag omdat er 100% inkomsten zijn voorzien, m.u.v. de grondkosten die zijn toegevoegd. De financieringsbehoefte is meegenomen in de aanvraag voor Aanpak Landelijk Gebied (ALG). Gesprekken hierover lopen nog met de Provincie. Om die reden is er nog geen zekerheid over deze inkomsten. Aangezien uit de aanbesteding van de adviesdiensten de kosten sterk hoger uitvielen dan geraamd, was een aanpassing van de raming in de beleidsbegroting 2026 én een aanvullend voorbereidingskrediet nodig om alle stappen van de planvoorbereiding te kunnen doorlopen. De dekking wordt gevonden binnen het investeringsportfolio.
					Tijd: De kans op (lange) juridische procedures is aanwezig. Bij minnelijke grondverwerving is de verwachte oplevering eind 2031. Bij onteigening eind 2033. Inmiddels is aanbesteding voor een adviesbureau succesvol doorlopen.
					Doelen: Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000, 2,6 km beekherstel, 71 ha OGOR, 15 ha NNN en watersysteemherstel.
Gebiedsgerichte aanpak GGA Grenscorridor (P089401)	Uitwerken 10 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisionen inclusief uitvoeringsstrategie.				Geld: Raming voor de visievorming is opgenomen in de beleidsbegroting 2025. De inkomsten zijn door de Provincie toegezegd, maar is nog niet geformaliseerd.

					Voor de voorbereiding en uitvoering van projecten na 2027 is nog geen geld beschikbaar. De Grenscorridor, heeft via de Aanpak Landelijk Gebied (PNB) een gebiedsofferte ingediend voor Rijksfinanciering. Naast bijdragen vanuit het Rijk leveren ook andere gebiedspartners een bijdrage, in de vorm van financiële middelen en/of capaciteit. Omdat hier via het spoor water en bodem sturend gewerkt wordt aan de gebiedsdoelen is waterschap de Dommel bereid om hier extra te investeren- immers water en bodem sturend is ons hoofddoel. Over waarvoor en hoeveel vinden nu de gesprekken plaats met de provincie.
					Tijd: Het gebied is in 11 deelgebieden verdeeld. Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt. Per deelgebied zal een ruimtelijke verankerde visie inclusief uitvoeringsstrategie opgesteld worden. Momenteel zijn er drie gebiedsteams in een opstartende fase. Voor de andere drie deelgebieden geldt dat in 2026 bekeken wordt waar en hoe deze ook opgestart worden. Voor de Oostflank (met o.a. gebiedsontwikkelingen Gijzenrooi, Drinkwaterlandschap en Witsem) wordt de verkenning begin 2026 afgerond (afsprakenkader). Oplevering van 6 gebiedsvisies in 2027 staat onder druk. Parallel daaraan wordt veel tijd geïnvesteerd in het faciliteren van lokale initiatieven en het oplossen van 'knelpunt' dossiers.
					Doelen: Grenscorridor west: Uitwerken 6 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisies (10.380 ha) inclusief uitvoeringsprogramma met daaraan

					gekoppeld een grondstrategie en benodigd instrumentarium. De overige 4 deelgebieden (4.635 hectare) zullen later worden uitgewerkt. Deze gebieden hebben geen urgente waternatuuropgaven (N2000/KRW). Voor Grenscorridor Oost (5.690 ha.), begin 2026 opleveren van een koersdocument (verkenning), waarna ook hier de visie-planuitwerking kan worden opgestart Tezamen ca. 20.700 ha invulling van water en bodem sturend.
Zandleij, brede aanpak					In april 2024 is besloten om een Transitietraject Brede aanpak Zandleij te starten. De focus van het traject is onderzoeken en verbeteren van de kwaliteit van het influent, de aanpak van geur, kleur en stoffen en het verbeteren en herstellen van de ecologie van de Zandleij. Dit in goede samenwerking met de omgeving. Het is gericht op een schone en gezonde Zandleij. Het is een transitietraject om van te leren, innovaties te testen en ervaringen op te doen zodat we dit ook elders in het gebied kunnen gaan toepassen. In 2024 zijn 17 onderzoeken uitgevoerd naar de waterkwaliteit van de Zandleij, in de riolering, op RWZI Tilburg en in de Zandleij. De onderzoeken zijn verwerkt in een samenvattend rapport en de belangrijkste conclusies zijn reeds gedeeld via de waterbrief. De rapportage is 18 juli via weekbrief met AB gedeeld en is vanaf die datum ook op te vragen via de website. Alle onderzoeken hebben als doel om meer inzicht te krijgen in de geur en kleur van de Zandleij, het waterleven en de stoffen in het water. De onderzoeksresultaten geven niet op alle vragen een eenduidig antwoord op. "Hoe

					meer we weten hoe meer we beseffen niet te weten." Wat we vooral zien is dat het gaat om verschillende factoren die van invloed zijn. Het onderzoek geeft inzicht in wat voor factoren meespelen en wat vermoedelijke bronnen kunnen zijn. Dit geeft weer inzicht en instrumenten om verdere verbeterplannen uit te werken. De grootste invloed op de Zandleij is het gezuiverde afvalwater (effluent) van RWZI Tilburg. Hoewel het zuiveringsproces veel stoffen verwijdt dat van inwoners en bedrijven afkomstig is, blijven er duizenden (vaak onbekende) stoffen achter. Dit is niet uniek voor de situatie in Tilburg, maar kenmerkend voor rioolwater in heel Nederland. Om de waterkwaliteit te verbeteren zijn er verschillende vervolgstappen. We gaan een vierde trap realiseren, dit is een extra zuivering van het effluent van de RWZI. We gaan een waterharmonica-pilot realiseren in Pauwels in samenwerking met gemeente Tilburg. Er worden innovatieve maatregelen ingezet. Ook gaan we vervolgonderzoek doen naar de onbekende stoffen en bronopsporing via de Schone Maaswaterketen, o.a. PFAS, pijnstillers en imidacloprid (insecticide). Er zal een aanpak voor indirecte lozingen worden vormgegeven, o.a. afhankelijk van de uitkomsten van bronopsporing en de voorjaarsnota. We willen bedrijven en inwoners betrekken om de waterkwaliteit te verbeteren door
--	--	--	--	--	--

					gedragsverandering. Daarnaast zijn we van plan inwoners en omwonenden te betrekken om in kaart te helpen brengen wanneer de afwijkingen in kleur, geur en stank voorkomen, om daarmee beter en frequenter beeld te krijgen. Hiermee kunnen we beter achterhalen wat de oorzaken zijn en indien van toepassing in gesprek met de veroorzakers. De stand van zaken van de onderzoeken zijn 29 juni 2025 tijdens de (zeker gezien het warme weer) goed bezochte Zandleij Zondag gedeeld met geïnteresseerden, bestuurders, professionals en met aanwonenden van de Zandleij.
--	--	--	--	--	---

2.2 Beleidsveld Waterketen/ Schoon water

2.2.1 Realisatie doelstellingen

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en beleid, innovatie en strategie m.b.t. zuiveringsbeheer.

2.2.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Schoon Water

Het doel voor 2050:

De ambitie voor Schoon en gezond water in 2050 is chemisch schoon en ecologisch gezond water op de goede plek voor duurzaam gebruik. Dat betekent:

- water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik;
- water waarin de ecologie zich kan ontwikkelen;
- water om in, op en langs te recreëren of om anders van te genieten.

Deze doelstelling heeft niet alleen betrekking op oppervlaktewater maar omvat het totale watersysteem, grond- en oppervlaktewater.

Focus

Resultaten 2027 (vastgesteld in WBP5)
Een belangrijke tussenstap op weg naar 2050 is 2027. De resultaten die we dan willen hebben bereikt zijn: • Ecologische waterkwaliteit waterlichamen verbeterd • Effluent niet meer beperkend voor KRW-doelen (algemeen fysische parameters) • Basisvoorwaarden ecologische ontwikkeling in orde (via inrichting en beheer) • Doelen + aanpak waterkwaliteit samen met partners vastgesteld in GGA- en stedelijke focusgebieden • Toekomstige waterkwaliteit waarborgen door aanpak milieuvreemde stoffen (verslechtering voorkomen) • Trendbreuk voor medicijnen: in plaats van toename (5%) wordt een reductie met circa 20% bereikt; De 20% reductie is gebaseerd op de afspraken met het ministerie van IenW in het kader van het Versnellingsprogramma Medicijnresten en wordt nader beschreven in het Actieprogramma van de Schone Maaswaterketen (SMWK). • inzicht in verspreiding en bronnen milieuvreemde stoffen (PFAS, weekmakers, brandvertragers, microplastics etc.) • Voldoende schoon water door herinrichten waterketen • Afvoer van regenwater naar zuivering verlaagd met 15% t.o.v. 2021 • Duidelijkheid over nuttige inzet effluent

Schoon Water

De resultaten waarover wordt gerapporteerd zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting **2025**

<u>Legenda (afwijking alleen ingevuld indien resultaat niet gehaald):</u>	
	= Resultaat is gehaald in 2025
	= Resultaat heeft nog aandacht, volledige realisatie vindt in 2026 plaats
	= Resultaat wordt naar verwachting niet gehaald

Visie Schoon Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De integrale visie Schoon water is bestuurlijk vastgesteld en geïmplementeerd in meerjarenplannen, financiering en uitvoering, integraal opgesteld vanuit Watersysteem en Afvalwaterketen. Gericht op Oppervlaktewater én Grondwaterkwaliteit. De ambitie is opgenomen als verantwoordelijk Waterkwaliteitsbeheerder: Hoe ver wil Waterschap De Dommel gaan en welke rollen horen daarbij.	- De leidende principes voor de visie worden met input vanuit onze partners in ons gebied aangescherpt en ter oordeels- en besluitvorming voorgelegd aan het AB in de eerste cyclus in 2025. - De leidende principes, en daarmee de visie zijn breed geformuleerd en omvatten zonder dat ze specifiek benoemd zijn ook PFAS en glyfosaat. - De eerste helft van 2025 wordt een				

	nadere concretisering gegeven in de aanpak/strategie voor vervolg: welke initiatieven en maatregelen worden samen met onze partners opgepakt en wat zijn de financiële consequenties. Dat wordt opnieuw in het BOB-traject voorgelegd aan het bestuur (ook ten behoefte van Voorjaarsnota 2026- 2030/Beleidsbegroting 2026).				
--	---	--	--	--	--

Kader Richtlijn Water

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In het AB van 28 februari 2024 zijn de kaders voor het bijstellen van het KRW-maatregelenpakket vastgesteld. Er zijn 3 uitgangspunten geformuleerd: 1. De projecten die reeds in uitvoering zijn, maken we af. 2. Programmering bij nieuwe initiatieven (of initiatieven die in voorbereiding zijn) is gericht op het behalen van lange termijn doelen: (grond)watersysteemherstel (breder dan enkel een bijdrage aan de ambitie van de KRW). 3. Uitzondering hierop zijn enkele kleinschalige, sectorale maatregelen die bijdragen aan de ambitie van de KRW. We blijven ons onverminderd inzetten voor een goede waterkwaliteit en watersysteemherstel om te komen tot een klimaatrobuust en toekomstbestendig watersysteem.	• In aanvulling op het landelijke Impulsprogramma KRW is door de Provincie Noord Brabant en de Brabantse waterschappen besloten een KRW Impuls Brabant op te zetten om zaken concreet te maken. Uit de KRW Impuls volgt onder andere de resterende opgave voor Brabant en de handelingsopties voor de verschillende partijen. Begin 2025 komen de resultaten van de KRW Impuls Brabant bestuurlijk aan bod. In de periode daarna worden de handelingsopties doorvertaald naar een gezamenlijk werkprogramma.				

KRW-maatregelen watersysteem • Uitvoeren KRW-maatregelen • Dossiervorming KRW gereed (in samenwerking met collega waterschappen, Provincie Noord Brabant en Stroomgebied Maas)	• KRW-inrichtingsmaatregelen: - 8 stuks vismigratieknelpunten - 11,8 km inrichten waterlopen - 892 ha NNP • Eén van de onderdelen van de KRW Impuls Brabant is de dossiervorming KRW. Begin 2025 is er een eerste overzicht gereed van welke besluiten wanneer in de tijd genomen zijn en op welke punten ingebrekestelling mogelijk kan zijn.				Opgeleverde KRW-inrichtingsmaatregelen: • P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2A* (Inrichten 2,4 km waterlopen, 2 vismigratieknelpunten) • P034702 Vencompl. Leenderbos en Tong.reepdal (Inrichten 3 km waterlopen, GGOR NNP 603 hectares, NNB 184 hectare) • P035701 Vispassage Opwettense Watermolen (1 vismigratieknelpunt) • P086601 Kleine Beerze Korstbroeken (3,8 hectare natuurlijke waterberging) * Het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is, door een afwijzing van de voorlopige voorziening, grotendeels gerealiseerd. Dat betekent dat de KRW prestaties geleverd zijn. Formele oplevering van het project vindt plaats in 2026. Niet de volledige km's vismigratieknelpunten en hectares zijn gerealiseerd. • Dossiervorming is in concept gereed. Dit dient nog in het DB gebracht te worden. Er wordt gekeken naar een passend moment.
--	--	---	---	---	---

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
RWZI Eindhoven Vanwege de goede zuiveringsprestaties door de verbeteringen over de afgelopen jaren op RWZI Eindhoven, worden hier vooralsnog niet de eerder geprogrammeerde aanvullende nageschakelde technieken uitgevoerd. De bestaande RWZI zetten we nu maximaal in voor nutriëntenverwijdering met aangescherpte lozingseisen die zijn afgeleid met de KRW Verkenner. Met oog op de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt	RWZI Eindhoven Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden voor deze RWZI (N=4 mg-N/l en P=0,4 mg-P/l) Winter = Oktober t/m maart Zomer = April t/m september Resultaat = Het gemiddelde van de ruwe meetwaarden per periode RWZI ☐ RWZI Biest-Houtakker ☐ RWZI Boxtel ☒ RWZI Eindhoven ☐ RWZI Haaren ☐ RWZI Hapert ☐ RWZI Sint-Oedenrode ☐ RWZI Soerendonk ☐ RWZI Tilburg Periode ☒ Winter ☒ Zomer Definitief/voorlopig ☒ Definitief resultaat ☒ Voorlopig resultaat				Voor de prestaties van de RWZI zie onder 'Activiteitenbesluit en Streefwaarden' De beoordeling van de KRW prestaties voor winter '25-'26 kan nog niet worden gemaakt (halfjaar cijfers 1 okt-1 apr).

ingezet op een combinatie van verwijdering van nutriënten en verwijdering van medicijnresten/ microverontreinigingen met betere prestaties en een lagere klimaat footprint zodat deze omvangrijke investering meer toekomst vast en duurzamer kan worden dan met huidige stand van techniek mogelijk is. De uitvoering van die maatregelen vraagt nadere ontwikkeling en innovatie en wordt na 2027 gerealiseerd					
---	--	--	--	--	--

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
RWZI Tilburg Voor RWZI Tilburg zijn naar verwachting wel extra maatregelen nodig na de	RWZI Tilburg De aanpassing van de beluchting en chemicaliëndosering wordt naar verwachting in Q2 opgeleverd; start	😊	😊	😊	

ombouw van de beluchting die nu gerealiseerd wordt. Dit zal naar verwachting een aanzienlijke prestatieverbetering geven vanaf 2025, die echter nog onvoldoende zal zijn voor de KRW waardoor hier aanvullende maatregelen wel nodig zijn. Extra maatregelen zijn nodig om te komen tot een lagere belasting met N en P. Deze maatregelen worden genomen in synergie met verwijderen van nieuwe stoffen. Dit is met de huidige inzichten het meest geschikt om de bestuurlijke afspraken voor aanpak van nieuwe stoffen te realiseren.	pilot voor verwijdering nutriënten en nieuwe stoffen				
De andere RWZI's zullen naar verwachting de benodigde prestaties leveren, waarbij dit voor RWZI Biest-Houtakker niet zeker is. Vier van de andere RWZI's waren al in de eerste planperiode (2009-2015) aangepast. RWZI Biest-Houtakker was daarbij uitgebreid met een	RWZI Biest Houtakker Door procesoptimalisatie en na vervanging van de beluchting was verwacht dat deze RWZI de prestaties voor nutriënten zou halen. Ondanks het vervangen van de schotelbeluchters is er nog sprake van ammoniumpieken. Momenteel wordt verkend of het in de bestaande situatie mogelijk is om de zuurstoftoevoer op relatief eenvoudige wijze te verhogen.				Voor de prestaties van de RWZI zie onder 'Activiteitenbesluit en Streefwaarden'. In de figuren op pagina 48 zijn de dashboards voor geprogrammeerde en gerealiseerde prestaties voor nutriënten N en P op de RWZI's weergegeven.

zandfilter voor fosfaatverwijdering. Dit presteert echter niet zoals verwacht. Op dit moment vinden procesoptimalisaties plaats om te bepalen of met de bestaande RWZI de prestaties gehaald kunnen worden. Als dit niet het geval is zullen andere maatregelen overwogen moeten worden.					
--	--	--	--	--	--

Vlaanderen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
- Het ontvangend water vanuit België is geen beperking voor de KRW in het stroomgebied van De Dommel - Het water wat vanuit de Nete naar België stroomt is geen beperking voor de KRW. - In 2027 is er een gezamenlijk grensoverschrijdende visie op het regionale stroomgebied en is er een grens ontkennende stresstest uitgevoerd. Deze stresstest (wateroverlast en droogte) is de basis voor een pakket aan maatregelen en afspraken over de waterkwantiteit vanuit Vlaanderen.	- Inhoudelijke afstemming VMM-WDD over de doelstellingen en de verschillen in meetmethoden en verantwoording. - In 2025 wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgewerkt, met ondersteuning van het ministerie van I&W, voor de stresstest.	 	 	 	

Effluenthergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
We onderscheiden de volgende sporen op het gebied van effluent hergebruik: 1. Centraal hergebruik van het effluent uit de RWZI's (na het lozingspunt) – hiervoor pilot realiseren 2. Samenwerking met de industrie om gezuiverd bedrijfsafvalwater (effluent bedrijven) in het gebied te gebruiken (in plaats van lozen op onze RWZI's of watersysteem) 3. Decentraal hergebruik in de bebouwde omgeving	1. Bestuurlijke beeld- en oordeelsvorming over toepassing van effluent om grondwater aan te vullen. Afweging in relatie tot andere mogelijkheden. Selectie van gewenste locaties, overleg met stakeholders. 2. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i> 3. Zie onder <i>Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik</i>				

Overstorten

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Aanpak urgente overstortlocaties (Kallisto) die belemmerend zijn voor het behalen van de KRW Deze locaties zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 5. In 2027 zijn de meest urgente knelpunten vanuit overstortlocaties opgelost.	Jaarlijks wordt de voortgang gerapporteerd in de Voorjaarsnota/Burap.				In 2027 zijn de urgente locaties niet opgelost. Door stikstofsnot en prioriteringskeuzes.
- Inzicht in het effect van gemengde overstorten op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en de interactie met stedelijk gebied (Stedelijke Water Opgave). - Inzicht in de eisen waar een gemengde overstort aan moet voldoen voor waterkwaliteit en Schoon Water. - Zijn met de gemeenten afspraken vastgelegd over wat en wanneer zij (eventueel in samenwerking met Waterschap De Dommel)	In 2025 wordt voor de overstorten die een onvoldoende score en matige score hebben: - gestuurd om de aanpak op te nemen in het Programma Water en Riolerings van de gemeente. - zijn er met de gemeente afspraken gemaakt over de aanpak (proces e/o tijdsplan e/o maatregelen) van deze overstorten. - wanneer gemeenten, eventueel in samenwerking met De Dommel, deze overstorten op orde hebben gebracht.				

de overstorten op orde hebben gebracht.					
---	--	--	--	--	--

Directe lozingen

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Waterschap De Dommel heeft 39 directe lozingen vergund. Alle vergunningen voor directe lozingen zijn bezien en besloten of deze moeten worden herzien. Tijdens de actualisatie nemen we de (potentiële) Zeer Zorgwekkend Stoffen mee.	Het project loopt tot en met 2026. Gepland is om in 2025 meer dan 30 bedrijven te hebben opgepakt. Voor 25 bedrijven willen we de vergunde situatie hebben bezien en de benodigde strategie in uitvoering te hebben gebracht. Dat kan variëren van intrekken tot herzien.				Er is voorzien in een evaluatie ter voorbereiding op de strategie en de te nemen voortgangsacties. Er zijn veel afhankelijkheden die bepalen wanneer een dossier kan worden afgerond en kan worden beschouwd als geactualiseerd. Het is een lastig en complex traject. Medewerkers hebben tijd nodig in de samenwerking. Dit leidt mogelijk tot vertraging. Er wordt gewerkt aan herstel. Ultimo 2025 zijn er 23 directe lozingen bezien en waarvan weer 6 zijn herzien. 9 worden nog bezien en 9 moeten nog worden opgepakt.

Zandleij, brede aanpak

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij te wensen over laat. Er zijn twee medewerkers onwel geworden, de bewoners van Cromvoirt maken zich grote zorgen en ook intern is er onrust. Daarnaast leven er veel verschillende beelden over de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. In het gebied en op de RWZI Tilburg zijn afgelopen jaar daarom onderzoeken uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te informeren en met hen het gesprek te voeren. Verschillende projecten zijn nodig om verder inzicht te krijgen in de problematiek rondom	• Voortgang 2024 doorzetten naar 2025. Welke sporen. Stakeholders, onderzoek en innovatie. Eerste start maken en doorzetten naar 2025. • In 2025 werken we de uitkomst van de Zandleijdag van december 2024 verder uit. • Mijlpalen in 2025 zijn het samen met het gebied komen tot een gewenst beeld van een gezonde Zandleij: ○ We nemen een besluit over het realiseren van de waterharmonica in Landschapspark Pauwels; ○ Verder voeren we diverse onderzoeken uit om een beter beeld te krijgen van de problematiek.				

RWZI Tilburg, de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. Hiervoor wordt een brede aanpak gekozen, waarin we ook de belanghebbenden in het gebied betrekken.					
---	--	--	--	--	--

SNB (Slibverwerking Noord-Brabant)

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De investeringen in de zogenaamde speerpunt projecten: fosfaatterugwinning, stikstofterugwinning en upgrade lijn 1 + 4 worden gecombineerd. De verwachting is dat dit voorstel in het 2e kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd kan worden aan de aandeelhoudende waterschappen. Besluitvorming betreft zowel de governance (oprichting BV fosfaatterugwinning) als de financiering (bijstorting en garantstelling door aandeelhouders). Een eventuele bijstorting in 2025 komt onder de financiële vaste activa op de balans en heeft derhalve zeer beperkte gevolgen voor de exploitatiebegroting (rentelasten over de financiële vaste activa).				

Ondergrondse infrastructuur

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De ondergrondse infrastructuur krijgt een primaire focus binnen assetmanagement. Binnen de ondergrondse infrastructuur wordt door Riool-Zuid een prominente plaats				De groene smiley heeft geen betrekking op de toestand van de infrastructuur (daar zit nu een risico en de info erover is beperkt)

ingenomen. Er is inmiddels goed zicht op grote delen van dit tracé en dit uit zich in diverse onderhanden projecten. Maar voor het stuk richting de RWZI Eindhoven en het deel bovenstrooms richting België is nader onderzoek nodig. Daarom vindt in 2025 een algehele tracéstudie plaats, teneinde tot onderhouds- en investeringsscenario's te komen.				maar de groene smiley gaat over de voortgang om dit aan te pakken
---	--	--	--	--

2.2.3 Baten en lasten

Exploitatie Waterketen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lasten					
Rentelasten	6.908	7.125	7.357	7.357	5.676
Afschrijvingen	17.278	17.376	18.067	18.067	14.997
Personeelslasten	105	175	125	125	33
Goederen en diensten	36.702	34.991	35.997	35.997	35.983
Totaal Lasten	60.992	59.666	61.546	61.546	56.688
Baten					
Baten ivm salarissen/soc. Ist	0	0	0	0	0
Opbrengsten van derden	3.702	3.204	3.570	3.570	4.220
Bijdragen	172	28	143	143	164
Totaal Baten	3.874	3.232	3.714	3.713	4.384
Totaal Netto Lasten	-57.118	-56.434	-57.832	-57.833	-52.304
Totaal	-57.118	-56.434	-57.832	-57.833	-52.304

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 1,2 mln. lager ten opzichte van begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Dit wordt met name veroorzaakt door diverse vertragingen bij projecten zoals o.a. Helvoirt en rioolgemaal Hapert en Nieuwe stoffen Hapert.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 0,7 mln. hoger dan de begroting na wijziging.

De reden van deze wijziging worden hierbij verder toegelicht.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Hogere uitgaven voor innovatie waterketen € 0,2 mln. (N) dit wordt met name veroorzaakt door kosten Versnellingsprogramma Lachgas en een correctie van een subsidie.
- Hogere onderzoekskosten (Aquon) voor de Zandleij, betreft kosten van 2024 (€ 0,15 mln.) die nu ten laste van 2025 vallen.

Lagere uitgaven voor verbruik electra € 1,2 mln. (V)

- Het jaar 2025 is een extreem droog jaar geweest.

Lagere uitgaven chemicaliën € 0,15 mln. (V)

- de extra uitgaven voor extra chemicaliën in de waterlijn worden volledig gecompenseerd door besparing bij PE in sliblijn.

Hogere uitgaven Aquon € 0,18 mln. (N)

- extra onderzoek voor RWZI Tilburg in verband met de Zandleij
- extra onderzoek in verband met Arbo.

Lagere overige kosten € 0,4 mln. (V)

- minder onderhoud nodig
- lagere bedrijfsvoeringskosten.

Correctie onzekerheden beleidsveld Waterketen

In de beleidsbegroting 2025 was een netto-lasten correctie van 4% opgenomen die voor het beleidsveld Waterketen uitkwam op € 2,2 miljoen (Begrote lasten € 63.746.000 -/- 2,2 mln = € 61.546.000 lasten). Deze correctie was niet doorvertaald naar de afzonderlijke posten in de netto-lasten waardoor sturing hierop door de procesmanagers niet mogelijk was.

De werkelijke lasten zijn uitgekomen op € 60.992.000. Dit is 0,6 miljoen lager dan de begrote lasten inclusief de correctie van 4%. De belangrijkste afwijkingen zijn bovenstaand toegelicht.

Opbrengsten

De productie van gas/co2 is hoger dan verwacht en ook de prijs is hoger van € 0,28 m3 naar € 0,34 per m3

2.2.4 Investerings

Investerings Waterketen (bedragen x € 1.000)

Beleidsveld Waterketen	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lopende projecten					
Uitgaven	50.469	80.071	80.071	66.066	17.652
Inkomsten	3.027	5.908	5.908	5.557	
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	47.442	74.163	74.163	60.509	17.652
Gereed gemelde projecten					
Uitgaven	8.651	18.648	18.648	356	39.471
Inkomsten	-46	1.687	1.687	-46	661
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	8.696	16.961	16.961	402	38.811
Totaal netto uitgaven Waterketen	56.138	91.124	91.124	60.911	56.463

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging (betreft gereed gemelde en lopende projecten samen)

De actuele realisatie per eindejaar 2025 bedraagt € 56,1 mln. Hiermee komt de financiële realisatie uit op circa 62% van de begrote investeringen en op circa 92% van de geraamde investeringen bij jaareindeverwachting 2025-2. Eind september was de actuele realisatie nog € 35,7 mln., dus in het laatste kwartaal van 2025 zijn er nog grote investeringen gedaan. De negatieve inkomsten van € 46.000,- worden veroorzaakt door Nooduitlaat Tilburg. En betreft een administratieve wijziging van kosten en opbrengsten naar een ander projectnummer.

In de beleidsbegroting 2025 was het totaal voor de jaarschijf 2025	€ 91,1 mln.
De JEV Burap 2025-1 voor de jaarschijf 2025 was	€ 60,8 mln.
De JEV Burap 2025-2 voor de jaarschijf 2025 was	€ 60,9 mln.
De realisatie voor de jaarschijf 2025 is	€ 56,1 mln.

Als projecten in de realisatiefase zitten, is er sprake van onzekerheid op jaarschijfniveau. Dit wil niet zeggen dat de projectonzekerheid ook groot is. Bij de begroting maken we een schatting van deze onzekerheid en de verwachtingswaarde op programmaniveau.

De investeringen voor het beleidsveld Waterketen en schoon water (jaarschijf 2025) zijn totaal circa € 35 mln. lager dan de begroting 2025 (is circa 38%) en circa € 5 mln. lager dan jaareindeverwachting 2025-2 (is circa 8%).

Dit wordt met name veroorzaakt door herijking van de geplande investeringen in tijd en middelen.

Op dit moment voorzien we in de capaciteitsplanning van het investeringsprogramma Waterketen dat de beschikbare capaciteit voor investeringen in combinatie met de capaciteitsvraag t.b.v. de exploitatie onvoldoende is. Middels het assetmanagement traject wordt de integrale capaciteitsbehoefte meer specifiek in kaart gebracht.

Bruto uitgaven

De daling van de investeringen waterketen rekeningen 2025 voor de lopende projecten en de gereed gemelde projecten m.b.t. de uitgaven ten opzichten van begroting 2025 uitgaven bedraagt (- € 39,6 mln.) wordt met name veroorzaakt door projecten op Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg, Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Eindhoven en Slibverwerkingsinstallatie (SVI) Mierlo en Transportsystemen. In BURAP 2025-2 is gerapporteerd over een JEV welke aansluit bij de te verwachten realisatiegraad. In het investeringsprogramma is op verzoek van DT geschoven met de ingebruikname datum en bedragen over de begrotingsjaren van projecten welke aansluit bij een realistische realisatiegraad. (V = voordeel en N = nadeel)

Daling van de bruto kosten projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg € 23,9 mln. (V):

- De werkzaamheden op de RWZI Tilburg voor groot onderhoud Mechanische zuivering zijn vertraagd door N-vergunning en verleggen van leiding Brabant water en Enexis (externe factoren) de VBT's (voorbezinktanks) waren vertraagd door gebrek aan capaciteit. De financiële impact is ca. € 14,7 mln. (V).
- Huisvesting van bedrijfsgebouw RWZI Tilburg is in voorbereiding vertraagd (verkenning beste locatie) op verzoek van beheer en onderhoud. Hierna door grondwerk van diverse leidingen die verplaats moeten worden. Circa 2028 zal gestart worden met de uitvoering. De financiële impact is € 1,9 mln. (V).
- Realisatie nooduitlaat had schuarpunten met vervanging mechanische voorzuivering RWZI Tilburg en dit heeft ook effect op de locatie van de te realiseren noodberging. Voor de realisatie lopen we een groot risico op vertraging vanwege nog te verleggen leidingen, waaronder drinkwatertransportleiding (Brabant Water) en de groengasleiding. Hier komt nog bij dat vanwege het "stikstofsloot" er geen vergunning kunnen worden verleend. Alternatieve routes worden onderzocht, in het ergste geval (worst case) zal dit leiden tot geen voortgang en dus ook geen uitgaven in 2026. De financiële impact voor 2025 is € 3,4 mln. (V).
- LTAP Effluent debietmeter RWZI Tilburg: hierop is 2,2 mln. op gerealiseerd. Dit zijn kosten die we uitgeven op het project maar direct doorfactureren aan Tennet. (zie inkomsten). Deel van de totale uitgaven (totaal € 6,2 mln.) is doorgeschoven naar 2026 en betreft o.a. de vertraging van de plaatsing van een Effluens meter. De financiële impact is € 3,9 mln. (V).

Daling van de bruto kosten projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Eindhoven € 10,5 mln. (V)

- Voor het influentgemaal en roostergoed RWZI Eindhoven is de raming en ingebruikname datum aangepast op basis van het doorlopen ontwerptraject tot uitgewerkt definitief ontwerp. November 2025 heeft een BOT sessie met DB plaats gevonden over de uit te werken ontwerpkeuze in het definitief ontwerp. De financiële impact is € 4,7 mln. (V)
- Het projectontwerp van de SVI Mierlo neemt meer tijd in beslag dan verwacht, waardoor er later wordt gestart met de realisatie. Het DO is gereed en momenteel wordt het UO uitgewerkt. De projectraming en ingebruiknamedatum zijn hierop aangepast. De financiële impact is € 4,7 mln. (V)
- Nooduitlaat RWZI Eindhoven is doorgeschoven aangezien er geen civiele capaciteit in de organisatie beschikbaar is. Het project is doorgeschoven naar 2027. De financiële impact is € 0,5 mln. (V)
- Overig klein wijzigingen totaal € 0,6 mln. (V)

Daling van de bruto kosten door projecten Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Boxtel € 3,9 mln. (V)

- De renovatie van het bedrijfsgebouw RWZI Boxtel is naar achter geschoven door vertraging van de verbouwing van de RWZI Boxtel. Zodra deze gereed is kan aan het bedrijfsgebouw worden begonnen, waarbij duurzaamheid meegenomen is in het project. In het 3^e kwartaal 2025 is de aanbesteding geweest. Afronding project in september 2026. Er zijn Units aangeschaft voor tijdelijk lab en huisvesting. De financiële impact is € 3,9 mln. (V).

De daling van de bruto kosten door projecten Transportsystemen € 18,3 mln. (V):

- Voor het project Onderhoud Riool Zuid is gekozen voor een andere wijze van uitvoering (geen sleufbekisting). Oplevering met afnemer is in afronding. Echter nog wel volop werk voor afwikkeling omgeving (schade en vergoedingen). Door slim werken in bouwteam en versnelling op de planning zijn de projectkosten 3,3 mln. lager dan geraamd. De financiële impact voor het jaar 2025 is € 3,8 mln. (V).
- De uitvoering van het project bij de golfbaan (Traject 38TS51-RG Aalst) is in uitvoering. De raming is naar beneden bijgesteld. (€ 4,7 mln. (V). Verder een forse terugval in risico's en onzekerheid (voorspoedige planning, TPI minder lang nodig). De oplevering is 3 maanden versneld tezamen met lagere raming projectkosten is de financiële impact voor het jaar 2025 is € 8,4 mln. (V).
- Onderhoud transportleiding 30 Eersel vertraagd door aanbesteding. Risico is verkrijgen van watervergunning De financiële impact is € 0,5 mln. (V).
- Onderhoud inriepunt 28.TP143 Eersel: Verlaging raming door slim uitvoeringsontwerp a.g.v. werken in bouwteam. De financiële impact op jaarschijf 2025 is € 2,8 mln. (V).
- Levensduurverlengende maatregelen rioolgemaal Aalst vervanging windketel ter bescherming van over-/onderdruk doorgeschoven naar 2026. Concept startnotitie is opgesteld.
De financiële impact op jaarschijf 2025 is € 1 mln. (V).
- Overige projecten die vertraagd zijn. De financiële impact is € 1,8 mln. (V).

De daling van de bruto kosten door projecten Gemalen € 7,0 mln. (V)

- Renovatie rioolgemaal Goirle doorgeschoven naar 2026 in verband met personele wisselingen, afspraken met gemeenten. De financiële impact op de jaareindeverwachting is € 2,2 mln. (V)
- Renovatie rioolgemaal Ladonk doorgeschoven naar 2026. De financiële impact is € 1,2 mln. (V).
- Renovatie rioolgemaal Udenhout doorgeschoven naar 2026. De financiële impact is € 2,2 mln. (V).

- Wijzigingen in planningen overige projecten € 1,4 mln. (V) met name veroorzaakt door renovatie rioolgemaal Duizel en LTAP-rioolgemaal Knegsel.

De onzekerheidsmarge in projecten wordt gedurende het jaar neerwaarts bijgesteld, omdat de resterende onzekerheid afneemt naarmate projecten vorderen richting afronding.

Bij aanvang van 2025 bedroeg de onzekerheidsmarge € 25 mln. De afname van deze marge leidt tot een financieel nadeel van € 25 mln (N) ., aangezien eerder ingeschatte ruimte vrijvalt. Tegelijkertijd resulteert dit in een voordeel van € 1 mln. (V) op de risicoreservering.

Inkomsten

De inkomsten zijn lager dan in de beleidsbegroting na wijziging 2025 € 4,6 mln. (N)

- Minder kosten doorberekend aan Tennet project Effluentpunt en debietmeter Tilburg € 3,4 mln. (N)
- Vertraging Nooduitlaat Tilburg € 1,6 mln. (N)
- Meer subsidie inkomsten € 0,4 mln. (V)

2.2.5 Kansen en risico's

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsveld Watersysteem. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
<i>Voortgang realisatie inrichtingsdoelen en behalen Kaderrichtlijn Water</i> Grondbeschikbaarheid en draagvlak (procedures) zijn de belangrijkste risicofactoren. De beheersmaatregelen zijn de aangepaste grondstrategie, de inzet op strategische communicatie en omgevingsmanagement.				
<i>Zandleij</i> De brede aanpak Zandleij is een combinatie van concrete maatregelen en een brongerichte aanpak met andere partijen. Het slagen van de brede aanpak is afhankelijk van de inzet van medeoverheden. Ook omvat de brede aanpak een participatietraject met de omgeving. Risico's zijn de betrokkenheid en samenwerking van medeoverheden en het draagvlak in de omgeving doordat er op de korte termijn mogelijk onvoldoende resultaten mogelijk of zichtbaar zijn. De beheersing is een zorgvuldige, open en transparante communicatie waar de complexiteit en onzekerheden onderdeel van zijn. De samenwerking met andere				

overheden zal de komende periode verkend gaan worden.				
<i>Ondergrondse infrastructuur</i> In 2025 vindt een tracéstudie plaats voor het gehele traject van Riool-Zuid vanaf de Belgische grens tot aan de RWZI Eindhoven. Hieruit volgen onderhouds- en investeringsscenario's die bestuurlijk worden voorgelegd. Afhankelijk van wat bij nadere inspecties naar voren komt kunnen de kosten voor onderhoud dan wel investeringen sterk variëren. Er zijn dan eventueel nadere afwegingen nodig in tempo of prioritering.				In de Assetmanagement aanpak zijn en worden de prestaties, kosten en risico's voor Riool-Zuid in beeld gebracht als basis voor integrale, onderbouwde beslissingen. Terwijl in diverse projecten hard wordt gewerkt aan Riool-Zuid zijn er momenteel risico's die niet op korte termijn kunnen worden gemitigeerd. Inmiddels is onder meer door intensivering van de inspecties een beter beeld verkregen. Voor de BB2026 is op basis van de nieuwe inzichten een versnelling van de aanpak voorgesteld om tot realisatie te komen van enkele deeltrajecten (in Riool-Zuid en de sibleidingen RWZI Eindhoven – SVI Mierlo). De aanpak wordt momenteel voorbereid waarbij de beperkt beschikbare personele capaciteit bepalend is voor de snelheid

2.2.6 Majeure projecten

Onderstaande projecten zijn in de Beleidsbegroting 2025 als majeur aangemerkt

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	
P079600 Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel	Instandhouden RWZI Schoon water				Tijd: Oorspronkelijke opleverdatum stond op 1 april 2026. Door een zorgvuldig doorlopen bouwteamtraject en (deels als gevolg daarvan) een goede risicobeheersing in de realisatiefase, is het gelukt om te versnellen op de planning. De opleverdatum heeft lang op 13-01-2026 gestaan, met de intentie om te versnellen naar eind 2025. Helaas zijn er een paar kleine tegenvallers ontstaan tijdens de laatste fase van de realisatie van het primair slibgemaal, waardoor de inbedrijfstelling van de twee nieuwe voorbezinktanks in de kerstperiode zou vallen. I.v.m. de vakantieperiode is de inbedrijfstelling doorgeschoven naar week 2 2026, wat ervoor zorgt dat de uiteindelijke opleverdatum 09-02-2026 is geworden.
					Geld: Het beschikbare krediet is € 39,3 mln. Door verschuiving van termijnen over jaargrens wordt fw. 2026 €200.000 aanvullend krediet gevraagd. Hierna kan het project afgesloten worden.
					Doelen: Zowel de verbeteropgave (schoon water) als het doel instandhouden RWZI worden momenteel gehaald binnen het project. Effluentkwaliteit van Ntot = 5 mg N/l en Ptot = 0,4 mg P/l

P069303 Aeratie + Chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI. Schoon water				Tijd: In de lopende nazorgperiode worden openstaande restpunten opgelost. Het project wordt verwacht in Q2 2026 volledig af te sluiten. De oplevering van het project was 25 juni 2025
					Geld: Financiën vallen binnen verstrekt krediet.
					Doel: Zowel de verbeteropgave (schoon water) als het doel instandhouden RWZI Tilburg worden momenteel gehaald binnen het project. Er kunnen goede resultaten worden gehaald met verbetering van effluentkwaliteit voor stikstof en fosfaat. Tevens wordt een aanzienlijke energiebesparing gerealiseerd

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
P069304 Mechanische Zuivering rioolwater-zuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI Schoon water				Tijd: Het DB heeft op 8 april ingestemd met het uitwerken van Variant 1 tot een technisch ontwerp. Het toegekende krediet is voldoende hiervoor. Brabant Water en Enexis gaan verleggingen leidingen intern oppakken. Er is hiervan nog geen planning bekend. Met provincie Noord-Brabant is eind oktober een verkennend gesprek geweest over de natuurvergunning (stikstof). Vertraging door de stikstofwetgeving kan mogelijk oplopende van 9 maanden tot 3 jaar. Vervolgstappen worden momenteel gezet op basis van het gesprek bij de provincie en waar nodig wordt bestuurlijke opschaling gevraagd. Het verleggen van de kabels en leidingen van Enexis en Brabantwater heeft

					een doorlooptijd van 1,5 tot 2 jaar. De oplevering in 2031 wijzigt vooralsnog niet. Met gemeente Tilburg is overleg gevoerd over mogelijke wijzigingen in de aanvoer van afvalwater naar de RWZI toe.
					Geld: Er is voldoende krediet voor de ontwerpfase. Krediet voor de realisatiefase wordt te zijner tijd aangevraagd.
					Doel: schoonwater en instandhouden RWZI
P077007 Pilot Nieuwe stoffen N en P ten behoeve van medicijnrestverwijdering	Schoon water				Tijd: De pilot loopt conform planning. Parallel aan de pilot worden gesprekken gevoerd met de provincie over vergunningverlening van de full scale installatie.
					Geld: Het budget is aangepast nu we van 2 naar 1 pilot zijn teruggeslagen; een deel is ingezet voor risicobeheersmaatregelen en meer tijd in de pilot voor optimalisatie van investerings- en exploitatiekosten van de full-scale installatie.
					Doelen: Schoner water door extra verwijdering van nutriënten en medicijnresten uit het afvalwater.
P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Instandhouden RWZI				Tijd: Gestart met renovatie voorbezinktank 1 (VBT1) in Q3-2025. We lopen op planning. Meer betonreparatie dan verwacht.
					Geld: Onvoorziene kosten door extra betonreparatie kunnen worden gedekt vanuit het projectkrediet.

					Doelen: Dit project draagt bij aan instandhouden assets van de rioolwaterzuivering Eindhoven.
--	--	---	--	---	--

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
P085501 Nieuwe stoffen Hapert (ozoninstallatie op de rioolwaterzuivering)	Schoon water				Tijd: In de afgelopen periode zijn de fysieke restpunten afgerond. Doordat de installatie langere tijd heeft stilgestaan, heeft dat ertoe geleid dat er andere kleinere gebreken zijn ontstaan. Die zijn inmiddels verholpen. Organisatorisch zijn er duidelijkere afspraken gemaakt over de invulling van SAT4 (de testperiode) en de verantwoordelijkheden daarbij. Tevens is een nieuwe monsterplanning gemaakt, die vanaf januari 2026 in gaat. Dit kon niet eerder in verband met capaciteit en de kerstperiode. Deze SAT4-periode gaat maximaal 6 maanden duren, waarin zal worden aangetoond dat de installatie voldoet aan de eisen waarvoor die ontworpen is (belangrijkste 70% verwijderingsrendement medicijnresten). Daardoor verschuift de planning van het opleveren naar eind Q2, begin Q3 van 2026. Dit betekent een vertraging in de planning voor de oplevering van de installatie aan het waterschap. Reden om het pijltje van de tijd niet verder in het rood te zetten is dat de deadline voor de aanvraag van de subsidie wel is gehaald en dat was een belangrijke mijlpaal
					Geld: Met het huidige inzicht blijft het project binnen raming.

					Doelen: Het doel van het project is het verwijderen van 70% medicijnresten. De installatie is zo ontworpen dat dit doel wordt gehaald en de eerste resultaten (Site Acceptance Test) laten dat ook zien
P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Instandhouden slibverwerking				Tijd: Momenteel is het DO (definitief ontwerp) afgerond. Realisatieopdracht 5 februari 2026 getekend. Start uitvoering 16 maart 2026 en afronding UO (uitvoeringsontwerp)
					Geld: Op 25 november 2025 is door het DB, na het vaststellen van de BB2026 (door het AB), ingestemd met het verlenen van een uitvoeringskrediet.
					Doelen: Instandhouden assets. De doelen worden behaald.

Majeure projecten	Totaal projectresultaat	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven – Stratumse Heide en Riel)	Instandhouden transportstelsel Schoon water				Tijd: De planning van het project blijft ongewijzigd. De bovengrondse herstelwerkzaamheden konden sneller worden uitgevoerd door meevallende weersomstandigheden en een snellere beschikbaarheid van plantmateriaal. Hiermee zijn de fysieke werkzaamheden afgerond. Echter, de afronding van schades met de omgeving ten gevolge van de werkzaamheden moet nog steeds zorgvuldig gebeuren, waarbij de verwachting is dat dit proces in Q2 van 2026 kan worden afgerond.

					Geld: De bouwkosten vallen lager uit dan verwacht door een grotere uitvoeringssnelheid en slim te werken.
					Doelen: Draagt bij aan thema Schoon Water.
P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid-Eindhoven)	Instandhouden transportstelsel Schoon water				Tijd: De uitvoeringswerkzaamheden lopen vooralsnog volgens de planning. Vanuit de omgeving ontvangen we geen negatieve signalen door de werkzaamheden. In samenspraak met de golfclub wordt de laatste hand gelegd aan de samenwerkingsovereenkomst rondom het uit te voeren herstel van de golfbanen.
					Geld: Nu de uitvoering volgens verwachting verloopt worden de onvoorziene kosten lager ingeschat.
					Doelen: Draagt bij aan thema Schoon Water. Huidige afvoer geborgd middels een tijdelijke leiding.

2.3 Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering

2.3.1 Realisatie doelstellingen

Het beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering omvat bestuur en externe communicatie, heffing en invordering, opstellen WBP en de ondersteuning die betrekking heeft op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

2.3.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Digitale transformatie

Ons waterschap is bezig met een nieuwe koers: de watertransitie. Samen met partners en andere watergebruikers zoekt het waterschap naar nieuwe oplossingen en antwoorden. Deze watertransitie vraagt om innovatieve inzet van technologie, slim gebruik van meer en betere data en een informatielandschap waarvan de basis op orde is.

De wet- en regelgeving op digitalisering neemt toe en digitale ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller en sneller op. Denk aan AI (Artificial Intelligence), werken met drones, datamining, meer applicaties naar de cloud. Deze innovaties zorgen voor mooie kansen, maar ook voor nieuwe risico's. Zij hebben grote impact op de organisatie, op de manier waarop wij werken en op de manier waarop wij samenwerken met onze omgeving.

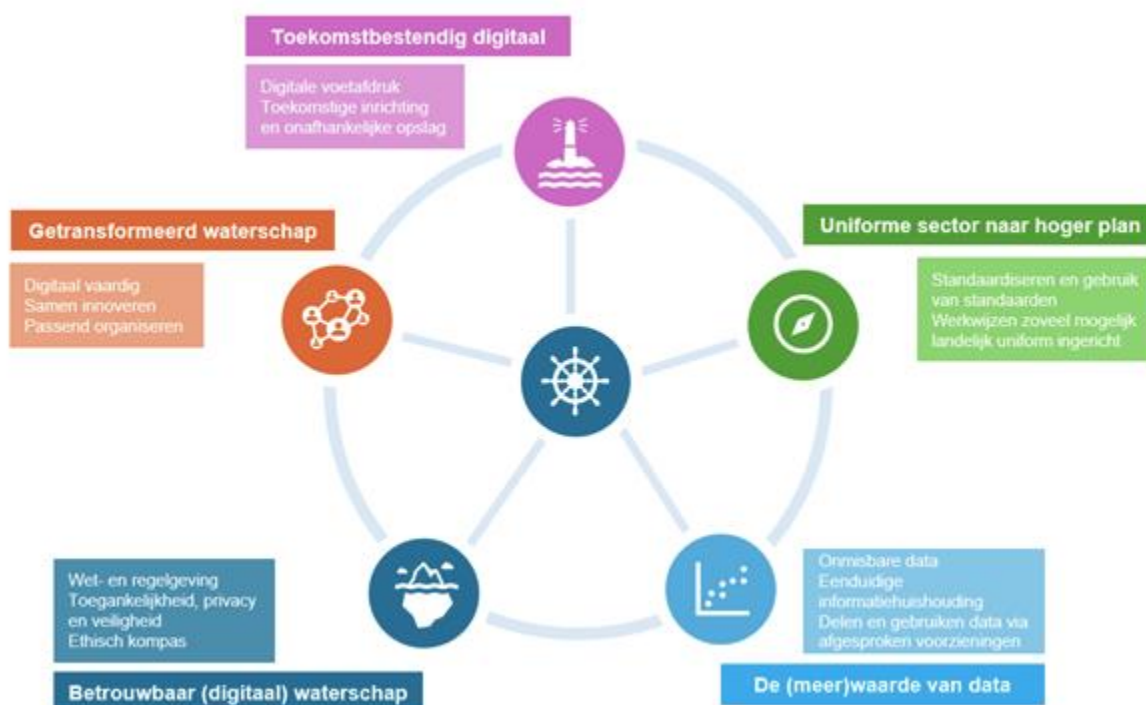
Om te zorgen dat Waterschap De Dommel veilig en transparant mee kan met de steeds verdergaande digitalisering van de maatschappij en kan profiteren van de voordelen die dit biedt, moeten we transformeren. Niet alleen in de techniek maar ook in de organisatie door andere taken en rollen.

Met de 5 thema's uit het Informatieplan 2024-2027 van Waterschap De Dommel geven we richting aan de transformatie. Onderstaande figuur is een weergave van deze thema's. Voor elk thema is een aantal oplossingsrichtingen benoemd die de komende periode (t/m 2027) centraal staan. Verbinding met de business is belangrijk. Daarom gaan we samen met de business deze thema's nader invullen en concretiseren.

Een kleine greep uit de resultaten in 2025:

(een uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering, smileys-overzicht).

1. MS Teams organisatie breed uitgerold + training. Effect: snellere samenwerking en adoptie digitale werkplek.
2. Copilot beschikbaar; 150 pro-licenties + AI-training. Effect: productiviteitswinst en versnelling innovatie met AI.
3. 7 datasets: datastewards aangewezen; 'data op orde' gestart. Effect: hogere datakwaliteit en basis voor datagedreven sturen.
4. Dataplatform-basis staat; databronnen worden gevuld/uitgebreid. Effect: één plek voor data, sneller inzicht en hergebruik.
5. Governance ingericht: CIO-office/board en beleidshuis ingericht. Effect: meer regie, prioritering en beheersbare verandering.

In 2027 beoogd resultaat:

- Waterschap De Dommel is een digitaal betrouwbaar waterschap. We werken data gedreven en zijn onderdeel van een uniforme sector, die risico gestuurd en transparant werkt. Uniforme sector betekent dat we in toenemende mate in HWH-verband de digitale transformatie vormgeven. In 2025 hebben we de benodigde governance structuren aangescherpt. (portfolio Waterschap De Dommel afgestemd op portfolio HWH).
- We willen de beste passende informatievoorziening bieden voor de maatschappelijke taakontwikkeling van Waterschap De Dommel. Dit alles doen we binnen het kader van wet- en regelgeving, nu en in de toekomst.

2027 – 2030:

We blijven door ontwikkelen op de 5 thema's. Op sommige thema's vindt verdieping plaats, bijvoorbeeld nóg meer innovatieve inzet van nieuwe technologieën. Andere thema's worden wellicht uitgebreid, bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving.

Bestuurlijke vernieuwing

In 2025 is voor en door het algemeen bestuur gewerkt aan bestuurlijke vernieuwing, wat dit najaar heeft geresulteerd in het vaststellen van een nieuwe werkwijze in het Reglement van Orde, de bevoegdhedenregeling en een bestuursvoorstel (met o.a. de AB- tweedaagse). In 2025 is al gestart met bestuurlijke vernieuwing. Denk aan de verdere uitwerking van de BOB cyclus, 2 succesvolle Dommeldialogen met externen over de thema's PFAS en Brede Welvaart, de moties vreemd aan de orde van de dag en de AB dag. De bestuurlijke planning werd in 2025 regelmatig gepubliceerd via een waterbrief. De plannen voor 2025 zijn conform begroting gerealiseerd. Per 1 januari 2026 wordt het Reglement van orde van kracht.

Organisatie

Eind 2025 is het Algemeen Bestuur akkoord gegaan met een nieuw organisatieplan. Het organisatieplan is erop gericht dat met name de strategische, tactische en operationele sturing wordt versterkt. De tactische sturing wordt opgepakt door de nieuw te werven clustermanagers. 2026 staat vooral in het teken van de implementatie van het organisatieplan. Daarnaast zal er aandacht worden gegeven aan ontwikkeling van het management via verdere uitvoering van het management development programma.

Inmiddels zijn de programmadirecteuren zover met hun programma dat het clustermanagement de sturing van het programma over kan nemen en in de lijn verder vorm wordt gegeven.

Personeel

Het goede gesprek, vitaliteit, de begeleiding van overgang van het proces belastingen, ontwerpen strategisch HRM agenda 2026 – 2030 en werkdruk zijn onderwerpen die extra aandacht hebben gekregen.

Ondanks de gespannen arbeidsmarkt slaagt het waterschap er nog steeds in om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Door de beperkte groei was het op dit vlak rustiger dan voorgaande jaren. Maar met name door vertrek van medewerker zijn er in 2026 toch nog 47 vacatures ingevuld.

Ziekteverzuim blijft een aandachtspunt met name langdurig verzuim blijft focus vragen, ook in 2026. Door meer focus te leggen op vitaliteit en daarin, gesteund door de koers die het kabinet Jetten heeft ingezet, meer te sturen op een preventieve aanpak.

Het is van belang dat medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen. Het stimuleren en faciliteren hiervan is dan ook essentieel.

Er is een centraal leerplan opgesteld die brede organisatorische ontwikkelingen de medewerkers faciliteert door leerinterventies hierop in te zetten.

P-Budget

Centraal p-budget	Begroot €	Realisatie €	Verschil realisatie - begroting 2025	Laatste JEV burap 2 2025 (aug25)	Verschil realisatie - JEV
Totaal SUB1A Budget Salaris	€ 57.363.432	€ 56.910.500	€ 452.932	€ 56.121.823	€ 788.677
Totaal SUB1B Budget Salaris gerelateerd	€ 857.000	€ 1.307.150	€ -450.150	€ 1.057.595	€ 249.555
Totaal SUB1C Budget Flexibel inzetbaar	€ 1.162.000	€ 1.521.115	€ -359.115	€ 1.700.000	€ -178.885
Totaal SUB1D Budget verkoop verlofdagen	€ 56.000	€ -1.241.576	€ 1.297.576	€ -300.000	€ -941.576
Totaal SUB1E Budget opbrengsten salarisgerelateerd	€ -2.134.000	€ -3.567.097	€ 1.433.097	€ -2.642.542	€ -924.555
Totaal SUB1F Budget opbrengsten geactiveerde uren	€ -5.437.000	€ -5.876.512	€ 439.512	€ -5.437.000	€ -439.512
Totaal SUB1	€ 51.867.432	€ 49.053.580	€ 2.813.852	€ 50.499.876	€ -1.446.296
Totaal SUB2A Budget Opleidingskosten	€ 1.050.000	€ 800.600	€ 249.400	€ 972.000	€ -171.400
Totaal SUB2B Overige algemene personeelslasten	€ 1.352.726	€ 1.768.597	€ -415.871	€ 1.285.893	€ 482.704
Totaal SUB2	€ 2.402.726	€ 2.569.197	€ -166.471	€ 2.257.893	€ 311.304
Totaal p-budget werkplanproduct 99999	€ 54.270.158	€ 51.622.777	€ 2.647.381	€ 52.757.769	€ -1.134.992

Ten opzichte van de jaareindeverwachting is de realisatie € 1,1 miljoen lager uitgekomen. De belangrijkste afwijkingen worden onderstaand per post toegelicht.

Sub 1A Budget Salarispost

Ondanks een eenmalige boeking van € 1,1 miljoen ten behoeve van de voorziening Persoonlijk Basis Budget (PBB), conform het advies van de accountant, blijft de realisatie binnen het salarisbudget doordat vacatures niet ingevuld zijn. Hiervoor is bij sub 1C budget flexibel inzetbaar extra budget nodig geweest.

Sub 1B Budget salaris gerelateerd

Als gevolg van enkele grote uitbetaalde transitievergoedingen (m.n. uit dienst gaan langdurig zieken), jubilea gratificaties en hogere semafonvergoedingen als gevolg van een cao-afsprake, is er een overschrijding op deze post ontstaan.

Sub 1C Budget flexibel inzetbaar

Als gevolg van inhuur voor langdurig zieken en in mindere mate op inhuur vanwege trager verloop invulling vacatures is er een overschrijding ontstaan op deze post.

Sub 1D Budget Koop en verkoop verlof

In de maand december is er veel gebruik gemaakt van het kopen van IKB-verlof, circa 30% van de totale jaaraankoop IKB. Er is in 2025 voor ruim € 450.000 extra aan IKB-uren gekocht ten opzichte van 2024. Daarnaast heeft een groot deel van de medewerkers het openstaande PBB-budget, conform de bepalingen in de cao, omgezet in verlof.

Voor het gespaarde verlof wordt een reservering opgenomen op de balans die vrijvalt op het moment dat het gespaarde verlof wordt opgenomen.

Sub 1E Budget salaris gerelateerde opbrengsten

De salaris gerelateerde opbrengsten zijn hoger dan verwacht door onverwachte meevallers. Door hogere opbrengsten van het UWV (met name als gevolg van ouderschapsverlof, correctie

UWV door uitbetaling derde ziektejaar medewerker, opbrengsten inzet medewerkers t.b.v. van de Brabant Aquademie en tot slot waren de subsidies opbrengsten hoger dan verwacht.

Sub 1F Budget opbrengst geactiveerde uren

Voor onderbouwing wordt verwezen naar de projecten rapportage in deze Burap

Sub 2A Budget opleidingen

De uitvoering van het leerplan is uitgesteld van Q4 2025 naar Q1 2026. Daarnaast is de uitvoering van het MD-traject ook uitgesteld naar Q4 2026 en is de boeking van het eerste gedeelte van het md traject geboekt op het proces budget van organisatieontwikkeling. Hierdoor komen de opleidingskosten circa € 140.000 lager uit.

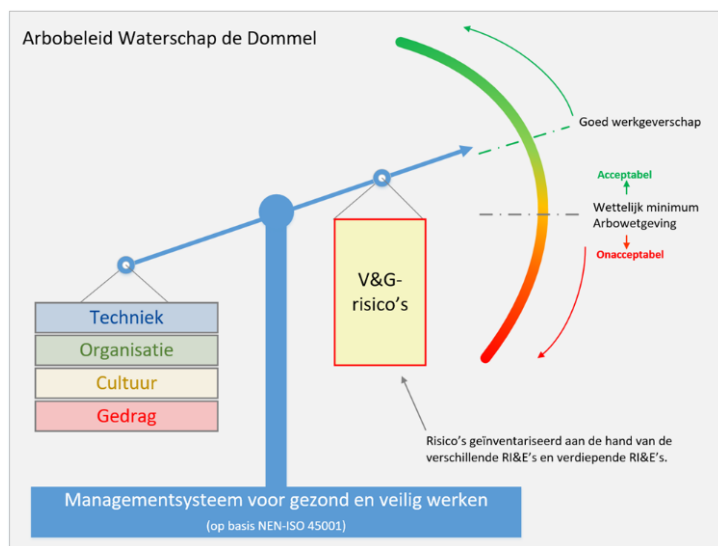
Sub 2B Overige algemene personeelslasten

Op advies van de accountant is er een voorziening opgenomen voor langdurig zieken inclusief transitievergoeding.

Arbo en veiligheid

Medio 2025 is er in een gedeelte van de organisatie een meting gedaan op basis van de veiligheidscultuurladder. Daaruit is gebleken dat we op trede 3 staan. In 2026 groeien we door naar trede 4.

Op basis van de interne (bijna) ongevallen meldingen blijft de zorg onverminderd bestaan over de risico's gerelateerd aan bever activiteit. Risico's zijn met name fysieke belasting, val- en struikelgevaar en verdrinkingsgevaar. Samen met andere waterschappen wordt gezocht naar mogelijke oplossingen en een veiligheidsprotocol moet medewerkers ondersteunen bij de meest veilige keuzes.

Participatie wet

In 2025 is de inzet van het aantal participanten gelijk gebleven. Voor de overheid als werkgever vervalt het individuele quotum vanaf 2025 door de aangenomen Wet vereenvoudiging banenafpraak. De quotumheffing, die nu nog geldt voor de overheid, is opgeschort tot de nieuwe regeling van kracht wordt

De resultaten waarover wordt gerapporteerd zijn afkomstig uit de Beleidsbegroting 2025

<u>Legenda (afwijking alleen ingevuld indien resultaat niet gehaald):</u>	
	= Resultaat is gehaald in 2025
	= Resultaat heeft nog aandacht, volledige realisatie vindt in 2026 plaats
	= Resultaat wordt naar verwachting niet gehaald

Bestuurlijke vernieuwing

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In 2024 heeft het algemeen bestuur een voorstel aangenomen met betrekking tot bestuurlijke vernieuwing. Dat besluit leidde tot de oprichting van een nieuwe commissie voor bestuurlijke vernieuwing. In de tweede helft van 2024 is reeds gestart met het scheiden van de oordeelsvormende en beeldvormende dagen, een verandering die in 2025 verder wordt verankerd in een nog vast te stellen bestuurlijke jaarkalender.				
Tevens wordt de "Dommeldialoog" verder doorontwikkeld in 2025. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een efficiëntere en transparantere bestuurlijke werking, waarbij het algemeen bestuur voor een belangrijke mate zelf regie neemt op de kaderstellende rol. Voor 2025 staat een aantal belangrijke producten gepland, waaronder: • een nieuwe bestuurlijke bevoegdheidsregeling; • een reglement van orde voor het algemeen bestuur en de vaste commissies (RvO); • een bestuurlijke jaaragenda; • een plan van aanpak voor het door ontwikkelen van de bestuurscultuur.				

Digitale transformatie

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Met de 5 thema's uit het Informatieplan 2024-2027 van Waterschap De Dommel geven we richting aan de transformatie. Voor elk thema is een aantal oplossingsrichtingen benoemd die de komende periode (t/m 2027) centraal staan. Verbinding met de business is belangrijk. Daarom gaan we samen met de business deze thema's nader invullen en concretiseren.				
Waterkenniscentrum				

Organisatieverandering

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
In de Voorjaarsnota 2025-2030 is reeds aangegeven dat een stevige basis is gelegd voor een organisatieverandering. Via een programmatische aanpak worden noodzakelijke interventies voorbereid op het gebied van cultuur, structuur, werkwijzen en de ontwikkeling van competenties. In 2025 is een toenemend aantal interventies in uitvoering gebracht en is concreter geworden wat de veranderingen voor eenieder in zijn of haar rol betekenen.				

Personeel

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
We voorzien dat de arbeidsmarkt komende jaren krap zal blijven. Dit heeft effect op doorlooptijden bij de werving van nieuw personeel. De directie stuurt binnen het financiële kader van het personeelsbudget op passende formatieve oplossingen zodat bestuurlijke doelen behaald kunnen worden. Daarbij zien we het landelijke beeld van een meer dynamische arbeidsmarkt terug bij Waterschap De Dommel. Reden dat we onze wervingscampagne intensiveren en ook nadrukkelijker investeren in het boeien en binden van onze huidige medewerkers	😊	😊	😊	

Arbo en Veiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
We blijven inzetten op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn om door te groeien naar trede 4 op de veiligheidsladder. Dat betekent dat we medewerkers en managers stimuleren om vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid proactief te handelen om onveilige situaties te voorkomen. Het vergroten van ons veiligheidsbewustzijn en ervoor zorgen dat omgeving en installaties waarmee gewerkt wordt op orde zijn. Dit doen we door het systematisch inzetten van onze instrumenten vanuit ons veiligheidsbeleid. Veiligheidsrisico's vanuit opgelopen achterstanden vragen nog steeds veel aandacht en capaciteit. Tevens anticiperen we op nieuwe	😞	😞	😞	2025 Uit de meting blijkt dat we op trede 3 van de veiligheidscultuurladder staan. Uit de meting komt naar voren dat met name leren en verbeteren achterblijft. De focus ligt nog onvoldoende op veiligheidsbewustzijn. Dit zien we de laatste periode van 2025 terug in deelname aan bijeenkomsten en verbetertrajecten, inzet interne expertise op gebieden van technische veiligheid en het uitvoeren van (technische) verbeteringen. De rol van de leidinggevende is hierbij cruciaal, maar hun werkdruk speelt hierbij

ontwikkelingen vanwege bijvoorbeeld nieuwe investeringen. Het blijft een uitdaging om hierin een goede balans te vinden.				een behoorlijke grote rol. Terwijl bij de groei naar trede 4 een grote rol voor de leidinggevende is weggelegd. Daarnaast heeft de onderbezetting van het team veiligheid gedurende een periode in 2025 een nadelig effect op de begeleiding gehad. 2026 Samen met een extern adviseur, die ook actief is bij andere waterschappen, wordt er een plan van aanpak gemaakt om door te groeien naar robuuster op trede drie en groei naar trede vier van de veiligheidscultuurladder. De rol van de leidinggevendenden is daarbij wel cruciaal. Om door te groeien naar trede 4 moet de leidinggevende actief met medewerkers in gesprek over veiligheid. Andere waterschappen en externe deskundigen geven aan dat we rekening moeten houden met minimaal twee jaar om van trede drie naar trede vier te groeien. NB: Er zijn pas 2 waterschappen gecertificeerd voor trede drie (en nog geen voor trede vier)
--	--	--	--	---

Een toekomstbestendige leefomgeving

Klimaatneutraal in 2035

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De vervolgstap is het terugbrengen van de indirecte emissies aan broeikasgassen (scope 3), dit is de uitstoot aan broeikasgassen bij derden voor het fabriceren van onze grondstoffen en producten en voor het uitvoeren van diensten voor het waterschap, en het terugbrengen van de uitstoot aan methaan en lachgas in de afvalwaterketen. De komende periode spannen we ons in om deze uitstoot nader te kwantificeren. Daarbij volgen we ook de landelijke ontwikkelingen. Daar waar mogelijk trekken de waterschappen samen op. Voor de kwantificering van methaan en lachgas in de afvalwaterketen is al een belangrijke slag gemaakt.	- Een Invloed en impact analyse voor de scope 3 emissies. - Aanpak methaanreductie sliblijn RWZI Tilburg. - Extra inzicht in de emissie aan N₂O en het reductiepotentieel.	 			
Op basis van de kwantificering worden nieuwe effectieve maatregelen voorgelegd om	Een doorkijk naar 2035 als aanvulling op de KEEP 2025-2028.				In de tweede helft van 2025 is de opdracht uitgevoerd om tot inzicht te komen in de benodigde

te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een reductie tot 0 is niet haalbaar, zodat ook ingezet wordt op het vastleggen/voorkomen van kort-cyclisch CO2, als de productie van vloeibaar CO2 uit biogas op de RWZI Tilburg en de inzet van maaiafval als bodemverbeteraar. Voor de periode 2025-2028 wordt een klimaat- en energie-efficiencyplan (KEEP) opgesteld met een doorkijk naar de beoogde inspanning tot 2035 voor een klimaatneutrale bedrijfsvoering	• Invoering nieuwe handboek CO2 prestatieladder en klimmen op de ladder zal helpen op weg naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Momenteel zijn we gecertificeerd op niveau 3 van de CO2 prestatieladder. We maken inzichtelijk wat nodig is om invulling te geven aan het voorstel om uiterlijk in 2030 op niveau 5 gecertificeerd te zijn. • Uitrol opwek hernieuwbare energie op alle locaties waar mogelijk. Ook energiebesparing en gasloos wordt meegenomen in alle renovatie en nieuwbouwprojecten.				
--	--	--	--	--	--

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Voor het thema circulaire economie zal een visie worden opgesteld voor de lange termijn met o.a. de inzet van grondstoffen en verwaarding vanuit de waterschapstaken en met de omgeving. Ook krijgt implementatie van	• De visie Circulaire Economie is goedgekeurd en klaar voor implementatie. Duurzaam Opdrachtgeverschap is geïmplementeerd en in uitvoering.				Circulaire economie is als onderdeel van Duurzaam Opdrachtgeverschap al in uitvoering bij verschillende keten-, systeem en facilitaire projecten. De vastgestelde Visie Circulaire Economie is gericht op structurele borging hiervan op de lange termijn. Gestart is met het opstellen

duurzaam opdrachtgeverschap verder vorm. Voor de kortere termijn zijn kansen ('het laaghangend fruit') geïdentificeerd en worden opgepakt.					van een integraal implementatieplan om hier invulling aan te geven en de doelen circulariteit, klimaatneutraal en biodiversiteit in samenhang te bezien en borgen in de organisatie.
Het uitvoeren van een verkenning, ontwikkeling en besluitvorming voor pilots decentrale behandeling van grijs water. Er zijn minimaal 2 pilots uitgevoerd waarmee ervaring is opgedaan. De pilots zullen dienen als een praktische testcase om ervaring op te doen, lessen te leren en beleidsaanbevelingen te formuleren voor eventuele verdere implementatie van decentrale zuiveringsinitiatieven in het beheersgebied van De Dommel. Daarbij wordt een verbinding gemaakt met woningbouwopgaven,	• Voldoende pilots in portefeuille om de doelstelling van 2027 te halen. • Actief uitdragen van onze doelstellingen en kansen verzilveren indien die zich voordoen. • Het vinden van een woonontwikkelingslocatie waar we een pilot uit kunnen voeren. • Omdat de ambities van BSD zijn bijgesteld sluiten deze niet langer aan bij onze doelstellingen. In 2025 wordt gezocht naar nieuwe partners. • Kansen benutten	 	 	 	Inmiddels zijn er twee pilots in realisatie en uitvoering. Koningswei en decentrale behandeling op evenementen. Daarnaast wordt er nog gezocht naar een woningbouwlocatie. Met drie gemeenten en een bouwbedrijf/ ontwikkelaar zijn we de kansen aan het verkennen en specifiek met een locatie. Er is een grote afhankelijkheid van partners omdat we deze pilots in gezamenlijke verantwoordelijkheid met partners uit willen voeren.

droogte en leveringsproblemen van Brabant Water. Waterschap De Dommel zet zich, in samenwerking met de provincie, in voor het uitdragen van water en bodem sturend en voor een groter draagvlak voor waterzuinig bouwen bij Bouwplatform Brabant. We zullen daarin een activerende rol innemen om partners te vinden die samen met De Dommel een pilot aan willen gaan. Het project Koningswei Tilburg is in ontwikkeling. Het betreft een in pandig decentrale zuivering/ grijswatersysteem in een appartementencomplex.	• Ontheffing door het ministerie wordt verstrekt voor het grijswatersysteem Koningswei. • definitieve goedkeuring van de investeerders om deze maatregel te nemen en het aan te besteden. Contractueel vastleggen van verantwoordelijkheden van de partners en het waterschap (financieel en inhoudelijk)				Pilot loopt goed. Er is overeenstemming met ontwikkelaar over de benodigde samenwerkingsovereenkomst voor onze bijdrage aan het grijswatersysteem. Dit heeft vertraging opgelopen vanwege verkrijgen ontheffing in het kader van de drinkwaterwet en het afronden van de onderhandelingen met de partijen die het woningbouwcomplex gaan realiseren. In Q1 2026 zal de SOK ter ondertekening aan het DB worden voorgelegd.
---	---	---	---	---	---

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Waterschap De Dommel verkent samen met de partners Ministerie van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), provincie Noord-Brabant, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gemeente Son en Breugel, Rijkswaterstaat en een industrieel bedrijf in Son of de restlozing van het bedrijf verder kan worden gezuiverd, zodat dit water in het gebied kan worden hergebruikt. Een verdiepende studie zal moeten uitwijzen of de daarvoor benodigde waterfabriek haalbaar is en/of ander alternatieven mogelijk en vergunbaar zijn.	Eind 2024 zullen nadere bestuurlijke keuzes worden gemaakt over de mogelijk te kiezen oplossingsrichtingen. Er zal een doorstart zijn van de actualisatie van de vergunning waarin de gekozen oplossingsrichting verder wordt uitwerkt en getoetst.				Tijdens het doorlopen van het gebiedsproces is er een duidelijker beeld ontstaan van de (aard van de) restlozing. Conclusie is dat wij eerst moeten kijken of aan wettelijke normen wordt voldaan en of er bij de bron optimalisaties of andere maatregelen nodig zijn. Voordat partijen verder kunnen werken aan ideeën voor een toekomstplan voor water in de Sonse Heide, is het daarom belangrijk dat er duidelijkheid komt over de nieuwe lozingsvergunning. De komende periode ligt de nadruk op dit formele traject tussen Waterschap de Dommel en Rendac Son. Zodra de vergunning is beoordeeld en de voorwaarden vaststaan, kan het overleg over de toekomstplannen weer worden hervat. Tot die tijd ligt het formele overleg over de lange termijn tijdelijk stil. Op basis van de uitkomsten van het vergunningstraject bepalen de partners op een later moment hoe en wanneer het proces wordt voortgezet. Op dit moment is er geen aanleiding om op korte termijn te investeren. Dit vanwege

Op RWZI Tilburg is de geplande groengasinstallatie opgeleverd en ook de CO₂-terugwin installatie. Met Aquaminerals worden hoogwaardige afzetkanalen in de markt gezocht en daarvoor vinden ook aanvullende kwaliteitstests plaats van de geproduceerde CO₂. Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib. De huidige fase PHA2USE heeft als doel dit bij verschillende bedrijven te laten testen voor verschillende toepassingen. Dit jaar wordt besloten over een “transitiefase” van één jaar waarna een definitief besluit kan worden genomen over een commerciële productie.	- Deze hoogwaardige toepassing vraagt aanvullende kwaliteitsborging. In 2025 wordt een besluitvorming over benodigde investeringen gevraagd. - De evaluatie vindt in Q4 van 2024 plaats. Wanneer besloten wordt de transitiefase in te gaan, volgt verkenning van de productie van vetzuren op RWZI Eindhoven.				ontwikkelingen in de markt (prijsvorming en afzet), kosten voor kwaliteitsborging en op handen zijnde projecten op locatie. Dit is onveranderd. In de stuurgroep en de diverse DB's is besloten verder te gaan met de transitiefase. Hiervoor zullen diverse pilots worden uitgevoerd, waaronder een op RWZI Eindhoven. Dit loopt cf. planning. De projectorganisatie voor de volgende verkenningfase is medio 2025 ingericht.
---	---	--	--	--	---

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Om de noodzakelijke stappen richting	Een geactualiseerd Actieplan Biodiversiteit				

biodiversiteitsherstel (en behalen KRW doelen) in 2030 te gaan zetten, moet het waterschap biodiversiteit en het natuurlijk watersysteem gaan zien als integraal onderdeel van de omgeving. Natuurinclusief denken en werken moet de norm worden. De gedefinieerde DIN's Schoon water, Voldoende water en Droge voeten gaan ervoor zorgen dat de condities zoals waterkwaliteit, inrichting en beheer voor een basiskwaliteit Natuur in 2030 op orde zijn. Het Raamwerk Biodiversiteit voor Waterschappen (van de Unie van Waterschappen 2022) is ontwikkeld om waterschappen te helpen om biodiversiteit integraal in te bedden in hun organisatie. Het raamwerk beschrijft op welke vlakken waterschappen maatregelen kunnen	• In 2035 voldoen aan Basis Kwaliteit Natuur (BKN) • Bijdrage aan 10% Groenblauwe door-adering, met focus op inzet eigen terreinen (beheer)				
---	--	--	--	--	--

nemen ten behoeve van biodiversiteitsherstel. Waterschap De Dommel kan bij de uitvoering van de waterschapstaken in aanraking komen met conflictsituaties ten aanzien van het welzijn van dieren. Er is een eerste verkenning gedaan hoe andere waterschappen hiermee omgaan. In 2024 gaan we, in samenwerking met andere waterschappen een nota opstellen, waarbij zal worden ingegaan op de wettelijke verplichtingen waarin dierenwelzijn en zorgplicht zijn opgenomen.					
--	--	--	--	--	--

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Nieuwe gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud	Implementatie in het onderhoud van het watersysteem				Begin 2025 kwam de nieuwe gedragscode soortenbescherming gereed. Het implementeren van de gedragscode gaat bij Waterschap De Dommel goed, maar is niet makkelijk. De maaiplanning is zoveel als

					mogelijk aangepast op de nieuwe eisen. Op plekken waar conflicten tussen waterbeheer en soortenbescherming ontstaat worden in overleg met Dagelijks Bestuur maatwerkbesluiten genomen. De meerkosten voor het maaierwerk in 2025 als gevolg van de gedragscode zijn € 500.000.
--	--	--	--	--	---

P-budget

Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
Gewijzigde wetgeving en gemaakte cao-afspraken in 2022 en 2023 hebben een financieel effect op het p-budget van ca. € 0,6 mln. Vanwege de druk op de financiële begrotingskaders is ervoor gekozen om het p-budget niet te verhogen met eenzelfde bedrag, maar door gerichte sturing van de directie de effecten binnen de bedrijfsvoering van de organisatie op te vangen. Op dit moment is nog niet in te schatten of, en waar, er hierdoor knelpunten in de organisatie zullen ontstaan. Bij de Burap en de Voorjaarsnota 2026-2030 zal, indien nodig, een voorstel voor aanpassing worden gedaan.				

Openbaarheidsparagraaf Jaarverslag 2025 in het kader van de Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden. Middels de Woo (verplichte) openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2025. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar zeven thema's.

1) Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten.

De Woo verplicht overheden om – gefaseerd - actief documenten uit zeventien informatie categorieën te publiceren. Overheden richten hier een eigen platform voor in, dat wordt aangesloten op het landelijke platform, de Woo-index. We volgen minimaal de landelijke lijn rondom het gefaseerd implementeren van de informatie categorieën en werken vooruitstrevend waar mogelijk.

In onderstaande tabel wordt weergegeven welke informatie categorieën in 2025 geheel of gedeeltelijk openbaar werden gemaakt.

Cat.	Art. Woo	Omschrijving	Platform
1-3	3.3, 1a, 1b en 1c	Wet- en regelgeving, overige besluiten algemene strekking en ontwerpen waarover extern advies is gevraagd	Via de landelijke voorziening Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP) in het waterschapsblad op overheid.nl
4-5	3.3, 1d en 1e	Inzicht in de organisatie/werkwijze, de bereikbaarheid, en de wijze waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	Register van overheidsorganisaties https://www.dommel.nl
6-7	3.3, 2a en 2c	Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur en zijn commissies en de bij het algemeen bestuur ingekomen stukken	https://www.dommel.nl/bestuur
8	3.3 b	Vergaderstukken Staten-Generaal (niet van toepassing op waterschappen)	n.v.t.
9	3.3, 2d	Agenda's en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur	https://www.dommel.nl/dagelijks-bestuur
10	3.3, 2e	Adviezen met betrekking tot de ontwerpen uit categorie 1 en adviezen van	Nog in te richten

		adviescommissies die niet zien op individuele zaken	
11	3.3, 2f	Convenanten	
			- -
12	3.3, 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	https://www.dommel.nl/begroting-en-financien

Verantwoording onderzoek rekenkamer

Nr.	Aanbeveling Rekenkamer	Gericht aan	Stand van zaken (volgens DB)
1	Ga in gesprek met Unie van Waterschappen, RVO en het Rijk over betere aansluiting van kaders op de uitvoeringspraktijk	Algemeen bestuur → Dagelijks bestuur	Het DB heeft aangegeven dat deze gesprekken lopen en worden vervolgd . Er is contact met de Unie van Waterschappen, RVO en het Rijk over mogelijke verbeterpunten in de kaders van de energiebesparings- en informatieplicht.
2	Dring aan op verlaging van administratieve lasten (o.a. RVO-formats en rapportagetermijnen)	Algemeen bestuur → Dagelijks bestuur	Het DB heeft aangegeven dit punt mee te nemen in de lopende gesprekken met RVO en het Rijk, met aandacht voor werkbaarheid van formats en meer tijd voor rapportageverplichtingen .
3	Ga in gesprek met andere waterschappen voor kennisdeling en het opstellen van een lijst met energiebesparingskansen	Algemeen bestuur → Dagelijks bestuur	Het DB geeft aan dat deze gesprekken al lopen via de Unie van Waterschappen , gericht op kennisuitwisseling en leren van elkaar.
4	Onderzoek mogelijkheden om energiebesparende maatregelen te treffen op natuurlijke momenten (groot onderhoud / vervanging), eventueel gezamenlijk	Dagelijks bestuur	Het DB heeft aangegeven dat het deze mogelijkheden zal onderzoeken . In de DB-reactie is nog geen concrete uitwerking of resultaat opgenomen. Dit wordt momenteel verwerkt in het assetmanagement plan.

2.3.3 Baten en lasten

Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lasten					
Rentelasten	317	395	395	365	360
Afschrijvingen	1.753	1.946	1.946	1.831	1.741
Personeelslasten	61.811	62.297	62.297	61.403	56.416
Goederen en diensten	24.458	22.696	22.696	23.554	21.723
Toevoeging aan voorziening	631	180	180	180	427
Totaal Lasten	88.970	87.514	87.514	87.333	80.667
Baten					
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.810	785	785	940	1.294
Opbrengsten van derden	5.601	5.509	5.509	5.276	4.451
Bijdragen	2.144	1.525	1.525	2.018	1.679
Geactiveerde lasten	5.877	5.437	5.437	5.437	5.705
Rentebaten					
Onttrekking aan voorziening	7	0	0		12
Totaal Baten	15.438	13.256	13.256	13.671	13.141
Totaal Nettolasten	-73.532	-74.258	-74.258	-73.662	-67.526
Waterschapsbelastingen	165.320	164.285	164.285	165.757	149.439
Kwijtschelding / oninbaar	-1.155	-3.416	-3.416	-1.441	-152
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	164.165	160.869	160.869	164.316	149.287
Dividend	765	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	2.003	1.213	1.213	1.005	2.122
Totaal Dekingsmiddelen	166.933	162.847	162.847	166.086	152.327
Onvoorzien	0	-834	-834	-834	0
Totaal	93.401	87.755	87.755	91.590	84.801

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,3 mln. lager ten opzichte van begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn ontstaan door diverse vertragingen in projecten.

Personeelslasten

De personele lasten zijn ca. € 0,5 mln. lager dan de begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn:

- Opname IKB-verlof waardoor lagere kosten € 0,3 mln. De opname betreft met name de medewerkers die met pre-pensioen zijn gegaan.
- Lagere sociale lasten € 0,9 mln. veroorzaakt door onder andere premiepercentages dan verwacht.
- Lagere opleidingskosten € 0,1 mln.
- Vorming van een reservering van langdurig zieke medewerkers ad € 0,4 mln. leidt tot hogere kosten.
- Hogere overige personele kosten (o.a. woon-werkkosten) € 0,1 mln.
- Hogere kosten inhuur personeel € 0,3 mln. Als gevolg van langere doorlooptijd vacatures en inhuur voor ziekte.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,8 mln. hoger dan de begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

Lagere uitgaven voor onderhoud software € 0,2 mln. (V)

- Door uitloop in de migratie naar de cloud van een aantal softwarepakketten hebben we de doorontwikkeling van deze pakketten nog niet kunnen maximaliseren, hierdoor ontstaat tijdelijke onderbenutting van licentie- en doorontwikkelingsbudgetten. Maar voor 2026 en verdere jaren voorzien we hogere kosten door de verdere inzet van AI-toepassingen.

Lagere uitgaven voor computerapparatuur € 0,7 mln. (V)

- Inrichting SOC doorgeschoven naar 2026.
- Procesautomatisering voor de toekomst deels doorgeschoven.

Lagere uitgaven voor advisering door derden € 0,8 mln. (V)

- Dit wordt grotendeels veroorzaakt door lagere kosten accountmanagement € 0,6 mln. (V)

Correctie onzekerheden beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering

In de beleidsbegroting 2025 was een netto-lasten correctie van 4% opgenomen die voor het beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering uitkwam op € 3,4 miljoen (Begrote lasten € 90.914.000 -/- 3,4 mln = € 87.514.000 lasten). Deze correctie was niet doorvertaald naar de afzonderlijke posten in de netto-lasten waardoor sturing hierop door de procesmanagers niet mogelijk was.

De werkelijke lasten zijn uitgekomen op € 88.970.000. Dit is 1.5 miljoen hoger dan de begrote lasten inclusief de correctie van 4%. Deze overschrijding wordt met name verklaard door de hogere lasten voor personeel en het niet realiseren van de netto-lasten correctie door de processen.

Toevoeging aan voorziening

De dotatie voorzieningen heeft betrekking op:

De dotatie voorziening pensioen ad € 1,4 mln. inclusief de extra dotatie i.v.m. de overgang naar het ABP met de wijziging in het pensioenstelsel.

Daarnaast is in 2025 een deel van de voorziening niet gepensioneerden vrijgevallen en gedoteerd aan de voorziening gepensioneerden in verband met de ingang van een pensioen. Per saldo is het effect nihil en betreft het een verschuiving.

Baten i.v.m. salarissen/ sociale lasten

De baten i.v.m. salarissen zijn ca. € 1,0 mln. hoger dan de begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn:

- meer doorbelastingen van personeel ad € 0,7 mln. Als gevolg van gemaakte afspraken.
- meer uitkeringen UWV (o.a. ouderschapsverlof) dan verwacht ad € 0,3 mln.

Resumerend overschrijding Lasten

De extra kosten inhuur personeel zijn het resultaat van een te voorziene latere invulling van de vacatureruimte gedurende het jaar is had voorzien kunnen worden in de raming van de jaareindeverwachting en moeten worden meegenomen in de begrotingswijziging bij de 2^e Burap.

De extra kosten Goederen en diensten zijn niet het gevolg van bijzondere onverwachte ontwikkelingen en hadden in de raming van de jaareindeverwachting en de begrotingswijzigingen bij de 2^e Burap moeten worden meegenomen

De toevoeging aan de voorziening langdurig zieken is het gevolg van de wijzigingen in de verslaggevingsregels (aansluiten met BBV en vervallen Waterschapsbesluit per januari 2025) waardoor deze verplichting bekend had moeten zijn bij de 2^e Burap en mee had moeten worden genomen in de jaareindeverwachting en de begrotingswijziging.

De extra dotatie ivm de overgang van het ABP met de wijziging in het pensioenstelsel zijn in het najaar 2025 wel gedeeld met het dagelijks bestuur maar zijn niet meegenomen in de bijstelling van de jaareindeverwachting van Burap 2-2025 en niet meegenomen in de begrotingswijziging.

Door de wijzigingen in de wet- en regelgeving over de rechtmatigheidsverantwoording is het tijdig informeren van het algemeen bestuur aan de hand van begrotingswijzigingen een bijzonder aandachtspunt geworden. Alle overschrijdingen van de begrote lasten op beleidsveld/ programmaniveau zijn aangemerkt als onrechtmatig. Alleen de overschrijdingen van de begrote lasten die expliciet zijn toe te wijzen aan de periode na de laatste vergadering van het algemeen bestuur zijn, als deze in de jaarrekening zijn toegelicht, zijn aan te merken als onrechtmatig – acceptabel. Het niet opnemen van deze overschrijdingen in de jaareindeverwachting Burap-2 en daarmee het niet hebben opgenomen in de begrotingswijziging naar aanleiding van Burap-2 leidt tot de bevinding dat het algemeen bestuur niet tijdig geïnformeerd. Dit betekent dat deze overschrijding van de kosten, in het kader van de kaders uit de financiële verordening en rechtmatigheidsverantwoording, dienen te worden aangemerkt als “onrechtmatig - niet acceptabel” en expliciet te worden toegelicht in de paragrafen 4.3 Bedrijfsvoering en 8.4 Rechtmatigheidsverantwoording.

Bijdragen

De bijdragen zijn ca. € 0,6 mln. hoger dan de begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn de hogere bijdragen voor de personeelslasten vanuit subsidies voor gemaakte uren in projecten.

Geactiveerde lasten

De geactiveerde lasten zijn hoger dan de begroting na wijziging doordat er meer uren op aan projecten zijn besteed dan vooraf begroot, onder andere doordat er een verschuiving in de projecten gedurende het boekjaar heeft plaatsgevonden.

Waterschapsbelastingen

De belastingbaten zijn ca. € 1,0 mln. hoger dan de begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Hogere opbrengst watersysteemheffing gebouwd, dit door een hogere werkelijke WOZ-waarde dan eerder begroot. € 0,4 mln. (V)
- Lagere watersysteemheffing ingezetene, dit door een beperktere groei van woningen dan eerder begroot. € 0,3 mln. (N)
- Hogere vervolgingskosten, doordat in 2025 alle grote vervolgingsruns nog binnen hetzelfde jaar zijn opgestart, terwijl deze normaliter pas in januari van het opvolgende jaar plaatsvinden. € 0,4 mln. (V) Dit in verband met de overgang naar de BSOB per 1 januari 2026.
- Lagere verontreinigingsheffing, dit door lagere eenheden dan eerder begroot. € 0,2 mln. (N)
- Lagere zuiveringsheffing bedrijven, dit door lagere eenheden dan eerder begroot bij de meetbedrijven, dit door een gedaalde vervuilingswaarde bij een zestal grote bedrijven. Hier staat een hogere economische groei tegenover dan verwacht bij de tabelbedrijven. € 0,2 mln. (N)
- Hogere opbrengst zuiveringsheffing woning en kleine bedrijven, dit wordt met name veroorzaakt door een hogere ontvangst in 2025 dan verwacht in 2024 door Brabant Water van € 0,8 mln. (V).

Kwijtschelding/ oninbaar

De kwijtschelding/ oninbaar is ca. € 2,3 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt veroorzaakt dat minder verzoeken tot kwijtschelding zijn ingediend dan verwacht.

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is ca. € 0,8 mln. hoger dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door minder rente op externe leningen € 0,8 mln. (V) dan begroot. De totale financieringsbehoefte bij de begroting 2025 was begroot op 125 miljoen. In werkelijkheid is 75 miljoen aan leningen aangetrokken.

2.3.4 Investeringsen

Investeringsen Bestuur en bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Bestuur en bedrijfsvoering	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lopende projecten					
Uitgaven	1.100	6.883	6.883	2.420	66
Inkomsten	-	-	-		-
Totaal netto uitgaven lopende projecten	1.100	6.883	6.883	2.420	66
Gereed gemelde projecten					
Uitgaven	328	52	52	27	1.000
Inkomsten					
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	328	52	52	27	1.000
Totaal netto uitgaven bestuur en bedrijfsvoering	1.428	6.935	6.935	2.447	1.067

Toelichting belangrijkste verschillen Rekening 2025 t.o.v. Begroting 2025 na wijziging (betreft gereed gemelde en lopende projecten samen)

De actuele realisatie per eindejaar 2025 bedraagt € 1,4 mln. Hiermee komt de financiële realisatie uit op circa 21% van de begrote investeringen en op circa 58% van de geraamde investeringen bij jaareindeverwachting 2025-2.

In de beleidsbegroting 2025 was het totaal voor de jaarschijf 2025	€ 6,9 mln.
De JEV Burap 2025-1 voor de jaarschijf 2025 was	€ 4,5 mln.
De JEV Burap 2025-2 voor de jaarschijf 2025 was	€ 2,4 mln.
De realisatie voor de jaarschijf 2025 is	€ 1,4 mln.

De investeringen voor het beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering (jaarschijf 2025) zijn totaal circa € 4,5 mln. lager dan de begroting 2025 (is circa 65%) en circa € 1 mln. lager dan jaareindeverwachting 2025-2 (is circa 42%).

De bruto investeringen zijn ca. € 5,6 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Vertraging van vervanging stoelen naar 2026, de aanbesteding is opgestart € 0,4 mln.
- Vertraging van het sleutelplan, de pilot is sterk vertraagd door onvoorziene capaciteitsproblemen, waardoor de voorbereidingstijd langer in beslag nam dan voorzien. Hierdoor is de planning bijgesteld: resultaten pilot verwacht begin Q3: daarna verdere uitrolplanning actualiseren € 0,8 mln.
- Vertraging huisvesting 3.0, de beoogde doorstart vanuit het veranderprogramma duurt langer dan verwacht € 1,2 mln.
- Vertraging herinrichting terrein hoofdkantoor, het dagelijks bestuur heeft een uitvoeringsscenario gekozen. Er wordt een (externe) projectleider gezocht om het project te realiseren in 2026 € 1,0 mln.
- Vertraging van aanpassing en herstel dakterras, een eerste voorstel tot herstel en aanpassing van het dakterras is uitgewerkt. Er wordt een (externe) projectleider gezocht om het project te realiseren in 2026 € 0,4 mln.
- Vertraging van duurzaamheid technische installatie HKT, een adviesrapport m.b.t. verduurzaming van het hoofdkantoor is opgeleverd maar vraagt nadere uitwerking € 0,3 mln.

- Realisatie in verband met energieneutraliteit is lager, dit door realistischer ramen gedurende 2025 € 1,9 mln.

2.3.5 Kansen en risico's

Informatieveiligheid

Tekst in Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Burap 2025-3	Toelichting
De Dommel is op weg naar volwassenheidsniveau 4 op gebied van informatieveiligheid en privacy. Conform EU-richtlijn (NIS2) zijn wij essentiële infrastructuur. Deze EU-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving en wij zullen hieraan moeten voldoen. Hierop wordt in 2025 gestuurd.				

2.4 Totaal exploitatie en investeringen

Exploitatie Totaal (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lasten					
Rentelasten	10.674	11.071	11.304	11.192	9.247
Afschrijvingen	25.048	25.763	29.154	28.667	22.393
Personeelslasten	61.972	62.552	62.502	61.608	56.479
Goederen en diensten	88.968	86.941	87.948	88.608	84.552
Toevoeging aan voorziening	631	180	180	180	427
Totaal Lasten	187.293	186.508	191.088	190.255	173.099
Baten					
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.810	785	785	940	1.294
Opbrengsten van derden	10.809	9.196	9.562	9.878	9.394
Bijdragen	2.606	1.731	1.847	2.264	2.066
Geactiveerde lasten	5.877	5.437	5.437	5.437	5.705
Rentebaten	0	0	0	0	0
Onttrekking aan voorziening	7	0	0	0	12
Totaal Baten	21.108	17.149	17.631	18.519	18.470
Totaal Nettolasten	-166.184	-169.359	-173.457	-171.736	-154.628
Waterschapsbelastingen	165.320	164.285	164.285	165.757	149.439
Kwijtschelding / oninbaar	-1.155	-3.416	-3.416	-1.441	-152
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	164.165	160.869	160.869	164.316	149.287
Dividend	765	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	2.003	1.213	1.213	1.005	2.122
Totaal Dekingsmiddelen	166.933	162.847	162.847	166.086	152.327
Onvoorzien	0	-834	-834	-834	
Totaal	749	-7.346	-11.444	-6.484	-2.301

Tabel investeringen

Investerings Totaal (bedragen x € 1.000)

Totaal investeringen	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Lopende projecten					
Uitgaven	72.289	130.570	130.570	94.175	40.258
Inkomsten	8.713	21.473	21.473	11.878	8.304
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	63.576	109.097	109.097	82.297	31.954
Gereed gemelde projecten					
Uitgaven	11.233	22.074	22.074	1.112	44.469
Inkomsten	1.470	3.038	3.038	195	3.350
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	9.763	19.035	19.035	916	41.119
Totaal netto uitgaven	73.339	128.133	128.133	83.213	73.073

2.5 Overzicht dekkingsmiddelen

Overzicht dekkingsmiddelen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Waterschapsbelastingen				
Watersysteemheffing	69.702	69.170	69.170	66.004
Verontreinigingsheffing	309	465	465	449
Zuiveringsheffing	95.308	94.651	94.651	83.825
Totaal Baten Belastingheffing (bruto)	165.319	164.285	164.285	150.278
Kwijtschelding / oninbaar	-1.155	-3.416	-3.416	-991
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	164.165	160.869	160.869	149.287
Dividenden	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	2.003	1.213	1.213	2.122
Totaal Dekkingsmiddelen	166.933	162.847	162.847	152.327

2.6 Heffing vennootschapsbelasting

Heffing vennootschapsbelasting (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Totaal	0	0	0	0	0

Over 2022 en 2023 zijn de aangiften Vennootschapsbelasting ingediend. De aanslagen zijn inmiddels definitief opgelegd. Voor 2024 en 2025 moet nog aangifte worden gedaan. We verwachten geen grote financiële consequenties.

2.7 Onvoorzien

Onvoorzien (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Totaal	0	834	834	834	0

In de begroting wordt 0,5% van de netto lasten als Onvoorzien opgenomen. Dit voor het opvangen van mogelijk niet voorziene omstandigheden in het boekjaar.

Wanneer een niet voorziene omstandigheid zich voordoet, is de werkwijze dat de Secretaris Directeur deze beoordeelt. Indien dit als onvoorzien wordt beschouwd, is de Secretaris Directeur bevoegd om het begrotingsbedrag over te hevelen uit onvoorzien naar het desbetreffende proces. Op deze post wordt dus nooit een realisatie geboekt.

In het boekjaar 2025 zijn er geen budgetoverhevelingen vanuit de post onvoorzien toegepast.

3 Realisatie belastingopbrengsten en toelichting

3.1 Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten

Al onze kosten en opbrengsten worden toegerekend naar de kostendragers Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer. Basis voor de toerekening van de directe kosten is de eerder in samenwerking met de accountant vastgelegde, procentuele toerekening van producten naar de kostendragers. Hierbij is “nut/bijdrage” van een product aan een kostendrager het uitgangspunt.

De indirecte kosten en opbrengsten worden over de kostendragers verdeeld op basis van de normen per organisatieonderdeel.

Salariskosten

De salariskosten worden verantwoord op diverse salaris gerelateerde kostensoorten, het organisatieonderdeel waar betreffende medewerkers werkzaam zijn en op werkplanproduct “indirect”. Onze medewerkers verantwoorden hun bestede uren in het tijdregistratiesysteem.

Rente en dividend

Rente- en dividendopbrengsten worden over de kostendragers verdeeld op basis van de normen per organisatieonderdeel.

3.2 Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Voor een aantal belastingsoorten (zuiveringsheffing en watersysteemheffing ingezetenen) geldt een kwijtscheldingsbeleid. Per 1 januari 2024 geldt een kwijtscheldingsbeleid van 100% van de bijstandsnorm. Zie ook paragraaf 2.3.3.

3.3 Watersysteembeheer

3.3.1 Realisatie van belastingopbrengsten

Realisatie Belastingopbrengsten Watersysteembeheer

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Totaal Toegerekende kosten (netto kosten)	-69.870	-72.460	-75.110	-66.049
Kwijtschelding	-269	-772	-772	-252
Oninbaar	-85	-120	-120	-93
Dividenden	298	298	298	358
Overige algemene opbrengsten	781	473	473	828
Opbrengsten uit belastingheffing	70.012	69.635	69.635	66.453
Totaal Dekkingsmiddelen	70.737	69.514	69.514	67.294
Totaal Gerealiseerd resultaat voor bestemming	867	-2.946	-5.596	1.245
Bestemming resultaat: waartoe besloten				1.245
Bestemming resultaat: nog te bestemmen	867			
Toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves	867	0	0	1.245

Nog te bestemmen resultaat

Het nog te bestemmen resultaat 2025 bedraagt € 749.000 voordeel (begroot € 11.444.000 nadeel).

Voor kostendrager zuiveringsbeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 118.000 nadeel (begroot na wijziging € 5,8 mln. nadeel).

Voor kostendrager watersysteembeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 867.000 voordeel (begroot na wijziging € 5,6 mln. nadeel).

Een nadere toelichting op de afwijking ten opzichte van de begroting na wijziging is opgenomen in hoofdstuk 2 van het jaarverslag 2025.

Er zal een afzonderlijk voorstel voor resultaatbestemming 2025 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

3.3.2 Toelichting op realisatie van belastingopbrengsten

- Hogere opbrengst watersysteemheffing gebouwd, dit door een hogere werkelijke WOZ-waarde dan eerder begroot. € 0,4 mln. (V)
- Lagere watersysteemheffing ingezetene, dit door een beperktere groei van woningen dan eerder begroot. € 0,3 mln. (N) In onderstaand overzicht zijn de eenheden ingezetene hoger dan de begroting, dit doordat hier wordt uitgegaan van de netto eenheden en de kwijtschelding was hoger begroot dan gerealiseerd.

- Hogere vervolgingskosten, doordat in 2025 alle grote vervolgingsruns nog binnen hetzelfde jaar zijn opgestart, terwijl deze normaliter pas in januari van het opvolgende jaar plaatsvinden. € 0,4 mln. (V) Dit in verband met de overgang naar de BSOB per 1 januari 2026.
- Lagere verontreinigingsheffing, dit door lagere eenheden dan eerder begroot. € 0,2 mln. (N)
- Lagere zuiveringsheffing bedrijven, dit door lagere eenheden dan eerder begroot bij de meetbedrijven, dit door een gedaalde vervuilingswaarde bij een zestal grote bedrijven. Hier staat een hogere economische groei tegenover dan verwacht bij de tabelbedrijven. € 0,2 mln. (N)
- Hogere opbrengst zuiveringsheffing woning en kleine bedrijven, dit wordt met name veroorzaakt door een hogere ontvangst in 2025 dan verwacht in 2024 door Brabant Water van € 0,8 mln. (V).

3.3.3 Eenheden watersysteemheffing

Eenheden x 1.000	Realisatie 2025	BB 2025
Watersysteemheffing		
-Hectares (ongebouwd)	77.510	77.500
<i>Waterberging</i>	<i>1.473</i>	<i>1.600</i>
<i>Wegen*</i>	<i>7.206</i>	<i>7.200</i>
<i>Overig ongebouwd</i>	<i>61.625</i>	<i>61.500</i>
-Hectares (natuur)	44.557	44.300
-WOZ-waarde(x€1mln.gebouwd)	212.318	209.229
-Woonruimten (ingezetenen)	419	410

Minimale afwijkingen

3.3.4 Lastendruk

Vergelijking tariefsontwikkeling tarieven 2024 en 2025 (Basis: Beleidsbegroting 2024 en Beleidsbegroting 2025)

tarieven	Tarieven 2025 BB 2025	Tarieven 2024 BB 2024	% stijging	€ stijging
ongebouwd	70,96	67,26	5,50%	3,70
gebouwd	0,01865	0,01888	-1,25%	-0,00
ingezetenen	56,90	53,70	6,00%	3,20
verontreinigingsheffing / zuiveringsheffing	74,76	64,68	15,50%	10,08
natuur	3,98	3,74	6,50%	0,24

Praktijkvoorbeelden (cf voorbeelden Waterschapspeil)	Tarieven 2025 BB 2025	Tarieven 2024 BB 2024	% stijging	€ stijging
Huurnwoning eenpersoonshuishouden	131,66	118,38	11,22%	13,28
Eigen huis met WOZ van € 370.000, eenpersoonshuishouden	200,67	188,25	6,59%	12,41
Huurnwoning meerpersoonshuishouden	281,18	247,74	13,50%	33,44
Eigen huis met WOZ van € 370.000, meerpersoonshuishouden	350,19	317,61	10,26%	32,57
Landbouwbedrijf 3 ve afvalwater, opstallen WOZ € 520.000 met 60 ha ongebouwde grond	4.578,86	4.327,84	5,80%	251,02
Natuurvereniging, eigenaar van 1.000 ha natuur	3.980,00	3.740,00	6,56%	240,00
Groothandel 7 ve afvalwater, WOZ waarde € 2.700.000	1.026,87	962,63	6,67%	64,24
Productiebedrijf voedingsmiddelen, 300 ve afvalwater en WOZ € 13.500.000	25.002,65	22.007,03	13,61%	2.995,62

3.4 Zuiveringsbeheer

3.4.1 Realisatie van belastingopbrengsten

Raming Belastingopbrengsten Zuiveringsbeheer

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Totaal Toegerekende kosten (netto kosten)	-96.314	-97.733	-99.181	-88.579
Kwijtschelding	-680	-2.252	-2.252	-588
Oninbaar	-120	-272	-272	-59
Dividenden	466	467	467	560
Overige algemene opbrengsten	1.222	740	740	1.295
Opbrengsten uit belastingheffing	95.308	94.651	94.651	83.825
Totaal Dekkingsmiddelen	96.196	93.333	93.333	85.033
Totaal Gerealiseerd resultaat voor bestemming	-118	-4.400	-5.848	-3.546
Bestemming resultaat: waartoe besloten				-3.546
Bestemming resultaat: nog te bestemmen	-118			
Toevoegingen/ ontrekkingen aan reserves	-118	0	0	-3.546

Nog te bestemmen resultaat

Het nog te bestemmen resultaat 2025 bedraagt € 749.000 voordeel (begroot € 11.444.000 nadeel).

Voor kostendrager zuiveringsbeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 118.000 nadeel (begroot na wijziging € 5,8 mln. nadeel).

Voor kostendrager watersysteembeheer is het resultaat voor bestemming 2025 € 867.000 voordeel (begroot na wijziging € 5,6 mln. nadeel).

Een nadere toelichting op de afwijking ten opzichte van de begroting na wijziging is opgenomen in hoofdstuk 2 van het jaarverslag 2025.

Er zal een afzonderlijk voorstel voor resultaatbestemming 2025 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

3.4.2 Toelichting op realisatie van belastingopbrengsten

- Lagere zuiveringsheffing bedrijven, dit door lagere eenheden dan eerder begroot bij de meetbedrijven, dit door een gedaalde vervuilingswaarde bij een zestal grote bedrijven. Dit door aangepaste meet- en bemonsteringsresultaten en een lagere afvoer, onder meer door minder neerslag, gewijzigde grondstoffen en afhankelijkheid van externe zuiveringsprocessen. Daarnaast hebben op basis van actuele meetcijfers verwachte productiestijgingen niet tot een hogere vervuilingswaarde geleid. Hier staat een hogere economische groei tegenover dan verwacht bij de tabelbedrijven. € 0,2 mln. (N)
- Hogere opbrengst zuiveringsheffing woning en kleine bedrijven, dit wordt met name veroorzaakt door een hogere afloop dan verwacht van 2024 in 2025. € 0,8 mln. (V)

3.4.3 Eenheden zuiveringsheffing

Eenheden x 1.000	Realisatie 2025	BB 2025
Zuiveringsheffing		
-Aantal vervuilingseenheden	1.251,93	1.230,49

De belangrijkste afwijking is te zien bij de meetbedrijven en de tabelbedrijven. Bij de meetbedrijven wordt dit veroorzaakt door een gedaalde vervuilingswaarde bij een zestal grote bedrijven. Hier staat een hogere economische groei tegenover dan verwacht bij de tabelbedrijven.

3.4.4 Lastendruk

Zie paragraaf 3.3.5 voor de lastendruk beleidsbegroting 2025 in vergelijking met de Beleidsbegroting 2024.

4 Beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten

4.1 Uiteenzetting van de financiële positie

4.1.1 Financiering

Algemeen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO), Besluit lening voorwaarden decentrale overheden en Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van de decentrale overheden. Deze wetgeving en de daarin opgenomen bepalingen over kasgeldlimiet en renterisiconorm zijn het uitgangspunt in het treasurybeleid van Waterschap De Dommel.

Financieringsstructuur

Binnen het waterschap is de financieringsstructuur van de kapitaalbehoefte om schommelingen in de bankstand op te vangen met kort geld (rekening-courant krediet en kasgeldleningen). De verwachte renteontwikkeling van zowel de lange als de korte termijn rente is van invloed op de keuze om meer of minder kort te financieren. Hierbij speelt de liquiditeitsplanning een belangrijke rol. Op basis van deze verwachtingen wordt besloten om kortlopend en/of langlopend te financieren. De kortlopende financiering wordt gemaximaliseerd door wetgeving (kasgeldlimiet, zie verderop in deze paragraaf).

Schatkistbankieren en Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën

De wet Schatkistbankieren is geïntegreerd in de werkwijze van Waterschap De Dommel. Schatkistbankieren houdt in dat alle gemeenten, provincies en waterschappen hun vermogens bij het Ministerie van Financiën onderbrengen, waarvoor ze een rentevergoeding ontvangen. Per 1 juli 2021 is de drempel voor deze vermogens 2,0% van het begrotingstotaal.

Ook over de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (Wet Hof) zijn afspraken gemaakt tussen de Rijksoverheid en lagere overheden. De Wet Hof houdt in dat gemeenten, provincies en waterschappen in een jaar niet meer mogen uitgeven dan ze ontvangen met inachtneming van bepaalde grenzen en een afbouw van het bestaande tekort. Voor een nadere toelichting zie paragraaf EMU-saldo.

De ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en tijdig teruggekoppeld aan het algemeen bestuur. Dit kan middels de reguliere P&C producten zoals de planningsinstrumenten (onder andere Voorjaarsnota en Beleidsbegroting) of de verantwoordingsinstrumenten (Bestuursrapportages en Jaarrekening).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet (= het saldo van vlottende middelen en de vlottende schulden) is een percentage (ministeriële norm 23%) van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Dit betekent voor Waterschap De Dommel dat de kortgeld-schuld voor 2025 € 43,1 mln. mag bedragen. Deze limiet is gericht op het beperken van het renterisico op de kortlopende financiering.

De regelgeving bepaalt dat de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt, benut het waterschap, steeds in overleg met de Treasurycommissie. Dit houdt in dat de kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank (rood staan) als financieringsmiddel ingezet wordt om fluctuaties in de maand op te vangen en om op een geschikt verwacht moment een langlopende lening aan te trekken. Ook wordt deze ingezet wanneer de korte rente lager is dan de lange rente.

Saldo kortlopende vorderingen (+) en kortlopende schulden (-), boekjaar 2025				
<i>Bedragen in € 1.000</i>				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld	-8.707	9.667	1.781	-2.237
Begrotingstotaal	186.508	186.508	186.508	186.508
Percentage regeling (norm 23%)	23%	23%	23%	23%
Kasgeldlimiet	-43.100	-43.100	-43.100	-43.100
Ruimte onder de kasgeldlimiet	-34.393	-	-	-40.863
Overschrijding van de kasgeldlimiet	-	9.667	1.781	-
In % kasgeldlimiet	80%	-22%	-4%	95%
Berekening kasgeldlimiet (in € 1.000)				
	Vlottende schulden	Vlottende middelen	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)	
Ultimo maand januari	€ -21.169	€ 8	€ -21.161	
Ultimo maand februari	€ -	€ 3.931	€ 3.931	
Ultimo maand maart	€ -8.899	€ 7	€ -8.891	
<i>gemiddelde</i>	€ -10.023	€ 1.315	€ -8.707	
Ultimo maand april	€ -	€ 13.745	€ 13.745	
Ultimo maand mei	€ -	€ 5.744	€ 5.744	
Ultimo maand juni	€ -	€ 9.512	€ 9.512	
<i>gemiddelde</i>	€ -	€ 9.667	€ 9.667	
Ultimo maand juli	€ -	€ 6.479	€ 6.479	
Ultimo maand augustus	€ -	€ 90	€ 90	
Ultimo maand september	€ -1.232	€ 6	€ -1.226	
<i>gemiddelde</i>	€ -411	€ 2.191	€ 1.781	
Ultimo maand oktober	€ -5.746	€ 6	€ -5.740	
Ultimo maand november	€ -	€ 12.934	€ 12.934	
Ultimo maand december	€ -13.909	€ 5	€ -13.904	
<i>gemiddelde</i>	€ -6.552	€ 4.315	€ -2.237	

Renterisiconorm

De renterisiconorm (= het risico dat voort kan vloeien uit renteherziening en/of herfinanciering van lopende leningen), mag niet hoger zijn dan 30% van het begrotingstotaal (één momentopname per begrotingsjaar). Voor Waterschap De Dommel betekent dit dat de maximale herfinancieringsruimte voor 2025 € 56 mln. bedraagt en vanwege de toenemende omvang van het begrotingstotaal in latere jaren stijgt. De achterliggende gedachte is dat door een spreiding in de rente typische looptijden van de leningen, veranderingen in de rente vertraagd doorwerken in de rentelasten en dus in het totaal van de exploitatielasten. Bij een omvangrijke investeringsportefeuille en gerelateerde externe financieringsbehoefte is Waterschap de Dommel gevoeliger voor rentewijzigingen.

In onderstaand overzicht is de renterisiconorm weergegeven.

Variabelen renterisico (norm)		Boekjaar
<i>Bedragen in € 1.000</i>		2025
Renteherzieningen	€	8.750
Aflossingen	€	31.722
Renterisico	€	40.472
Renterisiconorm (max 30% begrotingstotaal)		€ 55.952
Ruimte onder renterisiconorm	€	15.480
Ruimte in procenten renterisiconorm		28%
Begrotingstotaal		€ 186.508
Percentage		30%
Regeling		
Renterisiconorm	€	55.952

De realisatie betreft de opnieuw te financieren aflossingen.

Hiervan heeft € 8,75 mln. betrekking op een basisrentelening waarvan de langlopende basisrente vaststaat en alleen de kredietopslag opnieuw hoeft te worden bepaald. Voor het herfinancieren van aflossingen op bestaande leningen in de liquiditeitsbegroting hierna is dit bedrag niet meegeteld bij "Financieringen".

Rekening-courant

De rente die Waterschap De Dommel betaalt bij roodstand op de rekening courant is gebaseerd op de ECB Deposit Facility Rate en wordt verhoogd met een opslag. De kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is sinds 1-1-2023 € 50 mln. Dit om beter gebruik te kunnen maken van marktomstandigheden en om pieken op te vangen.

Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo tussen de aan externe partijen (bank) betaalde rente en de intern aan producten/projecten toegerekende rente en zou in de ideale situatie op "0" moeten uitkomen.

Dit ideaal wordt in de praktijk echter niet bereikt vanwege:

- verschillen tussen externe rente en (interne) rekenrente;
- financiering met eigen vermogen (reserves);
- tijdsverschillen in geplande en gerealiseerde investeringsuitgaven;
- verschillen in begrote en gerealiseerde exploitatie- en investeringsuitgaven.

De omslagrente in 2025 is 2,75%. Als de werkelijke rente op nieuwe leningen afwijkt van 2,75% werkt dat met enige vertraging door op de rekenrente.

Rente vaste schulden

Omschrijving rentelasten	Boekjaar 2025
Obligatieleningen	
Onderhandse leningen van:	
* binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 41.090
* binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 9.051.796
* binnenlandse bedrijven	
* openbare lichamen	€ 2.297.399
* overige binnenlandse sectoren	
* buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	€ 102.500
Door derden belegde gelden	
Financiële derivaten	
Totaal	€ 11.492.786

Liquiditeitsbegroting

In onderstaande tabel is de liquiditeitsbegroting voor 2025 te vinden:

Bedragen * € 1.000	BB2025	Realisatie 2025
Waterschapsbelastingen	160.869	164.165
Via ander waterschap	4.976	10.809
Doorbelast derden	13.387	2.464
Dividend	765	765
Beleggingen	143	142
Totaal ontvangsten	180.140	178.345
Personeelslasten	62.552	60.162
Goederen en diensten	86.941	88.968
Overige (onvoorzien + voorzien)	1.014	631
Investerings- en subsidies	121.768	67.462
Financieringen (rente en aflossing)	46.740	42.629
Totaal ontvangsten	319.015	259.852
Ontvangsten -/- uitgaven	-138.875	-81.507

Plannen inzake het risicobeheer

Het risicoprofiel van Waterschap De Dommel kan als laag worden geschetst. Krediet-, koers- en valutarisico's worden nauwelijks gelopen. Slechts forse mutaties in de renteniveaus voor lang geld zouden de meerjarenraming in negatieve of positieve zin kunnen beïnvloeden. Gezien de verwachting van de forse uitbreiding van de leningenportefeuille, is de rentegevoeligheid de komende jaren hoger dan deze lange tijd is geweest.

Plannen inzake de waterschapsfinanciering

Uit de liquiditeitsbegroting blijkt dat de financieringsbehoefte aanwezig zal blijven. Om adequaat in te kunnen spelen op de ontwikkeling op de kapitaalmarkt en de financieringsbehoefte van het waterschap, is een Treasurycommissie actief die de markt nauwgezet volgt en voorstellen in dit verband formuleert.

Plannen inzake het kasbeheer

Het eventueel aantrekken of het uitzetten van kort geld geschiedt conform de voorschriften zoals zijn vastgelegd in het Treasurystatuut.

4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inventarisatie van de risico's

Algemeen

Risico is gedefinieerd als het effect van onzekerheid op (het behalen van) doelstellingen. Bewustwording van risico's en risicomanagement krijgt steeds meer vorm binnen het waterschap. Risicomanagement omvat de gecoördineerde activiteiten om een organisatie te sturen en te beheersen met betrekking tot risico's. Doelstelling is om een meer proactieve houding te kunnen aannemen in het beheersen van risico's en het benutten van kansen.

Voor cybersecurity worden binnen Waterschap De Dommel, op het overkoepelende niveau van de Unie van Waterschappen en het Waterschapshuis, diverse initiatieven ontplooid om de cyberrisico's in beeld te brengen en maatregelen te ontwikkelen en te treffen om de risico's te beperken. Medewerkers volgen een e-learning voor bewustwording op cyberrisico's. Ook worden continuïteitsplannen opgesteld voor onze kritische processen waaronder uitval van energie. Digitale transformatie maakt ook de afhankelijkheid van informatiesystemen groter.

Met de Omgevingswet komen ook nieuwe risico's in beeld zoals de kwaliteit van data (uniformiteit, eenduidigheid, actualiteit, etc.) en adviezen aan de hand van deze data. Nu we meer en meer gaan samenwerken met en informatie aanleveren aan partners wordt de kwaliteit van de data steeds lastiger te controleren terwijl de waarde van de data steeds meer een kritische succesfactor wordt.

Bijzonder aandachtspunt in het traject rondom risicomanagement zijn de verbonden partijen in het behalen van de waterschapsdoelen. In de paragraaf verbonden partijen is tevens aangegeven welke belangen het waterschap heeft in de betreffende verbonden partij. Voor enkele verbonden partijen geldt dat zij in principe werken met een gesloten exploitatie (alle kosten worden doorbelast waardoor per saldo de deelnemende waterschappen aan de lat staan voor de dekking van een eventueel nadelig exploitatieresultaat). Voor deze verbonden partijen geldt dat de bewaking van de tussentijdse rapportages extra aandacht behoeven.

Daarnaast zijn externe ontwikkelingen van belang voor de risico's zoals de gespannen arbeidsmarkt, de ontwikkeling van de prijzen en beschikbaarheid van grond- en hulpstoffen en de algemene ontwikkeling van het prijspeil (inflatie).

Ondergrondse Infrastructuur

Het ondergrondse transportstelsel om rioolwater vanuit het gemeentelijk riool naar de RWZI's te transporteren is veelal op leeftijd en de omgeving waarin deze zich bevindt is intussen sterk gewijzigd. Dit brengt risico's met zich mee op breuk, lekkage en daarmee op de omgeving. Met inspecties, prioritering in maatregelen en vervanging en beschikbaar stellen van financiële middelen, wordt de beheersing van deze risico's aangepakt.

Gronden

Voor de realisatie van verschillende waterschapsdoelen (watertransitie; EVZ's, waterberging, grondwaterproblematiek, etc.) is grond nodig. De beschikbaarheid van grond staat echter al jaren onder druk.

Middels samenwerking met verschillende partners en partijen wordt getracht te kunnen beschikken over middelen om gronden voor de doelrealisatie te bewerkstelligen. Door het samenwerken met het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) kan de waardedaling van in te richten gronden binnen de EHS vergoed worden. In geval we de gronden na afronding van een project niet door kunnen leveren is de restwaarde van de gronden 15% van de oorspronkelijke landbouwkundige waarde.

Aanbesteding

In het inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt kennis gebundeld door samenwerking van de vertegenwoordigers van inkoop, juridische zaken en de budgethouders/projectleiders. Deze kennisbundeling, verhoging van de bewustwording van de problematiek met betrekking tot het aanbestedingsproces en de meer gestructureerde inzet van deze kennis, leidt tot een vermindering van de risico's met betrekking tot aanbestedingen.

Echter de werkwijze van verantwoordelijkheden laag in de organisatie betekenen wel extra alertheid en extra werkzaamheden vanuit de verbijzonderde interne controle op de rechtmatigheid van de inkopen en aanbestedingen om het risico van fouten in de werkwijze van inkopen en aanbestedingen te beperken.

Afhaken en Omzetbelasting anti-afhaakovereenkomsten

Nieuwe technologische ontwikkelingen kunnen het op termijn eerder financieel mogelijk maken voor grote lozers om te kiezen om het afvalwater zelf voor te zuiveren of om zelfs af te haken.

Dit kan op termijn betekenen dat we te maken krijgen met minder aanvoer van afvalwater op de zuiveringen (minder vervuilingseenheden = minder belastingopbrengsten). Dit kan echter ook betekenen dat er ruimte ontstaat op de zuiveringen om de uitbreidingen van de woningbouw binnen de bestaande capaciteit op te vangen of om uitbreidingen van capaciteit te beperken. Deze ontwikkelingen zijn van belang om mee te nemen in de toekomstige ontwikkelingen van de waterketen binnen het waterschap.

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (hierna “SNB”)

Waterschap De Dommel is aandeelhouder in N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). SNB verwerkt zuiveringsslib in een slibverbrandingsinstallatie (SVI). SNB is een naamloze vennootschap, wat inhoudt dat de aansprakelijkheid van de aandeelhouders in beginsel beperkt is tot hun verplichting om de door hen gehouden aandelen vol te storten.

SNB is door haar maatschappelijke functie en met haar ondernemende bedrijfsvoering blootgesteld aan strategische, operationele, financiële en compliance risico's. Risicomanagement is daarom een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. Het nemen van risico's is inherent aan ondernemen. Door een bewuste afweging te maken tussen doelstellingen en de risico's die SNB bereid is te nemen, streeft SNB naar een bestendige en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. SNB heeft dit verwoord in het opgestelde bedrijfsplan.

Financiële en fiscale risico's

- Frauderisicobeleid

In 2021 is het frauderisicobeleid opgesteld. Hierin zijn de beheersmaatregelen vastgelegd waarmee het risico op fraude wordt beperkt. De uitvoering van dit beleid wordt getoetst met de interne controles en deze worden weer beoordeeld door de accountant.

- Fiscale risico's

Door toenemende samenwerking en uitwisseling van personeel enerzijds en levering van energie, gas, reststromen anderzijds, begeeft het waterschap zich steeds meer op het grensvlak van overheidstaken en economische activiteiten. En daarmee op de fiscale regelgeving van BTW en Vennootschapsbelasting (VpB). Dit is complex en de administratieve impact is groot.

Het voorbereiden van de aangifte doen we, in het geval van de VpB, in overleg met en met ondersteuning van een belastingadviseur. Voor wat de btw-aangifte betreft zijn afspraken gemaakt om de werkwijze te volgen die hebben geleid tot de aangiften over voorgaande jaren en die door de Belastingdienst als voldoende zijn bestempeld.

We zijn in overleg met de fiscus over uit te voeren aanvullende controles in het kader van ons “convenant horizontaal toezicht”. Zo beheersen we de fiscale risico's en beperken we de eventuele financiële consequenties.

De Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) geldt vanaf 2025/2026 als nieuw fiscaal risico. Vanaf 1 januari 2025 handhaaft de Belastingdienst actief en vanaf 2026 legt de Belastingdienst mogelijk boetes op. Binnen Waterschap De Dommel zijn extra maatregelen getroffen om de naleving van deze wet, gericht op het voorkomen van schijnzelfstandigheid, te borgen. De discussie over de regels en de interpretatie van de regels heeft tot de nodige discussie en onduidelijkheid geleid, zowel binnen De Dommel, de waterschappen maar ook de landelijke politiek. In overleg met de betrokken instanties werken aan het verder verbeteren van de risicobeheersing

Ten aanzien van de btw-problematiek is de uitspraak van het Hof en de mededeling van de staatssecretaris van Financiën om de uitspraak van het Hof niet te volgen inzake de btw-behandeling van pensioenpremies voor de nodige onrust geleid. De Belastingdienst blijft vooralsnog uitgaan van een vrijgestelde dienst. Tegen de uitspraak van het Hof loopt nog een cassatieprocedure. De Belastingdienst wacht de uitspraak van de Hoge Raad af, voordat een eventuele wijziging van beleid volgt. De financiële consequenties c.q. risico's zullen na de uitspraak en de eventuele beleidswijziging worden geconcretiseerd.

- Pensioenoverdracht bestuurders

Vanaf 1-1-2028 is er sprake van een overdracht van het pensioen van (oud-)bestuurders van APPA (en één incidenteel ander bestuurlijk pensioen) naar ABP. Op basis van de resultaten van een extern uitgevoerd onderzoek in opdracht van het Ministerie van BZK is gebleken dat de overdracht gepaard zal gaan met een extra dotatie in de over te dragen voorziening. De omvang van de extra dotatie is nog onzeker en is onder andere afhankelijk van de dekkingsgraad van het ABP ten tijde van de overdracht.

Inventarisatie, beleid en risico's van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen wordt verstaan: het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen om de taken van het waterschap ongestoord te kunnen voortzetten. De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Het doel van het bepalen van de benodigde omvang van het weerstandsvermogen is om een deel van de algemene reserves als minimale buffer te bestempelen om, in geval van calamiteiten, bedrijfsrisico's op te kunnen vangen.

Naast het weerstandsvermogen, zijn er meer middelen om risico's op te vangen.

- Zo heeft Waterschap De Dommel verschillende verzekeringen afgesloten, waarvan de belangrijkste de aansprakelijkheids-, brand uitgebreide gevaren, construction all risk (CAR) en ongevallenverzekering zijn. Zo hebben we o.a. geen cyberverzekering en geen verzekering voor gedeelde inkomsten van de Energiefabriek, mocht daar iets mee gebeuren. De voorwaarden en premie staan niet in verhouding tot het lopende risico.
- Ook wordt er jaarlijks 0,5% van de netto lasten in de exploitatiebegroting opgenomen voor onvoorzien. Daarnaast wordt bij projectramingen gerekend met een post onvoorzien.
- Daarnaast worden tegenvallers opgevangen uit het reguliere exploitatiebudget. Door verschuiving van prioritering worden reguliere zaken uitgesteld of anders opgepakt ten gunste van de tegenvaller.

Met behulp van een statistisch model zijn de risicoscenario's gemodelleerd, waarmee een uitspraak gedaan kan worden over de financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's voor Waterschap De Dommel. De impact van alle individuele risico's is bepaald, maar ook van alle risicoscenario's gezamenlijk. Met behulp van het model kan een uitspraak worden gedaan over de gemiddelde verwachte schade en ook van de verwachte schadelast. Bij elk zekerheidspercentage hoort een omvang van het benodigde weerstandsvermogen.

Iedere 4 jaar wordt zo'n nieuwe risicoanalyse gemaakt waarop het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald om de niet verzekerde risico's te kunnen opvangen. Begin 2024 heeft het AB voor het weerstandsvermogen een zekerheidsmarge van 99% vastgesteld. Daarbij kan met een zekerheid van 99% worden gezegd dat de totale schade in een willekeurig jaar lager is dan de berekende € 10,6 mln. Eenmaal per 100 jaar is de totale

schade groter dan dat bedrag en zal het weerstandsvermogen onvoldoende zijn om de schades af te dekken. Van belang is dus om minimaal een eigen vermogen te hebben ter hoogte van dit bedrag. De ondergrens van het weerstandsvermogen wordt jaarlijks aangepast aan het CPI-inflatiepercentage. Op basis van de verwachte inflatie 2025 (conform uitgangspunten) wordt het weerstandsvermogen voor 2025 € 10,9 mln.

4.1.3 Stand en verloop bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen met een vooraf bepaalde bestemming. We kennen de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserve Gemeenschappelijke Technologische Dienst (hierna “GTD”)

Onder deze bestemmingsreserve is de financiële verrekening van de desintegratie-kostenvergoeding verantwoord als gevolg van de ontvlechting van de GTD per 31 december 1996 voor een totaalbedrag van € 1.335.000. Deze afkoopsom, ontvangen van de diverse waterschappen, is vastgesteld na extern onderzoek. Tot en met het jaar 2033 wordt rente bijgeschreven. Jaarlijks valt een deel van de afkoopsom vrij ten gunste van de exploitatie.

Per 31-12-2025 bedroeg deze reserve € 124.000.

Balansbedrag per 31 december 2024	148
Bij: Rentetoevoeging (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025)	10

	158
Af: Vrijval afkoopsom (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025)	-34

Balansbedrag per 31 december 2025	124

Bestemmingsreserve gemeentelijke uitvoeringsagenda's klimaatadaptatie

Waterschap De Dommel zet in op het realiseren van een leefomgeving die klaar is voor de toekomst met een watersysteem dat daarbij past. Het waterschap heeft zich ten doel gesteld om in 2027 tenminste 15% minder regenwater op onze rioolwaterzuiveringen te ontvangen. Gemeenten spelen een zeer belangrijke rol om dit te realiseren, met name in het bebouwde gebied. Een financiële bijdrage van Waterschap De Dommel (aan gemeenten) kan gemeenten stimuleren en in staat stellen extra maatregelen te treffen om de beoogde vermindering van 15% te realiseren. Gemeenten zullen de extra maatregelen in uitvoeringsagenda's vastleggen in de gezamenlijke aanpak binnen het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).

Balansbedrag per 31 december 2024	3.902
Bij: (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025)	3.378

Balansbedrag per 31 december 2025	7.280

4.1.4 Stand en verloop voorzieningen

Voorzieningen zijn voornamelijk verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of tijdstip van nakoming niet exact te bepalen zijn, maar die wel redelijkerwijs zijn in te schatten.

We kennen de volgende voorzieningen:

Voorziening pensioen

- Voor voormalig DB-leden
- Voor nog niet-gepensioneerde (oud-) bestuurders

De waarde van de voorziening wordt door een externe partij (APPA) berekend. De voorziening wordt momenteel in eigen beheer opgebouwd. In 2025 heeft een herberekening van de voorziening plaatsgevonden in verband met de overgang van de verplichting naar het ABP in 2028 (bestuursbesluit 7 oktober 2025). De daartoe benodigde extra dotatie is in boekjaar 2025 meegenomen.

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	Stand per	Vrijval	Dotatie	Stand per
	1-jan			31-dec
Wachtgeldverplichtingen	19	19	0	0
Voorziening pensioen gepensioneerde bestuurder	1.235	137	1.229	2.327
Voorziening pensioen niet gepensioneerde bestuurder	1.289	767	208	730
Voorziening langdurig zieken	0	0	375	375
Totaal	2.543	923	1.811	3.432

Wachtgeldverplichtingen

Voor verplichtingen in het kader van de wachtgeldregeling wordt voor oud-bestuurders, indien van toepassing, een voorziening aangehouden. Voor verloopoverzicht zie toelichting balans.

4.1.5 Kengetallen

Algemeen

Hieronder een aantal kengetallen, welke meer zicht geven op vragen of het waterschap voldoende financiële ruimte heeft om taken goed uit te voeren en risico's af te dekken.

Weerstandsvermogen

Onder het begrip weerstandsvermogen wordt verstaan het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen om de taken van het waterschap ongestoord te kunnen voortzetten. Zie ook paragraaf 4.1.2 hiervoor.

Reserves per 31-12-2025 € 33,862 mln.

Gekwantificeerde restrisico's per 31-12-2025 € 10,9 mln.

Het verwachte weerstandsvermogen (kengetal = weerstandscapaciteit / gekwantificeerde restrisico's) eind 2025 bedraagt hiermee 3,11.

Het oordeel o.b.v. waardering Universiteit Twente / Nederlandse Academie voor Risicomanagement is hiermee uitstekend (> 2,0).

Netto schuldquote

De verhouding tussen de omvang van de netto schuld en de totale belastingopbrengsten. In het algemeen bestuur zijn afspraken gemaakt over het maximum van de netto schuldquote. In 2025 komt de netto schuldquote uit op:

$$\begin{array}{lcl} \text{Netto-schuld} & \frac{\text{€ 482.588}}{\text{€ 164.165}} & \times 100\% = 294\% \\ \text{Netto-belastingopbrengsten} & & \end{array}$$

Eind 2025 blijft Waterschap de Dommel binnen de afgesproken kaders.

EMU-saldo

Deelnemers aan de EMU hebben in het Verdrag van Maastricht afgesproken dat het overheidstekort van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. In dit kader is afgesproken dat het verwachte EMU-saldo wordt opgenomen in de financiële cijfers. Voor 2025 hebben alle lagere overheden tezamen een voorlopige financiële ruimte van 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Voor de waterschappen is dit 0,06%. Met een verwacht tekort voor 2025 van € 108 mln. verwacht Waterschap De Dommel een overschrijding ten opzichte van de indicatieve referentiewaarde (tekort € 27,0 mln.). Aangezien dit een norm is voor alle overheidslichamen van Nederland samen, hoeft dit niet te betekenen dat alle waterschappen samen ook overschrijden. Vooral de investeringsvolumes van de waterschappen zijn bepalend voor het EMU-saldo.

Onderstaand is het verwachte EMU-saldo weergegeven:

Opbouw EMU-saldo (Bedragen x € 1.000)	Boekjaar 2025 Realisatie	Boekjaar 2024 Realisatie
1. EMU-exploitatiesaldo	749	-2.301
2. Invloed investeringen (obv staat vaste activa)		
- / - bruto-investeringsuitgaven	-90.198	-87.602
+ investeringssubsidies	4.521	9.120
+ verkoop (im-) materiële vaste activa	-	2.138
+ afschrijvingen	24.848	22.103
3. Invloed voorzieningen (obv staat voorzieningen)		
+ toevoegingen aan voorzieningen	1811	181
- / - onttrekkingen aan voorzieningen	-175	-12
- / - betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-748	-178
+ evt. externe vermeerderingen van voorzieningen	0	351
4. Invloed reserves (obv staat reserves)		
- / - opnamen rechtstreeks uit eigen vermogen	0	0
+ evt. externe vermeerderingen van reserves	0	0
5. Deelnemingen en aandelen		
- / - boekwinst	0	0
+ boekverlies	0	0
EMU-saldo Waterschap de Dommel	-59.192	-56.200
EMU-saldo verbonden partijen		
EMU-saldo inclusief verbonden partijen	-59.192	-56.200

Verschil (+ is voordeel en - is nadeel)

(de indicatieve referentiewaarde voor 2025 is € 27,0 mln. tekort).

Wendbaarheid van de begroting

De wendbaarheid van de begroting wordt bepaald door de kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingskosten) te delen door de totale kosten in de begroting. Kapitaallasten zijn namelijk het gevolg van met name investeringen uit het verleden en daarvoor aangegane langlopende leningen en kunnen nog meerdere jaren doorlopen zonder dat hier invloed op uitgeoefend kan worden.

Voor 2025 zorgt dit voor de volgende formule (bedragen x € 1.000):

$$\frac{\text{Kapitaallasten} \quad \text{€ 36.741}}{\text{Totale kosten} \quad \text{€ 187.294}} \times 100\% = 19,62\%$$

Lastendruk

Uit de verzamelde gegevens door de Unie van Waterschappen blijkt het volgende landelijk gemiddelde van 21 waterschappen in vergelijking met Waterschap De Dommel.

Uitgangspunt: lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met WOZ-waarde van € 370.000.

	2024 lastendruk in €	2025* lastendruk in €
Gemiddelde 21 waterschappen	€ 448	€ 483
Waterschap De Dommel	€ 318	€ 350

*2025 is gebaseerd op de inventarisatie door de Unie van Waterschappen van tariefsvoorstellen van 21 waterschappen. De komende weken wordt hierover door het algemeen bestuur van de verschillende waterschappen een besluit genomen.

4.2 Assetmanagement

Na het advies van de Rekenkamercommissie (november 2021) is in 2024–2025 gekozen voor een koers die inzet op inhoudelijke resultaten in plaats van productgerichte oplevering. Hiervoor is eerst een pilot gestart. Deze pilot LTAP 'Riool Zuid' – die liep van januari tot mei 2025 - is gebruikt om het integrale werken te oefenen en te verfijnen. Er waren voldoende redenen om deze aanpak en werkwijze verder te ontwikkelen. Daarbij wordt de werkwijze in de breedte uitgerold over de verschillende zuiveringsclusters. De werkwijze wordt ook verder doorontwikkeld om het algemeen bestuur beter in staat te stellen om zijn kaderstellende rol in te nemen. Dit conform het advies van de Rekenkamercommissie.

4.3 Bedrijfsvoering

4.3.1 Stand van zaken van de bedrijfsvoering

Wat wilden we bereiken in de bedrijfsvoering

Waterschap De Dommel is doel- & resultaatgericht, handelt doel & rechtmatig, is zichtbaar, transparant en flexibel.

Het waterschap beseft dat de doel- en resultaatgerichtheid alleen bereikt kan worden door en in samenwerking met de omgeving (lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk). Naast de samenwerking met andere waterschappen wordt steeds meer aandacht besteed aan het samenwerken met gemeenten en provincie, met maatschappelijke organisaties en met overige derden. Dit alles gericht op het verlagen van de maatschappelijke kosten van activiteiten en/of het verhogen van de resultaten bij gelijkblijvende kosten.

Door lef en initiatief te tonen, samenwerking op te zoeken, verantwoordelijkheid te nemen en op transparante wijze verantwoording af te leggen aan het algemeen bestuur en de maatschappelijke omgeving geeft het waterschap vorm aan de ambities en de eigen verantwoordelijkheden.

Hieraan werkt het waterschap vanuit een organisatie met aandacht voor de mens, de persoonlijke ontwikkeling van de mens en de verbinding tussen de mensen binnen de eigen organisatie en tussen de mensen van de eigen organisatie met de mensen in de omgeving.

Wat hebben we bereikt in de bedrijfsvoering

De doorontwikkeling van de sturing op het behalen van doelen en resultaten en het afleggen van verantwoording over de behaalde doelen en resultaten is een continu proces. Dit betreft de eigen doelen en resultaten maar ook steeds meer het sturen op het behalen van doelen, die door of samen met derden moeten worden gerealiseerd.

De ontwikkeling in de samenwerking met de omgeving draagt bij aan een verbeterde zichtbaarheid van het waterschap. Dit betekent ook het slimmer samenwerken met de omgeving middels aandacht voor elkaars wensen en eisen, planningen etc. Dit leidt tot het ontdekken van nieuwe werkwijzen, inzicht in (on)mogelijkheden en afhankelijkheden en het werk met werk maken.

In combinatie van samenwerking met de omgeving en het reeds ingezette proces van de ontwikkeling van kostenbewustzijn leidt de aandacht op sturing op doelen en resultaten tot het “scherper aan de wind zeilen”. Dit scherper aan de wind zeilen dienen we in de komende jaren te vertalen naar het verbeteren van de realiteitswaarde van de planningen van de activiteiten en de ramingen van de kosten voor de uitvoering van deze activiteiten.

4.3.2 Informatie over de financiële rechtmatigheid

In deze paragraaf is de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording over het jaar 2025 opgenomen. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid van de organisatie. De rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit drie (3) onderdelen:

- het begrotingscriterium,
- het voorwaarden criterium
- het criterium voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

Deze worden allen toegelicht in deze paragraaf.

In de Financiële verordening en het Controleprotocol zijn de spelregels omtrent de rechtmatigheidsverklaring verwerkt. Hierin is vastgesteld dat in de rechtmatigheidsverantwoording het dagelijks bestuur rapporteert over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van het waterschap exclusief de dotaties aan de reserves. Voor 2025 is dit op basis van deze jaarstukken € 3.745.000 (2% van € 187.293.000 (= totaal Lasten excl. Toevoeging aan reserves).

De individuele rapporteringsgrens voor afwijkingen is vastgesteld op € 100.000. De geconstateerde afwijkingen worden in deze paragraaf toegelicht.

In onze financiële verordening hebben wij daarnaast nog de volgende extra afspraken opgenomen, die meegenomen worden in de beoordeling van de rechtmatigheid.

Het dagelijks bestuur informeert de algemeen bestuur tijdig als zij verwacht dat de lasten of baten bij de exploitatie en/of de investeringskredieten afwijken. Het dagelijks bestuur geeft hierbij aan op welke wijze de afwijkingen worden gedekt dan wel verwerkt zullen worden in de exploitatie. De afwijkingen worden als tijdig aangemerkt als zij gedurende het boekjaar dan wel met vermelding van de jaarrekening zullen worden gemeld en toegelicht aan het algemeen bestuur via de reguliere planning en control documenten (bestuursrapportages (incl. Bestuursrapportage 3/ jaarrekening), financieel overzicht) of een Waterbrief.

De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd. Concreet is dit voor zowel de exploitatie als de investeringen op de totalen per programma/ beleidsveldniveau.

Uitgangspunt is dat iedere overschrijding van de lasten of investeringsuitgaven van de (bijgestelde) begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Onderschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven en over- en onderschrijdingen van baten of investeringsinkomsten worden niet als begrotingsonrechtmatigheid aangemerkt wanneer deze tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.

Afwijkingen worden als onrechtmatig doch acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- a. er is sprake van een overschrijding van lasten of investeringsuitgaven waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- b. overschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven binnen bestaande beleid die zijn veroorzaakt door een feit/gebeurtenis op het moment dat geen begrotingswijziging meer door het algemeen bestuur kan worden vastgesteld;
(dit betekent dat de Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage niet wordt aangemerkt als tijdig informeren van het bestuur. De behandeling van deze JEV vindt immers in de laatste bestuursvergadering plaats en de informatie kan derhalve middels begrotingswijziging aan het bestuur worden voorgelegd. In de verordening "Financieel beleid, beheer en organisatie" is opgenomen dat afwijkingen tussen begroting en realisatie worden gemeld in de eerstvolgende rapportage met als laatste mogelijkheid de jaarstukken).
- c. overschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven die vallen binnen het mandaat van het dagelijks bestuur.

Begrotingsonrechtmatigheden die worden aangemerkt als acceptabel worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheidsfouten en/of -onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Exploitatie

Lasten

Programma/ Beleidsveld	Begroting	Begroting incl. wijzigingen	Jaareinde- verwachting Burap 2	Realisatie
€ 1.000				
Watersysteem	39.328	42.027	41.376	37.330
Waterketen	59.666	61.546	61.546	60.992
Bestuur en Bedrijfsvoering	87.514	87.514	87.333	88.970

Baten

Programma/ Beleidsveld	Begroting	Begroting incl. wijzigingen	Jaareinde- verwachting Burap 2	Realisatie
€ 1.000				
Watersysteem	661	661	1.135	1.796
Waterketen	3.232	3.714	3.713	3.874
Bestuur en Bedrijfsvoering	13.256	13.256	13.671	15.438
Bestuur & BV: Dekkingsmiddelen	162.847	162.847	166.086	166.933

Conclusie: Op het niveau van de lasten is er voor het programma Bestuur en Bedrijfsvoering sprake van een overschrijding van de lasten. Voor de programma's Waterketen en Watersysteem is er geen sprake van een overschrijding van de lasten.

Voor alle programma's is er sprake van een overschrijding van de begrote baten. Onderschrijdingen van lasten en onder- en overschrijdingen van de baten worden niet aangemerkt als begrotingsonrechtmatigheden als deze tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld. In de verordening "Financieel beleid, beheer en organisatie" is opgenomen dat afwijkingen tussen begroting en realisatie worden gemeld in de eerstvolgende rapportage met als laatste mogelijkheid de jaarstukken.

Investerings

Uitgaven

Programma/ Beleidsveld	Begroting	Begroting incl. wijzigingen	Jaareinde- verwachting Burap 2	Realisatie
€ 1.000				
Watersysteem	46.990	46.990	26.417	22.975
Waterketen	98.719	98.719	66.422	59.120
Bestuur en Bedrijfsvoering	6.935	6.935	2.447	1.428

Inkomsten

Programma/ Beleidsveld	Begroting	Begroting incl. wijzigingen	Jaareinde- verwachting Burap 2	Realisatie
€ 1.000				
Watersysteem	16.917	16.917	6.562	7.201
Waterketen	7.594	7.594	5.511	2.981
Bestuur en Bedrijfsvoering	0	0	0	0

Conclusie: Voor alle programma's geldt dat de uitgaven (en inkomsten) voor investeringen jaarschijf 2025 lager zijn dan de begrote uitgaven.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is uitgesplitst in verschillende onderdelen en er wordt per programma uiteengezet op welke wijze onder- en overschrijdingen op baten en lasten worden beoordeeld. Dit gebeurt ook met afwijkingen ten aanzien van de geraamde stortingen en onttrekkingen aan reserves. Hierbij wordt rekening gehouden met de rapporteringsgrens van € 100.000.- met betrekking tot rechtmatigheidsfouten en/of -onduidelijkheden. Daarna wordt gekeken of zich overschrijdingen op kredieten hebben voorgedaan. Tot slot wordt de tabel met betrekking tot het begrotingscriterium weergegeven met daarin het totaal aan onrechtmatigheden die als 'niet acceptabel' zijn aangemerkt.

Exploitatie:

Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid in de exploitatielasten van € 1,5 mln. voor het programma Bestuur en Bedrijfsvoering, De lasten voor dit programma bedragen volgens begroting na wijziging € 87,5 mln. terwijl de werkelijke kosten € 89,0 mln. bedragen. Dit betekent een overschrijding van de lasten van € 1,5 mln.

De overschrijding van de lasten binnen het programma Bestuur en Bedrijfsvoering met een begrotingsonrechtmatigheid kunnen naar de kostensoorten als volgt worden gespecificeerd:

- Toevoeging aan voorziening	€ 1.160.000
- Goederen en Diensten	€ 296.000

De toevoeging aan de voorziening heeft betrekking op de langdurig zieken ad € 594.000 en extra dotatie APPA (pensioenvoorziening oud bestuurders) ad € 586.000. Het vormen van een voorziening langdurig zieken en de extra dotatie pensioenen oud-bestuurders ligt in de lijn van het voldoen aan wet- en regelgeving (onder andere richtlijnen commissie BBV).

De toevoeging aan de voorziening langdurig zieken is ontstaan na de behandeling van de laatste bestuursrapportage in het algemeen bestuur en kon derhalve niet worden meegenomen in de laatste begrotingswijziging. Op basis van artikel 14 lid 6b is deze overschrijding aan te merken als acceptabel.

De extra dotatie APPA past in het beleid van het waterschap maar is niet meegenomen in de begrotingswijziging bij de tweede bestuursrapportage en is derhalve onrechtmatig.

De overige overschrijdingen hebben betrekking op:

Personeelslasten (inhuur van derden door latere invulling vacatures)	€ 196.000
Overige diensten door derden	€ 100.000

De overschrijding van de Personeelslasten is ontstaan door de latere invulling van vacatures gedurende het gehele boekjaar en past in het beleid van het waterschap maar is niet meegenomen in de begrotingswijziging bij de tweede bestuursrapportage en is derhalve aan te merken als onrechtmatig.

De Overige diensten door derden vallen onder de uitvoering van de noodzakelijke reguliere werkzaamheden voortvloeiend aan de taken van het waterschap en zijn gemeld en toegelicht in de jaarrekening. Echter als gevolg van het niet verdelen van de 4% nettolasten-correctie in de begroting over de verschillende, te onderscheiden kostensoorten aan de hand van een begrotingswijziging dient deze afwijking te worden aangemerkt als onrechtmatig.

Investerings

Het algemeen bestuur heeft in de verordening opgenomen dat met het vaststellen van de (meerjaren-)begroting de voorgenomen investeringen per programma voor de planperiode zijn geautoriseerd. De begrotingsrechtmatigheid wordt getoetst op het niveau van het totaal door het algemeen bestuur beschikbaar gestelde investeringsplanning per programma voor de planperiode. Voor de investeringen is er geen sprake van een overschrijding van de begrote uitgaven van de investeringen per programma voor de planperiode en ook niet voor de betreffende jaarschijf.

Resumerend Begrotingscriterium

Exploitatie	€ 1.456.000
Investerings (kredieten)	€ 0
Totaal	€ 1.456.000

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium wordt getoetst of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de eisen en voorwaarden die worden gesteld in de interne en externe regelgeving. De interne controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen zijn primair gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. De constatering op het gebied van Europese aanbestedingswetgeving hebben een effect op het rechtmatigheidsoordeel van het dagelijks bestuur.

Gedurende het jaar en bij de controle aan het einde van het jaar worden interne controles uitgevoerd op de aanbestedingsdossiers, de inkopen zonder order en een zogenaamde "SPEND-analyse" op de crediteuren. De focus ligt bij de spendanalyse op crediteuren met meerjarige lasten die op jaarbasis met extrapolatie naar een periode van 4 jaar richting de Europese drempelwaarde voor aanbestedingen bewegen. Hiermee kan tijdig een dreiging van het niet-voldoen aan de Europese aanbestedingsregels worden gesignaleerd en kunnen mogelijke onrechtmatigheden tijdig worden voorkomen.

Bij de uitvoering van de verbijzonderde interne controle is vanuit de "Spendanalyse" als onderdeel van de controle op inkopen en aanbesteden een vijftal onrechtmatigheden geconstateerd.

- 1) Het betrof de inkoop van een dienst (inhuur van een medewerker van een extern adviesbureau) boven de Europese aanbestedingsgrens voor diensten van € 221.000 (excl. BTW) ter waarde van € 213.000 excl. BTW) voor het jaar 2025. De aanbesteding heeft plaatsgevonden in 2024 (enkelvoudig onderhands) maar is in 2025 geen nieuwe raming opgesteld en is ook zonder verdere aanbesteding doorgelopen. Derhalve is het totale bedrag (excl. BTW) dat betrekking heeft op het jaar 2025 ad € 213.000 aangemerkt als onrechtmatig.
- 2) Het betrof de inkoop van een dienst voor onderhoud spoorsloten (voldoen aan bijzondere eisen voor maaien langs het spoor) die qua oorspronkelijke raming onder de norm voor Europese aanbesteding bleef en op basis van deze raming onderhands is aanbesteed. De werkelijke gerealiseerde omvang van de opdracht (€ 244.288 excl. BTW) is door het uitvoeren van extra werkzaamheden boven het normbedrag van de Europese aanbestedingen gekomen. Voor het jaar 2026 wordt onderzocht op welke wijze de aanbesteding vorm en inhoud kan krijgen, rekening houdend met de bijzondere eisen voor het werken langs het spoor. Tot het moment van herziening aanbesteding lopen de kosten voor het spooronderhoud in 2026 nog door. De verwachte kosten in 2026 bedragen circa € 25.000 (excl. BTW) waarmee de totale omvang van de opdracht voor 2025 en 2026 circa € 269.000 zal bedragen. Het deel van de uitgaven (gerealiseerd en verwacht) boven het normbedrag van € 221.000 (excl. BTW) dient derhalve als onrechtmatig te worden aangemerkt (€ 48.000 excl. BTW).
- 3) Het betrof de aanschaf van mobiele pompen, middels 2 afzonderlijke opdrachten die echter als één gezamenlijke opdracht zijn te beschouwen, in het kader van het kunnen beschikken over eigen materiaal in het geval van hoogwater waardoor we minder afhankelijk worden van de beschikbaarheid van materiaal bij derden (risico beperkende maatregel). De uitgaven boven het normbedrag van € 221.000 (excl. BTW) bedroegen € 246.000 (excl. BTW) en worden als onrechtmatig aangemerkt.
- 4) Het betrof de inkoop van een dienst (inhuur van ondersteuning voor dienstverlening bij uitvoering receptiewerkzaamheden buiten de reguliere kantooruren). Deze opdracht is vanuit 2024 doorgelopen tot ultimo eerste kwartaal 2026 zonder nieuwe aanbesteding. De verwachte kosten in 2026 bedragen circa € 51.000 (excl. BTW) waarmee de totale omvang van de opdracht voor 2025 en 2026 circa € 200.000 zal bedragen. De uitgaven voor de jaren 2025 en eerste kwartaal 2026 maken onderdeel uit van een meerjarige opdracht en worden volledig als onrechtmatig aangemerkt.

- 5) Het betrof een opdracht voor advisering en uitvoering automatisering stuwen. De kosten bedragen circa € 234.000 (excl. BTW). De verwachte kosten zijn geraamd op circa € 200.000. Op basis van de raming is gekozen voor een onderhandse aanbesteding. De overschrijding van het normbedrag voor Europese aanbestedingen wordt derhalve aangemerkt als onrechtmatig (€ 13.000).

Resumerend Voorwaardencriterium

Niet hebben voldaan aan Europese aanbestedingscriteria € 720.000

Misbruik en oneigenlijk-gebruik criterium

Hier wordt getoetst of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen in een omgeving gericht op voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik. Tevens wordt getoetst of er signalen van mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik bij het centrale meldpunt zijn binnengekomen (centrale meldpunt is concerncontroller).

Resumerend M&O- criterium

Vanuit de M&O criterium zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Conclusie: Totaal overzicht Rechtmatigheidsfouten

Totaal overzicht Rechtmatigheidsfouten

Omschrijving	x € 1 miljoen
Begrotingscriterium	
1.a Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	€ 1,456
1.b Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1 t/m 3)	€ 1,456
- Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdelen 1 t/m 3) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd. - De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.	€ 0,594 € 0,862
Voorwaardencriterium	
4. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.	€ 0,720
M&O criterium	
5. (Geen) bevindingen.	€ 0
Totaal onrechtmatigheden (1 t/m 5)	€ 2,176
Waarvan acceptabel	€ 0,594
Waarvan niet-acceptabel	€ 1,582

4.3.3 Maatregelen ter voorkoming van toekomstige afwijkingen financiële rechtmatigheid

Algemeen

De ontwikkeling op het gebied van de samenwerking met de verschillende partijen in de omgeving en de doorontwikkelingen naar een doel- & resultaatgerichte en doelmatige & rechtmatige organisatie betekent dat we de ingezette lijn van de ontwikkeling van de organisatie verder moeten doortrekken.

Met de veranderingen in de organisatiestructuur en de bijhorende wijzigingen in de aansturing binnen de organisatie passen binnen deze doorontwikkeling. In dit kader zijn ook de reeds gestarte ontwikkelingen binnen de ondersteunende processen zoals Financiën en Planning & Control te zien. Ook het aanscherpen van de rollen en Taken-Bevoegdheden-Verantwoordelijkheden (TBV) passen binnen de te zetten stappen van de organisatieontwikkeling. Deze stappen zullen een bijdrage leveren aan het invulling geven aan het “scherper aan de wind kunnen zeilen”.

Begrotingscriterium

Het aanscherpen van de rollen en de TBV zullen bijdragen aan het verder verbeteren van de (bij)sturing van de organisatie en daarmee aan het beperken van de kans op het niet geheel voldoen aan het begrotingscriterium binnen de rechtmatigheidsverantwoording. In aanvulling op het voldoen aan het kader van het begrotingscriterium voor de investeringen op programmaniveau (rechtmatigheidsverantwoording) wordt de interne toetsing op het hebben van een beschikbaar en toereikend krediet voor de individuele projecten aangescherpt. Deze aanscherping past in het proces om te komen tot een verbeteringslag in de jaareindeverwachting voor exploitatie en investeringen.

Er zijn voor de projecten over 2025 in totaal 11 projecten waar sprake is van een niet toereikend krediet. Hiervan zijn er:

- 5 projecten overschrijding < € 10.000
- 3 projecten overschrijding > € 10.000 en < € 30.000
- 3 projecten overschrijding > € 30.000 (allen boven de rapporteringsgrens van € 100.000)

Dit betreft de volgende projecten:

1) LTAP Effluent debietmeter RWZI Tilburg (380 KV station) *)	€ 2.219.000
2) Automatiseren kroosrekinering	€ 102.000
3) Anti-verdroging De Mortelen fase 1	€ 205.000

*) De investering betreft deels een reguliere investering betreffende een “debietmeter” en deels een niet-reguliere investering betreffende de aanleg van een 380 KV station (opdracht van Tennet op terrein van het Waterschap die volledig wordt doorbelast vanuit het waterschap aan Tennet).

In het kader van de toetsing op de begrotingsrechtmatigheid van overschrijdingen van de exploitatielasten en de investeringsuitgaven (overschrijdingen zijn altijd onrechtmatig) geldt dat het tijdig melden aan het algemeen bestuur een criterium is die leidt tot het acceptabel zijn van de overschrijdingen. In de verordeningen is opgenomen dat melding maken van en toelichting geven op de overschrijdingen in de jaarrekening is aan te merken als laatste mogelijkheid van tijdig melden.

Dit sluitstuk betekent niet dat de tussentijdse meldingen aan het bestuur achterwege kunnen blijven en altijd worden afgedekt door vermelding in de jaarrekening. Er zal extra aandacht worden besteed aan het verkrijgen van extra inzicht in de uitnutting van de bestaande budgetten en het verbeteren van het inzicht in de betrouwbaarheid van de Jaareindeverwachtingen van exploitatielasten (en -baten) en investeringsuitgaven (en -inkomsten). De afwijkingen tussen de gerapporteerde jaareindeverwachtingen van exploitatielasten en investeringsuitgaven ten opzichte van de realisatiecijfers vragen om deze extra aandacht om de informatiewaarde van de bestuurlijke rapportages te verbeteren. Aan de hand van de periodieke voortgangsgesprekken (bijvoorbeeld per maand van manager met financieel consultant/adviseur, met opdrachtgever en projectleider, met procesmanager en clustermanager, etc.) zal invulling worden gegeven aan deze verbeterlagen.

De aard en diepgang van het maandgesprek zal per gespreksdeelnemers variëren (van gedetailleerd op budgetten tot gericht op afwijkingen).

Voorwaardencriterium

In het kader van rollen en TBV is ook het verder ontwikkelen van het proces van inkoop- en aanbestedingen te beschouwen daar hier de grootste risico's spelen met betrekking tot het voldoen aan het voorwaardencriterium binnen de financiële rechtmatigheid en daarmee de strekking van de af te leggen rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan gedacht worden aan het verlagen van de grens van deelwaarnemingen bij de spendanalyse (onderdeel van de verbijzonderde interne controle) voor de periode van 4 jaar en het jaarbedrag van het lopende boekjaar.

Daarnaast zal in het kader van de toets van de ramingen die ten grondslag hebben gelegen aan de keuze om bepaalde opdrachten niet Europees aan te besteden maar die in werkelijkheid de grens van de Europese aanbestedingen dreigen te overschrijden te toetsen en mogelijk te kiezen om de eventuele vervolgstappen toch opnieuw maar dan aanvullend Europees aan te besteden.

Tevens zal in de toekomst, op basis van de bevindingen rondom aanbestedingen in het geval van calamiteiten, extra aandacht besteed aan de looptijd van de periode waarin sprake is van een calamiteit en dus afgeweken kan en mag worden van de procedures rondom de aanbestedingen.

M&O criterium

Binnen het Verbijzonderde Interne Controle plan (VIC-plan) zal worden gezien of, en zo ja op welke wijze, de toetsing op het M&O beleid aan de hand van structurele werkzaamheden ingevuld kan worden in aanvulling op de toets op de ontvangen signalen van mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik bij het centrale meldpunt.

4.4.3 Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	AQUON (gemeenschappelijk waterschapslaboratorium, Houten)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 8,41% (ongewijzigd)				
Openbaar belang	AQUON biedt het gehele proces van monstername tot en met onderzoek van water en advisering aan. AQUON streeft ernaar ketenpartner van de waterschappen te zijn voor de doelstellingen 'schoon water' en 'natuurlijk water' ten aanzien van water gerelateerd onderzoek en advisering over het natte milieu.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	1-1- 2024	31-12-2024	1-1- 2024	31-12-2024
	€ 0	€ 2.718	€ 3.511	€ 46.075	€ 51.660
Risico's	De onduidelijkheden rondom de BTW problematiek (wel of geen toepassing van de BTW vrijstelling) blijven een aandachtspunt. De ontwikkeling van de kosten, mede in relatie tot de afgeronde verhuizing en de (mogelijke) toetreding van een nieuwe waterschapsdeelnemer zal leiden tot wijziging in het (financiële) belang.				

Verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH, gemeenschappelijke samenwerking op gebied van informatievoorziening, Amersfoort)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 4,46% in het Waterschapshuis (ongewijzigd)				
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie-, beheer- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van informatievoorziening (incl. cybersecurity) . De regeling is getroffen om de informatie- en bedrijfsprocessen van de waterschappen te ondersteunen en te voorzien in een behoefte van algemeen belang.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 11.548	€ 15.108
Risico's	De onduidelijkheid rondom de btw-problematiek (wel/geen BTW vrijstelling) blijft een aandachtspunt. De ontwikkeling van een opdrachtgerichte (DVO per project) naar een themagerichte aanpak op de ontwikkeling van en sturing op de kosten en doorberekening van de kosten voor de deelnemers in de regeling zal met extra aandacht worden gevolgd. Bijzonder aandachtspunt is verder de beschikbaarheid van waterschapsmedewerkers voor HWH activiteiten qua beschikbaarheid van capaciteit en beheersing van de kosten (voorkomen extra inhuur capaciteit uit de markt (= extra kosten)). Vanuit de ontwikkelingen rondom NIS2 en het aanwijzen van de waterschappen als vitale sector zal extra druk leggen op de capaciteitsvraag vanuit HWH op de waterschappen.				

Verbonden partij	Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC, gemeenschappelijke samenwerking op gebied van archivering, 's-Hertogenbosch)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 4,59% in het BHIC (ongewijzigd)				
Openbaar belang	Het BHIC heeft als doel het behartigen van de belangen van de deelnemende partijen bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden en collecties in rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 68.593	€ 1.635	€ 1.621	€ 5.974	€ 5.053

Risico's	De ontwikkeling van het nieuwe huisvestingsstelsel (politiek (landelijk, TK) besluit) als gevolg van de wijziging van de kosten van onderhoud door de overdracht van het eigenaarsonderhoud van het Rijksvastgoedbedrijf aan het BHIC.
-----------------	--

Verbonden partij	Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant [Breda]				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 33.33% in de GR Muskusrattenbestrijding [ongewijzigd]				
Openbaar belang	Voorkomen van schade en voorkomen van de dreiging van wateroverlast door bescherming van de waterstaatswerken middels het bestrijden van de muskus- en beverrat.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 0	De GR Muskusrattenbestrijding is, conform voorgaande jaren, geïntegreerd opgenomen in de jaarrekening van Waterschap Brabantse Delta.			
Risico's	Geen ontwikkelingen met betrekking tot de financiële risico's in de bestrijding. In het geval de bestrijding niet zou plaatsvinden is er sprake van een toename van het financiële risico van de schade die zou kunnen ontstaan.				

4.4.2.2 Vennootschappen

Verbonden partij	N.V. Slibverwerking Noord Brabant (Moerdijk)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 17,01% in de SNB [ongewijzigd]				
Openbaar belang	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van de deelnemende waterschappen.				
Financieel	Financieel resultaat (* € 1.000)	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	-/- € 1.979	€ 14.728	€13.479	€ 34.595	€ 37.511
Risico's	De beschikbaarheid van voldoende verwerkingscapaciteit voor de (aandeelhoudende) waterschappen in relatie tot de ontwikkeling van de benodigde verwerkingscapaciteit door de bouw van energiefabrieken bij de waterschappen en de ontwikkeling van de slibmarkt/ slibverbrandingsmarkt (mogelijke problemen bij slibafzet als er door vertragingen bij de bouw van de energiefabrieken, door calamiteiten meer slibaanbod komt vanuit de aandeelhoudende waterschappen, ontwikkeling in wetgeving voor slibverbranding en nieuwe wet- en regelgeving ten aanzien te verwijderen stoffen met effect op de ontwikkelingen van de slibaanvoer (kwaliteit en kwantiteit) . Nieuwe ontwikkelingen van grondstofterugwinning biedt kansen maar ook risico's omdat dit kan leiden tot investeringen in nieuwe technieken/technologieën, opstarten nieuwe verbonden partijen).				

Verbonden partij	Aquaminerals B.V. (Nieuwegein)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 3,94% in Aquaminerals [ongewijzigd]				
Openbaar belang	Het creëren van economische en duurzaamheidswaarde van de in de huidige en de in de toekomst te verwachten grondstoffen uit de watercyclus				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 17.220 (voor belasting)	€ 1.775	€ 1.789	€ 4.012	€ 4.106

Risico's	De financiële risico's zijn in principe ongewijzigd en zijn beperkt tot de waarde van de aandelen.
-----------------	--

Verbonden partij	Nederlandse WaterschapsBank N.V. [omschrijving1] [naam, vestigingsplaats, rechtsvorm]				
Belang waterschap	Het waterschap heeft een marginaal belang (< 1%) en bezit 533 aandelen A à € 115 en 360 aandelen B à € 460				
Openbaar belang	Het kunnen beschikken over de mogelijkheden van de gewenste financiering tegen zo gunstig mogelijke condities				
Financieel	Financieel resultaat (* € 1.000.000)	Eigen vermogen (* € 1.000.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 94	€ 2.094	€ 2.060	€ 76.674	€ 73.849
Risico's	De risico's van het waterschap betreffen de algemene risico's ten aanzien van bancaire diensten (zoals renteontwikkeling) doch deze zijn niet specifiek toe te rekenen aan de NWB. Aandachtspunt is de stabiliteit in de dividenduitkering over de jaren.				

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Unie van Waterschappen (Den Haag, vereniging)				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel is 1 van de 21 deelnemende waterschappen (leden) van de vereniging.				
Openbaar belang	Behartigen van het belang van de waterschappen op nationaal, Europees en internationaal niveau alsmede de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en het bepalen van gezamenlijke standpunten van de waterschappen en het verlenen van service aan de waterschappen				
Financieel	Financieel resultaat (* € 1.000)	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024-	31-12-2024
	€ 411 (voor resultaatbestemming)	€ 2.589	€ 2.178	€ 23.959	€ 21.731
Risico's	Nieuwe ontwikkelingen rondom de positie van de waterketen (aangemerkt als vitale sector) vergt extra aandacht voor digitalisering en cybersecurity. Daarnaast vragen de ontwikkelingen op het gebied van waterveiligheid (HWBP en de financiering van HWBP) en de verdere ontwikkeling van het "onderhoudsspoor" van het (nieuwe) belastingstelsel Waterschapsbelastingen om extra bestuurlijke aandacht.				

Verbonden partij	Stowa [Den Haag / Amersfoort]				
Belang waterschap	Waterschap De Dommel participeert actief in de Stowa en brengt en haalt actief kennis en informatie van en naar Stowa.				
Openbaar belang	Stowa is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders en ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis nodig voor het uitvoeren van de taken van de waterbeheerders.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	€ 0	€ 9.801	€ 8.141	€ 8.405	€ 11.425
Risico's	Geen bijzonderheden in de risico's verbonden aan de samenwerking in deze verbonden partij.				

Verbonden partij	Noord-Brabantse Waterschaps Bond [Den Bosch, vereniging]				
-------------------------	--	--	--	--	--

Belang waterschap	Waterschap De Dommel heeft een belang van 4/13e deel in de NBWB (op basis van de kostenverdeling (net als de waterschappen Aa en Maas en Brabantse Delta; Rivierenland 1/13e deel)				
Openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke waterschapsbelangen van de 4 Brabantse waterschappen (Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel en Rivierenland) in de provincie Brabant.				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	-/- € 6.217	€ 176.456	€ 68.783	€ 0	€ 0
Risico's	De bestuurlijke actualiteit is veelal richtinggevend/ bepalend voor de bespreking/ behandeling van onderwerpen in de NBWB. Er zijn geen bijzondere risico's verbonden aan de samenwerking in deze verbonden partij.				

Overige verbonden partijen

Verbonden partij	De Brabantse samenwerking omschrijving (meervoudige centrumregeling vanuit de 3 Brabantse waterschappen (Aa en Maas (Den Bosch), Brabantse Delta (Breda) en De Dommel (Boxtel)				
Belang waterschap	Vanuit de samenwerking van de 3 Brabantse waterschappen worden op taakveldniveau nadere afspraken gemaakt over de invulling van de samenwerking, de benoeming van het centrumwaterschap voor het betreffende taakveld, de verdeelsleutel voor de uitvoeringskosten van het taakveld). De kosten van de activiteiten binnen deze meervoudige centrumregeling worden door elk waterschap verantwoord in de eigen exploitatie. Van enig financieel resultaat en een bijbehorende financiële balanspositie is geen sprake.				
Openbaar belang	Vanuit de uitvoering van de taken tot nadere afspraken rondom de samenwerking te komen (basis "3 K's": Kwaliteit, Kwetsbaarheid (capaciteit, vervangingsmogelijkheden) en Kosten) tot een meer doelmatige en kosteneffectieve invulling van de werkzaamheden				
Financieel	Financieel resultaat	Eigen vermogen (* € 1.000)		Vreemd vermogen (* € 1.000)	
	2024	01-01-2024	31-12-2024	01-01-2024	31-12-2024
	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Risico's	Deze Brabantse samenwerking is gericht op het beperken van de risico's op de gebieden van de 3 K's voor elk individueel waterschap op de betreffende taakvelden. In het 3-SD overleg ("bestuur van de MCR Brabantse samenwerking") worden de risico's van de MCR afgewogen tegen de risico's voor elk individueel waterschap, indien zou worden besloten om de uitvoering van de activiteiten van het taakveld gezamenlijk uit te voeren.				

JAARREKENING

5 Inleiding

Zoals wettelijk is voorgeschreven behoort er een onderscheid gemaakt te worden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt met name aandacht besteed aan de beleidsvelden. In de jaarrekening heeft de financiële kant meer aandacht.

De controleverklaring van de accountant op de realisatie richt zich met name op het financiële deel. Het eerste deel, wat aansluit op de beleidsbegroting, wordt getoetst op het aansluiten op het financiële deel en of een en ander in hoofdlijnen aansluit met de realisatie.

6 Overzicht van baten en lasten en toelichting

6.1 Overzicht van baten en lasten

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	JEV 2025-2	Rekening 2024
Watersysteem					
Lasten	37.330	39.328	42.027	41.376	35.744
Baten	1.796	661	661	1.135	945
Totaal Nettolasten	-35.534	-38.667	-41.366	-40.241	-34.799
Waterketen					
Lasten	60.992	59.666	61.546	61.546	56.688
Baten	3.874	3.232	3.714	3.713	4.384
Totaal Nettolasten	-57.118	-56.434	-57.832	-57.833	-52.304
Bestuur en Bedrijfsvoering					
Lasten	88.970	87.514	87.514	87.333	80.667
Baten	15.438	13.256	13.256	13.671	13.142
Totaal Nettolasten	-73.532	-74.257	-74.258	-73.662	-67.525
Totaal netto kosten programmaplan	-166.184	-169.359	-173.456	-171.736	-154.628
Dekkingsmiddelen	166.934	162.847	162.847	166.086	152.327
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	749	-6.512	-10.609	-5.650	-2.301
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-
onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Resultaat	749	-6.512	-10.609	-5.650	-2.301

6.2 Toelichting

Onder de lasten van het programma Bestuur en Bedrijfsvoering zijn in de tabel de begrote/ geraamde lasten “onvoorzien” opgenomen. In de begroting en de begroting na wijziging is de post Onvoorzien afzonderlijk gepresenteerd. Hierdoor wordt het verschil tussen de programmaverantwoording en het overzicht van baten en lasten verklaard. In de financiële verordening en het controleprotocol is in de spelregels opgenomen dat in de rechtmatigheidsverantwoording de afwijkingen ten opzichte van de begrote baten en lasten op programmaniveau dienen te worden getoetst. In de paragraaf Bedrijfsvoering en in de Rechtmatigheidsverantwoording zijn de lasten gepresenteerd zonder de lasten “onvoorzien”.

Watersysteem

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 3,2 mln. lager ten opzichte van begroting na wijziging als gevolg van lagere uitgaven voor pilot ‘herwaardering grond’ € 2,5 mln. (V) en de diverse vertragingen projecten (€ 0,7 mln.).

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,4 mln. lager dan de begroting na wijziging als gevolg van lagere uitgaven voor de bijdrageregelingen 2,55 mln. (V), lagere uitgaven beleid en innovatie € 0,4 mln. (V) en hogere maaikosten ca. € 0,9 mln. (N), hogere uitgaven resultaat grondbank € 0,3 (N) en lagere kosten Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) € 0,76 mln. (V). In de begroting was een correctie voor onzekerheden opgenomen voor het beleidsveld Watersysteem € 1,4 mln. (N) en overige lagere kosten 0,3 mln. (V).

Opbrengsten

Opbrengsten van derden zijn totaal ruim € 1 mln. (V) hoger dan begroot door hogere pacht opbrengsten € 0,15 mln. (V), hoger resultaat grondbank € 0,7 mln. (V) en een ontvangen vergoeding voor opruimen van zwerfafval van bepaalde kunststofproducten voor boekjaar 2024 en 2025 € 0,1 mln. (V).

Waterketen

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 1,2 mln. lager ten opzichte van begroting na wijziging diverse vertragingen bij projecten zoals o.a. Helvoirt en rioolgemaal Hapert en Nieuwe stoffen Hapert.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 0,7 mln. hoger dan de begroting na wijziging als gevolg van hogere uitgaven voor innovatie waterketen € 0,2 mln. (N), Versnellingsprogramma Lachgas en hogere onderzoekskosten (Aquon) voor de Zandleij, betreft kosten van 2024 (€ 0,15 mln.) die nu ten laste van 2025 vallen. Daarnaast lagere uitgaven voor verbruik electra € 1,2 mln. (V), lagere uitgaven chemicaliën € 0,15 mln. (V), hogere uitgaven Aquon € 0,18 mln. (N) en lagere overige kosten € 0,4 mln. (V) en de correctie onzekerheden beleidsveld Waterketen € 2,2 mln. (N).

Opbrengsten

De productie van gas/co2 is hoger dan verwacht en ook de prijs is hoger.

Bestuur en Bedrijfsvoering

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,3 mln. lager ten opzichte van begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn ontstaan door diverse vertragingen in projecten.

Personeelslasten

De personele lasten zijn ca. € 0,5 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit komt door de opname IKB-verlof waardoor lagere kosten € 0,3 mln., lagere sociale lasten € 0,9 mln., lagere opleidingskosten € 0,1 mln., de vorming van een reservering van langdurig zieke medewerkers ad € 0,4 mln. leidt tot hogere kosten, hogere overige personele kosten (o.a. woon-werkkosten) € 0,1 mln. en hogere kosten inhuur personeel € 0,3 mln.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,8 mln. hoger dan de begroting na wijziging als gevolg van lagere uitgaven voor onderhoud software € 0,2 mln. (V), lagere uitgaven voor

computerapparatuur € 0,7 mln. (V), lagere uitgaven voor advisering door derden € 0,8 mln. (V) en de correctie onzekerheden beleidsveld Bestuur en bedrijfsvoering € 3,3 mln. (N).

Toevoeging aan voorziening

De dotatie voorzieningen heeft betrekking op de dotatie voorziening pensioen ad € 1,4 mln. inclusief de extra dotatie i.v.m. de overgang naar het ABP met de wijziging in het pensioenstelsel. Daarnaast is in 2025 een deel van de voorziening niet gepensioneerden vrijgevallen en gedoteerd aan de voorziening gepensioneerden in verband met de ingang van een pensioen. Per saldo is het effect nihil en betreft het een verschuiving.

Baten i.v.m. salarissen/ sociale lasten

De baten i.v.m. salarissen zijn ca. € 1,0 mln. hoger dan de begroting na wijziging als gevolg van meer doorbelastingen van personeel ad € 0,7 mln. en meer uitkeringen UWV (o.a. ouderschapsverlof) dan verwacht ad € 0,3 mln.

Bijdragen

De bijdragen zijn ca. € 0,6 mln. hoger dan de begroting na wijziging als gevolg van subsidies voor gemaakte uren in projecten.

Geactiveerde lasten

De geactiveerde lasten zijn hoger dan de begroting na wijziging doordat er meer uren op projecten zijn verantwoord dan vooraf begroot.

Waterschapsbelastingen

De belastingbaten zijn ca. € 1,0 mln. hoger dan de begroting na wijziging door hogere werkelijke WOZ-waarde dan eerder begroot. € 0,4 mln. (V), een beperktere groei van woningen dan eerder begroot. € 0,3 mln. (N), hogere vervolgingskosten € 0,4 mln. (V) lagere eenheden vervuiling € 0,2 mln. (N), lagere eenheden bij de meetbedrijven en een hogere economische groei bij de tabelbedrijven. € 0,2 mln. (N), hogere opbrengst zuiveringsheffing woning en kleine bedrijven vanuit Brabant Water € 0,8 mln. (V).

Kwijtschelding/ oninbaar

De kwijtschelding/ oninbaar is ca. € 2,3 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt veroorzaakt dat minder verzoeken tot kwijtschelding zijn ingediend dan verwacht.

6.2.1 Aanwending onvoorzien

Onvoorzien is in 2025 niet aangewend.

6.2.2 Overzicht incidentele baten en lasten

In het boekjaar 2025 zijn geen incidentele baten en lasten gerealiseerd. De gerealiseerde baten en lasten vloeien volledig voort uit de reguliere bedrijfsactiviteiten. Tijdelijke constructies worden daarbij niet beschouwd als incidentele baten en lasten.

6.2.3 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Er is geen sprake van structurele mutaties in de reserves.

6.2.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording 2025 Waterschap De Dommel

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Waterschap De Dommel van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

Functiegegevens	H. Kielenstijn Secretaris-Directeur	
	Gegevens 2025	Gegevens 2024
Aanvang en einde functieervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (fte)	1	1
Dienstbetrekking actief	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 175.421	€ 166.714
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 33.147	€ 23.282
<i>Subtotaal</i>	€ 208.568	€ 189.996
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 208.568	€ 189.996
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

7 Gerealiseerde investeringen en toelichting

7.1 Investerings

Investerings

Beleidsveld	Netto uitgaven per 01/01/2025	Netto uitgaven in 2025	Netto uitgaven tot en met 31/12/2025
Watersysteem			
Watersysteem overig	3.945.891	3.986.756	7.932.647
Watersysteem			
Hoogwaterbescherming	11.984.687	8.913.706	20.898.393
Watersysteem Inrichtingsdoelen	22.253.881	2.872.546	25.126.427
	38.184.459	15.773.008	53.957.467
Zuiveringsbeheer			
Zuiveringsbeheer	82.693.413	56.138.256	138.831.669
	82.693.413	56.138.256	138.831.669
Bestuur en Bedrijfsvoering	1.152.432	1.427.951	2.580.383
Totaal	122.030.304	73.339.215	195.369.519

7.2 Toelichting

In deze tabel zijn de gerealiseerde uitgaven gepresenteerd van de projecten. Voor de toelichting van de realisatie t.o.v. van de begroting zie de toelichting onder de beleidsvelden.

Zie bijlage 9 voor lijst lopende projecten/kredieten.

8 Balans

8.1 Balans

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
(Bedragen x € 1.000)		
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	23.947	26.435
Materiële vaste activa	495.329	431.999
Financiële vaste activa	2.641	2.784
Totaal vaste activa	521.917	461.218
VLOTTENDE ACTIVA		
Kortlopende vorderingen	5.840	4.298
Liquide middelen	5	8
Overlopende activa	14.180	22.775
Totaal vlottende activa	20.025	27.081
Totaal activa	541.942	488.299

PASSIVA		
(Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
VASTE PASSIVA		
<i>EIGEN VERMOGEN</i>		
Algemene reserves	25.709	31.364
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	0	0
Overige bestemmingsreserves	7.404	4.050
Gerealiseerd resultaat	749	-2.301
Totaal eigen vermogen	33.862	33.112
<i>VOORZIENINGEN</i>		
Voorzieningen	3.432	2.543
Totaal voorzieningen	3.432	2.543
<i>VASTE SCHULDEN</i>		
Vaste schulden	445.641	402.364
Totaal vaste schulden	445.641	402.364
Totaal vaste passiva	482.935	438.019
<i>VLOTTENDE PASSIVA</i>		
Netto vlottende schulden < 1 jaar	34.094	26.108
Overlopende passiva	24.913	24.172
Totaal vlottende passiva	59.007	50.280
Totaal passiva	541.942	488.299

8.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen.

In 2025 heeft een wijziging van de grondslagen voor de bepaling van de personele verplichtingen (voorziening langdurig zieken en PBB recht) plaatsgevonden conform het nieuwe Waterschapsbesluit.

Waarderings- activerings- en afschrijvingsbeleid

In 2022 is het waarderings-, activerings- en afschrijvingsbeleid geactualiseerd. Het activeren van uren is beperkt tot enkel de uren van medewerkers die direct betrokken zijn bij het tot stand komen van een materieel vast actief en derhalve een directe bijdrage leveren aan de waarde van het materieel vast actief.

Uren Activeren:

- Uren die op projecten worden verantwoord door medewerkers vanuit de primaire processen die vanuit een projectgroep op directe wijze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het actief en het toekomstig economisch nut.
- ICT-uren primair proces.

Uren niet activeren:

- Uren van medewerkers die zich bezighouden met de coördinatie van projecten of programma's (zoals opdrachtgevers, procesmanagers, subsidie-adviseurs, administratieve ondersteuning).
- Projecten op het gebied van vervangingsinvesteringen (zoals tractoren en machines) en bijdrageregelingen.
- Overige ICT-uren en uren door Overhead processen
- Projecten met alleen eigen uren worden niet geactiveerd.

Uren van medewerkers die verantwoord worden op projecten en die vanuit een subsidieregeling geheel of gedeeltelijk gesubsidieerd worden, worden geactiveerd tegen een uurtarief van € 0,00. De ontvangen subsidie (opbrengst) zal in deze gevallen rechtstreeks in de exploitatie (als onderdeel van het P-budget) worden verantwoord.

Immateriële vaste activa

Dit zijn activa die niet stoffelijk zijn en evenmin onder de financiële vaste activa worden begrepen. De activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de hierop plaatsgevonden afschrijvingen.

De door ons gehanteerde afschrijvingstermijnen van bijdragen zijn gekoppeld aan de onderliggende activa waarvoor de bijdragen zijn verstrekt.

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens Activeren boven	Jaren
Immateriële vaste activa:		
Rente van geldleningen (I10)	€ 100.000	Looptijd van de lening
Onderzoek en ontwikkeling (I20)	€ 100.000	5
Software (I99)	€ 100.000	5, tenzij economische levensduur korter
Subsidies en bijdragen aan activa in eigendom derden (I30)	€ 200.000	Afhankelijk van onderliggend activum, met een maximum van 40 jaar
Afkoopsommen (I40)	€ 200.000	Wordt per investering voorgelegd

Materiële vaste activa

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens Activeren	Jaren
Materiële vaste activa:		
Gronden (M10)	€ 100.000	30 / niet
Vervoermiddelen (M20)	€ 25.000	
Auto's		5
Trekkers		8
Kranen		8
Maai- en veegboten		8
Overig		5
Overige bedrijfsmiddelen (M30)	€ 100.000	
Hardware (m.u.v. Pc's, tablets, laptops, telefoons)		5 tenzij de economische levensduur korter wordt geschat
Inbraakbeveiliging		10
Storingsapparatuur en meetapparatuur		10
Overige bedrijfsmiddelen		5
Kantoren, woningen etc. (M40)	€ 100.000	
Kantoren en dienstwoningen		40
Werkplaats		25
Open loods		10
Inrichting		10
Renovatie/restauratie		levensduurverlenging
Wegen (M50)	€ 200.000	10
Waterkeringen (M55)	€ 200.000	30

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens Activeren	Jaren
Watergangen en kunstwerken (M60)	€ 100.000	
Poldergemalen		25
Stuwen/vistrappen		25
Duikers/maaigangen		25
Watergangen		30
Bruggen		20
Baggeren	€ 400.000	5 Bij investeringen in saneren van waterbodems en baggeren is de basis afschrijvingsperiode 7 jaar. Wanneer de verwachte opeenvolgende baggercyclus afwijkt van de genoemde 7 jaar, wordt deze opeenvolgende baggercyclus als afschrijvingsperiode gehanteerd met een maximum van 40 jaar. Bij het investeringsvoorstel dient de afschrijvingstermijn te worden opgenomen en afwijkingen van de richtlijn moet worden toegelicht / onderbouwd.
Transportgemalen en –leidingen (M70)	€ 200.000	
Rioolgemalen (droog) bwk		40
Rioolgemalen (droog) mechanisch		18
Rioolgemalen (nat) bouwkundig		25
Rioolgemalen (nat) mech		10
Persleiding bouwkundig en transportleiding bouwkundig		40
Persleidingen en transportleidingen (mechanisch/elektrisch)		18
Zuiveringsinstallaties (M80)	€ 200.000	
Bouwkundig		40
Mechanisch		18
Slibverwerkingsinstallaties (M90)	€ 200.000	
Bouwkundig		40
Mechanisch		18
Energiefabriek		15
Overigen (M99)	€ 200.000	Afhankelijk van levensduur

Materiële vaste activa

Hieronder worden begrepen gronden, vervoermiddelen en werktuigen, overige bedrijfsmiddelen, kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen, waterkeringen, watergangen en kunstwerken, gemalen ten behoeve van het waterkwantiteitsbeheer, transportgemalen en -leidingen, zuiveringsinstallaties, slibverwerkingsinstallaties, wegen en overige. De activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de hierop plaatsgevonden afschrijvingen.

Grondbank

De grondbank is grond in het bezit van het waterschap, die ingekocht, verkocht of geruild wordt. De in de grondbank opgenomen percelen betreffen gronden die niet aan een specifiek project kunnen worden toegerekend, waaronder ruilgronden. De gronden zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs of de actuele markwaarde, wanneer deze lager is dan de oorspronkelijke verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn voor de nominale waarde op de balans opgenomen. Hier worden afzonderlijk opgenomen: deelnemingen en effecten, verstrekte vaste geldleningen en vorderingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingskosten worden berekend vanaf het moment van daadwerkelijke ingebruikname van projecten.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het nog te bestemmen resultaat. De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde op basis van de laatst bekende inzichten.

Voorziening pensioenen en wachtgeld

Pensioenen en wachtgeld worden jaarlijks op basis van actuariële berekeningen bepaald.

In 2025 heeft een berekening plaatsgevonden van de impact van de overgang naar het ABP in boekjaar 2027. Dit heeft geleid tot een extra dotatie aan de voorziening.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieke medewerkers is opgenomen voor de te verwachten langdurig zieke medewerkers die op balansdatum al ziek waren en naar verwachting niet meer terugkeren.

Langlopende leningen

Hier zijn opgenomen de schulden met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer. De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

8.3 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

immateriële en materiële vaste activa

Het verloop in de vaste activa is in de volgende tabel weergegeven.

	Boekwaarde 01-01-2025	(DES)INVESTERING (bruto)	Bijdragen derden	Afschrijving	Afwaardering	NBW 31-12-2025
Sluiten geldleningen	0	0	0	0	0	0
Onderzoek/ ontwikkeling t.b.v. actief	1.964	0	0	548	0	1.416
<u>Bijdragen eigendommen derden:</u>						
Verstrekte subsidies/bijdragen Bedrijven	844	0	0	37	0	807
Verstrekte subsidies/bijdragen Overige openbare li	17.890	0	0	1.114	0	16.776
Verstrekte subsidies/bijdragen Rijk	0	0	0	0	0	0
Verstrekte subsidies/bijdragen Overige	132	0	0	4	0	127
Betaalde afkoopsommen Overige openbare licham	197	0	0	20	0	177
Betaalde afkoopsommen Rijk	2.043	0	0	82	0	1.961
Uitgaven verkiezingen	0	0	0	0	0	0
Overige immateriele vaste activa	3.366	354	0	1.037	0	2.683
	26.435	354	0	2.841	0	23.948

	Boekwaarde 01-01-2025	(DES)INVESTERING (bruto)	Bijdragen derden	Afschrijving	Afwaardering	NBW 31-12-2025
Gronden en terreinen	5.771	1.482	968	208	0	6.078
Woonruimten	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	6.413	1.115	0	474	0	7.054
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:</u>						
Wegen	0	0	0	0	0	0
Waterkeringen	10.663	0	0	434	0	10.230
Watergangen, kunstwerken en gemalen	60.101	9.262	5.814	3.835	0	59.714
Transportgemalen en- leidingen	37.573	6.759	0	2.628	0	41.704
<u>Vervoermiddelen:</u>						
Bedrijfsauto's	0	0	0	0	0	0
Overige vervoermiddelen en werktuigen	2.160	1.732	0	707	0	3.185
<u>Machines, apparaten en installaties:</u>						
Zuiveringsinstallaties	130.638	51.310	0	9.626	0	172.322
Slibverwerkingsinstallaties	29.107	0	0	3.089	0	26.018
<u>Overige materiële vaste activa:</u>						
Overige bedrijfsmiddelen	5.585	1.914	793	984	0	5.722
Overige materiele vaste activa	148	0	0	21	0	127
Voorziening projecten	-1.873	444	0	0	0	-1.429
Onderhanden werk	116.904	3.934	-3.054	0	0	123.892
Gronden in de grondbank	28.808	11.906	0	0	0	40.714
	431.999	89.857	4.521	22.007	0	495.329

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>		
- bedrijven	2.539	2.682
- overige	101	101
<i>Leningen aan:</i>		
- overige	0	0
Totaal	2.641	2.784

VLOTTENDE ACTIVA

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Vorderingen op belastingdebiteuren	2.019	1.863
Vorderingen openbare lichamen	2.246	1.979
Overige vorderingen	1.575	456
Totaal	5.840	4.298

De kortlopende vorderingen zijn per 31-12 direct opeisbaar.

De post Vorderingen op belastingdebiteuren betreft een bedrag van € 2.060.000 vorderingen door eigen aanslagen op debiteuren waterschapsbelastingen. Op deze vorderingen is de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren van € 41.000 in mindering gebracht. Deze voorziening wordt voldoende geacht om de per 31 december 2025 uitstaande dubieuze belastingvorderingen te dekken. De overige vorderingen zijn de overige debiteuren niet zijnde belastingdebiteuren en vorderingen op openbare lichamen.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren is geïntegreerd in de werkwijze van Waterschap De Dommel. Dit houdt in dat alle gemeenten, provincies en waterschappen middelen die zij tijdelijk niet voor hun publieke taak nodig hebben bij het Ministerie van Financiën onderbrengen. Hierover wordt rente verrekend. De drempel in 2025 voor Waterschap De Dommel bedroeg € 3.730.000. De drempel is 2% van de bruto exploitatielasten van de oorspronkelijke begroting.

In 2025 zijn incidenteel overtollige liquiditeiten ondergebracht bij het Ministerie van Financiën.

Tabel schatkistbankieren (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten de schatkist Rijk aangehouden middelen	799	6.111	4.570	1.955
<i>Drempelwaarde</i>	<i>3.730</i>	<i>3.730</i>	<i>3.730</i>	<i>3.730</i>
Ruimte onder het drempelbedrag	2.931	-2.380	-840	1.775
Overschrijding van het drempelbedrag	0	2.380	840	0

Liquide middelen

Liquide middelen (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Kassaldi	2	2
Banksaldi	3	6
Totaal	5	8

Overlopende activa

Overlopende activa (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europa en Nederland	730	8.851
Overige nog te ontv. bedragen en vooruitbetaalde bedragen t.l.v. volgende begrotingsjaren	13.450	13.924
Totaal	14.180	22.775

In de overige nog te ontvangen bedragen is een bedrag van € 8,4 mln. opgenomen voor Brabant Water, vorig jaar was dit bedrag € 8,0 mln.

Verloopoverzicht overlopende activa, nog te ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk, Provincies, of overige openbare lichamen:

Omschrijving uitkering (Bedragen x € 1.000)	Saldo 01-01-2025	Toevoegingen 2025	Vrijgevallen 2025	Saldo 31-12-2025
Europese Unie	0	110	0	110
Het Rijk	0	240	0	240
Provincie	8.851	0	8.471	380
Totaal	8.851	350	8.471	730

Verliescompensatie Wet op de Vennootschapsbelasting 1969

Per 31 december 2025 is het recht op verliescompensatie nihil.

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserves

Algemene reserves (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Taakreserve watersysteembeheer	12.122	12.555
Taakreserve zuiveringsbeheer	13.587	18.809
Totaal	25.709	31.364

In 2024 heeft het algemeen bestuur besloten de ondergrens van het weerstandsvermogen, op basis van een geactualiseerde risicoanalyse, vast te stellen op € 10,6 mln. jaarlijks te verhogen met de consumentenprijsindex (CPI)-inflatiepercentage. Voor 2025 bedraagt de inflatie 3,3% (2024 3,3%) en het weerstandsvermogen 2025 € 10,9 mln. (2024 € 10,6 mln.).

De verdeling van de reserves over watersysteembeheer en zuiveringsbeheer vindt naar rato plaats op basis van de netto lasten per taak. De reserves die deze ondergrens (watersysteembeheer 2025 > 4,6 mln., zuiveringsbeheer 2025 > 6,4 mln.) te boven gaan, kunnen aangewend worden voor tariefsegalisatie om de tarieven over de vastgestelde planperiode gelijkmatig te laten stijgen.

In onderstaande tabellen is voor beide reserves deze splitsing aangegeven.

Taakreserve watersysteembeheer (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Algemene reserve watersysteemheffing	4.603	4.525
Overige reserve watersysteemheffing	7.519	8.030
Totaal	12.122	12.555

Taakreserve zuiveringsbeheer (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Algemene reserve zuiveringsheffing	6.346	6.073
Overige reserve zuiveringsheffing	7.241	12.736
Totaal	13.587	18.809

Taakreserve watersysteembeheer

Balansbedrag per 31 december 2024 12.554

Bij: Saldo 2024 (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025) -432

Balansbedrag per 31 december 2025 12.112

Taakreserve zuiveringsbeheer

Balansbedrag per 31 december 2024 18.809
Af: Saldo 2024 (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025) -5.222

Balansbedrag per 31 december 2025 13.587

Overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen met een vooraf bepaalde bestemming.

Overige bestemmingsreserves (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Bestemmingsreserve GTD	124	148
Bestemmingsreserve klimaatadaptatie	7.280	3.902
Totaal	7.404	4.050

Bestemmingsreserve GTD

Onder deze bestemmingsreserve is verantwoord de financiële verrekening van de desintegratiekostenvergoeding als gevolg van de ontvlechting van de GTD per 31 december 1996 voor een totaalbedrag van € 1.335.000.

Balansbedrag per 31 december 2024 148
Bij: Rentetoevoeging (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025) 10

Af: Vrijval afkoopsom (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025) -34

Balansbedrag per 31 december 2025 124

Bestemmingsreserve klimaatadaptatie

Balansbedrag per 31 december 2024 3.902
Bij: (conform uw besluit d.d. 21 mei 2025) 3.378

Balansbedrag per 31 december 2025 7.280

Nog te bestemmen resultaat (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Nog te bestemmen resultaat	750	-2.301
Totaal	750	-2.301

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Wachtgeldverplichtingen	0	18
Voorziening pensioen gepensioneerde bestuurder	2.327	1.235
Voorziening pensioen niet gepensioneerde bestuurder	730	1.289
Voorziening langdurig zieken	375	0
Totaal	3.432	2.543

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	Stand per 1-jan	Vrijval	Toevoeging	Stand per 31- dec
Wachtgeldverplichtingen	19	19	0	0
Voorziening pensioen gepensioneerde bestuurder	1.235	137	1.229	2.327
Voorziening pensioen niet gepensioneerde bestuurder	1.289	767	208	730
Voorziening langdurig zieken	0	0	375	375
Totaal	2.543	923	1.811	3.432

VASTE SCHULDEN

Langlopende schulden

Deze post is als volgt te specificeren:

Vaste schulden (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	440.632	397.354
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.000	5.000
Waarborgsommen	9	9
Totaal	445.642	402.364

In 2025 is voor een bedrag ad € 75 mln, aan leningen aangetrokken en is voor 32 mln. op leningen afgelost. De aflossingsverplichting binnen een jaar bedraagt € 38,7 mln. Voor schulden zijn geen zakelijke zekerheden aan derden gesteld.

Waarborgsommen

Vanaf 2017 is een deel van het hoofdkantoor verhuurd. Als zekerheid is een waarborgsom van € 9.375 ontvangen. Gezien de looptijd van de huurovereenkomst is dit bedrag als langlopende schuld opgenomen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden <1 jaar

Netto vlottende schulden <1 jaar (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Kasgeldleningen openbare lichamen Wet FIDO	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	13.909	12.099
Schulden aan leveranciers	15.949	10.822
Schulden i.v.m. te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	3.977	3.115
Aflossingsverplichtingen leningen o/g	0	0
Overige kortlopende schulden	259	72
Totaal	34.094	26.108

Negatieve bank- en girosaldi betreft de rekening-courant van Waterschap De Dommel bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overlopende passiva

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Renteverplichtingen leningen o/g	5.801	4.937
Overige nog te betalen bedragen	11.094	9.740
Ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of Provincies	6.441	6.169
Overige vooruitontvangen bedragen	1.578	3.326
Totaal	24.913	24.172

De belangrijkste posten uit de Nog te betalen bedragen zijn de nog niet opgenomen verlofdagen personeel. Een deel van de niet opgenomen verlofdagen personeel betreft IKB-koopverlof zonder vervalltermijn. Ondanks dat dit onderdeel geheel onder de overlopende passiva staat, kan in de praktijk een relevant deel pas over enkele jaren opgenomen gaan worden. Wanneer opname daadwerkelijk plaats gaat vinden is in de meeste gevallen nog niet bekend.

Verloopoverzicht overlopende passiva, ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk, Provincies, of overige Openbare Lichamen:

Omschrijving uitkering (Bedragen x € 1.000)	Saldo 01-01-2025	Toevoegingen 2025	Vrijgevallen 2025	Saldo 31-12-2025
Europese Unie	241	1.230	1.038	433
Het Rijk	1.725	1.347	1.449	1.623
Provincie	4.104	6.098	5.817	4.385
Overige Openbare Lichamen	100	0	100	0
Totaal	6.169	8.675	8.404	6.441

Specificatie rentelast vast schulden

Omschrijving rentelasten	Overlopend 2025
Obligatieleningen	
Onderhandse leningen van:	
* binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 22.041
* binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 4.501.876
* binnenlandse bedrijven	
* openbare lichamen	€ 1.225.997
* overige binnenlandse sectoren	
* buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	€ 51.110
Door derden belegde gelden	
Financiële derivaten	
Totaal	€ 5.801.024

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Garantstellingen

Aquon

Waterschap De Dommel staat volledig garant voor het saldo van leningen en rekening courant per 31-12-25.

De Gemeenschappelijke regeling Aquon heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank en bij de Bank Nederlandse Gemeenten een aantal leningen afgesloten t.b.v. de overname van de panden in Leiden en Tiel. Daarnaast zijn leningen afgesloten ten behoeve van de financiering van de nieuwbouw in Houten. Het saldo van de leningen bedraagt per 31-12-25 € 37,4 mln. (saldo per 31-12-2024 bedroeg € 42,8 mln.). In 2025 is er geen aanspraak gemaakt op deze garantstelling.

SNB

SNB heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank leningen afgesloten, waarvoor Waterschap De Dommel garant staat tot maximaal de hoogte van het aandelenbezit van 17,01%. Tegenover deze garantiestelling heeft Waterschap De Dommel een recht van hypotheek ontvangen van SNB op de grond, gebouwen en installaties in Moerdijk. Het saldo van de leningen bedraagt per 31-12-25 € 30,1 mln. (2024 € 31,3 mln.).

NWB - OVERZICHT LENINGEN					saldo	aflossing	saldo
Leningnummer	aanvang	hoofdsom	rente %	looptijd	31-12-2024	2025	31-12-2025
Lening NWB 30818*	23-12-2020	€ 27.000.000,00	0%	6 jaar	€ 9.000.000,00	€ 4.500.000,00	€ 4.500.000,00
Lening NWB 31505	15-4-2022	€ 6.000.000,00	1,39%	8 jaar	€ 4.062.500,00	€ 750.000,00	€ 3.312.500,00
Lening NWB 31769	2-2-2023	€ 6.000.000,00	3,06%	14 jaar	€ 5.571.428,58	€ 428.571,42	€ 5.142.857,16
Lening NWB 31768	2-10-2023	€ 4.000.000,00	3,04%	14 jaar	€ 3.714.285,72	€ 285.714,28	€ 3.428.571,44
Lening NWB 31767	2-4-2024	€ 4.000.000,00	2,99%	13 jaar	€ 4.000.000,00	€ 307.692,32	€ 3.692.307,68
Lening NWB 32012	5-11-2024	€ 5.000.000,00	2,855%	13 jaar	€ 5.000.000,00	€ -	€ 5.000.000,00
Lening NWB 32012	1-7-2025	€ 5.000.000,00	2,855%	13 jaar			€ 5.000.000,00
Totaal					€ 31.348.214,30	€ 6.271.978,02	€ 30.076.236,28

Het saldo van de garantstelling voor de leningen bedraagt per 31-12-25 € 5,12 mln. (saldo per 31-12-2024 bedroeg € 5,33 mln.).

Unie van Waterschappen

Waterschap De Dommel staat volledig garant voor het saldo van leningen en rekening-courant per 31-12-25.

De Unie van Waterschappen heeft in 2017 een 25-jarige lineaire lening ad € 6.013.268 afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank onder borgstelling van de waterschappen. Het aandeel van Waterschap De Dommel hierin is 3,63%. Het saldo van de lening bedroeg per 31-12-2024 € 4,089 mln. Het saldo van de lening bedraagt per 31-12-2025 € 3,848 mln. In 2025 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Rekening-courant

De rente die Waterschap De Dommel betaalt bij roodstand op de rekening courant is gebaseerd op de ECB Deposit Facility Rate en wordt verhoogd met een opslag. De kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is sinds 1-1-2023 € 50 mln. Dit om beter gebruik te kunnen maken van marktomstandigheden en om pieken op te vangen.

Borgstellingen medewerkers

In het verleden kende Waterschap De Dommel een regeling waarbij medewerkers via of bij het waterschap een hypothecaire lening konden afsluiten. De regeling van afsluiten van hypothecaire leningen door of via het waterschap is sinds enkele jaren niet meer van toepassing. Het saldo van de lening bedraagt per 31-12-25 € 475.000 (31-12-2024 € 552.000). In 2025 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Fiscale eenheid – SNB

Er is gebleken dat er een fiscale eenheid BTW is tussen de SNB en Waterschap De Dommel. Hieruit kunnen financiële consequenties volgen. De Belastingdienst kan bij naheffingen BTW één van de onderdelen van de fiscale eenheid aanspreken. Waterschap De Dommel is dan hoofdelijk aansprakelijk voor alle BTW-schulden van SNB.

Claims

De afhandeling van de schadeclaims heeft op dit moment toch een langere doorlooptijd dan gewenst omdat -ondanks de uitkomst van de evaluatie- voor elk verzoek maatwerk wordt toegepast en nader onderzoek wordt ingesteld. Om toekomstige hoogwater situaties beter aan te kunnen, wordt het proces afhandeling schadeclaims herzien. Daarvoor loopt de klantreis schadeclaims.

Daarnaast zijn in overleg met het bestuur de volgende acties geformuleerd:

1. Vaststellen definitie extreem weer;
2. Opstellen intern handelingskader schadeafhandeling waarin we in de lijn van de watertransitie anders om gaan met schadeclaims
3. Opstellen proces van afhandeling schadeclaims voor intern en extern gebruik
4. Onderzoek afhandeling schadeclaims <50.000 in eigen beheer i.p.v. verzekeraar en uiteindelijke afhandeling

De cijfers over 2025:

Verzoeken nadeelcompensatie:

Ontvangen verzoeken: 5

Afgehandelde zaken: 9

In behandeling: 17 waarvan 5 overgedragen ter advisering en 3 aangehouden in afwachting van de collectieve claim.

Verzoeken schade ogv onrechtmatige daad

Er zijn in totaal 22 claims ontvangen.

11 claims zijn afgehandeld, waarvan 1 afgehandeld door verzekeraar (Centraal Beheer)

11 claims lopen nog, waarvan 8 bij verzekeraar en 3 claims bij JZ

Medio 2024 is een evaluatie hoogwater 2023 uitgevoerd.

Meerjarige verplichtingen

Gesloten operationele leasecontracten:

Wagenpark:

- J&T Autolease, resterende te vervallen leasekosten bedragen totaal € 1.598.518.
- Oostendorp, resterende te vervallen leasekosten bedragen in totaal € 3.625.839.

Kopieerapparaten, printers:

- De resterende leasekosten bedragen ongeveer € 35.000.

Goederen en diensten:

- Volgende jaren voor een totaalbedrag van € 31,6 mln. De contractperiode per contract varieert tot 27 jaar.

Projecten:

- Overeenkomsten voor een totaalbedrag van ongeveer € 36,3 mln.

8.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 17 september 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.745.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.176.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 3.745.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 594.000 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

Totaal overzicht Rechtmatigheidsfouten

Omschrijving	x € 1 miljoen
Begrotingscriterium	
1.a Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	€ 1,456
1.b Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1 t/m 3)	€ 1,456
- Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdelen 1 t/m 3) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd. - De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.	€ 0,594 € 0,862
Voorwaardencriterium	
4. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.	€ 0,720
M&O criterium	
5. (Geen) bevindingen.	€ 0
Totaal onrechtmatigheden (1 t/m 5)	€ 2,176
Waarvan acceptabel	€ 0,594
Waarvan niet-acceptabel	€ 1,582

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het dagelijks bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

9. Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van het waterschap De Dommel

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van het waterschap De Dommel te Boxtel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het waterschap De Dommel op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2025;
- 2 de balans per 31 december 2025;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 het overzicht van gerealiseerde investeringen; en
- 5 de rechtmatigheidsverantwoording over 2025

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 17 september 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap de Dommel zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.745.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado11.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in waterschap De Dommel en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem geëvalueerd. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het management, de auditcommissie en anderen binnen de entiteit en bijbehorende verslagen en registraties beoordeeld. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Het risico dat het management en het dagelijks bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreken. Het doorbreken van de interne beheersing kan toezien op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.
- Het risico van fraude in de uitgaande betalingen. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op dit frauderisico waaronder het beoordelen van de rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie en het analyseren van betaalbestanden gericht op de uitgaande betalingen in het boekjaar. Op basis hiervan hebben wij de meest risicovolle betalingen getoetst.
- Het risico op ambtelijke corruptie bij inkopen. Wij hebben controlewerkzaamheden verricht gericht op het risico dat bij het gunnen van opdrachten sprake is van ongeoorloofde beïnvloeding. Deze werkzaamheden zien toe het uitvoeren van specifieke werkzaamheden gericht op naleving van de aanbestedingswetgeving en aanbestedingsrichtlijnen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van bovengenoemde risico's.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het dagelijks bestuur heeft in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse opgenomen inzake het opvangen van geschatte financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze werkzaamheden ten aanzien van deze analyse bestaan onder andere uit:

- Het inspecteren van de meerjarenbegroting en de beoordeling van de provincie als toezichthouder hierop;
- Het inspecteren van de wijze waarop een risico inventarisatie is uitgevoerd en hoe het weerstandsvermogen wordt bepaald;
- Het evalueren en bespreken van de financiële risico's en belangrijke veronderstellingen en uitgangspunten met het management en het dagelijks bestuur;
- Het overwegen of alle relevante informatie die wij als gevolg van onze controle hebben verkregen op een juiste wijze is opgenomen en toegelicht in de analyse;
- Het analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van waterschapstaken is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de opgenomen analyse en de uitkomsten hiervan op de inschatting van de weerbaarheid door het dagelijks bestuur. Voor de volledigheid merken wij op dat de daadwerkelijke uitkomsten van gebeurtenissen kunnen afwijken van de gedane aannames en veronderstellingen in de risico analyse.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap de Dommel op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 17 september 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 19 mei 2026

Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

ValidSigned by H.A.C.M. Vissers RA MSc
on 19-05-2026

H.A.C.M. Vissers RA MSc

Lijst met afkortingen

AB	: Algemeen Bestuur
ABP	: Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AI	: Artificial Intelligence
ALG	: Aanpak Landelijk Gebied
A&M	: Waterschap Aa en Maas
APPA	: Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
ARBO	: ArbeidsOmstandigheden
BB	: Beleidsbegroting
BBP	: Bruto Binnenlands Product
BBV	: Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording
BD	: Waterschap Brabantse Delta
BHIC	: Brabants Historisch Informatie Centrum
BKN	: Basis Kwaliteit Natuur
BOB	: Binnen Onderkant Buis (bij duikers in watergangen)
BOT	: Benen op tafel
BPLG	: Brabants Programma Landelijk Gebied
BTW	: Belasting Toegevoegde Waarde
Burap	: Bestuursrapportage
BZK	: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	: Collectieve Arbeidsvoorwaarden Overeenkomst
CAR	: Construction All Risk
CBS	: Centraal Bureau voor de Statistiek
CER	: Critical Entities Resilience; Wet weerbaarheid kritieke entiteiten
CPI-inflatie	: Consumer Price Index - inflatie
DB	: Dagelijks Bestuur
DPIA	: Data Protection Impact Assessment
DROP	: Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties
Cbw	: Cybersecurity wet
cf.	: conform
c.q.	: casu quo, in dit geval
DBA	: Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
DIN	: Doelen inspanningen netwerk
DPRA	: Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
DT	: Directie Team
DVO	: Dienst Verlenings Overeenkomst
DWA	: Dutch Water Authorities
EBP	: Emissie Beheer Plan
ECB	: Europese Centrale Bank
EHS	: Ecologische Hoofd Structuur
EMU	: Economische Monetaire Unie
Etc.	: Et cetera, enzovoort
EU	: Europese Unie
EVZ	: Ecologische Verbindingszone
FIDO	: Wet Financiering Decentrale Overheden
Fte	: Full Time Equivalent
GGA	: Gebied Gerichte Aanpak
GGI	: Groen Gas Installatie
GGOR	: Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime
GOB	: Groen Ontwikkelfonds Brabant
GTD	: Gemeenschappelijke Technologische Dienst
GVG	: Gemiddeld Voorjaars Grondwaterstand
Ha.	: hectare
HOF	: Wet Houdbare Overheids Financiën
Howabo	: Hoogwater Aanpak Brabant Oost
HRM	: Human Resource Management
HWBP	: Hoog Water Beschermings Plan

HWB-VEG	: Hoog Water Bescherming Vught, Esch en Sint-Michiëlgestel
HWH	: Het WaterschapsHuis
I&W	: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
ICT	: Informatie en Communicatie Technologie
IKB	: Individueel Keuze Budget
Incl.	: inclusief
IPS	: Innovatief PartnerSchap
i.v.m.	: in verband met
JEV	: Jaar Einde Verwachting
JZ	: Juridische zaken
KEEP	: Klimaat- en Energie-efficiencyplan
KRW	: KaderRichtlijn Water
KV	: kilo Volt
LNv	: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LTAP	: lange termijn asset planning
M&O	: mens en organisatie
MCR	: Meervoudig Centrum Regeling
M.E.R.	: Milieu Effect Rapportage
mln.	: miljoen
m.n.	: met name
m.u.v.	: met uitzondering van
N	: nadeel
N2000	: Natura 2000
NB	: Nota Bene
NBWB	: Noord-Brabantse Waterschaps Bond
NIS2	: Network and Information Systems 2
NNB	: Natuur Netwerk Brabant
NNP	: Natte Natuur Parel
NOVEX	: Nationale OmgevingsVisie EXecutiekraacht
NPLG	: Nationaal Programma Landelijk Gebied
N.R.D.	: Notitie Reikwijdte en Detailniveau
n.t.b.	: nader te bepalen
n.v.t.	: niet van toepassing
NWB	: Nederlandse WaterschapsBank
o.a.	: onder andere
OGOR	: Optimaal Grond- en Oppervlaktewater Regime
PBB	: Persoonlijk Basis Budget
P-budget	: Personeelsbudget
P&C	: Planning & Control
PL	: Provincie Limburg
P-lasten	: Personeelslasten
PNB	: Provincie Noord-Brabant
RI&E	: Risico Inventarisatie en Evaluatie
RUDDO	: Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
RVO	: Rijksdienst voor Ondernemers
RWZI	: Riool Water Zuiverings Installatie
SAT	: Site Acceptance Test
SD	: Secretaris Directeur
SMART	: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
SMWK	: Schone MaasWaterKeten
SNB	: N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
SOK	: Samenwerkingsovereenkomst
STOWA	: Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SVI	: Slib Verwerkings Installatie
TBO	: Terrein Beherende Organisaties
t.b.v.	: ten behoeve van
TBV	: Taken-Bevoegdheden-Verantwoordelijkheden
TCO	: Total Costs of Ownership
t.l.v.	: ten laste van

t.o.v.	: ten opzichte van
TPI	: Tijdelijke Pomp Installatie
UO	: UitvoeringsOntwerp
UvW	: Unie van Waterschappen
UWV	: Uitvoeringsinstituut WerknemersVerzekeringen
V	: Voordeel
VB	: Voorbezinktank
VED	: Vergunning Eigen Dienst
VIC	: Verbijzonderde Interne Controle
VKA	: Voorkeursalternatief
VN	: VoorjaarsNota
VpB	: VennootschapsBelasting
VSS	: Volledige Schadeloos Stelling
WBP	: Waterbeheerprogramma
WKC	: Water Kennis Centrum
WMEBV	: Wet Modernisering Electronisch Berichtenverkeer
WNT	: Wet NormeringTopinkomens
VMM	: Vlaamse Milieu Maatschappij
WOC	: Water Ontwikkel Centrum
WOO	: Wet Open Overheid
WOPT	: Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens
WOZ	: Waarde Onroerende Zaak
WS	: Watersysteem
WSV	: Waterschapsverordening

Bijlage/ Uitvoeringsinformatie

Baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten

KOSTEN (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Rekening 2024
<i>Rente en afschrijvingen</i>	47.284	50.009	53.633	41.331
Externe rentelasten	11.561	13.175	13.175	9.691
Interne rentelasten	10.674	11.071	11.304	9.247
Afschrijvingen van activa	24.847	25.763	26.454	22.103
Afschrijvingen van boekverliezen	201	0	2.700	290
<i>Personeelslasten</i>	61.972	62.552	62.502	56.479
Salarissen en toelagen huidig personeel	46.145	45.476	45.476	40.590
Sociale lasten	11.849	12.645	12.645	11.274
Overige personeelslasten	2.200	3.025	2.975	2.169
Personeel van derden	1.554	1.307	1.307	2.232
Uitkering voormalig personeel en bestuurders	223	100	100	215
<i>Goederen en diensten van derden</i>	75.791	70.376	71.482	71.953
Gebruiks- en verbruiksgoederen	14.119	15.041	15.020	14.174
Energie	12.037	12.990	13.213	10.438
Huren en rechten	1.020	1.154	1.184	1.677
Pachten en erfpachten	10	3	3	6
Verzekeringen	468	474	474	495
Belastingen	76	89	89	57
Onderhoud door derden	13.816	13.379	13.865	12.905
Overige diensten door derden	34.245	27.246	27.635	32.202
<i>Bijdragen aan derden</i>	13.176	16.565	16.465	12.599
Bijdragen aan bedrijven	598	160	160	194
Bijdragen aan het Rijk	9.058	10.100	10.100	9.812
Bijdragen aan openbare lichamen	3.320	5.733	5.633	2.139
Bijdragen aan overigen	201	572	572	453
<i>Toevoegingen aan voorzieningen en onvoorzien</i>	631	1.014	1.014	427
Toevoegingen aan voorzieningen	631	180	180	427
Onvoorzien	0	834	834	0
TOTAAL KOSTEN	198.854	200.517	205.097	182.790

OPBRENGSTEN (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Rekening 2024
<i>Financiële baten</i>	11.470	11.698	11.698	10.127
Externe rentebaten	31	0	0	0
Interne rentebaten	10.674	10.933	10.933	9.210
Dividenden en bonusuitkeringen	765	765	765	918
<i>Personeelsbaten</i>	1.810	785	785	1.294
Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	327	60	60	275
Uitlening van personeel	1.483	725	725	1.019
<i>Goederen en diensten aan derden</i>	10.740	9.196	9.563	9.501
<i>Verkoop van gronden</i>	932	100	100	221
Verkoop van overige goederen	3.483	3.019	3.385	3.909
Opbrengst uit grond en water	407	437	437	554
Huuropbrengst uit overige eigendommen	230	522	522	121
Diensten voor derden	5.688	5.119	5.119	4.695
<i>Bijdragen van derden</i>	2.606	1.731	1.846	2.066
Bijdragen van de Europese Unie	108	81	81	72
Bijdragen van het Rijk	875	169	264	526
Bijdragen van Provincies	1.544	1.453	1.453	1.414
Bijdragen van overige openbare lichamen	62	28	48	61
Bijdragen van overigen	17	0	0	-7
<i>Waterschapsbelastingen</i>	164.165	160.869	160.869	149.287
Watersysteemheffingen	69.348	68.277	68.277	65.659
Ongebouwd	5.503	5.499	5.499	5.226
Ongebouwd, natuur	177	176	176	165
Gebouwd	39.469	39.017	39.017	37.535
Ingezetenen	23.990	24.202	24.202	22.556
Vervolgingskosten	563	275	275	522
Kwijtschelding	-269	-772	-772	-252
Oninbaar	-85	-120	-120	-93
Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing	94.817	92.592	92.592	83.628
Zuiveringsheffing bedrijven	19.811	20.050	20.050	19.124
Zuiveringsheffing huishoudens	75.280	74.465	74.465	64.554
Verontreinigingsheffing	309	465	465	449
Vervolgingskosten	217	135	135	147
Kwijtschelding	-680	-2.252	-2.252	-588
Oninbaar	-120	-272	-272	-59

OPBRENGSTEN (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Rekening 2024
<i>Interne verrekeningen</i>	8.743	8.892	8.892	8.320
Onttrekking aan voorzieningen	7	0	0	12
Geactiveerde rentelasten	2.860	3.455	3.455	2.604
Geactiveerde uren	5.877	5.437	5.437	5.705
TOTAAL OPBRENGSTEN	199.533	193.171	193.653	180.595
SUBTOTAAL KOSTEN EN OPBRENGSTEN	680	-7.346	-11.444	-2.194
Nagekomen posten	69	0	0	-106
RESULTAAT	749	-7.346	-11.444	-2.301

Raming van nettokosten naar beleidsproducten

Al onze kosten en opbrengsten worden toegerekend naar de kostendragers Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer. Basis voor de toerekening van de directe kosten is de eerder in samenwerking met de accountant vastgelegde, procentuele toerekening van producten naar de kostendragers. Hierbij is “nut /bijdrage” van een product aan een kostendrager het uitgangspunt.

De indirecte kosten en opbrengsten worden over de kostendragers verdeeld op basis van de normen per organisatieonderdeel.

De salariskosten worden verantwoord op diverse salaris gerelateerde kostensoorten, het organisatieonderdeel waar betreffende medewerkers werkzaam zijn en op werkplanproduct “indirect”.

Ook met een procentuele toerekening van producten naar de kostendragers. Dit vindt plaats naar aanleiding van het verantwoorden van de medewerkers van hun bestede uren in het tijdregistratiesysteem.

Exploitatierkening naar kostendrager Watersysteembeheer

Watersysteembeheer		Rekening	Begroting (na wijziging)	Begroting	Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2025	2025	2025	2024
11000 Eigen plannen	11000	1.194	1.412	1.412	961
12000 Plannen van derden	12000	1.670	3.305	3.305	1.315
21000 Beheersinstrumenten watersystemen	21000	178	224	224	151
22000 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	22000	14.550	16.876	14.176	13.832
23000 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	23000	336	314	314	343
24000 Beheer hoeveelheid water	24000	2.606	2.983	2.983	2.643
25000 Calamiteitenbestrijding watersystemen	25000	275	200	200	497
26000 Monitoring watersystemen	26000	982	1.055	1.055	815
27000 Inrichten en onderhoud waterkeringen	27000	10.873	12.229	12.229	11.802
31000 Getransporteerd afvalwater	31000	0	0	0	0
32000 Gezuiverd afvalwater	32000	0	0	50	25
33000 Verwerkt slib	33000	0	0	0	0
41000 Keur	41000	0	0	0	0
42000 Vergunningen en keurontheffingen	42000	108	143	143	139
43000 Handhaving keur	43000	7	-1	-1	0
51000 Vergunningen	51000	0	0	0	0
52000 Handhaving WVO	52000	146	150	150	149
53000 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	53000	383	383	383	408
54000 Aanpak diffuse emissies derden	54000	26	26	26	34
61000 Belastingheffing	61000	3.157	3.410	3.410	2.499
62000 Invordering	62000	230	250	250	209
02000 Kwaliteit	02000	0	0	0	-9
71000 Bestuur	71000	315	407	407	315
72000 Externe communicatie	72000	188	448	448	321
80000 Ondersteunende beheerproducten	80000	7.123	7.366	7.366	6.657
P-lasten en overig indirect	99999	25.551	26.536	26.536	22.893
Correctie onzekerheden			-2.975	-2.975	0
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN		69.897	74.740	72.090	65.999

Exploitatierkening naar kostendrager Watersysteembeheer

Watersysteembeheer		Rekening	Begroting (na wijziging)	Begroting	Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2025	2025	2025	2024
Opbrengst ongebouwd		5.503	5.499	5.499	5.226
Opbrengst ongebouwd, natuur		177	176	176	165
Opbrengst gebouwd		39.469	39.017	39.017	37.535
Ingezetenenomslag		23.990	24.202	24.202	22.556
Vervolgingskosten watersysteembeheer		563	275	275	522
Opbrengst verontreinigingsheffing		309	465	465	449
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Bruto)		70.012	69.635	69.635	66.453
Kwijtschelding		-269	-772	-772	-252
Oninbaar		-85	-120	-120	-93
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Netto)		69.658	68.742	68.742	66.108
Dividenden		298	298	298	358
Overige algemene baten		808	473	473	878
Dividenden en overige algemene baten					
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN		70.764	69.514	69.514	67.344
Onvoorzien		0	370	370	0
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN		0	370	370	0
RESULTAAT WATERSYSTEEMBEHEER VOOR BESTEMMING ("-" is nadeel)		867	-5.596	-2.946	1.345

Exploitatierkening naar kostendrager Zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer		Rekening	Begroting (na wijziging)	Begroting	Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2025	2025	2025	2024
11000 Eigen plannen	11000	2.310	2.128	2.003	1.995
12000 Plannen van derden	12000	1.624	2.862	2.862	1.009
21000 Beheersinstrumenten watersystemen	21000	0	0	0	0
22000 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	22000	0	0	0	0
23000 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	23000	702	675	675	714
24000 Beheer hoeveelheid water	24000	0	0	0	0
25000 Calamiteitenbestrijding watersystemen	25000	3	20	20	9
26000 Monitoring watersystemen	26000	2.482	2.559	2.639	2.172
31000 Getransporteerd afvalwater	31000	6.448	7.213	7.765	6.826
32000 Gezuiverd afvalwater	32000	35.097	36.802	34.941	29.885
33000 Verwerkt slib	33000	10.996	11.643	11.549	11.658
41000 Keur	41000	0	0	0	0
42000 Vergunningen en keurontheffingen	42000	6	0	0	0
43000 Handhaving keur	43000	0	0	0	0
51000 Vergunningen	51000	0	0	0	0
52000 Handhaving WVO	52000	0	0	0	0
53000 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	53000	0	0	0	0
54000 Aanpak diffuse emissies derden	54000	0	0	0	0
61000 Belastingheffing	61000	1.163	1.042	1.042	426
62000 Invordering	62000	223	209	209	201
02000 Kwaliteit (derden: Aa en Maas en Brabantse Delta)	02000	-3.140	-2.935	-2.935	-2.458
71000 Bestuur	71000	472	610	610	473
72000 Externe communicatie	72000	281	672	672	481
80000 Ondersteunende beheerproducten	80000	9.936	10.420	10.420	9.338
P-lasten en overig indirect	99999	27.753	28.822	28.822	25.794
Correctie onzekerheden		0	-4.025	-4.025	0
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN		96.356	98.717	97.268	88.523

Exploitatierkening naar kostendrager Zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer		Rekening	Begroting (na wijziging)	Begroting	Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2025	2025	2025	2024
Zuiveringsheffing		95.091	94.516	94.516	83.678
Vervolgingskosten zuiveringsbeheer		217	135	135	147
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Bruto)		95.308	94.651	94.651	83.825
Kwijtschelding		-680	-2.252	-2.252	-588
Oninbaar		-120	-272	-272	-59
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Netto)		94.508	92.127	92.127	83.178
Dividenden		466	467	467	560
Overige algemene baten		1.264	740	740	1.239
Dividenden en overige algemene baten					
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN		96.238	93.333	93.333	84.977
Onvoorzien		0	464	464	0
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN		0	464	464	0
RESULTAAT ZUIVERINGSBEHEER VOOR BESTEMMING ("-" is nadeel)		-118	-5.848	-4.400	-3.546

Bijlage 1 Nadere informatie beleidsveld watersysteem

Nadere toelichting bij Voldoende Water

GGA's-Gebiedsgerichte Aanpakken

In de 17 gebieden brengen provincie, waterschappen, terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, particuliere grondeigenaren, agrarische sector, gemeenten en andere belanghebbenden zorgvuldig de opgaven in kaart. Dat werken we uit tot een gezamenlijke gebiedsvisie en daarna tot concrete gebiedsplannen. Vanzelfsprekend doen we dat ook samen met de mensen die in een gebied wonen en werken. Het gebiedsproces doorloopt volgens onderstaande routekaart.

Van de 17 gebieden liggen 8 van deze gebieden binnen ons beheersgebied (De Dommel).

1. Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (incl. deelgebied de Grenscorridor- trekken waterschap de Dommel);
2. Kempenland West (incl. deelgebied Bovenlopen Beerze-trekker Waterschap De Dommel);
3. Strabrechtse Heide;
4. Weerter- en Budelerbergen;
5. Kampina en Oisterwijkse Vennen;
6. Regte Heide & Riels Laag;
7. Loonse en Drunense Duinen;
8. Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek

Voortgang per GGA

Status resultaat	Toelichting resultaat
Voortgang nodig	Veel GGA's werken momenteel projectgericht in plaats van gebiedsgericht. Deze tendens wordt versterkt door de ALG-uitvraag vanuit PNB, waarin sterk wordt ingezet op korte-termijnresultaten. Hierdoor dreigt de verdere planuitwerking voor de langere termijn -inclusief de planologische verankering - onder druk te komen staan. Dit raakt vooral de borging van ruggen, flanken en beekdalen. Alleen de Grenscorridor (met het waterschap als trekker) bewaart een goede balans tussen korte- en langetermijndoelen en beschouwt de planologische verankering van gebiedsdoelen nadrukkelijk als hoofddoel. Wel zetten veel GGA's stappen in het instellen van een gezamenlijke grondtafel. Naast Grenscorridor hebben alleen GGA Strabrechtse Heide (trekker PNB) en in mindere mate de Loonse en Drunense Duinen voorsnog de intentie om naast de projecten ('quick wins') ook het bredere planproces, inclusief de juridische verankering, structureel te blijven borgen. De samenwerking binnen meerdere GGA's staat echter onder druk doordat PNB sectorale beperkingen aankondigt zonder hierover voldoende duidelijkheid te geven. Daarnaast blijft de afwikkeling van de ALG-uitvragen nog deels onzeker: deze zijn in mei ingediend. Voor Loonse en Drunense Duinen en Kampina zijn de getekende ALG-brieven inmiddels ontvangen (naar verwachting geldt dit ook voor Regte Heide), maar voor de overige uitvragen is nog niet in alle gevallen definitieve terugkoppeling ontvangen. Die onduidelijkheid beïnvloedt zowel de samenwerking met de agrarische sector (door een gebrek aan helder toekomstperspectief) als die met het waterschap (door spanning tussen sectoraal beleid en het principe 'water en bodem sturend'). De samenwerking in Bovenlopen Beerze, waar het waterschap trekker is, verloopt bovendien stroef. Het gebiedsteam krijgt agrarische ondernemers nauwelijks in beweging richting de watertransitie. Dit hangt samen met de voorgeschiedenis in het gebied zoals wateroverlast en discussies over het maaibeheer van de stroombaan en wordt verder bemoeilijkt door de huidige insteek van PNB.

In onderstaande tabel is het strategisch doel voor de GGA's weergegeven en het resultaat dat we hierin in 2025 willen bereiken beschreven. Binnenkort worden nieuwe resultaten gesteld voor 2026.

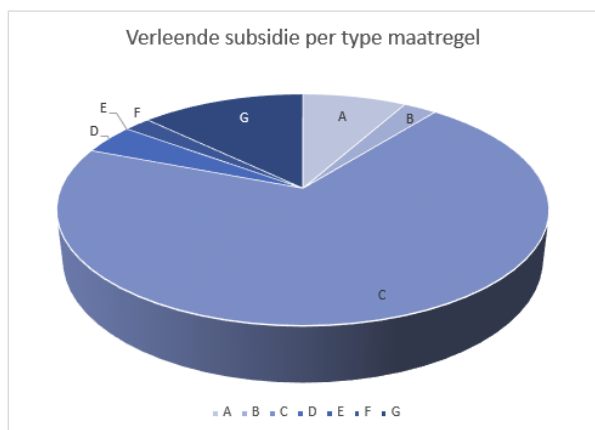
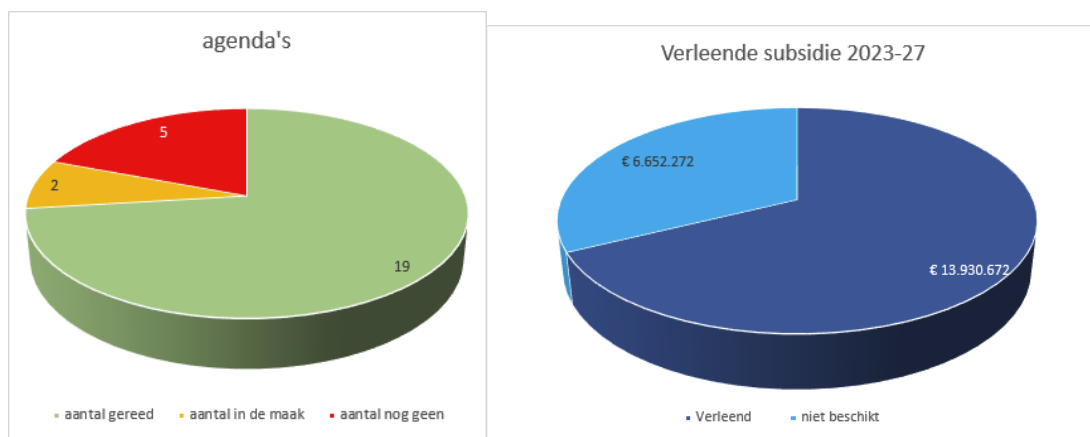
Titel inspanning:	Programmadoel	Strategisch doel	Eindproduct	PKI eindproduct	Inspanning	Resultaat verantwoordingsjaar 2025	KPI 2025
Klimaatrobuuste inrichting in GGA gebieden	Allemaal (watertransitie bovenliggend gedurende de planvorming)	In 2027 heeft waterschap in beeld welke uitvoeringsmaatregelen nodig zijn om ons handelsperspectief in de verschillende deelgebieden te realiseren	In 2027 zullen de gebiedsvisies (incl. ruimtelijke verankering) per deelgebied gereed zijn. Er zijn circa 52 deelgebieden. De voortgang van deze 52 dossiers is afhankelijk van de voortgang en keuzes binnen de 9 GGA's.	Een legale en door gebied gedragen projectenportefeuille voor uitvoering van projecten mbt de wateropgaven binnen het gebied	Een samenwerkingsproces dat zich richt op de vaardigheden en kennis van de regionale partners te bundelen om een gemeenschappelijk doel te bereiken. In de samenwerking zet het waterschap het gezamenlijke resultaat op de eerste plaats zet en gaat daar volledig voor.	Een gedeeld beeld over de MJP (incl. investering uitvoering) voor de 9 GGA's	1. Grondtafel operationeel voor de 9 GGA's; 2. Elke GGA heeft het ruimtelijke spoor inzichtelijk; 3. MJP afgestemd met stuurgroepen GGA

In onderstaande tabel wordt de voortgang per GGA hierop weergegeven.

GGA	2027 haalbaar	Grondtafel	Ruimtelijk spoor	MJP
Grenscorridor (WDD)	Ja (6/10)	Ja	ja	Ja
Kampina (PNB)	Nee (5/5) Projecten	Wordt aan gewerkt	Nee	Nee
Loonse en Drunese duinen (PNB)	Nee (6/6)	Wordt aan gewerkt	Ja	Nee
Regte Heide en Riels Laag (PNB)	Nee (3/3)	Ja	Nee	Nee
Kempensland West (PNB)	Nee (4/8) Projecten	Ja	Nee	Nee
Bovenlopen Beerse (WDD)	Nee (4/4)	Ja, onderdeel van KW	Wordt aan gewerkt	Ja
Vlijmens Ven (PNB)	Nee (4/4) Projecten	Nee	Nee	Nee
Strabrechtse Heide (PNB)	? (2/5)	Ja	Wordt aan gewerkt	Ja
Weerter & Bulderbergen en Ringselven (PL)	Nee (nvt)	Nvt	nvt	Nvt

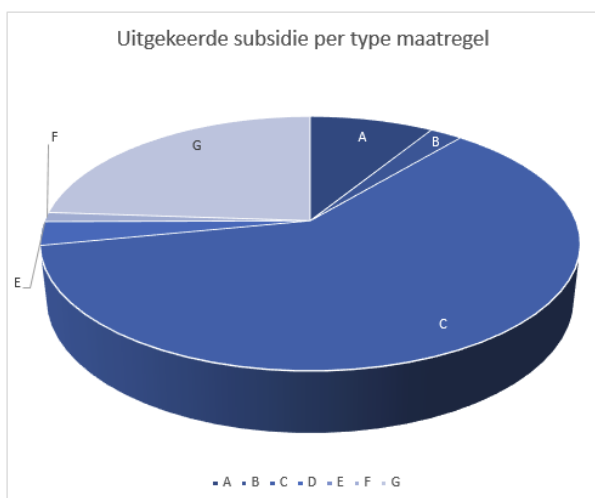
Stimuleringsregeling gemeentelijke uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie:

Waterschap De Dommel stelt tot en met 2027 in totaal € 20 miljoen beschikbaar voor cofinanciering van gemeentelijke uitvoeringsprogramma's voor klimaatadaptatie. Jaarlijks is er € 4 miljoen beschikbaar voor klimaatadaptatie. Het budget per gemeente is gebaseerd op aantal inwoners en oppervlakte van het grondgebied (gelijk aan de rijks IMPULS-regeling).

Verleende subsidie per type maatregel 2023-27

Bewustwording	A	€ 1.135.529
Afkoppeling particulier	B	€ 363.781
Afkoppeling openbaar	C	€ 9.764.427
Ontharden (en vergroenen)	D	€ 581.129
Verbetering oppervlaktewater	E	€ -
Verbetering stedelijk systeem	F	€ 289.769
Waterberging	G	€ 1.796.039
som verleend vanaf 2023		€ 13.930.674

Uitgekeerde subsidie per type maatregel 2023-27

Bewustwording	A	€ 249.587
Afkoppeling particulier	B	€ 65.169
Afkoppeling openbaar	C	€ 1.722.813
Ontharden (en vergroenen)	D	€ 84.949
Verbetering oppervlaktewater	E	€ -
Verbetering stedelijk systeem	F	€ 34.052
Waterberging	G	€ 677.670
som vastgesteld vanaf 2023		€ 2.834.240

Negentien gemeenten, tov 16 gemeenten eind 2024, met een uitvoeringsagenda's hebben reeds een aanvraag ingediend en deze hebben ook een beschikking ontvangen (totaal

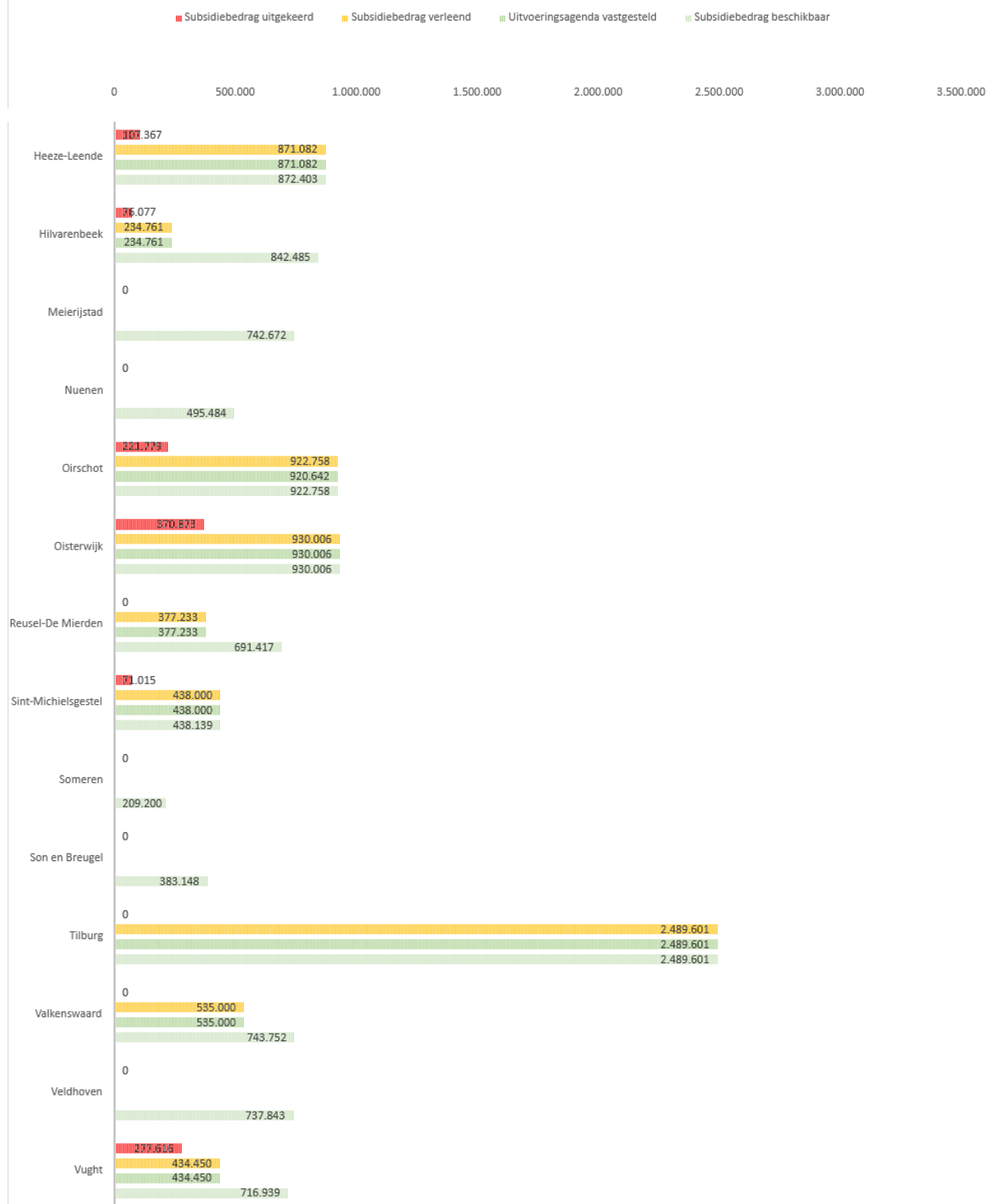
beschikte subsidie € 13,9 miljoen, t.o.v. € 12 miljoen eind 2024). Met 2 gemeenten zijn we in gesprek en is de verwachting dat ca. zeven gemeenten de aanvragen in 2026 zullen indienen. Voor 5 gemeenten is het nog niet duidelijk wat zij gaan doen.

De verwachting is dat niet alle gemeenten tot een aanvraag gaan komen. Tevens is de verwachting dat het totaalbudget van € 20 miljoen niet besteedt zal gaan worden. Een grove verwachting is dat het eindresultaat € 13,5 á 15 miljoen zal zijn. Er wordt verkend welke extra mogelijkheden er zijn om meer water af te koppelen en vast te houden zodat het niet naar de zuivering wordt afgevoerd.

In 2025 is € 2,11 mln. uitgekeerd aan de gemeenten. grafiek geeft een indruk van de grootte van de subsidiebedragen per gemeente en de fase waarin de gemeenten zitten. =in het proces van subsidie vanaf opstellen van de uitvoeringsagenda tot het uitkeren van subsidiebedragen.

SUBSIDIE GEMEENTELIJKE UITVOERINGSAGENDA'S KLIMAATADAPTATIE

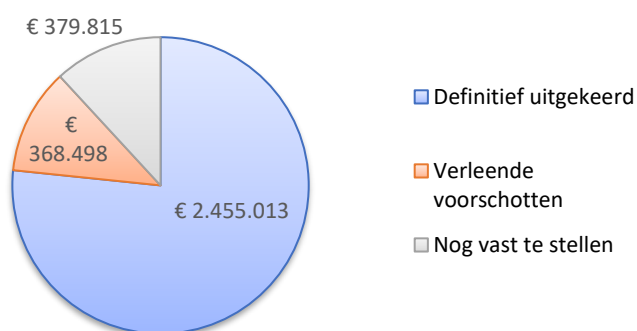

Subsidie klimaatbuffers

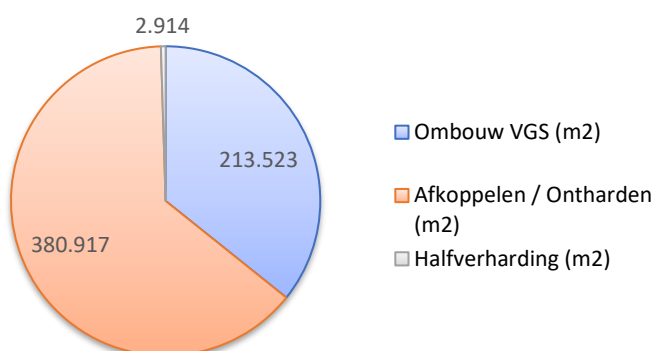
De stimuleringsregeling klimaatbuffers wordt jaarlijks budget gereserveerd om koplopers te steunen om klimaatbuffers te realiseren. In onderstaande afbeelding kunt u de voortgang van deze regeling terugvinden.

Er zijn een aantal trends waar te nemen in 2025. Het aantal aanvragen in 2025 is gestegen door aanpassing van de regeling, echter is de omvang (m³) per klimaatbuffer kleiner geworden. Het hergebruik van water is vaker onderdeel van de aanvraag.

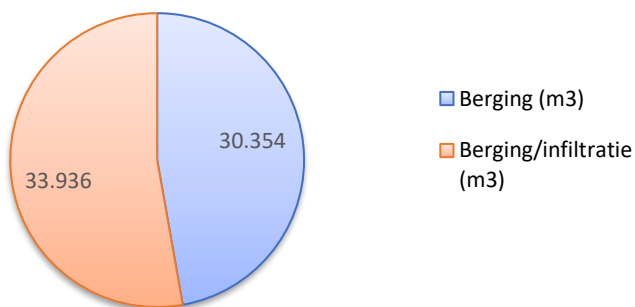
Subsidie klimaatbuffers

Subsidie klimaatbuffers (m²)

Subsidie klimaatbuffers (m³)

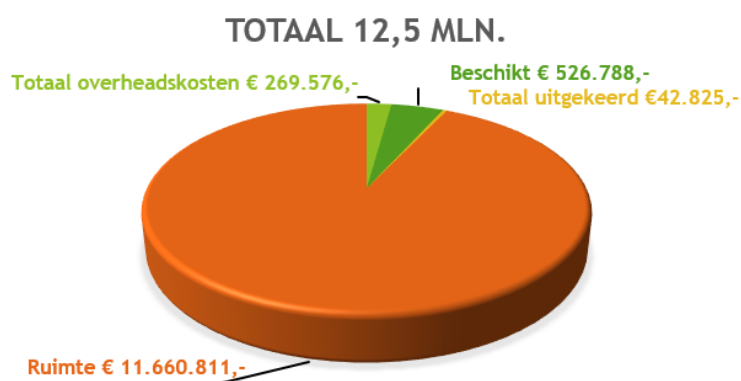
Stimuleringsregeling Samen beter in waterbeheer, stimuleringsregeling watertransitie in landelijk gebied

De regeling geeft invulling aan het WBP-uitgangspunt 'anderen te stimuleren om te veranderen'. Met de regeling wordt gestimuleerd dat grondeigenaren in landelijk gebied de mogelijkheid krijgen om op vrijwillige basis bij te dragen aan robuuster waterbeheer

De regeling is in april 2025 gepubliceerd. De regeling wordt in tranches opengesteld. Een eerste wijziging van de regeling, transitiegewassen, is reeds uitgevoerd.

Een eerste aanvraag is reeds beschikt. In onderstaande afbeelding is een overzicht gemaakt van de realisatie van het beoogd totaalbudget van 12,5 mln. voor de looptijd van de regeling.

In 2026 wordt promotie van de regeling verder geactiveerd. In 2025 is voornamelijk energie besteed aan de totstandkoming van de regeling en de samenwerking met Boer en Natuur en Brabants Landschap.

- Totaal overheadkosten is incl. personeelslasten coördinator regeling (€ 18.900).

Midterm review Grondwaterconvenant 2021-2027

Deze midterm review is een kritisch en onafhankelijk advies aan de partners van het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg waar wordt gekeken naar de inhoudelijke voortgang en het proces. Leidend tot aanbevelingen voor verbetering. Zodat -als nodig- de koers kan worden bijgesteld. In het Grondwaterconvenant hebben partners afspraken gemaakt over hoe zij de grondwaterbalans in Brabant herstellen en bewaken. Met vijf bouwstenen: Meer water vasthouden in het hele watersysteem en meer aanvoeren om uiteindelijk ook meer te infiltreren dan wel anders te benutten; Minder grondwater gebruiken inclusief minder verdampen; Ruimtelijke aspecten om dat te kunnen doen of de gevolgen te beperken; Innovatie – nieuwe uitdagingen die vragen om nieuwe oplossingen; Governance – waar de partners elkaar nodig hebben.

Begin 2026 zijn de resultaten in een Webinar aan de leden van de Brabantse Waterschapsbesturen gepresenteerd en toegelicht.

KRW-impuls

De Brabantse waterschappen hebben samen met de provincie een KRW Impuls Brabant uitgewerkt. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft tot doel het realiseren en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond grond- en oppervlaktewater in 2027. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vraagt alle Europese lidstaten om doelen voor het grond- en oppervlaktewatersysteem te realiseren. De huidige inzet in Nederland is onvoldoende om eind 2027 aan de gestelde waterdoelen te kunnen voldoen; ook niet in Noord-Brabant. In ons gebied is er nog een flinke restopgave in het verbeteren van de ecologische parameters (zuurstof en stroming), de nutriënten en de chemische toestand (zware metalen, industriële- en overige stoffen). Gezien de naderende KRW-einddatum van 2027 en de wettelijke verplichting voor alle Nederlandse overheden om alles te doen wat tot de mogelijkheden behoort om de KRW-doelen te behalen, is er urgentie om daar waar doelen nog niet zijn en worden bereikt aanvullende impactvolle, verdergaande maatregelen te nemen. Het behalen van de KRW-doelen is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle overheden en vergt een integrale en gezamenlijke aanpak. In Noord-Brabant bundelen de provincie en de waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta de krachten voor het afwegen en uitvoeren van aanvullende maatregelen voor KRW-doelbereik in en deels naar verwachting ook na 2027. Deze gezamenlijke Strategienota KRW-impuls Brabant beschrijft deze extra mogelijke maatregelen. Voor wat betreft de maatregelen met trekkerschap provincie betreft het inmiddels door de provincie voorgenomen maatregelen (besluitvorming provincie). Het uitgangspunt van de geadviseerde KRW-impuls-maatregelen zijn de eigen taken en wettelijke bevoegdheden van de verschillende overheden. Naast het Brabantse traject vinden ook regionaal door het Programmabureau Maas en landelijk maatregelen en onderzoeken plaats voor een KRW-impuls. Voor zover bekend en waar mogelijk en passend is hierop aangesloten bij het formuleren van maatregelen.

Visie op Schoon en Gezond Water

In 2024/25 zijn gesprekken gevoerd met partners in ons gebied over schoon en gezond water en met het dagelijks bestuur over het toekomstbeeld voor schoon en gezond water. Er is kritisch naar ons handelen van nu gekeken en er zijn nieuwe leidende principes geformuleerd, die handvatten geven voor de koers waarmee we projecten, initiatieven en besluiten kunnen 'sturen' richting een toekomstbestendige leefomgeving.

Handelingsperspectief Watertransitie

De provincie Noord-Brabant heeft in haar ontwerp-addendum Regionaal Water en Bodemplan (hierna: addendum) de systematiek uit onze handelingsperspectieven overgenomen. Zowel de systeemeenheden (ruggen, flanken, beekdalen) als het omslagpunt 2030 zijn in het addendum opgenomen. Hiermee krijgt de koerswijziging die wij met het handelingsperspectief hebben ingezet, ook bij de provincie basis.

Verder zijn de handelingsperspectieven vertaald naar gebiedsniveau middels de watervisie "wat water wil". De watervisie vertelt het verhaal van het Dommelgebied, gezien door de ogen van het water zelf. Het illustreert de ambitie van de handelingsperspectieven voor het landschap en de stedelijke gebieden. Wat heeft water nodig en hoe kunnen we daarop inspelen? Dit is geen kant-en-klare blauwdruk, maar een vertrekpunt voor samenwerking en gesprek. Samen met grondeigenaren, agrariërs, bedrijven en andere betrokkenen willen we het gesprek aangaan over hoe we het gebied het beste kunnen inrichten. Dit doen we onder andere via de GebiedsGerichteAanpak (GGA).

Aanpak Landelijk Gebied (ALG)

Eerder werd bekend dat het Rijk het Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur schrapt en stopt met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Daarmee is ook het Brabants

Programma Landelijk Gebied (BPLG) komen te vervallen. De wettelijke doelen voor stikstofreductie, waterkwaliteit en natuurherstel blijven echter onverminderd van kracht. Onder de naam Aanpak Landelijk Gebied (ALG) werkt de provincie Noord-Brabant aan een integrale uitvoering van deze opgaven. Waterschap de Dommel werkt hierin samen met de Provincie Noord-Brabant.

In februari 2025 heeft de provincie gebiedspartners verzocht projectvoorstellen in te dienen die op korte termijn realiseerbaar zijn. De provincie beoordeelt deze projecten op de volgende criteria:

- 1- Effect doelbereik: 2- snelheid en uitvoerbaarheid; 3- Bestuurlijk draagvlak en maatschappelijk impact: 4- kosten en 5- ruimtelijke inpassing.

De aanvragen zijn in mei 2025 ingediend, zowel via de GGA's als via individuele gebiedspartners.

Beleid kleine onttrekkingen

Sinds 1 september 2023 gelden er nieuwe regels voor kleine grondwateronttrekkingen. Het gaat dan om kleine grondwaterputten met een pompcapaciteit tot 10 m³ water per uur. Uit deze kleine grondwaterputten mag alleen nog grondwater worden onttrokken als de put is gemeld of vergund. Vergunningen voor nieuwe kleine grondwaterputten worden niet afgegeven. Bestaande kleine onttrekkingen konden worden gemeld tot 1 oktober 2024. In totaal zijn er ruim 25.000 meldingen kleine onttrekkingen ontvangen. Dit geeft ons veel beter inzicht in het totaal aan grondwateronttrekkingen. Vanuit dit inzicht kijken we naar de mogelijkheden om het grondwatergebruik door kleine onttrekkingen te beperken.

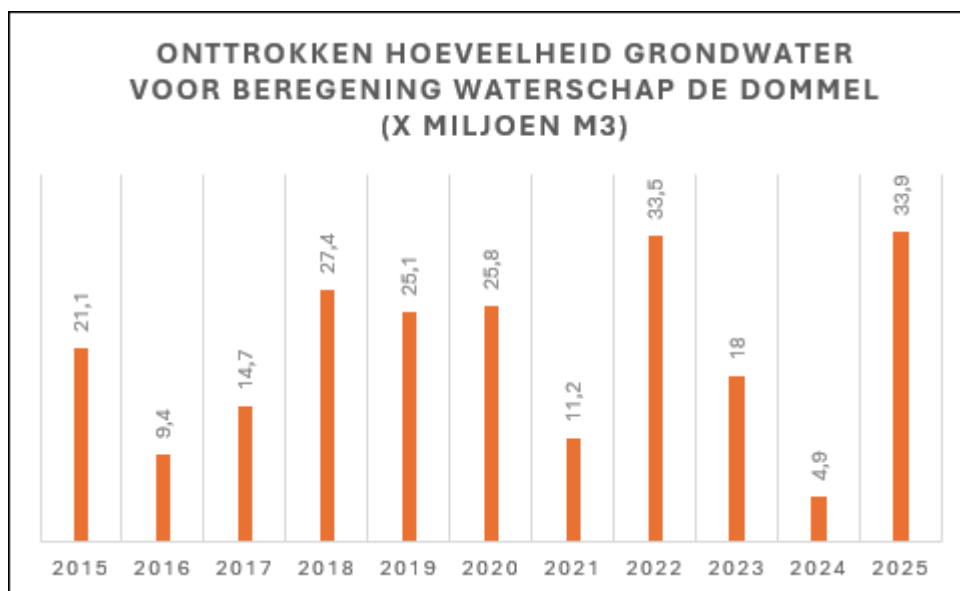
Grondwateronttrekkingen

Jaarlijks moet voor de grotere grondwateronttrekkingen (meer dan 10 m³ per uur) vóór 1 februari opgave worden gedaan van de onttrokken hoeveelheden grondwater en wel van het daar voorafgaande jaar. Over 2025 zijn 87% van de opgaves tijdig binnengekomen. Op basis hiervan is er in 2025 in totaal in het beheergebied van Waterschap De Dommel (afgerond) 33,9 mln. m³ grondwater onttrokken. De opgave is door de onttrekkers ingediend, de juistheid is niet gevalideerd. Vergunninghouders die nog géén opgave hebben gedaan zijn aangeschreven. Dit betekent dat de totale opgave nog iets hoger kan uitkomen.

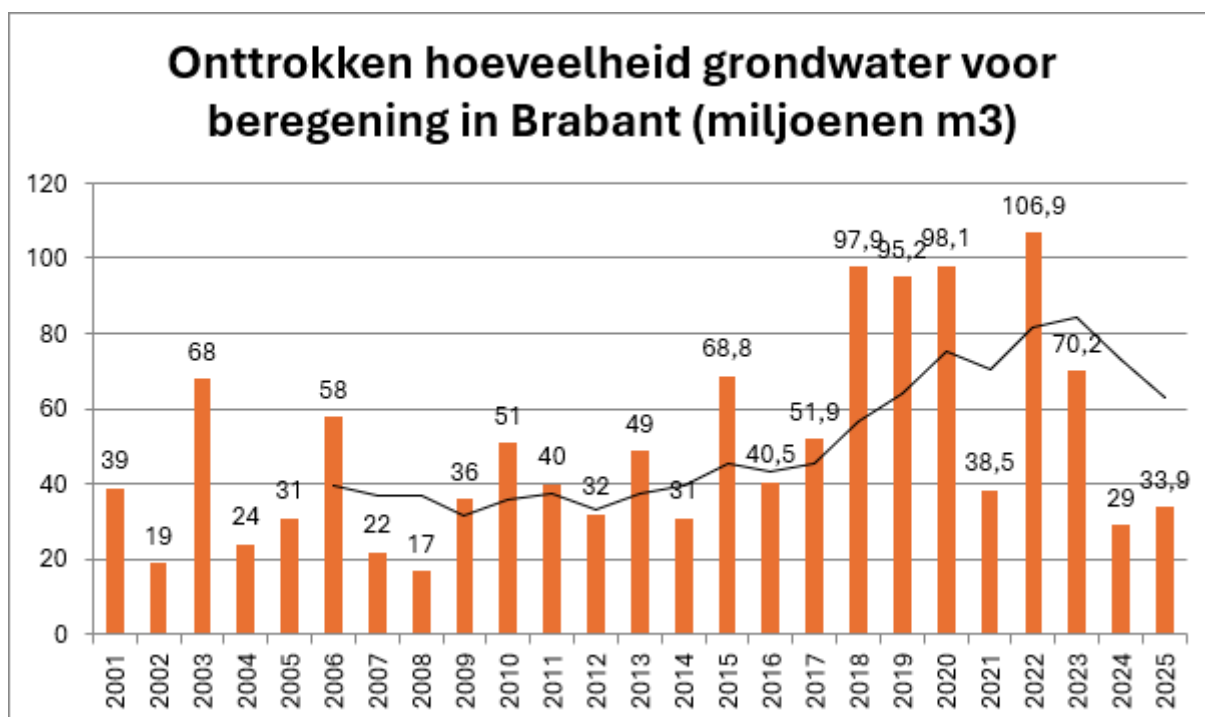
In de onderstaande tabel staan de onttrokken hoeveelheden per waterschap. De gegevens over 2025 bij de andere waterschappen zijn nog niet beschikbaar.

	onttrokken HH in milj.m3		
	A&M	BD	Dommel
2015	33,5	14,2	21,1
2016	20,6	10,5	9,4
2017	22,8	14,4	14,7
2018	43,9	26,6	27,4
2019	45,1	25	25,1
2020	49,8	22,5	25,8
2021	16,6	10,7	11,2

2022	47,1	26,3	33,5
2023	31,4	20,8	18
2024	14,6	9,5	4,9
2025	PM	PM	33,9

Hieronder een overzicht van de onttrokken hoeveelheid grondwater Brabantbreed:

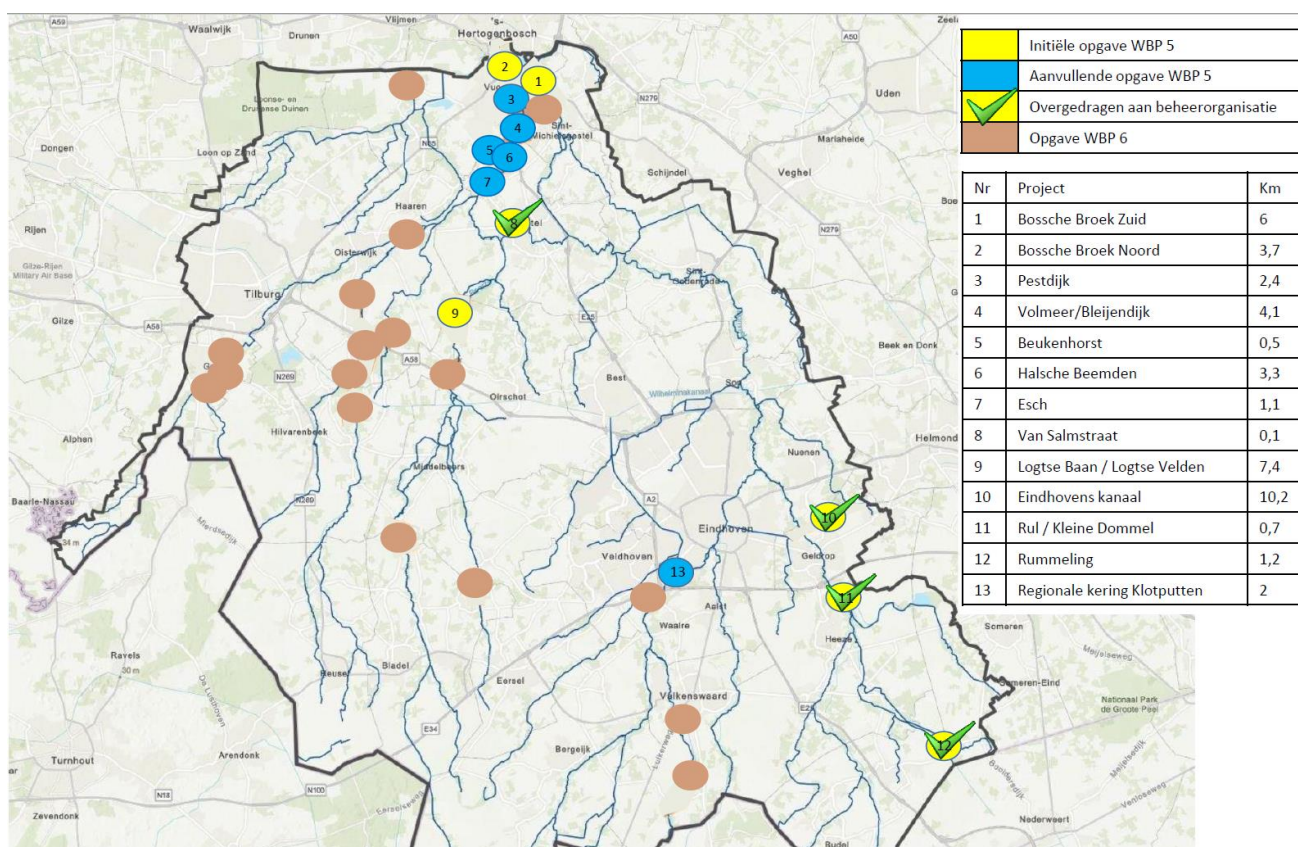
Het (grote) verschil in de onttrokken hoeveelheden wordt veroorzaakt door het verschil in droge en natte jaren. De trendlijn (voorgaand gemiddelde van 6 jaar) laat een stijging zien met name veroorzaakt door een aantal extreem droge jaren in de periode vanaf 2018. Het

jaar 2024 kende zowel natte als droge perioden wat zich vertaalt in minder onttrokken grondwater in vergelijking met het voorgaande extreem droge jaren.

Nadere toelichting bij Droge Voeten

Programma Hoogwaterbescherming

In onderstaande figuur is de initiële herstelopgave op kaart weergegeven (geel). Ook zijn hier de aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 weergegeven (blauw). Dit betreft de versterkingsopgave regionale waterkering Klotputten te Eindhoven (13) en versterkingsopgave Hoogwaterbescherming Vught en omgeving (3, 4, 5, 6 en 7). Dit laatste project beoogt de realisatie van een gesloten stelsel van regionale keringen. Dit stelsel speelt een belangrijke rol bij de hoogwaterbescherming van Vught, Sint-Michielsgestel, Esch en 's-Hertogenbosch.

HOWABO

In 2023 kreeg de programmaorganisatie en -structuur zijn nadere vorm. Een organisatie bestaande uit de waterschappen Aa en Maas en De Dommel, gemeente 's-Hertogenbosch, gemeente Vught, gemeente Heusden, gemeente Sint-Michielsgestel, gemeente Boxtel en de Provincie Noord-Brabant en Rijkswaterstaat. In coalitie namen deze gebiedspartners succesvol stap 1 van de aanpak: *Van uitgangspunten, naar kansrijke bouwstenen en mogelijke oplossingen*. Inmiddels zijn de kaders voor een vervolgstap duidelijk en voldoende afgestemd. De afgelopen periode heeft de coalitie stap 2 van de aanpak genomen: *Van mogelijke oplossingen naar kansrijke alternatieven en een voorkeursbeslissing*. De verkenning resulteert in een voorkeursbeslissing en een kader stellend besluit = vastgesteld Uitvoeringsprogramma. Naar verwachting ligt er medio 2026 een vastgesteld uitvoeringsprogramma. Realisatie van de bijbehorende projecten is voorzien vanaf WBP-6.

Bijlage 2 Nadere informatie beleidsveld waterketen

Nadere toelichting schoon water

De opgave op verschillende KRW onderdelen is groot. In het kader van de VJN2025 en het WBP5 zijn de volgende opgaven benoemd tot 2027.

	Opgave
KRW inrichten waterlopen	295 kilometer
KRW vismigratie knelpunten	95 stuks
KRW Natte Natuurparel	19.850 hectare
Waterconservering	50.000.000 m ³

In de Beleidsbegroting 2025 is een inschatting gemaakt van de prestaties die in 2025 geleverd zouden worden. De volgende tabel geeft hier inzicht in:

	P068712 RK Klotrouten	P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert	P034702 Vencopl. Leenderbos en	P019903 Beekherstel Groote Baerze traject	P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P035701 Vispassage Onwettense	P051418 Hooowatermaatreaal	P085606 EVZ Bruaerijt	
	Totaal								
KRW inrichten waterlopen		4,5	3	2,4					9,9 km
KRW vismigratie knelpunten		5		2		1			8 stuks
KRW Natte Natuurparel		134,3	603		155				892,3 ha
Waterconservering									n.t.b.
EVZ								1,9	1,9 km
(Regionale) keringen	1						1		2 stuks

Uiteindelijk zijn in 2025 de volgende prestaties daadwerkelijk geleverd

	P086601 Kleine Beerze Korstbroeken	P085606 EVZ Bruaerijt	P051418 Hooowatermaatreaal	P035701 Vispassage Onwettense	P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject	P034702 Vencompl. Leenderbos en	P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert	P068712 RK Klotputten	
	Totaal									
KRW inrichten waterlopen						2,4	3	-		5,4 km
KRW vismigratie knelpunten				1		2		-		3 stuks
KRW Natte Natuurparel					-		60 3	-		603 ha
Waterconservering										3,8 ha
EVZ		-								- km
(Regionale) keringen ¹			1						-	1 stuks

Ten opzichte van de inschatting in de BB2025 zijn enkele projecten vertraagd. Hierover is eerder al gerapporteerd. Ter informatie het volgende:

1. Voor het project P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2 (en de daarbij behorende prestaties) is eerder al gecommuniceerd dat er vertraging is opgetreden door een lopende beroepszaak. Om subsidie veilig te stellen heeft DB besloten om de uitvoering te starten, ondanks een lopende beroepszaak. De daaropvolgende procedure aangaande een voorlopige voorziening is afgewezen, waardoor de uitvoering in 2025 alsnog grotendeels gerealiseerd is. De prestaties zijn afgerond en de restant van de werkzaamheden worden in 2026 opgeleverd.
2. Het project P034006 BHS Run Schaiksedijk/Stevert is al eerder vertraagd. Inmiddels is het projectplan definitief vastgesteld, maar is ook duidelijk dat er beroep is ingesteld. Afhankelijk van de behandeling door de Raad van State kan de uitvoering verder worden vertraagd, waardoor het niet mogelijk zal zijn om de genoemde prestatie in de BB2025 ook daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog wordt oplevering verwacht in 2026/2027.
3. Voor RK Klotputten geldt dat de totstandkoming van het projectplan meer tijd heeft gevraagd dan voorzien, waardoor uitvoering is voorzien in 2026.
4. Voor EVZ Bruggerijt geldt dat definitieve oplevering waarschijnlijk net over de jaarschijven wordt gerealiseerd. Deze staat nu geprognostiseerd voor 2026.
5. In aanvulling op de situatie ten tijde van de JEV-2 is besloten om een gebied rondom de Korstbroeken met voorrang op te pakken, omdat de grondposities in bezit waren en de urgentie in het gebied groot is. Het project verkleint de kans op toekomstige wateroverlast in het getroffen stroomgebied van de Kleine Beerze. Ter plaatse is 3,8 hectare waterberging gerealiseerd.

¹ Voor keringen geldt, net als voor beekherstel projecten, dat het bestaat uit meerdere trajecten. In 2025 wordt naar verwachting 9,1 kilometer kering gerealiseerd (3,8 km Moergestels Broek, 0,7 km Bossche Broek Noord, 4,5 km Halder Volmeer en 0,1 km Van Salmstraat wordt van de legger verwijderd waardoor geen fysieke ingrepen nodig zijn).

Doorkijk prestatiegraad

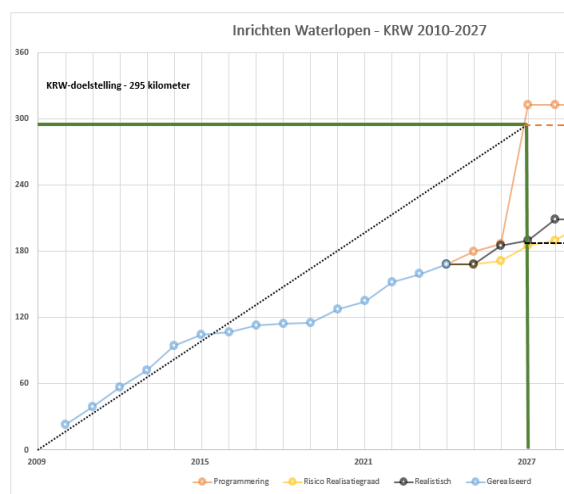
Voor de volgende KRW doelstellingen zijn eerder ook vooruitzichten gemaakt richting 2027 en daarna om een beter gevoel te krijgen van de prestatiegraad aan het eind van de KRW periode en daarna.

	Opgave
KRW inrichten waterlopen	295 kilometer
KRW vismigratie knelpunten	95 stuks
KRW Natte Natuurparel	19.850 hectare

KRW inrichten waterlopen

Burap-3 2025 (actueel)

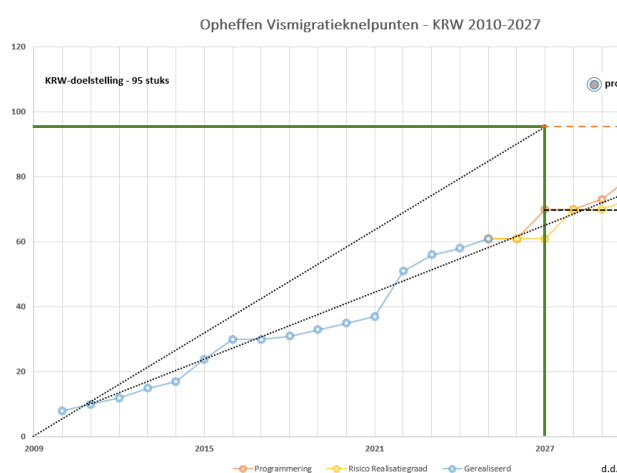
Burap-3 2024

Eind 2024 was de verwachting dat de realisatiegraad eind 2027 uit zou komen op 64%. Inmiddels zijn de vooruitzichten iets positiever geworden, maar er zit een groot risico in de bandbreedte in realisatiegraad. Deze varieert tussen een pessimistisch scenario van 61% tot een realistisch scenario van 74%. De belangrijkste factoren die bepalend zullen zijn voor de daadwerkelijk geleverde prestatie in 2027 zijn:

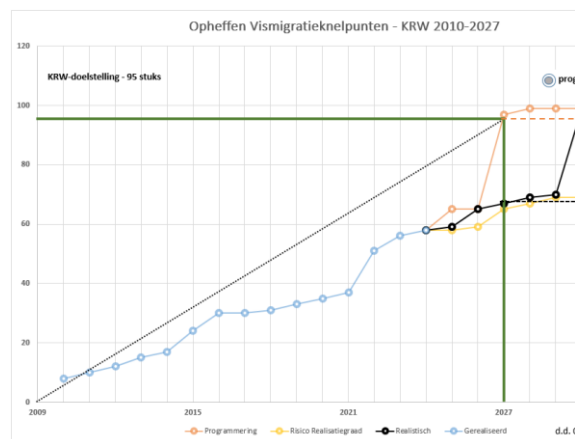
1. Beroepsprocedures; De afgelopen jaren heeft laten zien dat, door veranderde maatschappelijke beelden, er steeds vaker sprake is van beroepsprocedures. Hierdoor duurt de voorbereiding van projecten significant langer dan eerder voorzien. Soms leidt dit tot vertragingen van 1 tot 2 jaar. Deze verwachting is meegenomen in de nieuwe vooruitzichten.
2. Grondbeschikbaarheid; Er zijn meerdere projecten die niet verder voorbereid kunnen worden omdat minnelijke grondverwerving niet mogelijk blijkt. Er dient aanvullend instrumentarium beschikbaar te komen in de vorm van VSS-onteygening. Voor enkele projecten heeft de provincie dit inmiddels toegezegd. Projecten die hiervan gebruik kunnen maken kennen echter een lange aanlooptijd, waardoor realisatie voor 2027 niet langer realistisch is. Ook vanuit het waterschap zal in de toekomst vaker overwogen worden om dit instrumentarium in te zetten. Hierover wordt het bestuur indien aan de orde over geïnformeerd.

- Daarnaast heeft de wateroverlast situatie uit 2023/2024 ertoe geleid dat er in 2024 en 2025 minder capaciteit beschikbaar was voor de voorbereiding en uitvoering van projecten. Bovendien heeft het Algemeen Bestuur ten tijde van de vaststelling van de Beleidsbegroting 2025 nadrukkelijk aangegeven dat de nazorg van de wateroverlastsituatie prioriteit heeft; ook al heeft dit op korte termijn negatieve invloed op de KRW prestatiegraad. Onder andere de projecten P086603 Kl. Beerze traject Heuvel-Den Aard en P086604 Raamsloop Hulsel kunnen hierdoor naar verwachting niet meer voor 2027 worden gerealiseerd, terwijl dit eerst wel het geval was. Omdat deze her-prioritering ook consequenties heeft op de capaciteit van andere processen die cruciaal zijn bij de voorbereiding van projecten (o.a. hydrologen) treedt stagnatie op. Vanwege capaciteitsproblemen bij ondersteunende processen zijn noodgedwongen al enkele projecten vertraagd, waaronder P085607 EVZ Beeksche Waterloop Zuid (circa 3,3 kilometer beekherstel).

KRW vismigratie knelpunten

Burap-3 2025 (actueel)

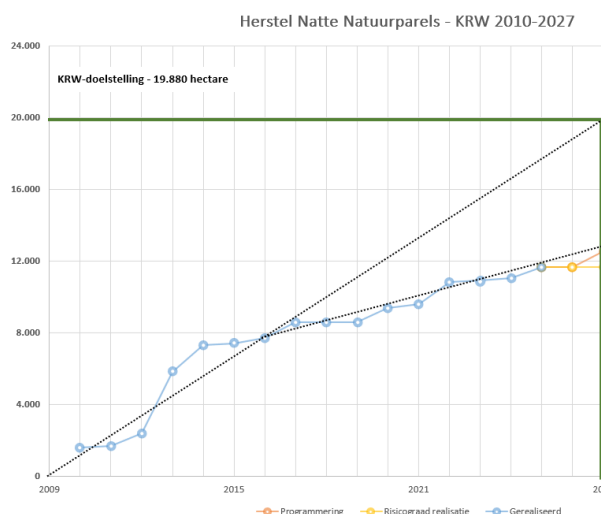
Burap-3 2024

Eind 2024 was de verwachting dat de realisatiegraad eind 2027 uit zou komen op 71% in 2027. Inmiddels is deze verwachting naar boven bijgesteld, maar ook hiervoor geldt een bandbreedte tussen de 64% en 74%.

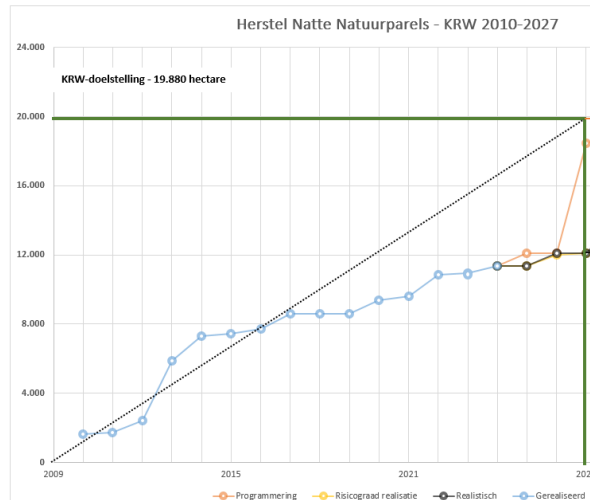
Belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- De wateroverlast situatie uit 2023/2024 ertoe geleid dat er minder capaciteit beschikbaar was voor de voorbereiding en uitvoering van projecten. Het oplossen van vismigratieknelpunten maken integraal onderdeel uit van deze projecten en zijn daarmee ook vertraagd.
- Er zijn verschillende vismigratieknelpunten opgenomen in de programmering voor 2027. Enkele hiervan zijn inmiddels in voorbereiding genomen, teneinde voortgang te kunnen blijven boeken op de KRW doelen. Voor die knelpunten waarvoor nog niet met de voorbereiding is gestart, wordt er vanuit gegaan dat realisatie in 2027 niet haalbaar is. De realistische prognose bijgesteld naar 2030.
- Aan het Algemeen Bestuur is tijdens de Beleidsbegroting 2025 het scenario voorgelegd om meer in te zetten op het oplossen van vismigratieknelpunten. Hiervoor is niet gekozen, omdat dit ten koste zou gaan van de voortgang op andere indicatoren.

KRW Natte Natuurparel

Burap-3 2025 (actueel)

Burap-3 2024

Eind 2024 was de verwachting dat de realisatiegraad eind 2027 uit zou komen op 61% in 2027. Inmiddels zijn de verwachting iets naar boven bijgesteld, maar er is sprake van een ruime bandbreedte, variërend van 59% tot 63%. Belangrijkste redenen hiervoor zijn:

1. Er zijn meerdere projecten die niet verder voorbereid kunnen worden omdat minnelijke grondverwerving niet mogelijk blijkt. Er dient aanvullend instrumentarium beschikbaar te komen in de vorm van VSS-onteygening. De provincie heeft dit inmiddels ter beschikking gesteld, maar dit zal niet voor 2027 leiden tot extra realisatie.
2. Daarnaast heeft de wateroverlast situatie uit 2023/2024 ertoe geleid dat er minder capaciteit beschikbaar was voor de voorbereiding en uitvoering van projecten.
3. Er zijn verschillende Natte Natuurparels nog opgenomen in de programmering voor 2027. Omdat nu nog niet met de voorbereiding is gestart, wordt ervan uit gegaan dat dit waarschijnlijk niet haalbaar blijkt. Vanwege de complexiteit (beschikbaarheid grond en draagvlak) is de realistische prognose bijgesteld naar 2032.
4. Tot slot wordt geconstateerd dat enkele Natte Natuurparels door derden zouden worden voorbereid en uitgevoerd, zoals de Mortelen en de Scheeken. Voor NNP de Scheeken is, onder trekkerschap van Brabants Landschap, inmiddels een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Voor de Mortelen voert het waterschap in 2026 een nadere verkenning uit om te inventariseren wat nodig is om tot uitvoering te kunnen komen. Realisatie voor 2027 is voor de Mortelen niet langer reëel.

Onvoorzien

Verschillende factoren zijn van invloed op het daadwerkelijk realiseren van de gestelde doelstellingen. De meest voorkomende oorzaken voor mutaties en het daarmee niet halen van doelstellingen zijn onderstaand toegelicht.

1. Programma adaptief programmeren en prioriteren;
2. Beschikbare capaciteit hydrologie;
3. Calamiteiten (o.a. hoogwatersituatie december '23 tot en met juni '24);
4. Verminderd draagvlak en toename aan (beroeps)procedures.

- Ad 1) De afgelopen jaren is hard gewerkt om een goede definitie en scope van het programmeerproces op papier te krijgen. Dit heeft geresulteerd in een leidraad Programmeren en Prioriteren. Doel van dit programmeerproces is om meer in gezamenlijkheid te kijken naar de opgaven binnen het waterschap en de beschikbare capaciteit en middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Dit kan betekenen dat er een heroverweging plaatsvindt op geprogrammeerde projecten (dus ook van Realisatie Watersysteem) om de doelen op langere termijn (2050) te kunnen halen.
- Ad 2) Op dit moment zijn er enkele 'gaten' in de formatie van hydrologie, waardoor noodgedwongen enkele projecten (tijdelijk) zijn stop gezet. Bovendien heeft dit reeds geleid tot een verschuiving van capaciteit binnen projecten. Er is structureel capaciteit verplaatst naar de GGA-gebieden Grenscorridor en Bovenlopen Beerze en zijn enkele vismigratieknelpunten versneld opgepakt. Het verschuiven van capaciteit van concrete projecten naar de GGA-gebieden leidt op langere termijn tot een hogere prestatiegraad en vraagt op korte termijn slechts beperkt hydrologische capaciteit.
- Ad 3) Ten gevolge van de hoogwatersituatie is een nazorgplan opgesteld. Dit plan omvat enkele acties die capaciteit vragen van het proces Realisatie Watersysteem en leidt er tevens toe dat er binnen de hele organisatie extra capaciteit besteed is aan deze maatregelen. Vanaf 2026 kan er mogelijk weer extra capaciteit naar het realiseren van onze opgaven. Dit zal de prestatiegraad in 2027 echter niet meer kunnen verhogen, omdat de voorbereiding van projecten enkele jaren in beslag neemt.
- Ad 4) De hoogwatersituatie van 2023-2024 heeft geleid tot onrust in getroffen gebieden die uitstraalt op nieuwe en lopende beekherstelprojecten. Nut en noodzaak en effectiviteit van getroffen maatregelen wordt steeds vaker ter discussie gesteld. Het maatschappelijke sentiment leidt op korte termijn tot meer bezwaar- en beroepsprocedures (en daarmee vertraging) en een grondmarkt die verder op slot raakt. De GGA-aanpak biedt kansen om dit sentiment te keren, waardoor er reeds is voorgesorteerd op een koers naar een meer gebiedsgerichte aanpak. Dit kan vragen om her-prioritering en zal op korte termijn leiden tot een lagere prestatiegraad, maar op langere termijn tot een groter doelbereik².

² Deze keuze zijn onderdeel van de scenario's die aan het bestuur worden voorgelegd. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in de VJN2026.

Activiteitenbesluit en streefwaarden

Voor de KRW schoonwaterdoelen (planperiode 2020 t/m 2027) zijn integrale vertalingen gemaakt naar benodigde effluentkwaliteit van de RWZI's om geen belemmering te zijn voor de KRW. Om de voortgang te kunnen monitoren is een meerjaren Dashboard gemaakt voor elke RWZI (onderstaand). Hierin zien we een verandering van jaargemiddelden naar zomer- en winterdoelen. Ook zien we in de loop van de planperiode aanscherping van doelen, dit kan nadat een verbouwing of innovatie geïmplementeerd is.

De voorgaande figuren waren meerjaren overzichten. In een nieuwe verantwoordingstabel worden in één overzicht cijfermatig de wettelijke eisen, streefwaarden voor juiste bijdrage aan KRW doelen en de behaalde resultaten in 2025 getoond.

Toetsing jaarcijfers wettelijke eisen Ntot (mg/l)	Wettelijke jaar gem eis Ntot (mg/l)	2025 jaar gem realisatie Ntot (mg/l)	Toetsing halfjaarcijfers nodig om geen belemmering te zijn voor KRW doelen Ntot (mg/l)	Winter Doel Ntot (mg/l)	Winter 24-25 realisatie Ntot (mg/l)	Winter 25-26 * realisatie Ntot (mg/l)	Zomer Doel Ntot (mg/l)	Zomer 2025 realisatie Ntot (mg/l)
Biest-Houtakker	10,49	5,9	Biest-Houtakker	7,00	6,22	5,98	5,00	5,50
Boxtel	10,49	4,7	Boxtel	10,00	6,43	4,28	5,00	3,58
Eindhoven	10,49	5,9	Eindhoven	6,50	5,97	7,69	4,00	4,29
Haaren	10,49	5,6	Haaren	6,00	6,50	5,69	4,50	4,56
Hapert	10,49	3,9	Hapert	6,00	5,67	3,64	4,00	3,62
Sint-Oedenrode	10,49	4,3	Sint-Oedenrode	5,00	4,93	3,93	4,00	3,86
Soerendonk	10,49	2,4	Soerendonk	4,50	2,76	2,29	3,00	2,27
Tilburg	10,49	9,8	Tilburg	10,00	12,16	9,26	7,00	7,93

* wintertoets is van okt t/m mrt, dit is voorlopige toets van okt t/m dec

Toetsing jaarcijfers wettelijke eisen Ptot (mg/l)	Wettelijke jaar gem eis Ptot (mg/l)	2025 jaar gem realisatie Ptot (mg/l)	Toetsing halfjaarcijfers nodig om geen belemmering te zijn voor KRW doelen Ptot	Winter Doel Ptot (mg/l)	Winter 24-25 realisatie Ptot (mg/l)	Winter 25-26 * realisatie Ptot (mg/l)	Zomer Doel Ptot (mg/l)	Zomer 2025 realisatie Ptot (mg/l)
Biest-Houtakker	2,00	0,30	Biest-Houtakker	0,50	0,27	0,30	0,30	0,30
Boxtel	1,04	0,34	Boxtel	1,00	0,35	0,23	0,40	0,37
Eindhoven	1,04	0,51	Eindhoven	0,70	0,46	0,44	0,40	0,55
Haaren	2,00	0,29	Haaren	0,40	0,30	0,22	0,35	0,29
Hapert	2,00	0,28	Hapert	0,35	0,28	0,23	0,25	0,26
Sint-Oedenrode	2,00	0,45	Sint-Oedenrode	0,60	0,45	0,41	0,55	0,45
Soerendonk	2,00	0,12	Soerendonk	0,30	0,15	0,11	0,20	0,11
Tilburg	1,04	0,44	Tilburg	1,00	0,85	0,26	0,40	0,31

* wintertoets is van okt t/m mrt, dit is voorlopige toets van okt t/m dec

De tabel laat zien dat de wettelijke eisen ruimschoots worden gehaald. De tabel laat ook zien dat net niet alle streefwaarden zijn gehaald. Wanneer een streefwaarde net niet wordt gehaald wordt gezocht naar structurele of een incidentele oorzaken. In 2025 is de rode draad dat eenmalige incidenten (lozing festival of illegaal, verkeerde aansluiting, uitval sensor) oorzaak is voor overschrijdingen.

Bij RWZI Biest-Houtakker heeft de uit bedrijfname van het (slecht functionerende) zandfilter gezorgd voor hogere waarden. Beheer probeert met bestaande middelen om de maximale prestatie te halen. Daarvoor is de chemicaliën installatie aangepast en wordt er meer gedoseerd. In de zomer zijn de beluchtingselementen vervangen (reden dat 5,5 Ntot is gehaald i.p.v. 5). Het strategieteam gaat onderzoeken (vanuit o.a. visie schoonwater) of het zandfilter hergebruikt kan worden voor verwijdering van nieuwe stoffen.

Bij RWZI Eindhoven dec 2024 heeft de uitval van bruggen bij 2 VBT, gevolg van verkeerde aansluiting bij project, bijna gezorgd voor een grote calamiteit (geen inname mogelijk). Door snelle aanpak is calamiteit voorkomen. Wel gevolg dat maandenlang negatieve effecten in het hele proces waren (te veel inactief slib, verstopping leiding Mierlo etc.). De zomer eis Ptot wordt niet gehaald als gevolg van een incident. Tijdens een calamiteit leidingbreuk bleek achteraf ook op zelfde moment uitval van een sensor. De focus lag op leidingbreuk en heeft een fosfaat release gezorgd voor 1 hoge piekwaarde.

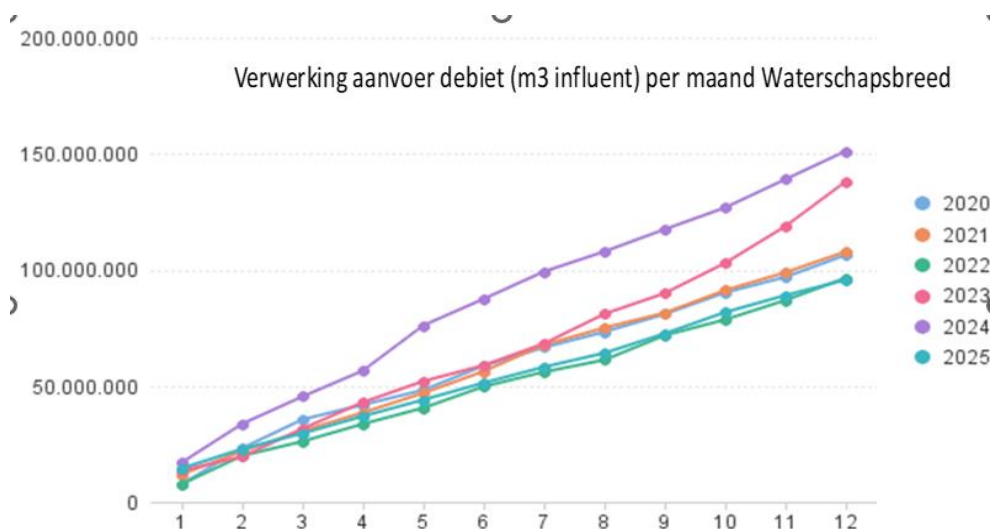
Bij RWZI Haaren heeft een festival gezorgd voor een aanzienlijke overbelasting met negatieve effecten op de effluentkwaliteit (wordt beleidsmatig opgepakt).

Bij RWZI St Oedenrode hebben lozingen gezorgd voor enige verstoring. Wel binnen doelen gebleven. Bijzonder te vermelden dat veroorzaker is gevonden. Mooie samenwerking tussen beheer/handhaving/gemeente.

Bij RWZI Tilburg is de winter 24-25 afgesloten met problemen in de deelstroom. Ook was de RWZI in 2025 nog in verbouwing. In de afgelopen periode is deelstroom hersteld en daarmee de stikstofbelasting op het hoofdsysteem. Maar het hoofdsysteem heeft het nog moeilijk. In dezelfde periode ook 2x legionella gehad. Dit maakt sturing in bouwperiode niet eenvoudig. Bouw is technisch gereed maar inregelen vraagt nog de nodige aandacht.

RWZI's hoeveelheid verwerkt

2023 en 2024 waren record jaren in aanvoer. 2025 is bijna een record in lage aanvoer en vgl met 2022. De vervuilingseenheden (i.e.) is ongeveer 1,3 mln. is ook vgl. met 2022 en iets lager dan 2024.

Slibverwerking Energiefabriek / Groengasinstallatie

Slibverwerking EnergieFabriek jan t/m dec 2025	Bestemming	Product	m³	ton ds	ds%
Rwzi Tilburg	Tilburg	Primair slib	115.366	4.749	4,1
	Tilburg	Secundair slib	45.718	2.968	6,5
Rwzi Biest Houtakker	Tilburg	Ingedikt slib	15.453	907	5,9
Rwzi Haaren	Tilburg	Ingedikt slib	17.612	885	5,0
Svi Mierlo *	SNB en Tilburg	Ontwaterd slib	74.939	16.270	21,7
Totale slibproductie ws de Dommel			269.087	25.780	9,6
Svi Mierlo	Tilburg	Ontwaterd slib	65.682	14.237	21,7
Svi Mierlo aandeel verwerkt	Tilburg	Ontwaterd slib	88%	88%	
Slib verwerkt door E-fabriek			259.831	23.746	9,1
Slib verwerkt door E-fabriek % van totaal			97%	92%	
Afzet naar SNB					
Rwzi Tilburg	SNB	Ontwaterd slib	48.975	12.450	25,4
Svi Mierlo	SNB	Ontwaterd slib	9.256	2.034	22,0
Slibafzet totaal			58.231	14.484	24,9

* Svi Mierlo slibproductie is inclusief slib van rwzi Eindhoven, Boxtel, Hapert, Sint-Oedenrode en Soerendonk

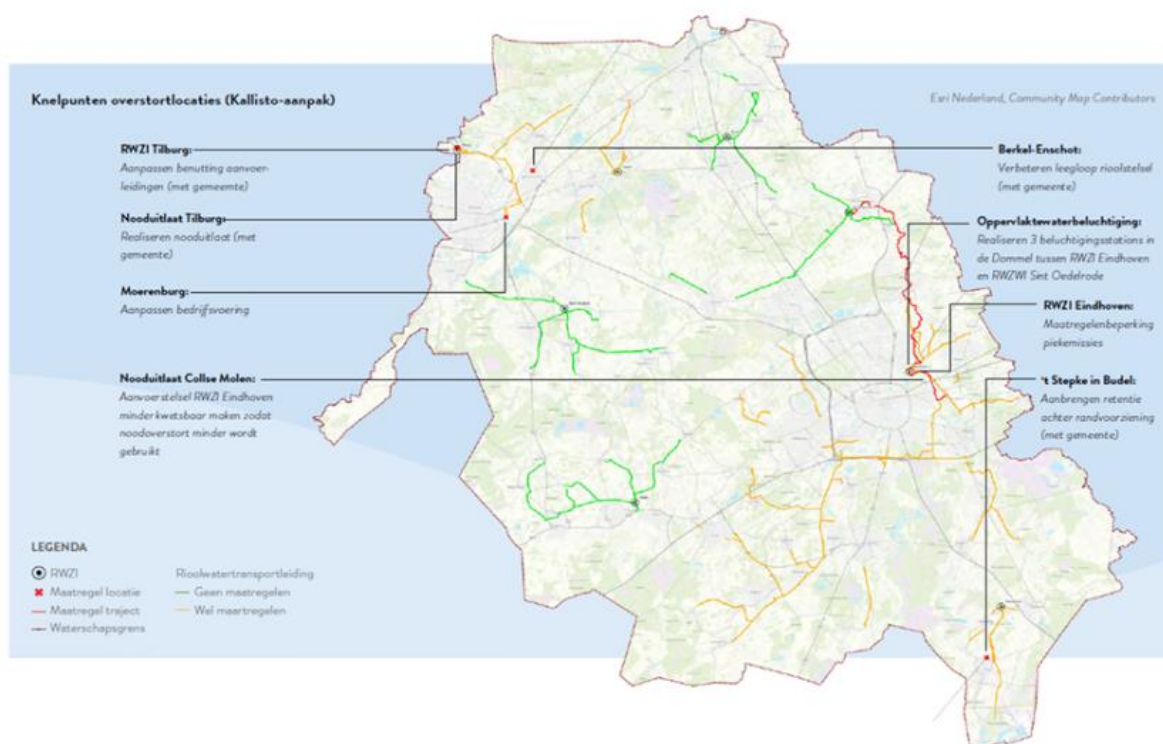
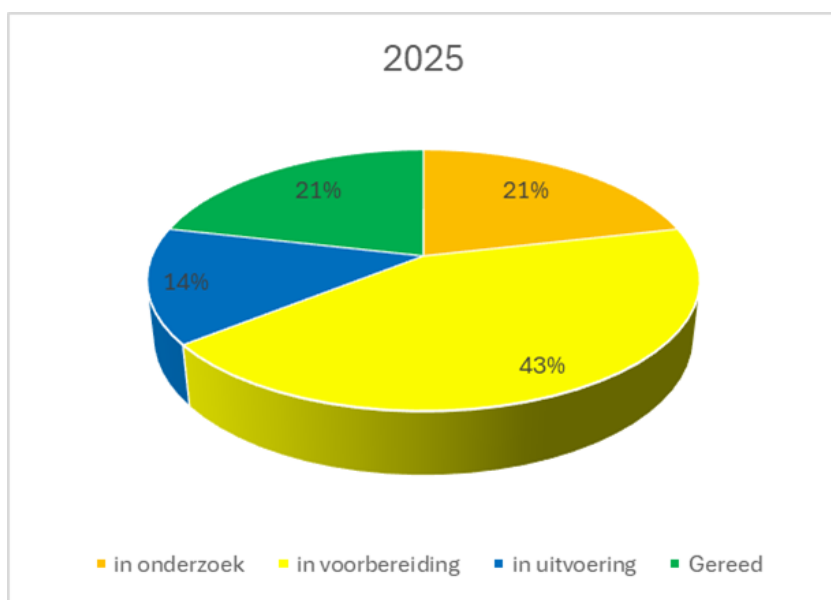
De Energiefabriek en gasopwerking hebben goed gedraaid. RWZI Tilburg verwerkt 97% van al het natte slib van Waterschap De Dommel en 88% van het slib uit Mierlo wordt in Tilburg verwerkt. De onderhoudstop was later in het jaar en vraagt meer en meer ARBO veiligheden.

Met de groengasinstallatie (GGI) wordt biogas uit de vergistingsinstallatie van RWZI Tilburg opgewerkt naar gas van aardgaskwaliteit en vanaf 2023 ook CO₂. Onderstaand overzicht van de totalen.

Biogas verbruikers in Nm3/jr	2021	2022	2023	2024	2025
Atterro	3.585.667	3.335.482	0	0	0
Naar groengas installatie	0	0	6.405.074	6.222.247	6.311.806
Correlatie factor bio- naar groengas			0,6363	0,6274	0,6505
WKK (gasmotoren)	2.963.305	2.583.501	356.944	251.524	231.484
Stoomketels	1.677.377	1.634.533	2.594.709	2.471.122	2.347.702
Gasfakkels	101.916	218.086	154.137	114.270	149.256
Noodspui	824	64	0	16	0
Totaal Biogas productie Nm3/jr	8.329.089	7.771.666	9.510.865	9.059.180	9.149.519
Totaal Aardgas levering Nm3/jr	via Atterro ong 2 milj/jr		4.085.718	3.927.437	4.163.485
Totaal CO2 afzet Nm3/jr	0	0	987.368	2.888.440	3.187.170
Totaal GVO (certificaat)	21.719	20.203	39.915	38.951	40.675

Aanpak knelpunten overstortlocaties

In het Waterbeheerprogramma 5 zijn 8 overstortlocaties opgenomen die een knelpunt vormen voor het behalen van de KRW-doelen. De doelstelling is dat deze overstorten uiterlijk 2027 geen knelpunt meer vormen voor het behalen van de KRW-doelen. Onderstaande afbeeldingen tonen de voortgang van de aanpak (peildatum eind 2025) en de locaties. De verwachting is dat niet alle knelpunten zijn opgelost in 2027. Een aantal projecten staan op hold i.v.m. het stikstofslet en/of lagere prioritering t.o.v. andere activiteiten zoals projecten in het aanvoerstelsel.

Klimaat, energie en circulariteit

In de KEEP 25-28 (Klimaat- en Energie Efficiency Plan) is een doorkijk naar 2035 opgenomen en gedeeld met het bestuur. Hierin zijn de maatregelen voor de komende periode opgenomen waarmee we ons energieverbruik reduceren, bedrijfsgebouwen aardgasvrij maken en onze assets inzetten voor duurzame opwek.

Een vervolgstap in het verlagen van de CO₂ voetafdruk³ van het waterschap is het terugbrengen van de indirecte emissies aan broeikasgassen (scope 3), dit is de uitstoot aan broeikasgassen bij derden voor het fabriceren van onze grondstoffen en producten en voor het uitvoeren van diensten voor het waterschap, en het terugbrengen van de uitstoot aan methaan en lachgas in de afvalwaterketen.

De verwachte diffuse emissies aan methaan en lachgas in de afvalwaterketen en het bijbehorende reductiepotentieel zijn in kaart gebracht. Met name voor lachgas N₂O voeren we hiervoor een meerjarig onderzoeksprogramma uit⁴, nemen we deel aan het landelijke Programmteam van het Versnellingsprogramma Lachgas en zetten we de route voor landelijke lachgasmetingen en later de uitvoering van de reductiemaatregelen mee uit.

Landelijk is een herstart gemaakt met de leergroep om te komen tot 80% reductie van de methaanemissie bij slibgisting. Dit draagt bij aan de mogelijke aanpak bij RWZI Tilburg.

Circulaire economie is als onderdeel van Duurzaam Opdrachtgeverschap in uitvoering bij verschillende keten-, systeem en facilitaire projecten. De door het DB vastgestelde Visie Circulaire Economie is gericht op structurele borging hiervan op de lange termijn. Gestart is met het opstellen van een integraal implementatieplan om hier invulling aan te geven en de doelen circulariteit, klimaatneutraal en biodiversiteit in samenhang te bezien en borgen in de organisatie.

Met AquaMinerals zoeken we naar hoogwaardige afzet van de geproduceerd CO₂. Op dit moment is er geen aanleiding om op korte termijn te investeren om de beoogde hoge kwaliteit te meten en te garanderen. Dit vanwege ontwikkelingen in de markt (prijsvorming en afzet), kosten voor kwaliteitsborging en op handen zijnde projecten op locatie.

Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib. Dit jaar is een transitiefase PHA2SCALE van één jaar waarna een definitief besluit kan worden genomen over een commerciële productie. Hiervoor zullen diverse pilots worden uitgevoerd, waaronder een op RWZI Eindhoven.

Digitale transformatie/Operational Excellence

We werken aan het vormgeven van digitale transformatie en datagedreven werken. We ontwikkelen daarbij onder meer digital twins op basis van (dynamische) modellen van het zuiveringsproces, met als doel operators te ondersteunen en de procesbeheersing en procesvoering te verbeteren. De digital twin voor RWZI Eindhoven is getest, gebruikt en verbeterd. Deze wordt nu verder uitgebreid met het aanvoerstelsel en ontvangend water om meer integrale sturing mogelijk te maken. Ook kan deze ingezet als ondersteuning bij strategische besluitvorming. Verder wordt een digital twin ontwikkeld voor de bedrijfsvoering van de ozoninstallatie voor verwijdering van medicijnresten op RWZI Hapert. We zijn daarnaast partner in het Europees project DARROW dat een digital twin ontwikkelt op RWZI

³ De CO₂-voetafdruk (of klimaatvoetafdruk) is de totale emissie aan broeikasgassen uitgedrukt in CO₂-equivalenten (*ton CO₂-eq*).

⁴ Waterschap De Dommel doet al jaren metingen, onderzoek en innovatie voor het bepalen en verminderen van broeikasgasemissies en is hierin (internationaal) koploper. Met de verkregen kennis en inzicht hebben we daardoor een beter beeld dan alleen met (algemene en ruwe) IPPC getallen mogelijk is.

Tilburg. In dit project ligt de focus op toepassing van AI (Artificial Intelligence) technieken zoals Machine Learning, met als doel een robuustere en betere procesbewaking en processturing op basis van de data die uit het proces komt.

Belangrijk aandachtspunt hierbij is het aspect cybersecurity. Deze digital twins werken vanuit de cloud. Vanwege het gegeven dat waterzuiveringen vanuit de vertaling van de NIS2 (EU Richtlijn op Network and Information Systems 2) naar de “Wet weerbaarheid kritieke entiteiten” en de Cybersecurity wet (Cbw) aangemerkt zijn als ‘vitale infrastructuur’ worden hogere eisen gesteld aan de cybersecurity aspecten bij deze ontwikkelingen. Hiervoor zijn technische en ook organisatorische aanpassingen uitgewerkt.

Bijlage 2 Rapportage Onderhoud Waterketen

Inleiding

Binnen het proces Onderhoud Waterketen zijn in 2025 belangrijke stappen gezet in het versterken van veiligheid, compliance en professioneel assetmanagement. Tegelijkertijd blijft structurele capaciteit een aandachtspunt, vooral door de hoge belasting vanuit investeringsprojecten en organisatiebrede ontwikkeltrajecten.

1. Veiligheid en Compliance

De afgelopen periode zijn eerste structurele maatregelen genomen om veiligheid en compliance beter te borgen.

- **Explosieveiligheid:**

Om de risico's rondom explosieveiligheid te beheersen is een ATEX-organisatie verplicht. De basis voor ATEX de ATEX-organisatie is ingericht en diverse correctieve acties zijn in uitvoering. De beperkte beschikbare capaciteit geeft een risico om de geconstateerde verbeterpunten snel op te pakken.

- **Elektrotechnische bedrijfsvoering:**

Er is een organisatie ingericht voor een veilige elektrotechnische bedrijfsvoering (NEN3140). Door een beperking in de beschikbare capaciteit is het instandhouden en door ontwikkelen een risico.

In 2026 wordt vanuit de principes van assetmanagement gezien hoe de gewenste capaciteit beschikbaar gesteld wordt.

2. Asset Performance Management en Risicobeheersing

Onderhoud richt zich volledig op het realiseren van optimale prestaties van de installaties en het beheersen van risico's. Dit gebeurt door:

- continue sturen op basis van prestatie-indicatoren;
- systematische analyse van verstoringen;
- koppeling van onderhoudsjobs aan prestaties en risico's.

Deze werkwijze vormt de basis voor assetmanagement en is in 2025 verder verbreed in de waterketenorganisatie.

3. Capaciteit en Organisatieontwikkeling

De voortgang binnen veiligheid, compliance en assetmanagement wordt beperkt door:

- hoge projectenlast;
- onvoldoende beschikbare specialistische capaciteit;
- onduidelijke sturingslijnen bij overdracht van installaties.

4. Conclusie en aandachtspunten

Onderhoud heeft belangrijke stappen gezet in veiligheid, compliance en asset performance management. Voor verdere borging zijn noodzakelijk:

1. Structurele toewijzing van capaciteit aan zowel de ATEX-organisatie als ook de organisatie voor de elektrotechnische bedrijfsvoering;
2. Versterking van sturingslijnen bij inbedrijfname en overdracht;
3. Organisatiebrede borging van assetmanagement, waardoor de vorige punten worden afgewogen binnen de gehele organisatie.

Zonder deze maatregelen blijven risico's bestaan op het gebied van veiligheid, compliance en prestatieverlies.

Bijlage 3 Nadere informatie beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering

Vitaliteit

Om onze (toekomstige) uitdagingen aan te kunnen is het van belang dat het werken aan, en werken met vitaliteit voor iedereen (en in elke levensfase) vanzelfsprekend is. Ten aanzien van vitale medewerkers hebben we in 2025 ingezet op:

- Brede bekendheid en bewustzijn van de elementen van vitaliteit door continue informatie
- Versterken leidinggevenden, door verzuimtraining
- Vergroten aanbod op gebied van vitaliteit (met name combi privé / werk)
- Periodiek medisch onderzoek

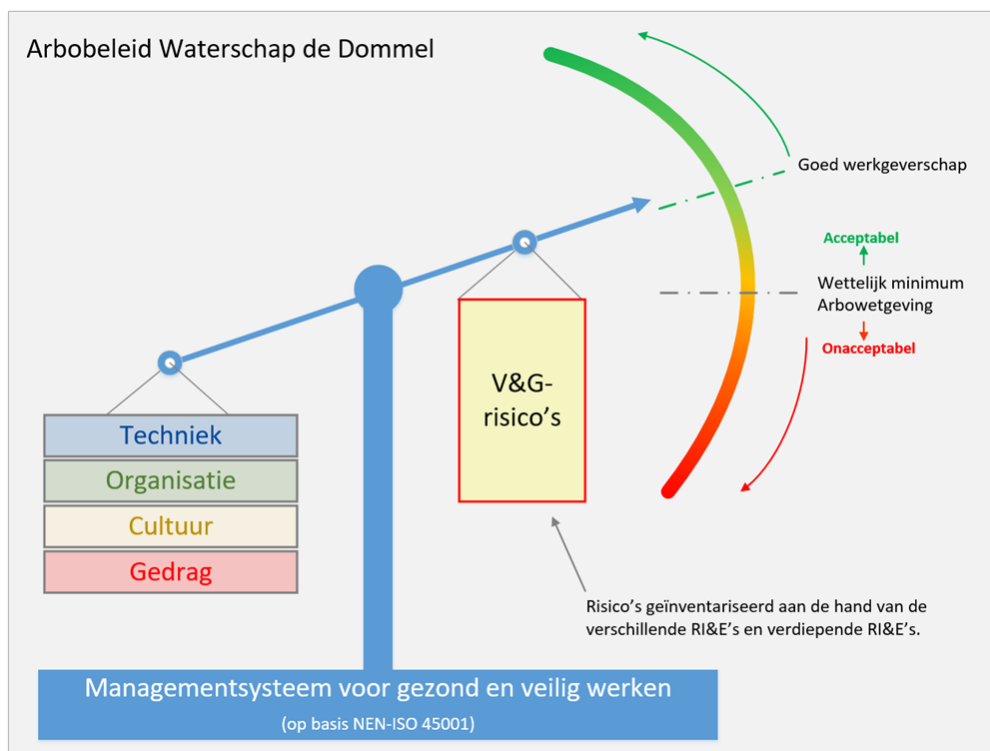
Uit het periodiek medisch onderzoek is gebleken dat onze medewerkers een vergelijkbare of betere gezondheid hebben dan de benchmark van de arbodienst. Dat is positief maar het hoge langdurig verzuim is wel een zorgpunt waar we in 2026 op in willen zetten met onder andere een preventiedeskundige voor laagdrempelig advies en begeleiding van medewerkers.

Arbo en veiligheid

Het in 2025 vastgestelde Arbobeleid geeft invulling aan de doelstellingen, uitgangspunten en taken en verantwoordelijkheden op het gebied van veiligheid en gezondheid. Het Arbobeleid biedt het kader voor het verder verbeteren en borgen van veiligheid en gezondheid.

Medio 2025 is een meting gedaan op basis van de veiligheidscultuurladder. De meting is gedaan bij de 10 processen met de grootste veiligheidsrisico's. Daaruit is gebleken dat we aan de onderkant van trede 3 staan. Op basis van deze uitkomsten wordt in 2026 verder gewerkt aan groei op de cultuurladder met als doel om door te groeien naar trede 4. Hiervoor is een verschuiving nodig van veiligheidsinitiatieven vanuit de veiligheidskundigen naar initiatief vanuit de lijn (ondersteund en geadviseerd door de veiligheidskundigen).

Op basis van de interne (bijna) ongevallen meldingen blijft de zorg onverminderd bestaan over de risico's gerelateerd aan bever activiteit. Risico's zijn met name fysieke belasting, val- en struikelgevaar en verdrinkingsgevaar. Samen met andere waterschappen wordt gezocht naar mogelijke oplossingen en een veiligheidsprotocol moet medewerkers ondersteunen bij de meest veilige keuzes.

Communicatie

In 2025 is verder invulling gegeven aan het Communicatiebeleid 2024-2027 *Focus op de Watertransitie: van beweging naar actie*. We zetten stevig in op strategische communicatie om de watertransitie een stap verder te brengen. Wat betekent de watertransitie voor de stakeholders in ons gebied? En hoe kunnen zij hier tijdig in hun beleid, activiteiten en bedrijfsvoering op inspelen? Samen met onze stakeholders verkennen en beantwoorden we deze vragen.

Met verschillende vormen van communicatie en participatie willen we het draagvlak voor de waterdoelen en de gebiedsgerichte aanpak vergroten. Het delen van waterkennis in nadrukkelijk in beeld. Om zo stakeholders beter in staat te stellen om samen met het waterschap aan de vraagstukken te werken. En omgekeerd geldt natuurlijk precies hetzelfde. Tegelijkertijd vergroten we het waterbewustzijn bij inwoners en stellen we hen in staat om waterpositief te handelen.

Communicatie watertransitie

Met de communicatieve aanpak van de watertransitie leggen we de basis voor begrip, draagvlak en samenwerking. Er is een communicatieplan opgesteld met daarin strategie, SMART-doelstellingen, uitwerking per stakeholdergroep en planning voor de komende twee jaar. Daarmee verhogen we de betrokkenheid van inwoners en stakeholders.

De communicatielijn richting gemeenten is al verder uitgewerkt. Dat vertaalde zich onder meer in een drukbezocht en goed ontvangen congres 'Water als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving. De watertransitie als kans voor gemeenten'. Dit congres vond op plaats op 27 november in MELT by Avular in Eindhoven. Ruim 130 adviseurs van gemeenten en adviesbureaus op de beleidsterreinen RO, Duurzaamheid en Water, Economie namen deel en waardeerden de bijeenkomst met gemiddeld een 7,8.

Op de website is een landingspagina Watertransitie gerealiseerd met een tijdlijn, nieuwsberichten, (filmpjes) van best practices en landingspagina's voor de verschillende

stakeholdergroepen: agrariërs, bedrijven en ondernemers, gemeenten en inwoners. Op deze pagina's vinden zij informatie over (subsidie)regelingen, producten et cetera.

Highlights Waterslim-campagne

Doel van de inzet van de Waterslim-campagne is het vergroten van het waterbewustzijn bij de inwoners in het Dommelgebied. En daarmee aanzetten tot bewuster omgaan met water. Daarbij maken we waar mogelijk een koppeling met het werk van ons waterschap. De campagne sluit aan bij hoe de verschillende inwonersgroepen water beleven om zo het gewenste watergedrag te bereiken.

In november gingen we aan de slag in Tilburg. Samen met vijf burens won een straatbewoner vergroening van hun tuinen. Er werden twee geveltuintjes aangelegd, verschillende regentonnen geplaatst en in meerdere tuinen tegels eruit gehaald en planten ervoor in de plaats geplant.

We organiseerden een winactie voor een droogtebestendig plantenpakket via Instagram en Facebook. De actie was erg succesvol, met veel interactie en organische content.

Verder experimenteerden we met verschillende content over waterslim, onder andere een post over waterdoorlaatbare bestrating en een video over sproeien.

De voorbereidingen voor de landelijke uitrol van de Watervangers-campagne is in volle gang. Verspreid door ons gebied komen in de periode februari-maart volgend jaar verschillende abri's te staan om mensen aan te zetten tot het opvangen van water in hun tuinen. We vertalen de landelijke campagne vanuit de Unie van Waterschappen regionaal door.

De Waterschijf van vijf zetten we in als een handige tool voor inwoners om meer waterbewust te handelen. Het handelings-perspectief staat centraal. Ook rondom seizoen-specifieke onderwerpen deden we dat, zoals rond de feestdagen over het afvoeren van oliebollenvet. In 2025 zijn er ook weer diverse nieuwsbrieven verstuurd. De nieuwsbrief bevat een mooie mix van onderdelen uit de Waterschijf van Vijf. We wisselden video af met artikelen en inspiratieverhalen. Het aantal abonnees groeit nog steeds en staat inmiddels op 1.619. In juni en juli heeft een bannercampagne op de website van Omroep Brabant gelopen om het aantal ontvangers van de nieuwsbrief te verhogen. Deze campagne heeft voor bijna 200 nieuwe abonnees gezorgd.

Jubileum 75 jaar zuiveringswerk

In het jaar 2025 stond 75 jaar waterzuiveringswerk centraal. De aanpak was om aan te haken bij al lopende onderwerpen en die op te plussen. Dit heeft geresulteerd in: vijf prachtige video's over onze medewerkers die werkzaam zijn in de keten, een website met informatie over verleden-heden-toekomst, diverse berichten op socials en vier mooie historische verhalen die ook gepubliceerd zijn binnen Erfgoed Brabant, een expositie die op verschillende plekken heeft gestaan (waaronder het provinciehuis). En excursies op de zuivering in Eindhoven (voor medewerkers en inwoners).

Duidelijke taal

We blijven inzetten op het gebruik van heldere en duidelijke taal. Er zijn nieuwe formats voor het schrijven van bestuursvoorstellen klaar en deze komen begin 2026 in bestuurlijke routing. Alle brieven van de processen HRM en Toezicht & Handhaving zijn herschreven naar taalniveau B1. Er is een nieuw contract voor Klinkende Taal afgesloten, wat zorgt voor een kostenbesparing. Daarnaast zijn we aan het verkennen welke rol Copilot Pro kan spelen bij het schrijven van stukken op taalniveau B1, ook om te bezien of dit de Klinkende Taal-tool kan vervangen.

Mediabereik

De zichtbaarheid in media en samenleving is hoog en overwegend positief. In 2025 verstuurd we 49 persberichten. Het persbericht 'Halfjaarverbod

oppervlaktewateronttrekking geldt weer: tot 1 oktober geen water oppompen uit Beerze en Reusel' had het grootste bereik.

We hebben 93 persvragen beantwoord. De meeste persvragen gingen over droogte en (grond)water (van onttrekkingsverboden tot handhaving en handelingsperspectief) en over waterkwaliteit (PFAS/Nyrstar, kleurverandering water, indirecte lozingen). Daarnaast was er structurele aandacht voor projecten en werkzaamheden. Deze vragen kwamen voornamelijk van regionale media zoals Omroep Brabant en Eindhovens Dagblad. Landelijke media als NOS, Nieuwsuur en NRC haakten aan bij grotere dossiers. In 2025 waren er 1.743 berichten in de gedrukte en online media, waarvan ongeveer een kwart naar aanleiding van onze eigen persberichten of social mediaberichten. 87% van de berichtgeving was positief.

Dienstverlening

Digitale klantcontactkanalen vormen een steeds belangrijkere rol in het verlenen van onze dienstverlening als waterschap. Ook steeds meer wetten, zoals de WMEBV⁵ en Digitale Toegankelijkheid, schrijven voor dat onze diensten zoveel mogelijk digitaal aangeboden worden. Tegelijkertijd moet er altijd een alternatief geboden kunnen worden en willen we benaderbaar zijn en blijven. Daarom blijft telefonie ook een belangrijk klantcontactkanaal, maar verschuift de aandacht in werkzaamheden bij het klantcontactcentrum steeds meer naar de verwerking van digitale klantcontacten.

In 2025 is gewerkt aan een klantcontactstrategie waarin we praktische richtlijnen en afspraken hebben vastgelegd om klantcontact uniform en effectief te organiseren cf. vigerende wetgeving. De uitwerking van deze klantcontactstrategie moet in 2026 en 2027 haar beslag krijgen, in samenwerking met het proces Communicatie en de primair dienstverlenende processen.

Informatievoorziening / Datamanagement

Op basis van het Informatieplan IV 2024–2027 is een meerjarige roadmap opgesteld. In dit uitvoeringsplan staan de opgaven van de primaire processen centraal. Deze opgaven zijn geclusterd in waardestromen (vertaling thema's) met concrete digitale transformatie resultaten (gekoppeld aan WPB5). De waardestromen zijn uitgewerkt in concrete resultaten en sluiten aan op landelijke ontwikkelingen (o.a. Vaarkaat). Het projectenportfolio is in het CIOboard herijkt en geprioriteerd, waarmee een programmatische en wendbare governance is ingericht die aansluit op de door het AB ingezette transformatieve koers.

In 2025 is stevig voortgebouwd op de roadmap. De digitale transformatie van de primaire processen is gericht versneld, met als belangrijkste mijlpaal de afronding van de Digitale Werkplek 3.0. Door de volledige migratie naar de cloud werkt de organisatie nu uniform via Microsoft Teams als centrale samenwerking- en procesomgeving, een essentiële stap in het vernieuwen van onze manier van werken. Daarnaast is de digitale ondersteuning van Beheer & Onderhoud Watersystemen gemoderniseerd en zijn wettelijke en kwaliteitskaders verder versterkt (waaronder gegevenskwaliteit (o.a. BRO), registratieverplichtingen (o.a. grondwaterstanden) en de doorontwikkeling van de omgevingswet. Innovatie en datagedreven werken hebben een impuls gekregen door afronding van de AI-pilot, verdere uitbouw van het Waterontwikkelcentrum en het starten van een nieuwe datagedreven aanpak van DIN's.

Parallel hieraan is de modernisering van het IT-landschap doorgezet met de start van cloudmigraties van kernsystemen, nieuwe integratievoorzieningen, de uitvoering van het NIS2programma (inclusief de kroonjuwelen) en het opstarten van meerdere

⁵ Wet Modernisering Electronisch Berichtenverkeer

portfolioprojecten die aansluiten op de waardestromen en architectuur. Deze samenhangende ontwikkeling versterkt de wendbaarheid en professionaliteit van de primaire processen, verbetert de datakwaliteit en besluitvorming en legt een duurzame digitale basis die past bij de door het AB ingezette koers en de samenwerking binnen de waterschappen.

Vanuit het Waterkenniscentrum (WKC) is in 2024 een start gemaakt met het inrichten van Waterontwikkelcentrum (WOC). Hierin worden gestructureerd een aantal generieke voorzieningen op I&T gebied ontwikkeld en uitgerold voor de business (onderdeel van de roadmap). Nu ligt de focus op de doorontwikkeling van het datalab (dataplatform) en het scrumteam. In het scrumteam wordt de ontwikkeling van informatieproducten (o.a. dashboards, nieuwe applicatie beheer en onderhoud en DIN'S) opgepakt en het beheer hiervan.

In 2023 is de vervanging van de TMX via het bestuur vastgesteld. De continuïteit is toen geborgd door landelijke een DVO af te sluiten met de aangesloten waterschappen, en er zijn landelijke aanbestedingen gestart. In 2025 is een aanbesteding geweest om een nieuwe leverancier te contracteren. In 2026 zullen er vervolgaanbestedingen plaatsvinden om een Pilot te gaan draaien met de nieuwe leverancier. Na de pilot zal het nieuwe scada pakket in 2027 bij de aangesloten waterschappen geïmplementeerd gaan worden. In het eerste kwartaal van 2026 zal de aanbesteding van de nieuwe leverancier bekend zijn. Daarna volgt de Proof of Concept en zal eind 2026 de nieuwe oplossing geïmplementeerd gaan worden.

Calamiteitenzorg

Calamiteiten

In 2025 is de (externe) evaluatierapportage opgeleverd van de calamiteit 'wateroverlast mei-juni 2024'. Conclusies en aanbevelingen zijn voor verdere opvolging in de organisatie uitgezet. Er zijn in 2025 geen nieuwe calamiteiten geweest waarvoor is opgeschaald (unicum).

Planvorming

In 2025 is het Calamiteitenplan geactualiseerd (moet nog bestuurlijk worden vastgesteld).

Opleiden, trainen en oefenen

Het leerprogramma is in 2025 voortgezet. In nov. '25 heeft een 2-daagse calamiteitenoefening plaatsgevonden met de volledige calamiteitenorganisatie. Doel was voornamelijk bewustwording creëren op de risico's van grootschalige en langdurige stroomuitval en een eerste aanzet te maken voor een Calamiteitenbestrijdingsplan stroomuitval. In 2025 zijn grote stappen gezet in het automatiseren van het aanmeldproces voor leeractiviteiten. Hiervoor is een start gemaakt met de implementatie van een Leermanagementsysteem, aansluitend bij de BrabantAquademie. Dit heeft wat vertraging opgelopen en wordt vermoedelijk 1^e helft '26 geïmplementeerd. Hierbij is intensief samengewerkt met Aa en Maas.

Brabantbrede samenwerking hoogwater en extreem weer

Dit Brabantbrede project loopt komende jaren onder aansturing van de provincie nog door. Belangrijke resultaten zijn de overstromingsbeelden uit de bovenregionale stresstesten (doorrekening van de 'waterbom '21 Limburg op Brabants gebied). Vervolgstep is dat hierover o.a. met gemeenten nu risicodialogen gevoerd worden.

Juridische zaken

Schadeclaims

De afhandeling van de schadeclaims heeft op dit moment toch een langere doorlooptijd dan gewenst omdat -ondanks de uitkomst van de evaluatie- voor elk verzoek maatwerk wordt toegepast en nader onderzoek wordt ingesteld. Om toekomstige hoogwater situaties beter aan te kunnen, wordt het proces afhandeling schadeclaims herzien. Daarvoor loopt de klantreis schadeclaims.

Daarnaast zijn in overleg met het bestuur de volgende acties geformuleerd:

1. Vaststellen definitie extreem weer;
2. Opstellen intern handelingskader schadeafhandeling waarin we in de lijn van de watertransitie anders om gaan met schadeclaims
3. Opstellen proces van afhandeling schadeclaims voor intern en extern gebruik
4. Onderzoek afhandeling schadeclaims <50.000 in eigen beheer i.p.v. verzekeraar en uiteindelijke afhandeling

De cijfers over 2025:

Verzoeken nadeelcompensatie:

Ontvangen verzoeken: 5

Afgehandelde zaken: 9

In behandeling: 17 waarvan 5 overgedragen ter advisering en 3 aangehouden in afwachting van de collectieve claim.

Verzoeken schade ogv onrechtmatige daad

Er zijn in totaal 22 claims ontvangen.

11 claims zijn afgehandeld, waarvan 1 afgehandeld door verzekeraar (Centraal Beheer)

11 claims lopen nog, waarvan 8 bij verzekeraar en 3 claims bij JZ

Medio 2024 is een evaluatie hoogwater 2023 uitgevoerd.

Privacy

In 2025 zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de Cyberbeveiligingswet (NIS2) en Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (CER) welke doorlopen in 2026.

Daarnaast zijn er in 2025 een aantal DPIA's gestart, zoals die voor Co Pilot. Het protocol datalekken en incident is gewijzigd. Tevens zijn de privacyverklaringen op de website (extern) en voor medewerkers in het personeelshandboek (intern) aangepast.

Brabantbreed wordt er gewerkt aan een quickscan en DPIA protocol.

Cijfers

In 2025 zijn er in totaal 20 datalekken gemeld bij de Privacydesk, waarvan er 3 voorlopig zijn gemeld bij de AP en 2 definitief. 1 melding is ingetrokken nadat uit het onderzoek bleek dat het onwaarschijnlijk was dat het datalek een risico had opgeleverd voor de privacy van de betrokkenen.

Er zijn in 2025 geen verzoeken rechten van betrokkenen binnengekomen.
Het aantal DPIA's dat in 2025 van start is gegaan is 3. Deze zijn alle drie nog niet afgerond.

Bezwaren en gerechtelijke procedures

De Wateroverlast in het beheergebied van het waterschap zorgt ook voor extra aandacht en bezwaren (en gerechtelijke procedures) tegen vergunningen die werkzaamheden/veranderingen in het watersysteem toelaten. Men vreest dan vaak voor (extra) wateroverlast.

In 2025 had de commissie bezwaarschriften Waterschap De Dommel 37 bezwaren in behandeling. De commissie heeft in 23 zaken advies uitgebracht. Na een succesvolle toepassing van de informele aanpak zijn er 7 zaken ingetrokken. De resterende 9 zaken lopen de bezwaarprocedure en zullen in 2026 door de commissie worden behandeld.

Beleidssterreinen afgehandelde bezwaren

Omgevingswet & Waterschapsverordening	18
Vergunning eigen dienst (VED)	4
Overige (nadeelcompensatie)	6
TOTAAL	28

Gerechtelijke procedures

In 2025 zijn er 6 nieuwe gerechtelijke procedures bijgekomen; 2 civiele procedures en 4 bestuursrechtelijke procedures.

Inkoop en Aanbesteding

In het najaar is het landelijke Inkoopbeleid van de Unie van Waterschappen vastgesteld door ons DB waardoor dit beleid ook voor Waterschap de Dommel geldt. Als gevolg daarvan wordt nu het Uitvoeringskader opgesteld.

Op grond van dit beleid en de NIS2 wordt het contractmanagement, contractbeheer en leveranciersmanagement ingericht.

Internationale samenwerking

De Waterschappen werken samen onder de vlag van de Dutch Water Authorities (DWA). De missie van DWA is om internationaal samen te werken aan oplossingen voor uitdagingen in het waterbeheer. De visie is gericht op 3 onderdelen:

- 1) Internationale Samenwerking is onderdeel van de reguliere werkzaamheden van de waterschappen in het vinden van oplossingen voor de eigen wateropgave en die van onze internationale partners;
- 2) De waterschappen worden gezien als een professionele betrouwbare partner in het internationale waternetwerk;
- 3) Internationale Samenwerking draagt bij aan aantrekkelijk en inspirerend werkgeverschap van de waterschappen.

Waterschap de Dommel werkt samen met nog 20 waterschappen en twee ministeries aan de Blue Deal. Doel voor 2030 is gezamenlijk 20 miljoen mensen te voorzien van schoon, voldoende en veilig water. Speerpunten zijn Water-governance, Waterkwaliteit, Wateroverlast en Droogte. De Dommel is lead-partner van InspirAgua het Blue Deal

programma met Colombia. De hoogtepunten in 2025 waren: een Cumbre in Neiva, daarmee een bijdrage vanuit de regio voor het nieuwe waterbeheerplan; het leren voor Nederlandse waterschappers, er was breed belangstelling voor de methodiek die we hebben opgezet.

Daarnaast hebben we bestuurlijk draagvlak voor de dijkorganisatie voor Cali, institutionele samenwerking in de handhaving, kennis gedeeld over stankbestrijding zuivering in Nataga, Huila en verbeterde droogte-indicatoren voor Caldas ontwikkeld.

Verder zijn medewerkers van de Dommel actief voor de samenwerking met Mozambique en Vietnam. Er heeft in 2025 een partneroverleg DWA en deelnemende Mozambikaanse partijen in november 2025 plaatsgevonden en zijn de (tussentijdse) resultaten MTR besproken. Op basis van MTR en een eerdere evaluatie (juni-september 2025) wordt het programma en onderliggende activiteiten voor 2026-2030 aangescherpt (januari 2026). Speciale aandacht voor focus aanbrengen en versterken regionale samenwerking.

In Vietnam speelt de reorganisatie van de overheid: trainingen en werkbezoek naar NL gingen door, besluitvorming van een pilot rivier erosie is wel vertraagd. Uitbreiding partners door reorganisatie: nu 2 provincies (met 5 voormalige provincies i.p.v. 3). Een gezamenlijke evaluatie heeft geleid tot aangepaste benadering en streven naar concrete en duurzame resultaten.

In Europa hebben we in 2025 gewerkt, samen met VNGi, aan het Water for Kherson project in Oekraïne. Inmiddels is de gevraagde visie op integraal watersysteem-management opgeleverd. En in het kader van innovatie en kennisuitwisseling maken we deel uit van diverse Europese projecten zoals bijvoorbeeld het Europese LIFE-project AFactive gericht op klimaatverandering en herstel van de waterkringloop.

In contact met de omgeving

In oktober en november 2025 organiseerde het waterschap twee pilotbijeenkomsten gericht op het vergroten van waterbewustzijn onder inwoners en ondernemers. De eerste bijeenkomst werd vanwege een zeer geringe belangstelling geannuleerd. De tweede bijeenkomst ging door, maar kende een lagere opkomst dan beoogd. De sfeer was positief en constructief en deelnemers waardeerden de open houding van het waterschap. Er ontstonden goede gesprekken over de ervaren dienstverlening en over de omgang met weersextremen. Enkele deelnemers gaven aan behoefte te hebben aan meer informatie over lopende en toekomstige (inrichtings-)projecten in hun regio. In 2026 vindt bestuurlijke evaluatie plaats met voorstel hoe verder te gaan.

Bijlage 4 Rapportage majeure projecten beleidsveld watersysteem

In de beleidsbegroting 2026 zijn onderstaande projecten als majeur vastgesteld:

- P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel
- P068714 Hoogwaterbescherming Vught, Esch en Sint-Michielsgestel (HWB-VEG)
- P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)
- P0894XX Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor*

Legenda financiële gegevens:

- Totaal krediet: Totale krediet verleend door DB op projectnummer
- Totale realisatie: Totale uitgaven op projectnummer
- Actuele realisatie: Uitgaven t.b.v. realisatie in het betreffende boekjaar
- Inofficieel open (actuele raming): Te verwachten uitgaven in totaal / het betreffende boekjaar
- Officieel BB2026: cijfers zoals opgenomen in beleidsbegroting per boekjaar
- Officieel VN2026: cijfers zoals opgenomen in de voorjaarsnota per boekjaar

2. Toelichting

A. Prestaties

WBP-doel	Project	Opgave	Prognose oplevering
Klimaatrobuust watersysteem	P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel	Klimaatrobuuste inrichting Run - 2,1 km beekherstel - 10 ha NNP	2027
Voldoen aan de geldende normen wateroverlast	P068714 Hoogwaterbescherming Vught, Esch en Sint-Michielsgestel (HWB-VEG)	Realisatie van een gesloten stelsel van regionale keringen: - 30 km waterkering	2028-2033
Klimaatrobuust watersysteem, Voldoende water	P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)	Klimaatrobuuste inrichting Poppelsche Leij - Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 - 2,6 km beekherstel - 71 ha OGOR - Watersysteemherstel - 15 ha NNN	2032
Klimaatrobuust watersysteem, Voldoende water, Klimaatrobuust watersysteem, Schoon water	P0894XX Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor	Uitwerken 6 (+4) ruimtelijk verankerde deelgebiedsvisies (10.380 ha) inclusief uitvoeringsprogramma met daaraan gekoppeld een grondstrategie en benodigd instrumentarium. - de overige 4 deelgebieden (4.635 hectare) zullen later	2027 (6 visies) e.v. (4)

		worden uitgewerkt. Deze gebieden hebben geen urgente waternatuuropgaven (N2000/KRW). - Voor Grenscorridor Oost (5.690 ha.), begin 2026 opleveren van een koersdocument (verkenning), waarna ook hier de visieplanuitwerking kan worden opgestart Tezamen ca. 20.700 ha invulling van water en bodem sturend.	2026 Koersdocument
--	--	---	-----------------------

B. Stand van zaken per project/deelgebied

Inrichting beekdal Run Heers-Dommel (P034007)

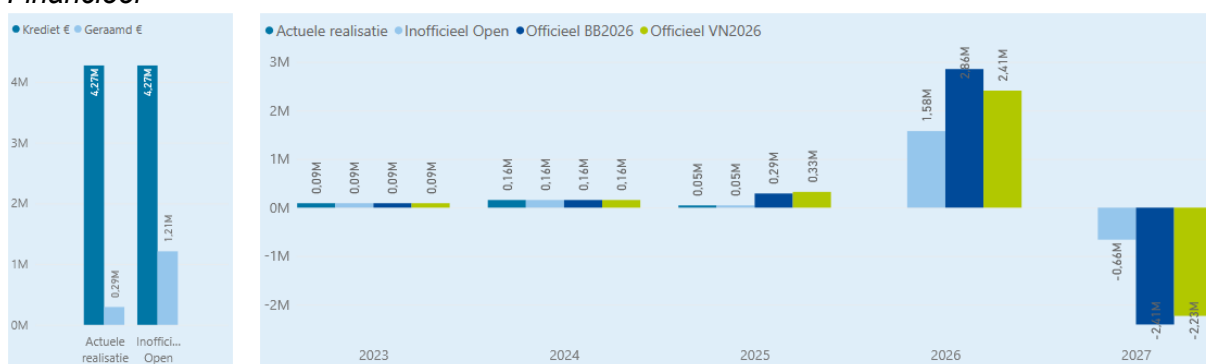
In het beheersgebied is grote maatschappelijk druk om woningbouw, energie en duurzaamheid in projecten te realiseren. Door proactief te acteren hebben wij invloed op keuzes om de opgave voor de watertransitie niet (nog) groter te maken (sturing op afkoppeling stedelijk gebied, berging e.d.). Dit project is een unieke samenwerking tussen gemeenten, ASML, Provincie en waterschap om ASML (en Veldhoven/Eindhoven) droge voeten te laten houden en natuur- en beekherstel te laten plaatsvinden.

	Commissie vergadering 03-09-2025	Commissie vergadering 11-03-2026
Tijd	Projectplan is in ontwerp vastgesteld en ter inzage gelegd. Hiermee loopt project nog op planning om eind 2026/begin 2027 op te leveren. Deze planning wijkt af ten opzichte van de afspraken in de SOK. Om dit op te lossen worden op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt.	Uitstel tot eind 2026 is afgestemd en besloten in de stuurgroep. Aanbesteding bouwteam is parallel aan besluitvorming definitief projectbesluit gedaan. In januari is besloten om in dit project in een specifiek geval technisch compenseren aan te bieden. Begin februari 2026 zal definitief projectbesluit richting DB gebracht worden en na goedkeuringsbesluit vanuit provincie ter inzage gaan. Realisatie van het project eind 2026 lijkt haalbaar.

Geld	Aangepaste raming op basis van het projectbesluit valt hoger uit (met name toename grondkosten en indexatie uitvoeringskosten). Nieuwe raming wordt opgenomen in beleidsbegroting 2026.	Door aanpassingen na inspraak en verdere afstemmingen met de partners is de raming hoger uitgevallen. De wijziging zal doorgevoerd worden in de komende voorjaarsnota. Het extra uitvoeringskrediet zal bij vaststelling van het definitief projectbesluit aangevraagd worden.
Doelen	Doelen waterschap: Klimaatrobuuste inrichting Run, waaronder 2,1 km beekherstel en 10 ha NNP	Doelen waterschap: Klimaatrobuuste inrichting Run, waaronder 2,1 km beekherstel en 10 ha NNP

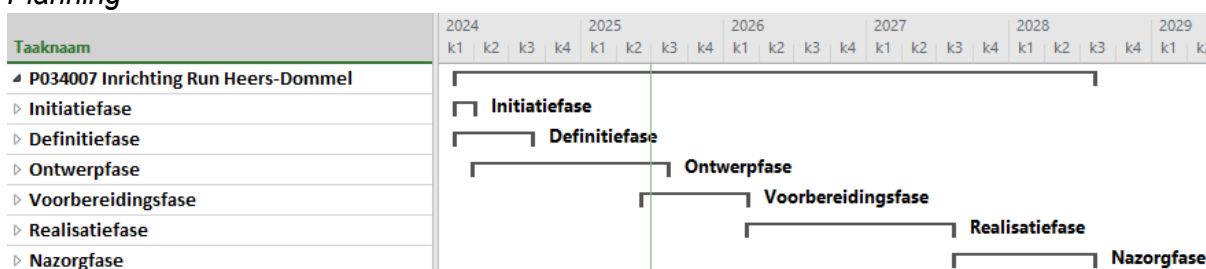
Financieel

Netto kosten voor het waterschap (uitgaven minus inkomsten) worden getoond. Grootste deel van de inkomsten worden in de laatste jaren (na de uitvoering) verwacht.

Bij vaststelling ontwerp projectbesluit is er in juni 2025 door het DB uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Dit op basis van de op dat moment actuele raming. De huidige inofficiële open raming valt hoger uit dan de vastgestelde raming in de beleidsbegroting 2026. De uitgaven stijgen met ruim € 523.000 en de inkomsten stijgen met bijna € 300.000. De hogere netto kosten van € 223.000 worden binnen het investeringsportfolio van inrichten watersysteem gedekt. Gelijktijdig met het vaststellen van het definitief projectbesluit zal extra uitvoeringskrediet in februari 2026 aangevraagd worden.

Planning

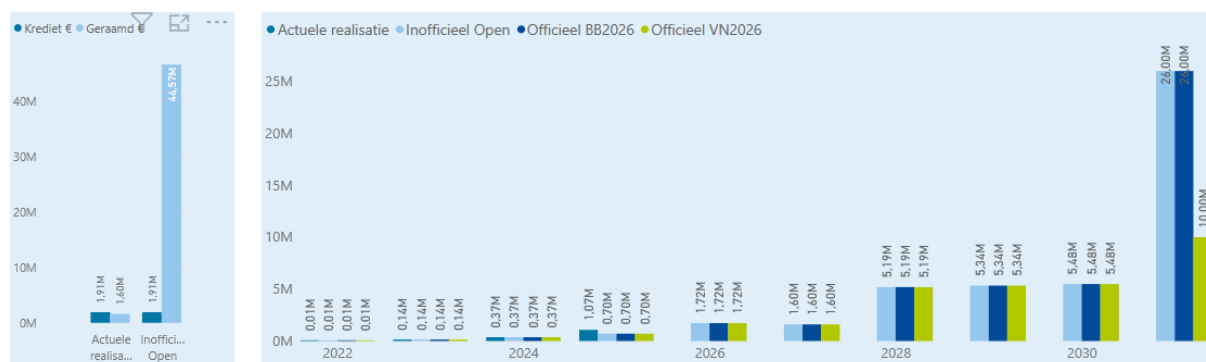
Hoogwaterbescherming Vught, Esch en Sint-Michielsgestel (HWB-VEG) (P068714)

Dit project beoogt een gesloten stelsel van regionale keringen voor de bescherming van de dorpen Vught, Esch en Sint-Michielsgestel en de stad 's-Hertogenbosch. Dit door hergebruik en verbetering van het bestaande stelsel van overige waterkeringen, regionale waterkeringen en (tussenliggende) hoge gronden, waaronder de als hoog prioritair gekwalificeerde overige keringen Pestdijk, Volmeer-Bleijendijk en Beukenhorst (hoge faalkans, groot gevolg). Dit uiterst benedenstrooms gelegen keringenstelsel speelt een belangrijke rol bij de hoogwaterbescherming in geval van een HOWABO-situatie.

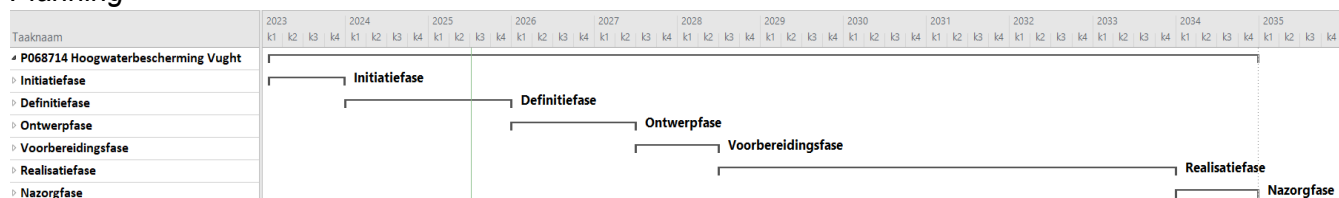
	Commissie vergadering 03-09-2025	Commissie vergadering 11-03-2026
Tijd	In de periode 2025-2027 doorloopt dit project de verkenning-fase (2025-2026) en planuitwerkingsfase (2026-2027). Dit traject resulteert in een voorkeursalternatief voor dijkverbetering en een projectbesluit. Realisatie vindt plaats in meerdere deelprojecten en is gereed in WBP6. Het project is m.e.r.-plichtig. De m.e.r.-procedure is gestart.	In de periode 2026-2027 doorloopt dit project de planuitwerking-fase. Dit traject resulteert in een voorkeursalternatief voor dijkverbetering en een projectbesluit. Realisatie vindt plaats in deelprojecten in WBP6. Het project is m.e.r.-plichtig. De m.e.r.-procedure is gestart.
Geld	De raming voor de verkenning en de planuitwerking is onder het project opgenomen in de beleidsbegroting 2025. Bekostiging van de uitvoering zal met het opstellen van beleidsbegroting 2026 ook onder dit projectnummer worden gebracht. Vooralsnog zijn er geen afwijkingen voorzien.	De raming voor de planuitwerking is onder het project opgenomen in de beleidsbegroting 2026. Bekostiging van de uitvoering zal met het opstellen van beleidsbegroting 2027 ook onder dit projectnummer worden gebracht. Vooralsnog zijn er geen afwijkingen voorzien.
Doelen	Dit project omvat in totaal ca. 25 km dijkverbetering dat resulteert in een gesloten stelsel van regionale keringen.	In afwijking van de eerdere rapportage omvat dit project in totaal ca. 30 km in plaats van 25 km dijkverbetering. Deze wijziging van projectscope is het gevolg van het in de verkenning gebleken omvangrijker Howabo-impactgebied. Dit betekent dat de dijkverbetering zich stroomopwaarts uitbreidt. Specifiek ter hoogte van Esch, richting Haaren. Met het verbeterde keringenstelsel voldoet het waterschap weer aan de veiligheidsnorm en bereidt het waterschap zich voor op extremere afvoeren en hogere waterstanden door klimaatverandering.

Financieel

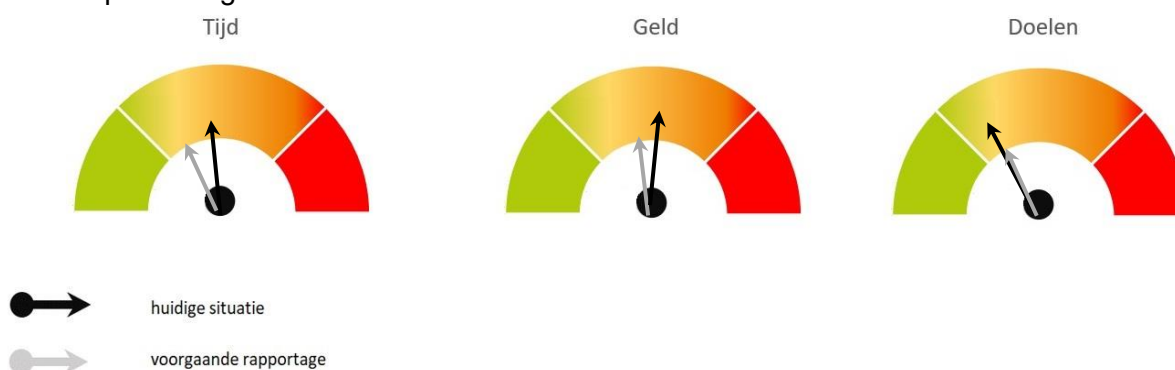
Er is door het DB een voorbereidingskrediet voor de verkenning beschikbaar gesteld. Een aanvullend voorbereidingskrediet voor de planuitwerking wordt in Q1 2026 aangevraagd. De kosten voor de uitvoering zijn opgenomen in de inofficiële raming die als input zal dienen voor de voorjaarsnota 2027 en de beleidsbegroting 2027.

Planning

Beekherstel Poppelsche Leij (N2000) (P086401)

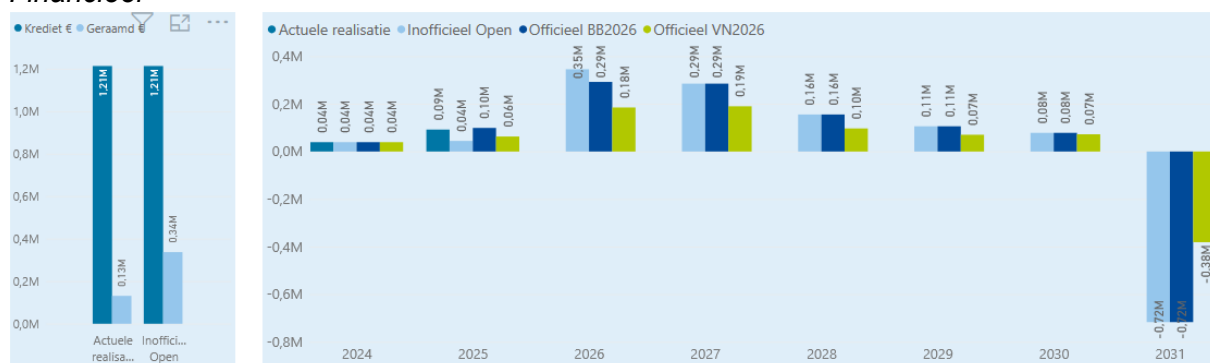
Regte Heide & Riels Laag is aangewezen als Natura2000-gebied, het beekdal van de Poppelsche Leij is een Natte Natuurplel (NNP). Doelen van het project zijn: instandhouding habitattypen N2000, behalen KRW-doelen, realisatie NNP, realisatie NNB, watertransitie (Watersysteemherstel). Hiervoor is VSS beschikbaar. Met de betrokken eigenaren zijn de eerste gesprekken hierover gevoerd. Het project is onderdeel van een GGA. De adviseursdiensten zijn halverwege 2025 aanbesteed en gegund. De planvoorbereiding is vanaf september gestart.

	Commissie vergadering 03-09-2025	Commissie vergadering 11-03-2026
Tijd	De kans op (lange) juridische procedures is aanwezig. Bij minnelijke grondverwerving is de verwachte	De kans op (lange) juridische procedures is aanwezig. Bij minnelijke grondverwerving is de verwachte

	oplevering eind 2031. Bij onteigening eind 2033.	oplevering eind 2031. Bij onteigening eind 2033. Binnen de planvoorbereiding loopt de samenwerking met het adviesbureau nog niet optimaal. Maatregelen worden genomen om dit te verbeteren en om vertraging te voorkomen.
Geld	Update raming is opgenomen in de VJN 2026. Netto kosten zijn laag omdat er 100% inkomsten zijn voorzien, m.u.v. de grondkosten die zijn toegevoegd. De financieringsbehoefte is meegenomen in de aanvraag voor Aanpak Landelijk Gebied (ALG). Gesprekken hierover lopen nog met de Provincie. Om die reden is er nog geen zekerheid over deze inkomsten.	Update raming is opgenomen in de beleidsbegroting 2026. Netto kosten zijn laag omdat er 100% inkomsten zijn voorzien, m.u.v. de grondkosten die zijn toegevoegd. De financieringsbehoefte is meegenomen in de aanvraag voor Aanpak Landelijk Gebied (ALG). Gesprekken hierover lopen nog met de Provincie. Om die reden is er nog geen zekerheid over deze inkomsten. Aangezien uit de aanbesteding van de adviesdiensten de kosten sterk hoger uitvielen dan geraamd, was een aanpassing van de raming in de beleidsbegroting 2026 én een aanvullend voorbereidingskrediet nodig om alle stappen van de planvoorbereiding te kunnen doorlopen.
Doelen	Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000, 2,6 km beekherstel, 71 ha OGOR, 15 ha NNN en watersysteemherstel.	Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000, 2,6 km beekherstel, 71 ha OGOR, 15 ha NNN en watersysteemherstel.

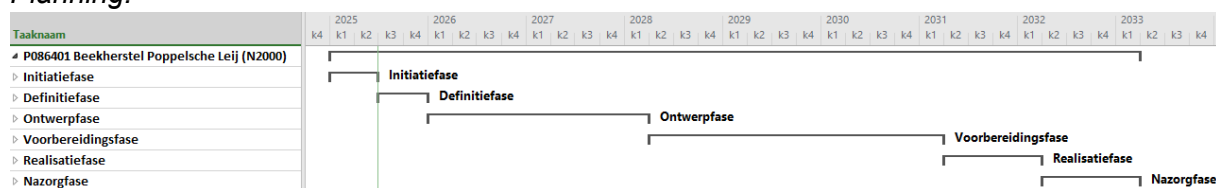
Financieel

Netto kosten voor het waterschap (uitgaven minus inkomsten) worden getoond in de grafiek. Verwacht wordt dat het grootste deel van de uitgaven door middel van subsidies gedekt kunnen worden. Deze inkomsten zijn in het laatste jaar geraamd.

Update raming is opgenomen in de beleidsbegroting 2026. Daarin zijn op basis van uitkomsten van de aanbesteding van de adviesdiensten de voorbereidingskosten verhoogd. Hierop zijn 100% inkomsten voorzien. Op basis van deze raming is in december 2025 een aanvullend voorbereidingskrediet aangevraagd.

Planning:

Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor (P0894XX)

Wij zijn trekker van deze GGA en nemen daarin een voor ons ongebruikelijke rol op ons. Dit brengt enerzijds onzekerheden met zich mee op de korte termijn voor onze opgaven, maar biedt op de langere termijn juist kansen om te komen tot volledig systeemherstel, in het bijzonder op het gebied van de watertransitie. Eind 2024 heeft de provincie in overleg met het waterschap gevraagd het plangebied uit te breiden met de Oostflank, zodat het gebiedsproces betrekking zal hebben op het gehele Natura 2000- gebied “Leenderbos, Groote Heide en De Plateaux” en de schil daaromheen.

De eerste successen worden zichtbaar: zo hebben zes grondverwervingsdossiers via de ingerichte grondtafel geleid tot de verwerving van ca. 88 hectare ruilgrond. Andere dossiers zijn momenteel in behandeling. Daarnaast is de aanbesteding afgerond voor adviesbureaus die de gebiedsteams ondersteunen bij de verdere planvorming, waaronder de MER-procedure, de gebiedsvisie en de ruimtelijke verankering. Ook zijn we vanuit het programmabureau Grenscorridor in gesprek met ondernemers om te bekijken hoe toekomstwensen van een ondernemer gekoppeld kunnen worden aan de realisatie van overheidsopgaven. Dit doen we met behulp van gebiedspartners, casus- en gebiedsgericht. Door naast ondernemers te gaan staan, en belanghebbende partijen bij elkaar te brengen, merken we dat er positieve energie ontstaat en er perspectieven ontstaan.

Voor alle GGA's, dus ook voor de Grenscorridor, is via de *Aanpak Landelijk Gebied* een gebiedsofferte ingediend voor Rijksfinanciering. Naast bijdragen vanuit het Rijk leveren ook andere gebiedspartners een bijdrage, in de vorm van financiële middelen en/of capaciteit. Er wordt gezocht naar een evenwicht tussen korte-termijnprojecten en het lange-termijngebiedsproces. Door dit te combineren met een slimme inzet van bijdragen van gebiedspartners en het waterschap, ontstaat een gebiedsfinanciering – een gezamenlijke envelop – waarin middelen optimaal worden benut voor het collectieve doel én voor duurzame samenwerking binnen het gebiedsproces met een hoger doelbereik.

Met de gemeenten worden afspraken gemaakt over hun rol in de ruimtelijke verankering van de gebiedsopgaven.

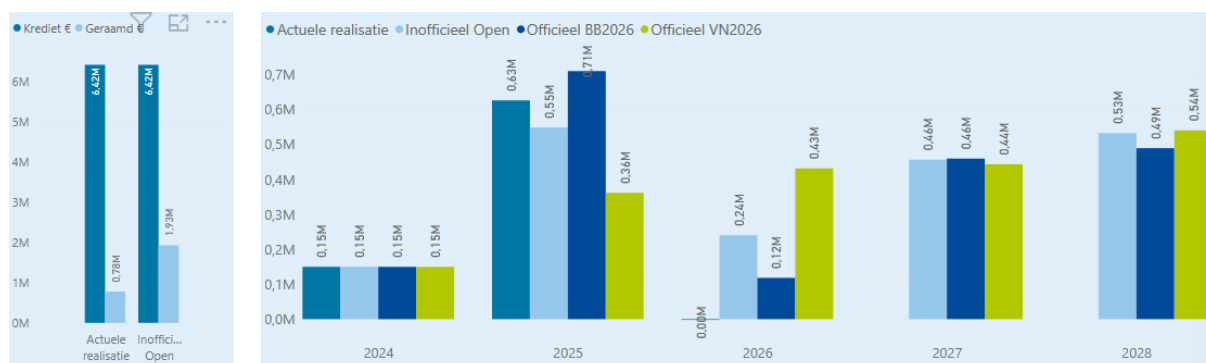

	Commissie vergadering 03-09-2025	Commissie vergadering 11-03-2026
Tijd	Het gebied is in 11 deelgebieden verdeeld. Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt. Per deelgebied zal een ruimtelijke verankerde visie inclusief uitvoeringsstrategie opgesteld worden. Door vertraging in de aanbestedingsprocedure voor adviesdiensten staat de oplevering voor eind 2027 onder druk. Voor de Oostflank (met o.a. Drinkwaterlandschap en Witsem) wordt de verkenning begin 2026 afgerond (koersdocument).	Het gebied is in 11 deelgebieden verdeeld. Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt. Per deelgebied zal een ruimtelijke verankerde visie inclusief uitvoeringsstrategie opgesteld worden. Momenteel zijn er drie gebiedsteams in een opstartende fase. Voor de andere drie deelgebieden geldt dat in 2026 bekeken wordt waar en hoe deze ook opgestart worden. Voor de Oostflank (met o.a. gebiedsontwikkelingen Gijzenrooi, Drinkwaterlandschap en Witsem) wordt de verkenning begin 2026 afgerond (afsprakenkader).
Geld	De Grenscorridor, heeft via de Aanpak Landelijk Gebied (PNB) een gebiedsofferte ingediend voor Rijksfinanciering. Naast bijdragen vanuit het Rijk leveren ook andere gebiedspartners een bijdrage, in de vorm van financiële middelen en/of capaciteit. Omdat hier via het spoor water en bodem sturend gewerkt wordt aan de gebiedsdoelen is waterschap de Dommel bereid om hier extra te investeren-immers water en bodem sturend is ons hoofddoel. Over waarvoor en hoeveel vinden nu de gesprekken plaats met de provincie.	De Grenscorridor, heeft via de Aanpak Landelijk Gebied (PNB) een gebiedsofferte ingediend voor Rijksfinanciering. Naast bijdragen vanuit het Rijk leveren ook andere gebiedspartners een bijdrage, in de vorm van financiële middelen en/of capaciteit. De wijze en omvang van deze bijdrage worden nog afgestemd met de Provincie en de gebiedspartners. Omdat hier via het spoor water en bodem sturend gewerkt wordt aan de gebiedsdoelen is waterschap de Dommel bereid om extra te investeren-immers water en bodem sturend is ons hoofddoel. De totale verwachte uitgaven en inkomsten zijn reeds opgenomen in de vastgestelde beleidsbegroting 2026.

Doelen	- Grenscorridor west: Uitwerken 6 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisies (10.380 ha) inclusief uitvoeringsprogramma met daaraan gekoppeld een grondstrategie en benodigd instrumentarium. - de overige 4 deelgebieden (4.635 hectare) zullen later worden uitgewerkt. Deze gebieden hebben geen urgente waternatuuropgaven (N2000/KRW). - Voor Grenscorridor Oost (5.690 ha.), begin 2026 opleveren van een koersdocument (verkenning), waarna ook hier de visie-planuitwerking kan worden opgestart Tezamen ca. 20.700 ha invulling van water en bodem sturend.	- Grenscorridor west: Uitwerken 6 ruimtelijke verankerde deelgebiedsvisies (10.380 ha) inclusief uitvoeringsprogramma met daaraan gekoppeld een grondstrategie en benodigd instrumentarium. - de overige 4 deelgebieden (4.635 hectare) zullen later worden uitgewerkt. Deze gebieden hebben geen urgente waternatuuropgaven (N2000/KRW). - Voor Grenscorridor Oost (5.690 ha.), begin 2026 opleveren van een koersdocument (verkenning), waarna ook hier de visie-planuitwerking kan worden opgestart Tezamen ca. 20.700 ha invulling van water en bodem sturend.
--------	---	---

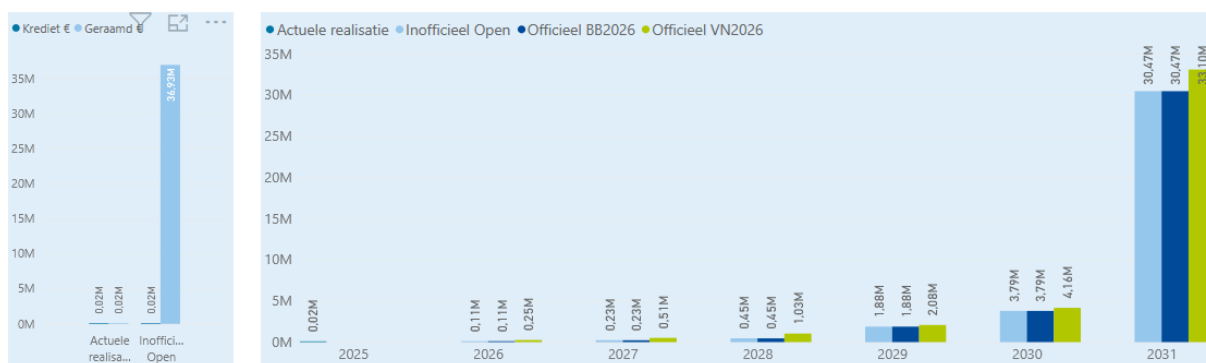
Financieel

P089401 Programmabureau Grenscorridor

Netto kosten (uitgaven minus inkomsten) worden getoond. Er is door het DB voor de werkzaamheden tot en met 2027 krediet beschikbaar gesteld.

P089402 GGA Grenscorridor

Netto kosten (uitgaven minus inkomsten) worden getoond. In de beleidsbegroting 2026 zijn de totaal geraamde kosten voor water en bodem sturend opgenomen. In 2031 staan veel

van deze kosten geraamd, maar die zullen grotendeels in de jaren na 2031 uitgegeven worden.

Planning

Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt tot gebiedsvisies die conform Omgevingswet worden verankerd; daarna volgt een uitvoeringsprogramma met projecten. Een koersdocument voor de verkenningfase van Grenscorridor Oost wordt begin 2026 opgeleverd.

Daarnaast werkt het programmabureau aan het borgen van de integraliteit van lopende projecten (o.a. N2000-Dommeldal, Witsem en Drinkwaterlandschap Groote Heide) en helpen ze om op casusniveau breder te kijken naar de opgaven, door bijvoorbeeld expertise vanuit provincie aan te haken als het gaat om een verdienmodel voor een ondernemer. Ook worden vanuit het programmabureau in het gebied veel gesprekken gevoerd met ondernemers (5 intensieve casustrajecten en 38 overige casussen/gesprekken, deels lopend, deels afgerond). Dat zijn belangrijke werkzaamheden waar we continue mee bezig zijn en waar niet direct een planning aan gekoppeld is.

Bijlage 5 Rapportage majeure projecten beleidsveld waterketen en schoon water

In de Beleidsbegroting 2025 zijn onderstaande projecten als majeur vastgesteld:

- P079600 Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel
- P069303 Aeratie en Chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg
- P069304 Mechanische Zuivering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg
- P077007/P077009 Pilot Tilburg nieuwe stoffen (N + P) ten behoeve van medicijnrestenverwijdering
- P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven
- P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo
- P085501 Nieuwe stoffen Hapert (Ozon-installatie op de rioolwaterzuiveringsinstallatie)
- P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven - Stratumse heide en Riel)
- P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid-Eindhoven)

Legenda financiële gegevens:

- Totaal krediet: Totale krediet verleend door DB op projectnummer
- Totale realisatie: Totale uitgaven op projectnummer
- Actuele realisatie: Uitgaven t.b.v. realisatie in het betreffende boekjaar
- Inofficieel open (actuele raming): Actuele projectkosten in het betreffende boekjaar
- Officieel BB2026: cijfers zoals opgenomen in beleidsbegroting per boekjaar
- Officieel VN2026: cijfers zoals opgenomen in de voorjaarsnota per boekjaar

2. Toelichting

B. Prestaties

WBP-doel	Project	Opgave	Prognose oplevering
Instandhouden RWZI Schoon water	P079600 Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel	Renoveren/reviseren en/of vervangen RWZI Boxtel en verbeteren effluentkwaliteit naar $N_{tot} = 5 \text{ mg N/l}$ en $P_{tot} = 0,4 \text{ mg P/l}$	Q1 2026
Instandhouden RWZI Schoon water	P069303 Aeratie en Chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Renoveren beluchting en chemicaliëndosering RWZI Tilburg 30% verbetering effluentkwaliteit voor stikstof, en reductie lachgasemissie.	Q2 2025
Instandhouden RWZI	P069304 Mechanische Zuivering rioolwaterzuiverings-installatie Tilburg	Nieuwbouw mechanische voorzuivering. Parallel worden nodige instandhoudingsmaatregelen voor de bestaande mechanische zuivering genomen.	2031
Schoon water	P077007/P077009 Pilot Tilburg nieuwe stoffen (N+P) tbv medicijnresten-verwijdering	Pilot Tilburg nieuwe stoffen (N + P)	2027
Instandhouden RWZI	P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Renoveren/ reviseren voorbezinktanks RWZI Eindhoven.	Q2 2027
Instandhouden SVI	P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Renoveren/ reviseren en uitbreiden SVI Mierlo.	Q4 2028
Schoon water	P085501 Nieuwe stoffen Hapert (Ozon-installatie op de rioolwaterzuiverings-installatie)	Het verwijderen van 70% van de medicijnresten.	Q2 2026
Instandhouden transportstelsel	P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44 tm Tp32 (Zuid-Eindhoven - Stratumse heide en Riel)	3 km. rioolleiding vervangen tussen Tp44 en TP32A	Q2 2026
Instandhouden transportstelsel	P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid-Eindhoven)	650 meter rioolleiding herstellen van transportfunctie van riool Zuid	Q2 2026

B. Stand van zaken per project/deelgebied

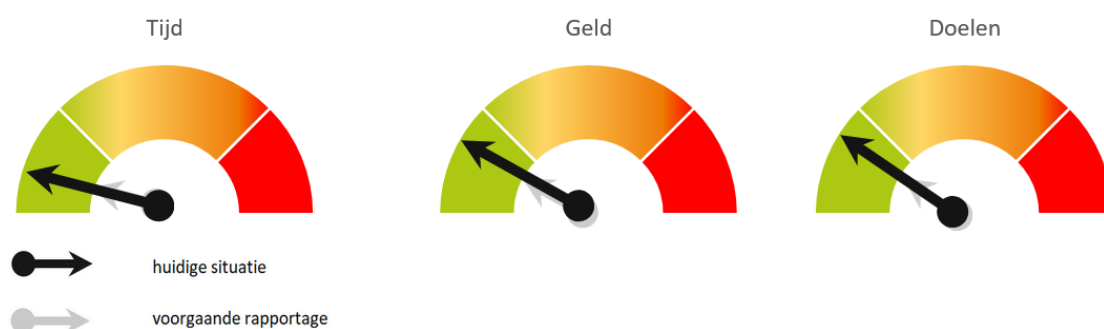
Aanpassingen rioolwaterzuiveringsinstallatie Boxtel (P079600)

Scope project

Het vereiste resultaat van het project is het renoveren/aanpassen van de zuivering, zodat deze een effluentkwaliteit van $N_{tot} = 5 \text{ mg N/l}$ en $P_{tot} = 0,4 \text{ mg P/l}$ behaalt.

Tevens dienen geselecteerde assets van RWZI Boxtel gerenoveerd en/of te worden vervangen binnen de bestaande civieltechnische constructies met de laagst mogelijke Total Costs of Ownership (TCO) met behoud van functionaliteit en een restlevensduur van 15 jaar.

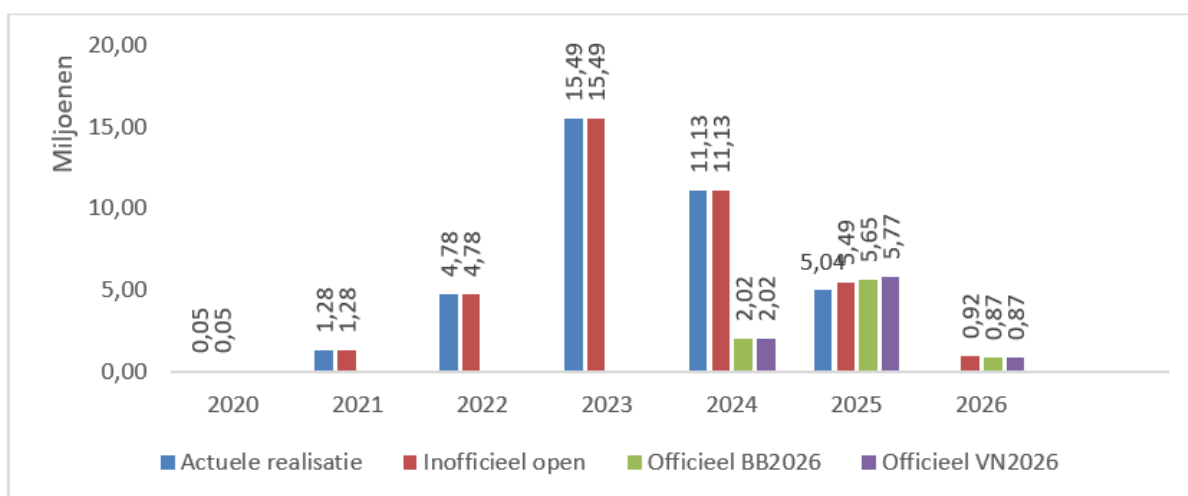
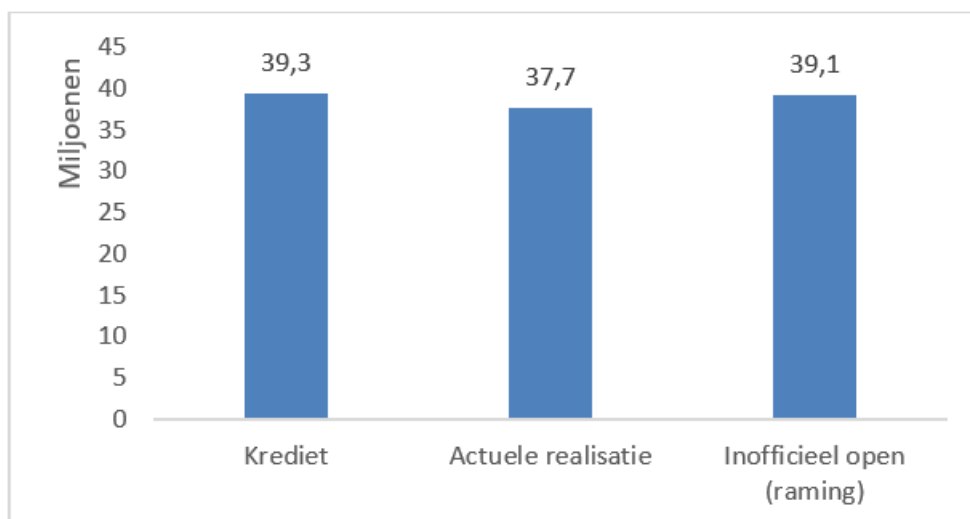
Let op: Het project Boxtel is opgedeeld in 4 deelprojecten (P079601 t/m P079604). In deze voortgangsrapportage wordt gerapporteerd over het gehele project.

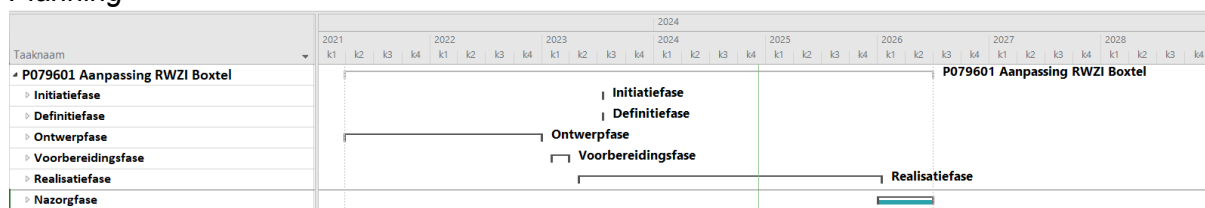
	Commissievergadering 12-11-2025	Commissievergadering 28-01-2026
Tijd	Oorspronkelijke opleverdatum stond op 1 april 2026. Door een zorgvuldig doorlopen bouwteamtraject en (deels als gevolg daarvan) een goede risicobeheersing in de realisatiefase, is het gelukt om te versnellen op de planning. De opleverdatum staat op 13-01-2026. Er is hard gewerkt om de opleverdatum te versnellen naar eind 2025, maar door enkele kleine tegenvallers rondom de realisatie van het primair slibgemaal is dit helaas niet mogelijk gebleken.	Oorspronkelijke opleverdatum stond op 1 april 2026. Door een zorgvuldig doorlopen bouwteamtraject en (deels als gevolg daarvan) een goede risicobeheersing in de realisatiefase, is het gelukt om te versnellen op de planning. De opleverdatum heeft lang op 13-01-2026 gestaan, met de intentie om te versnellen naar eind 2025. Helaas zijn er een paar kleine tegenvallers ontstaan tijdens de laatste fase van de realisatie van het primair slibgemaal, waardoor de inbedrijfstelling van de twee nieuwe voorbezinktanks in de kerstperiode zou vallen. I.v.m. de vakantieperiode is de inbedrijfstelling doorgeschoven naar week 2 2026, wat ervoor zorgt dat de uiteindelijke opleverdatum 09-02-2026 is geworden.
Geld	De actuele raming past binnen het beschikbaar gestelde krediet. Het grootste risico is de ontwikkeling van CBS-indexen. De voorlopige cijfers laten een licht positief beeld zien t.o.v. de inschatting die is meegenomen in de raming.	De actuele raming past binnen het beschikbaar gestelde krediet. Het risico m.b.t. de ontwikkeling van CBS-indexen is beheerst. De voorlopige cijfers laten een licht positief beeld zien t.o.v. de inschatting die is meegenomen bij de totstandkoming

		van het uitvoeringskrediet. De actuele raming is hierop aangepast.
Doelen	Het vereiste resultaat van het project is het renoveren/aanpassen van de zuivering, zodat deze een effluentkwaliteit van $N_{tot} = 5 \text{ mg N/l}$ en $P_{tot} = 0,4 \text{ mg P/l}$ behaalt. Tevens dienen geselecteerde assets van RWZI Boxtel gerenoveerd en/of te worden vervangen binnen de bestaande civieltechnische constructies met de laagst mogelijke Total Costs of Ownership (TCO) met behoud van functionaliteit en een restlevensduur van 15 jaar.	Geen wijzigingen

Financieel

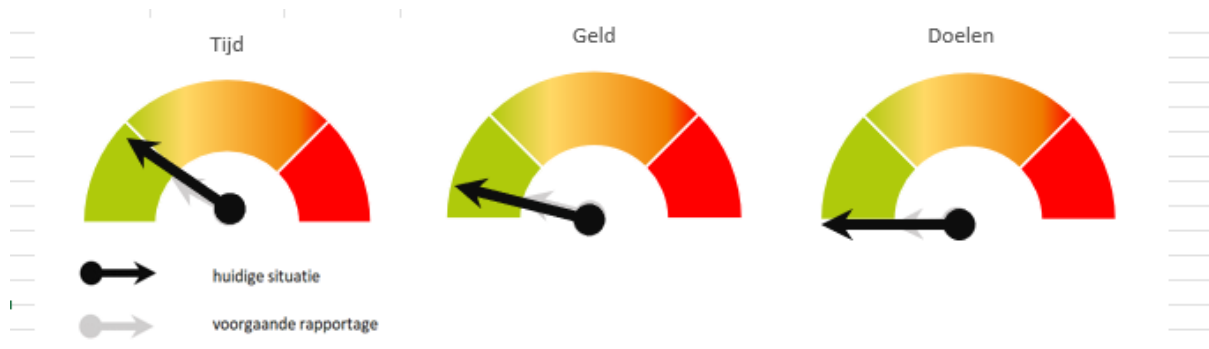
Planning

Renoveren Aeratie en chemicaliëndosering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg (P069303)

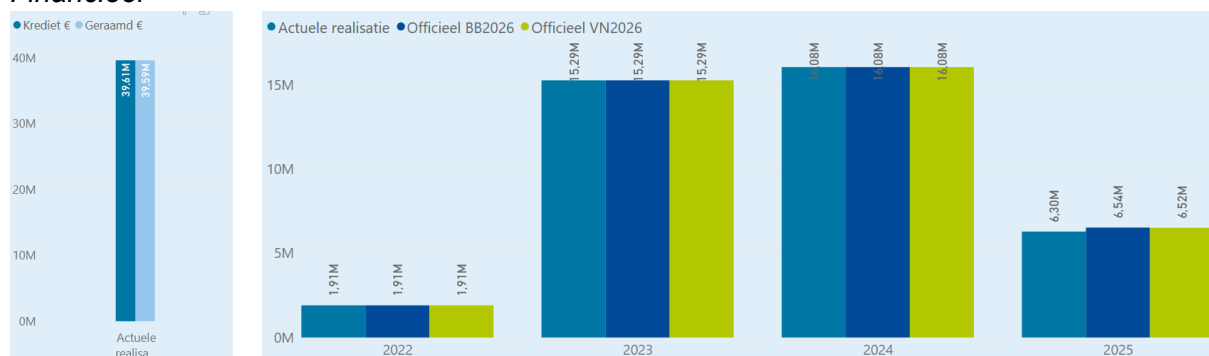
Scope project

Voor het project Aeratie en Chemicaliëndosering is de beluchting van rioolwaterzuivering Tilburg, volledig vernieuwd samen met de chemicaliëndosering voor de fosfaatverwijdering. Ook is de recirculatie vernieuwd en vergroot. Het project is opgeleverd en er loopt nog een nazorgperiode om restpunten op te lossen; daarna wordt het project gesloten. Dit is de laatste rapportage over dit project in de majeure projecten rapportage.

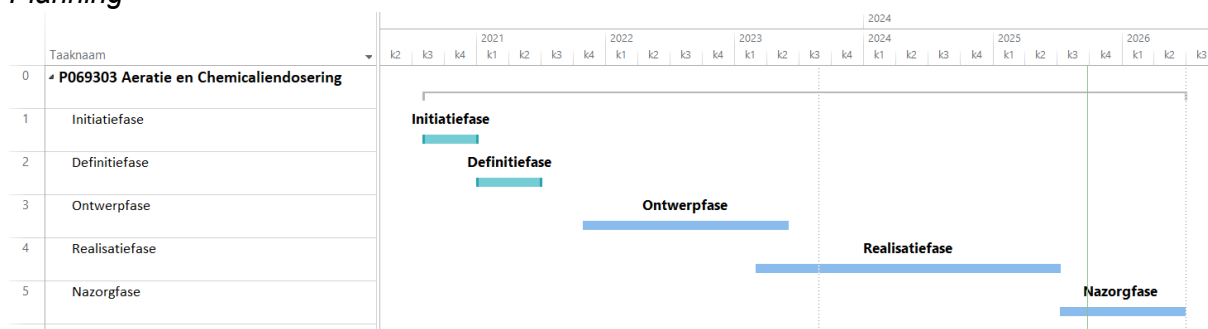

	Commissievergadering 12-11-2025	Commissievergadering 28-01-2026
Tijd	De werkzaamheden zijn op 25 juni 2025 opgeleverd.	In de lopende nazorgperiode worden openstaande restpunten opgelost. Het project wordt verwacht in Q2 2026 volledig af te sluiten.
Geld	Het project wordt administratief afgesloten in Q3. Er wordt een voorziening aangemaakt voor de nazorgperiode.	Het project is administratief afgesloten en er is een voorziening gemaakt voor de nazorgperiode.
Doelen	Het effect op de hoeveelheid stikstof in het effluent wordt in de nabije toekomst zichtbaar en zal naar verwachting zeer positief uitpakken en de uitvoering van het project is niet belemmerend voor het realiseren van de KRW doelen.	Ongewijzigd

Financieel

Planning

Renoveren Mechanische zuivering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg (P069304)

Scope project

Het vervangen van de mechanische voorzuivering (de objecten waar het afvalwater wordt ontvangen en wordt ontdaan van (grof) vuil en zand). Het DB heeft 8 april 2025 besloten dat Variant 1 (nieuwbouw mechanische zuivering en zandvanger met nieuw leidingwerk naar voorbezinktanks) uitgewerkt kan worden tot een aanbesteding gereed ontwerp, waarna een aanbesteding en realisatie volgt.

De mechanische zuivering heeft geen (direct) effect op de effluentkwaliteit c.q. de KRW-maatregelen. Echter, inname van het afvalwater heeft wel een direct raakvlak met de afnameverplichtingen en de verdere verwerking en behandeling van het afvalwater in de RWZI.

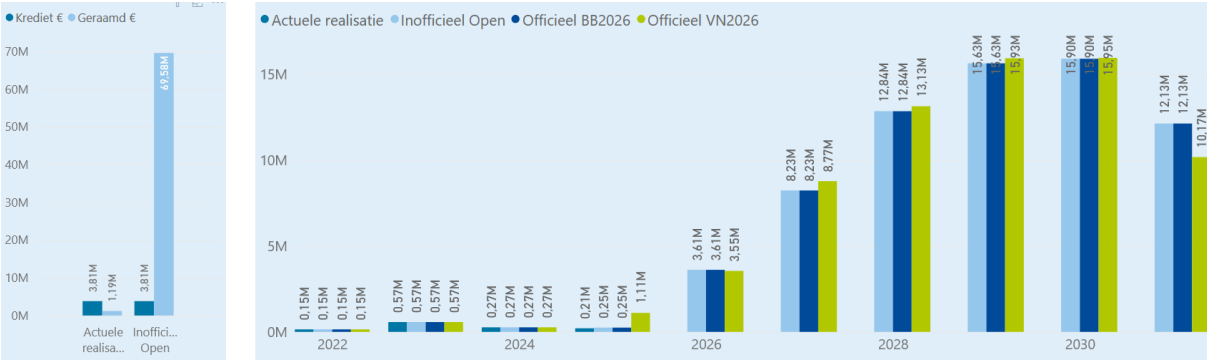
Een paralleltraject is gestart om maatregelen te treffen om de bestaande mechanische zuivering met noodmaatregelen in stand te houden, zo lang de nieuwe mechanische zuivering nog niet in bedrijf is.

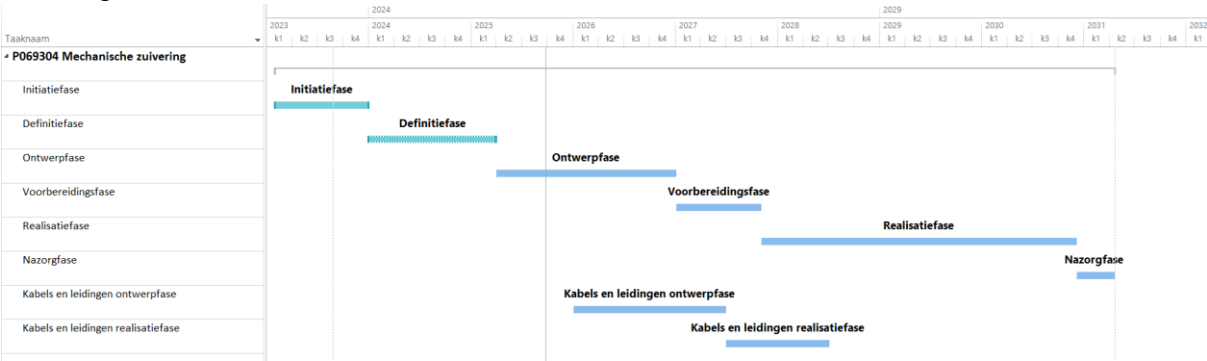
	Commissievergadering 12-11-2025	Commissievergadering 28-01-2026
Tijd	Het verleggen van een hoofd drinktransportwaterleiding van Brabant Water, een groengasleiding en middenspanningskabel van Enexis zijn een risico op langere doorlooptijd van het project. Door de 'vergunningstop' m.b.t. stikstofwetgeving/natuurwet is dit een groot risico ten aanzien van uitloop van de planning. Momenteel lopen reeds gesprekken en informatie-uitwisseling met de betrokken partijen. Beheersmaatregel is dat de komende periode extra geïnventariseerd wordt wat de impact van bovengenoemde issues is op de doorlooptijd van het project. In vervolg daarop wordt, wanneer nodig, het gesprek aangegaan met betrokken partners. Vanuit JZ is een verkennend gesprek gepland met de Provincie NB inzake de vergunningverlening voor de aanstaande bouwprojecten.	Brabant Water en Enexis gaan verleggingen leidingen intern oppakken. Er is hiervan nog geen planning bekend. Met provincie Noord-Brabant is eind oktober een verkennend gesprek geweest over de natuurvergunning (stikstof). Vertraging door de stikstofwetgeving kan mogelijk oplopende van 9 maanden tot 3 jaar. Vervolgstappen worden momenteel gezet op basis van het gesprek bij de provincie en waar nodig wordt bestuurlijke opschaling gevraagd. De verlegging van de kabels en leidingen van Enexis en Brabantwater heeft een doorlooptijd van 1,5 tot 2 jaar. De oplevering in 2031 wijzigt vooralsnog niet. Met gemeente Tilburg is overleg gevoerd over mogelijke wijzigingen in de aanvoer van afvalwater naar de RWZI toe.

Geld	Raming opgenomen in VJN2026 en concept BB2026.	Ongewijzigd
Doelen	Instandhouden assets en schoon water.	Ongewijzigd

Financieel

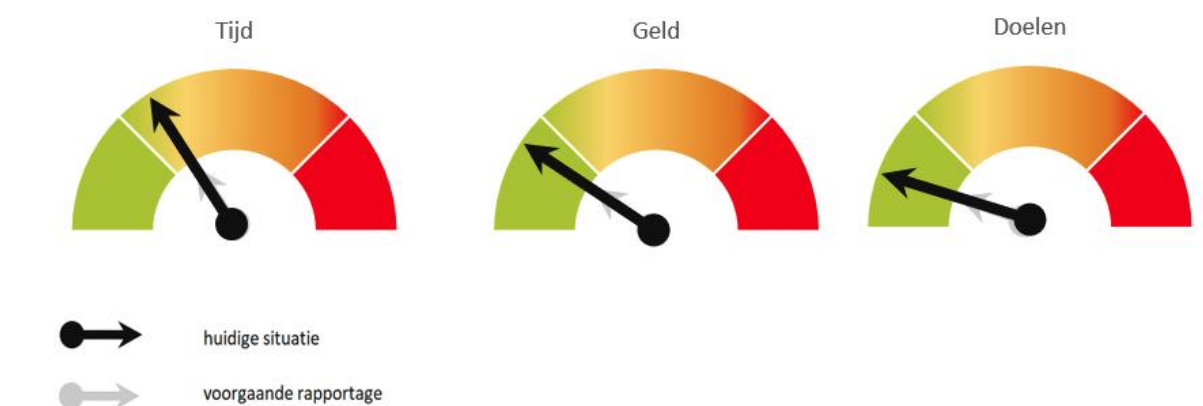
Planning

Pilot Tilburg nieuwe stoffen (N + P) ten behoeve van medicijnrestverwijdering (P077007 en P077009)

Scope project

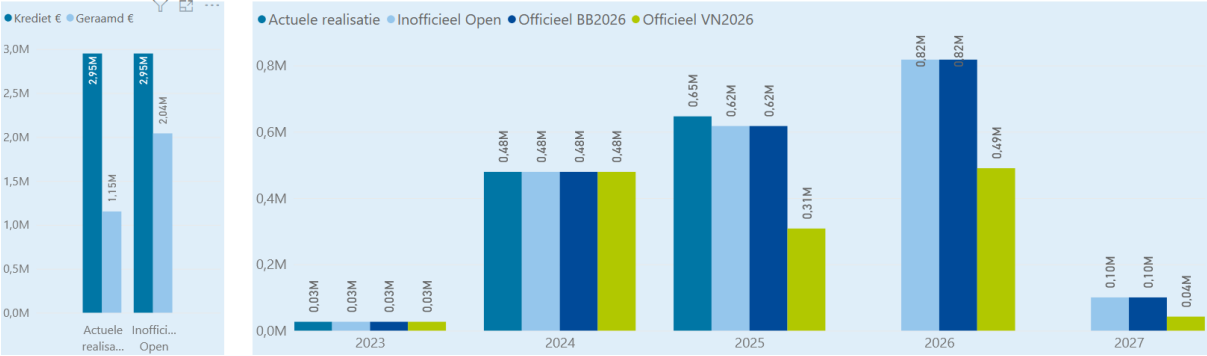
Dit project draagt bij aan het waterdoel: schoon water. Na de aanpassingen aan de beluchting (P069303) is de effluentkwaliteit sterk verbeterd maar nog onvoldoende om niet belemmerend te zijn voor het behalen van de KRW doelstellingen. Dit vraagt nog extra aanpassingen in de vorm van een 4e trap voor de verwijdering van de nutriënten N + P. Tilburg is ook een hotspot vanuit de Schone Maaswaterketen (verwijderen medicijnresten 70%). In dit innovatieproject worden deze maatregelen gecombineerd om tot een toekomstbestendige oplossing te komen met een zo klein mogelijke klimaatvoetafdruk om hiermee tegelijk onze klimaatdoelstellingen zo goed mogelijk te realiseren. Hiervoor is gebruik gemaakt van een innovatieve aanbestedingsvorm, het innovatiepartnerschap (IPS). Bij het IPS omschrijven we het probleem en de doelstellingen waaraan we moeten voldoen en vragen aan de markt om met een onderbouwde oplossing te komen. Deze oplossing wordt vertaald in een pilot. Gedurende 1 jaar wordt de pilot gemonitord (10-2025 t/m 09-2026). Bij bewezen geschiktheid start de realisatiefase om tot een full-scale installatie te komen. De ontwerp activiteiten starten in 2026 waarna de bouwactiviteiten zullen starten in 2028. Uiteindelijk moet de 4e trap in 2030 gereed zijn.

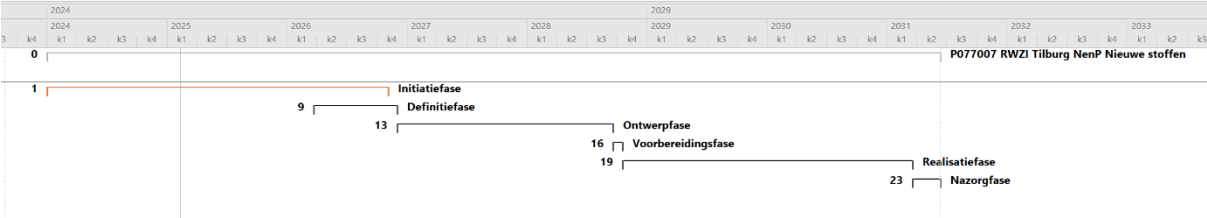
	Commissie vergadering 12-11-2025	Commissie vergadering 28-01-2026
Tijd	Pilot start 1 oktober 2025. De looptijd en monitoring van de pilot is 1 jaar. Daarna zal bij bewezen geschiktheid het ontwerp van de full scale installatie starten.	De pilot loopt conform planning. Parallel aan de pilot worden gesprekken gevoerd met de provincie over vergunningverlening van de full scale installatie.
Geld	Om vertraging in de planning van de realisatie te voorkomen zijn een aantal activiteiten in de tijd naar voren gehaald. Hiervoor is budget van het realisatieproject naar voren gehaald. Daarnaast is het onderzoeksbudget verhoogd vanuit de verwachting dat hierdoor de investeringskosten voor de nieuw te bouwen installatie lager kunnen worden.	Geen wijzigingen

Doelen	Met dit project voldoen we aan de doelen voor KRW (stikstof en fosfaat) en aan de ambities voor de schone Maaswaterketen (70 % medicijnresten verwijdering). Nu maakt de nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater (medicijnresten verwijdering 80%, ambitie) De impact op de KRW wordt meegenomen. De doelen vanuit de KRW en schone maaswaterketen worden meegenomen in dit project, dit geldt ook voor de impact van de richtlijn Stedelijk afvalwater.	Geen wijzigingen

Financieel

Planning

- > Pilotfase
- > Full-scale installatie

Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven (P077201)

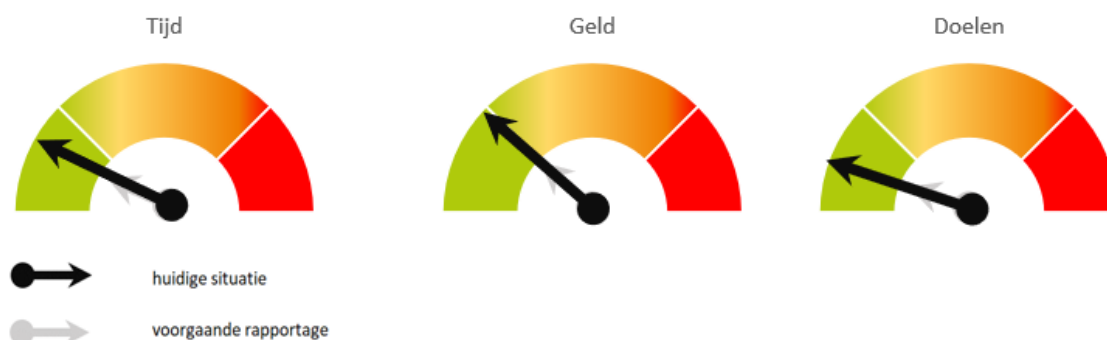
Scope project

Dit project draagt bij aan waterketen instandhouden rioolwaterzuivering. Middels groot onderhoud aan de voorbezinktanks zorgen we voor:

- Minimaal 25 jaar restlevensduur.
- Veilige werkomgeving.

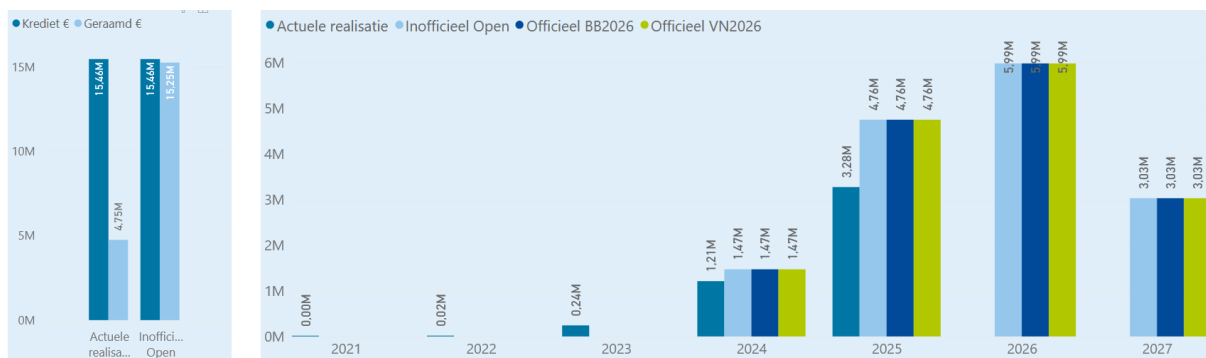
Prestaties/resultaat

- Betonreparatie.
- Staalwerk vervangen door RVS.
- Koepel plaatselijk vervangen klinknagels.

	Commissievergadering 12-11-2025	Commissievergadering 28-01-2026
Tijd	Gestart met renovatie voorbezinktank 1 (VBT1) in Q3-2025 Weinig planningsbuffer bij de renovatie van VBT1. Anders dan bij VBT3 moet hier ook een betonvloer worden aangebracht; daardoor grotere tijdsdruk op aannemer. Een beheersmaatregel, om de planning te halen, is langer doorwerken indien noodzakelijk.	Lopen op planning bij VBT1. Meer betonreparatie nodig dan verwacht.
Geld	Geen bijzonderheden	Onvoorziene kosten door extra betonreparatie. Wordt gedekt vanuit het projectkrediet. Verder geen bijzonderheden.
Doelen	Dit project draagt bij aan waterketen instandhouden rioolwaterzuivering.	Geen wijzigingen.

Financieel

Planning

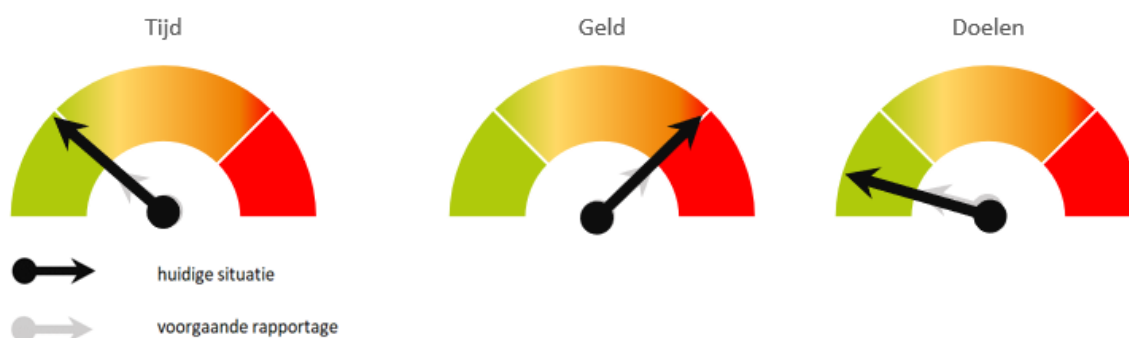
Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo (P084701)

Scope project

Dit project draagt bij aan het doel instandhouden slibverwerkingsinstallatie.

Doelstelling is dat na uitvoeren van de maatregelen de SVI Mierlo in staat is de huidige en toekomstige prestaties te leveren (cf. prognoses 2030 met doorkijk 2050 gebruikt in de toekomstvisie en verkenning) met voor de civiele constructies extra aandacht voor de gewenste capaciteit voor de toekomst. Hiervoor wordt de installatie uitgebreid.

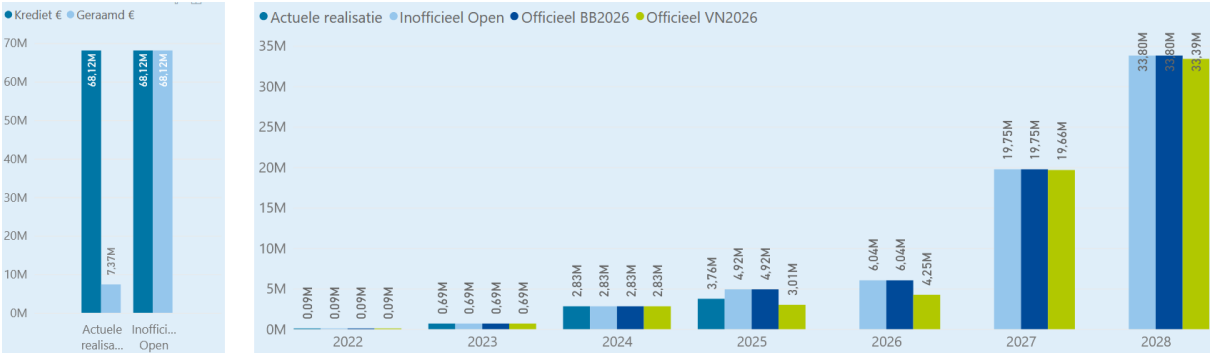
De installatie renoveren/reviseren en/of vervangen zodat deze de gevraagde restlevensduur heeft en voldoet aan wet- & regelgeving (o.a. op gebied van duurzaamheid, arbo en veiligheid).

	Commissie vergadering 12-11-2025	Commissie vergadering 28-01-2026
Tijd	Start realisatie staat gepland voor Q1 - 2026 Het tijdspad van het project is afhankelijk van interne besluitvorming ten aanzien van uitvoeringskrediet. Bouwteampartners krijgen na vaststelling BB2026 te horen of uitvoeringskrediet beschikbaar wordt gesteld. Daardoor hebben marktpartijen technisch personeel in de wacht staan. Risico voor tijdspad is dat dit personeel elders wordt ingezet.	Eind januari wordt opdracht verstrekt onder voorbehoud vergunningverlening. Start realisatie staat gepland voor eind Q1 2026.
Geld	De raming is aangepast na het Definitief ontwerp. Deze raming is de basis voor de concept BB-2026. Deze raming overschrijdt de BB2025 om de volgende redenen: *Meer nieuwbouw, minder hergebruik. *Uitbreiding met o.a. centraatbuffer *Prijsstijgingen in de markt.	Op 25 november 2025 is door het DB, na het vaststellen van de BB2026 (door het AB), ingestemd met het verlenen van een uitvoeringskrediet van €57.524.529,- voor het project P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo.
Doelen	Vertraging (door langere doorlooptijd ontwerpfase) heeft geen effect op het	Geen wijzigingen.

doel. Instandhouding van de installatie/bedrijfsvoering is geborgd middels beheersmaatregelen.

Financieel

Planning:

Nieuwe stoffen Hapert (P085501)

Scope project

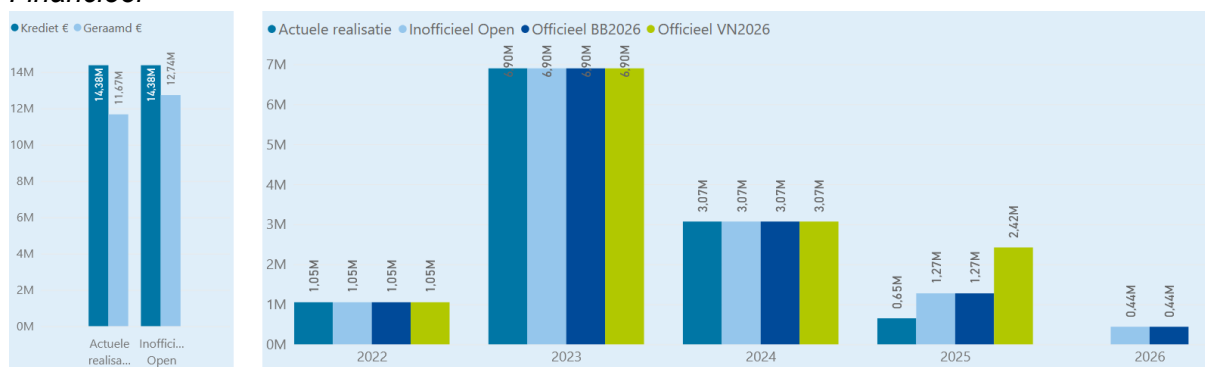
Dit project draagt bij aan het waterdoel: schoon water. Doelstelling van dit project is dat minimaal 70% reductie van nieuwe stoffen (medicijnresten) wordt behaald in het effluent van de RWZI Hapert. Dit doel kan worden gehaald door de realisatie van een ozoninstallatie als nabehandeling. Dat is het belangrijkste deel van de scope. Ook tot de scope van het project behoort het realiseren van een nieuwe laagspanningsruimte en aanpassingen aan de drinkwatervoorziening ten behoeve van de nooddouches (capaciteitsvergroting).

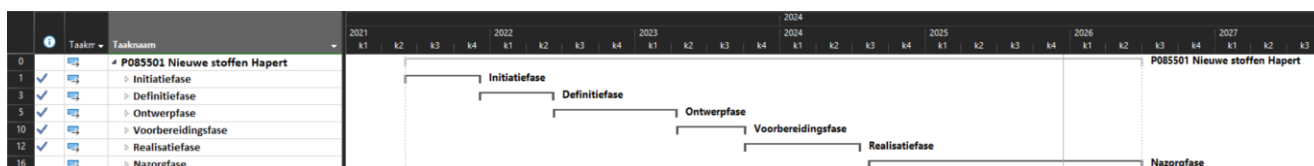
	Commissie vergadering 12-11-2025	Commissie vergadering 28-01-2026
Tijd	De installatie heeft de afgelopen periode gedraaid, waarbij de (aanvullende) veiligheidsrichtlijnen ten aanzien van voorkomen blootstelling aan ozon nog gelden. Maatregelen om de kleinere ozonlekkages op te lossen zijn genomen en worden afgerond (overbodige kleppen zijn verwijderd, nieuwe leidingen moeten nog worden definitief worden aangelegd). Eind oktober zijn deze maatregelen uitgevoerd. In november 2025 worden testen op locatie hervat en resultaten worden naar verwachting gedeeld. Er wordt naar gestreefd om de installatie in Q4 2025 op te leveren.	In de afgelopen periode zijn de fysieke restpunten afgerond. Doordat de installatie langere tijd heeft stilgestaan, heeft dat ertoe geleid dat er andere kleinere gebreken zijn ontstaan. Die zijn inmiddels verholpen. Organisatorisch zijn er duidelijkere afspraken gemaakt over de invulling van SAT4 (de testperiode) en de verantwoordelijkheden daarbij. Tevens is een nieuwe monsterplanning gemaakt, die vanaf januari 2026 in gaat. Dit kon niet eerder in verband met capaciteit en de kerstperiode. Deze SAT4-periode gaat maximaal 6 maanden duren, waarin zal worden aangetoond dat de installatie voldoet aan de eisen waarvoor die ontworpen is (belangrijkste 70% verwijderingsrendement medicijnresten). Daardoor verschuift de planning van het opleveren naar eind Q2, begin Q3 van 2026. Dit betekent een vertraging in de planning voor de oplevering van de installatie aan het waterschap. Reden om het pijltje van de tijd niet verder in het rood te zetten is dat de deadline voor de aanvraag van de subsidie wel is gehaald en dat was een belangrijke mijlpaal

Geld	Het projectkrediet is 14,3 miljoen. Met het huidige inzicht blijft het project daarbinnen.	Het projectkrediet is 14,3 miljoen. Met het huidige inzicht blijft het project daarbinnen.
Doelen	Het doel van het project is het verwijderen van 70% medicijnresten. De installatie is zo ontworpen dat dit doel wordt gehaald. De eerste meetresultaten laten zien dat dit gehaald kan worden.	Ondanks de tegenslagen die er zijn, verwachten we dat de doelstellingen van het project gehaald zullen worden.

Financieel

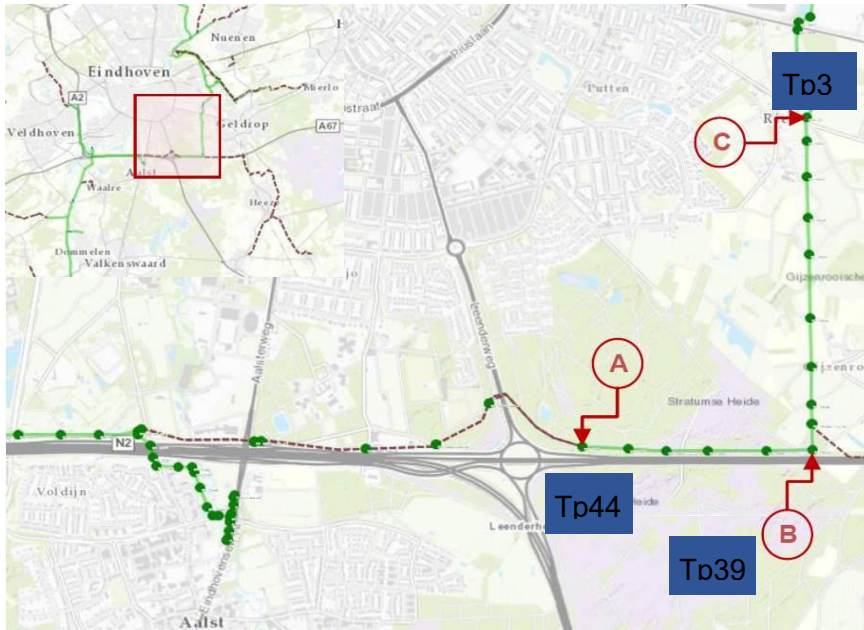
Planning:

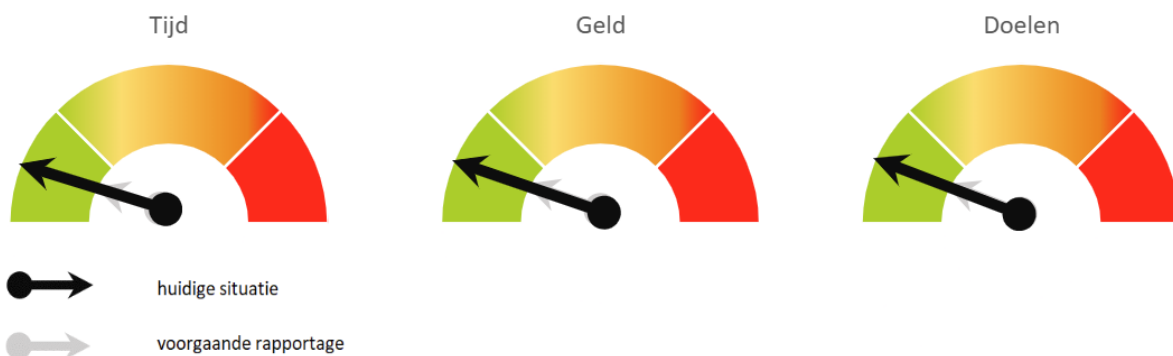
Onderhoud Riool Zuid Tp44 en Tp32A (Zuid-Eindhoven – Stratumse Heide en Riel) (P071208)

Scope project

Uit inspecties is gebleken dat Riool Zuid op de Stratumse Heide ten zuidoosten van Eindhoven tussen put 44 en put 31 over een lengte van 3 km ernstig is aangetast door H2S-vorming. Als tijdelijke maatregel is in 2019 binnen project P071204 een tijdelijke bypass aangelegd om de vuilwaterafvoer op de korte termijn te borgen. Vervolgens is in project P071206 een variantenstudie uitgevoerd en daarbij is vastgesteld dat bij de renovatie (d.m.v. vervanging) het huidige riooltracé wordt gevolgd. In project “P071208 Onderhoud Riool Zuid TP44 – TP32A wordt nu de renovatie (d.m.v. vervanging) van deze rioolleiding uitgevoerd. De uitvoering gaat in nauw overleg met de stakeholders zoals grondeigenaren en gebiedsbeheerders. Figuur 1 toont het projectgebied.

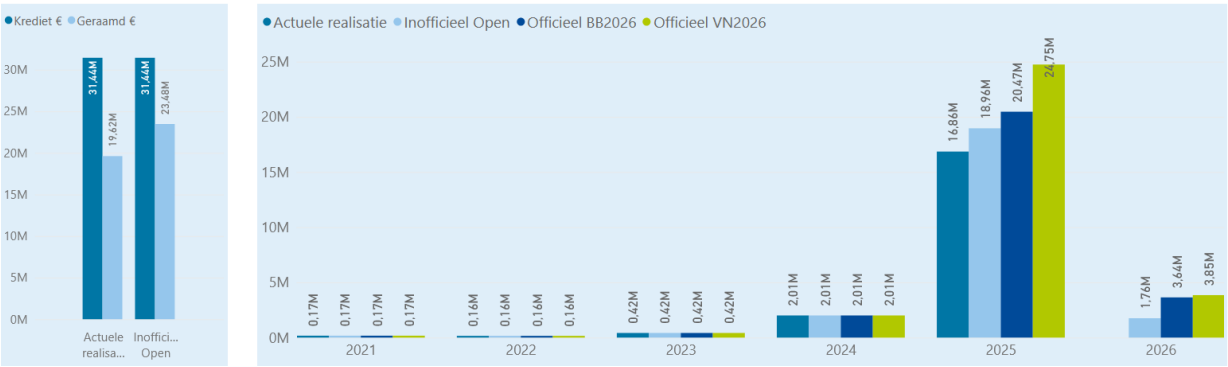
Figuur 1: Projectgebied P071208

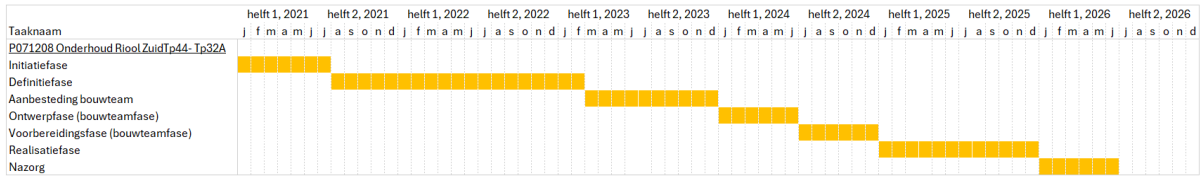
	Commissie vergadering 12-11-2025	Commissie vergadering 28-01-2026
Tijd	De planning van het project blijft ongewijzigd en ligt op koers. De sloop en aanleg van de nieuwe koker is voltooid. De persleidingen Aalst en de inprikker Heeze Leende zijn omgekoppeld naar de nieuwe leiding. Tevens is de tijdelijke leiding ontmanteld. Daarmee functioneert Riool Zuid op deze locatie inmiddels conform de projectopdracht. De volgende fase van het project betreft de herstelwerkzaamheden bovengronds. Dit betekent herstel en herinrichting van het landschap en vergoedingen aan perceeleigenaren. Een goede afronding in- en met de omgeving is nog een grote opgave die zorgvuldig moet gebeuren. De	De planning van het project blijft ongewijzigd. De bovengrondse herstelwerkzaamheden konden sneller worden uitgevoerd door meevallende weersomstandigheden en een snellere beschikbaarheid van plantmateriaal. Hiermee zijn de fysieke werkzaamheden afgerond. Echter, de afronding van schades met de omgeving ten gevolge van de werkzaamheden moet nog steeds zorgvuldig gebeuren, waarbij de verwachting is dat dit proces in Q2 van 2026 kan worden afgerond. Het dashboard blijft daarmee ongewijzigd.

	verwachting is dat we dit binnen de geplande tijd afronden.	
Geld	Het dashboard behoudt dezelfde status als voorgaande rapportage (groen). Voor de inzet van emissieloos materieel binnen het project is SPUK SEB subsidie aangevraagd en reeds toegekend (± € 90.000,-)	De bouwkosten vallen lager uit dan verwacht door een grotere uitvoeringssnelheid en slim te werken. Daarnaast kunnen de onvoorziene kosten omlaag naar beneden toe worden bijgesteld. Omdat het dashboard reeds in het groen stond blijft deze ongewijzigd.
Doelen	Doel is het borgen van de vuilwaterafvoerfunctie van Riool Zuid door middel van vervanging van de leiding met een capaciteit van 13.000 m3/uur en volgt daarbij het huidige riooltracé. Deze doelen worden behaald.	Ongewijzigd

Financiën

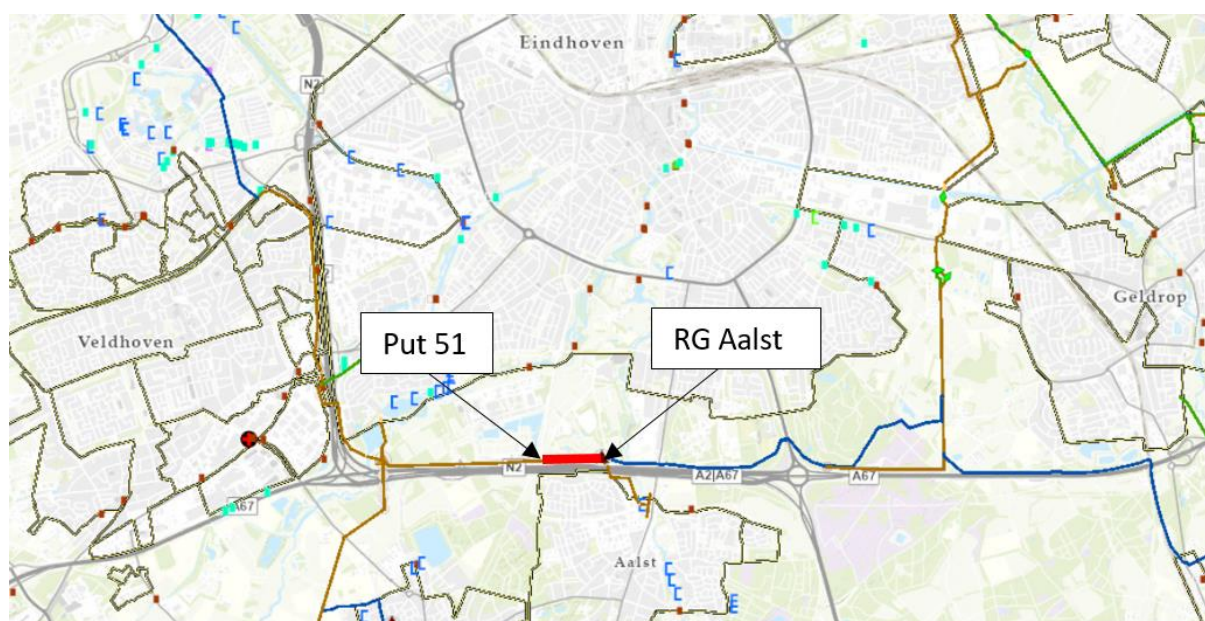
Planning:

Herstel Koker 38TS51-TS50 (Zuid-Eindhoven) (P088401)

Scope project

Voorjaar 2023 is er schade geconstateerd aan Riool Zuid op golfbaan De Tongelreep nabij put 50. Daaropvolgend is een tijdelijke pompinstallatie (TPI) geplaatst om de waterafvoer te garanderen en als randvoorwaarde om onderzoek en herstelwerkzaamheden uit te kunnen voeren. Bij de inbedrijfstelling van de TPI voorjaar 2024 is er een calamiteit aan de TPI opgetreden. Inmiddels is de TPI herbouwd en worden in bouwteamverband passende herstelwerkzaamheden voorbereid. Omdat er sinds 2014 al meerdere herstelwerkzaamheden zijn uitgevoerd wordt hierbij Riool Zuid tussen put 51 en rioolgemaal Aalst (het gehele golfterrein) over een grotere lengte van 650 meter beschouwd. De ligging van Riool Zuid zorgt voor de nodige uitdagingen vanwege de beperkt beschikbare ruimte en de ligging nabij andere primaire infrastructuur zoals een gastransportleiding en de N2/A2. Daarnaast hebben herstelmaatregelen mogelijk invloed op het functioneren van overstort De Meeren. De voorbereiding gaat in nauw overleg met de grondeigenaar/de golfbaan en andere stakeholders. Figuur 1 toont het projectgebied.

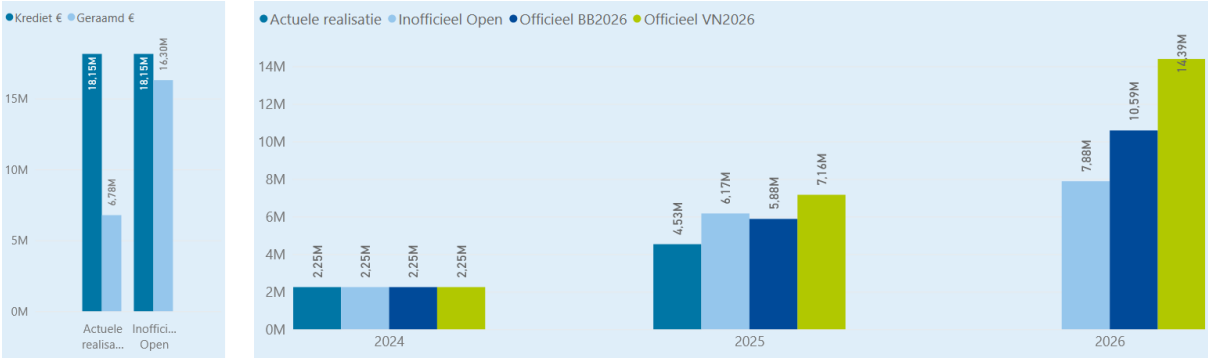
Figuur 1: Projectgebied P088401

Riool zuid en de onderhoudsstatus ervan, is momenteel een zorgpunt voor de organisatie. Niet enkel op deze projectlocatie. Beheer, Onderhoud, Beleid en Innovatie en Realisatie werken intensief samen om instandhoudingsrisico's te beheersen.

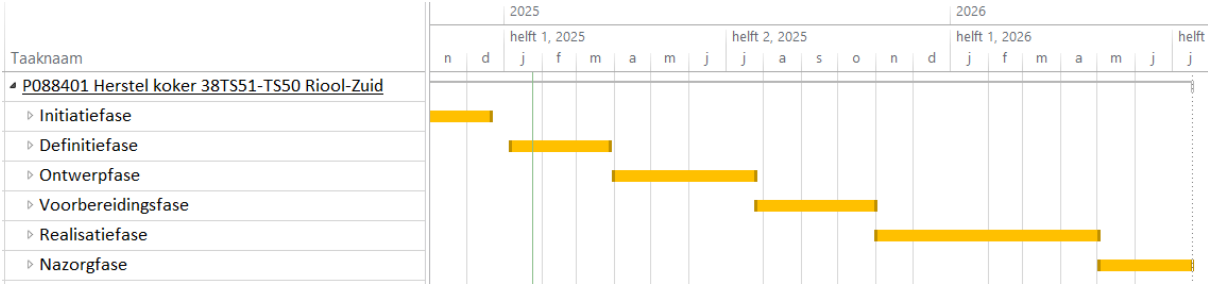

	Commissievergadering 12-11-2025	Commissievergadering 28-01-2026
Tijd	De aanneemovereenkomst voor de uitvoering is inmiddels getekend en daarmee zijn zoals oorspronkelijk gepland en de uitvoeringswerkzaamheden begonnen. De samenwerkingsovereenkomst met de Golfbaan is nog niet officieel maar vormt geen belemmering voor het werk. Dit hebben de partijen ook zo naar elkaar uitgesproken. De kostenopgave voor het herstel van de golfbaan wordt kritisch bekeken voordat deze wordt overgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. De benodigde vergunningen zijn verleend. Ondanks dat de ter inzageleggingsperiode voor een aantal vergunningen nog niet is verstreken, zijn we al wel met de uitvoering gestart. Dit in het belang van de golfclub om in het voorjaar weer de volledige golfbaan speelbaar te krijgen.	De uitvoeringswerkzaamheden lopen vooralsnog volgens de planning. Vanuit de omgeving ontvangen we geen negatieve signalen door de werkzaamheden. In samenspraak met de golfclub wordt de laatste hand gelegd aan de samenwerkingsovereenkomst rondom het uit te voeren herstel van de golfbanen. Het dashboard blijft daarmee ongewijzigd.
Geld	Het projectbudget staat gelijk aan het verleende krediet. De raming is ten opzichte van de beleidsbegroting 2026 niet aangepast. Risico's worden beheerst. Echter telt het risico dat er bezwaar wordt gemaakt tijdens de ter inzageleggingsperiode van de verleende vergunningen hierin behoorlijk mee. Dit is dan ook vertaald in het budget en de beleidsbegroting van 2026.	Nu de uitvoering volgens verwachting verloopt worden de onvoorziene kosten lager ingeschat. Nu de uitvoering volgens verwachting verloopt worden de onvoorziene kosten lager ingeschat. Daarmee is het dashboard aangepast naar overtuigd groen.
Doelen	Doel is het borgen van de vuilwaterafvoerfunctie van Riool Zuid door middel van vervanging van de leiding met een capaciteit van 12.000 m³/uur en volgt daarbij het huidige riooltracé. Deze doelen worden behaald.	Ongewijzigd.

Financiën

Planning

Bijlage 6 Renteresultaat

BEREKENING RENTERESULTAAT 2025

Voor de toerekening van de rente aan de activa wordt een rentepercentage van 2,75% gehanteerd.

De gecalculeerde rente wordt in de rekening van baten en lasten als rentelasten verantwoord.

De verdeling van de rente over de innovaties is opgenomen in de staat van materiële vaste activa en immateriële vaste activa en is berekend over de gemiddelde boekwaarde.

A. Berekening van de kapitaalbehoefte per 31 december 2025:					(x € 1.000)
Boekwaarde van de materiële en immateriële vaste activa				519.276	
Boekwaarde van de financiële vaste activa:					
Agio'storting SNB				2001	
Overige financiële vaste activa				640	
Totaal boekwaarde materiële, immateriële en financiële vaste activa				521.917	
Saldo vaste geldleningen, inclusief aflossingsverplichting < 1 jaar				445.642	
Saldo reserves en voorzieningen, exclusief resultaatbestemming				36.545	
				482.187	
Financieringstekort per 31 december 2025					39.730
B. Berekening van de rentelasten en de benodigde middelen voor de betaling van de rente					
Rente van de per 1 januari beschikbare financieringsmiddelen					
(toe te voegen rente 2,75% of vaste rente voor zover aangegeven)					
Rentelasten					
Rente van de vaste geldleningen				11.492	
Rente van rekening-courant / kasgeldleningen				53	
Rente debiteuren				-20	
Rente crediteuren				-11	
Rente ontvangen verstrekte vaste geldleningen (hypotheek personeel)				0	
Te activeren rentelasten				-2.860	
Totaal rentelasten					8.654
C. Berekening van de toegerekende rente					
Voor de toerekening van de rente aan de activa wordt een rentepercentage van 2,75% gehanteerd.					
De boekwaarden waarover de rente wordt berekend bedragen:					
	BW jan.25	BW dec.25	BW gemiddeld	Berekende rente	
Vaste activa, bijlage A en B	458.434	519.276	488.855	13.444	
Waarvan te activeren, bijlage B				-2.860	
Financiële vaste activa	2.784	2.641	2.713	75	
Totaal boekwaarde	461.218	521.917	491.568	10.658	
Totaal toegerekende rente					10.658
D. Bepaling renteresultaat					(x € 1.000)
Totaal toegerekende rente (zie onder C.)					10.658
Totaal rentelasten (zie onder B.)					8.654
Voordelig renteresultaat					2.004

Bijlage 7 Lijst projecten/ kredieten

	KREDIET t/m 2025	BUDGET t/m 2025	REALISATIE (uitgaven)			
			Gereed t/m 2024	Gereed 2025	Onderhanden per 31/12/2025	TOTAAL
omschrijving	(uitgaven)	(uitgaven)				
PRJomschrijving	KREDIET (uitgaven)	BUDGET (uitgaven)	Gereed tm vorig jaar (uitgaven)	Gereed in huidig jaar (uitgaven)	Onderhanden (uitgaven)	Totaal (uitgaven)
Urenkredietproject	844.301	2.405.915	0	0	255	255
Programmasturing Watersysteem	263.000	100.000	0	0	0	0
Netwerkkomponenten	197.212	197.212	0	197.212	0	197.212
S-Schouwpadvijzel	33.000	33.000	0	0	0	0
B-Vrachtwagen	896.000	896.000	0	0	0	0
Samenwerkingsprogr. DWA met Colombia	0	0	843	0	-310	533
Internationale samenwerking algemeen	0	0	0	0	0	0
S-Mobiele kraan Liebherr KS1	266.200	266.200	0	265.958	0	265.958
Nooduitlaat Tilburg	0	0	0	0	0	0
N2000/PAS proces aangelegenheden	225.143	225.000	0	0	150.336	150.336
H-Smalspoor Fendt E107 TSH5	260.150	260.150	0	260.150	0	260.150
H-Rupskraan KH1	250.000	250.000	0	0	0	0
B-Fendt 211 TBB1	158.000	158.000	0	157.300	0	157.300
H-JCB 4220 TBH5	305.000	305.000	0	303.710	0	303.710
B-Werkboot C485 BB3	275.000	275.000	0	0	58.760	58.760
S-Heftruck	31.200	31.200	0	31.127	0	31.127
Techn. stand. en CPU- verv Soerendonk	194.400	194.400	0	185.319	0	185.319
Techn. stand. en CPU- verv Eindhoven	32.600	32.600	0	0	32.589	32.589
Techn. stand. en CPU- verv Hapert	188.900	188.900	0	168.331	0	168.331
Reserv gronden VRR vanuit progr LDD	0	0	0	0	-51	-51
Waterbergingen Reusel bij Reusel	80.000	80.000	0	0	10.919	10.919
Gemaal Crevecoeur	500.000	500.000	0	0	487.824	487.824
Decentraal sanitatie en zuivering	290.000	290.000	0	0	38.720	38.720
Netwerkvervanging Eindhoven	390.000	390.000	0	389.621	0	389.621
LTAP unit PLC's rwzi Eindhoven	260.000	260.000	0	0	259.178	259.178
B-Maaiboot C485 2020 BB4	250.000	250.000	0	0	56.209	56.209
Drinkwaterlandschap Groote Heide	294.266	294.266	0	0	138.734	138.734
S-Mobiele Powerhub	265.000	265.000	0	0	131.220	131.220
5 mobiele pompen hoogwater	335.000	335.000	0	320.596	0	320.596
S-Tractor	176.000	176.000	0	175.450	0	175.450
S-Elektrische mini	184.000	184.000	0	183.920	0	183.920
S-Oprijwagen	34.000	34.000	0	33.880	0	33.880

B-Kipper klein + kraan	60.000	60.000	0	0	0	0
vervanging IVECO 65-VRK-9 + kraan	150.000	135.000	0	0	0	0
Essche Stroom	47.081.018	41.948.985	28.708.742	0	8.664.498	37.373.240
Anti-verdroging De Utrecht	10.542.401	9.732.341	8.088.088	0	244.046	8.332.134
Anti- verdroging De Mortelen fase 1 (in exploitatie)	4.042.964	3.906.240	2.532.343	1.325.050	390.302	4.247.694
Beekherstel Kleine Beerze	15.842.736	15.474.880	5.813.043	9.534.449	93.826	15.441.318
Beekherstel Reusel de Mierden	6.978.122	6.978.121	5.263.885	541.744	254.053	6.059.681
Beekherstel Groote Beerze	10.798.892	10.735.891	5.412.535	0	2.607.219	8.019.754
Herinrichting Keersop en Beekloop	13.285.738	12.623.876	1.894.192	0	3.835.705	5.729.897
NNP Leenderbos / Groote Heide	8.349.539	8.348.700	1.980.501	0	5.046.232	7.026.733
Gebiedsprogramma Dommeldal	4.971.014	4.971.014	752.472	75	1.209.434	1.961.982
Vispassage Venbergse Watermolen	194.049	0	0	19	0	19
Vispassage Dommelsche Watermolen	217.900	0	0	13	0	13
Vispassage Opwettense Watermolen	2.443.621	2.443.621	0	0	2.442.358	2.442.358
RTC Waterketen Eindhoven eo	1.075.000	1.075.000	1.007.147	0	0	1.007.147
Waterbergingsactiviteiten	45.622.983	45.538.190	20.096.744	0	20.138.826	40.235.569
Duurzame Slibverwerking Mierlo	1.638.850	1.518.850	936.772	0	440	937.213
Doorontwikkelen/maatregelen Kallisto Eindhoven	585.000	585.000	569.178	0	0	569.178
aanpassen roosterinstallatie Hapert	425.000	310.000	306.309	0	0	306.309
EBP rwzi Tilburg (zandfilter)	1.063.000	0	0	0	0	0
Piekemissies cluster Eindhoven - zuurstof	5.840.000	5.560.973	5.084.551	0	123.970	5.208.521
Waterlandschap Pauwels	3.714.000	3.714.000	721.620	0	655.670	1.377.290
Baggeren	5.262.000	4.630.000	4.416.532	0	0	4.416.533
Beekherstel Reusel diverse trajecten	2.801.073	2.801.073	2.380.532	0	72.894	2.453.425
Herstel overige keringen	11.536.522	11.471.831	685.577	0	6.003.573	6.689.150
vervangen RWZI Tilburg	60.266.000	59.763.100	716.974	47.563.270	1.644.106	49.924.350
Renovatie RG Duizel	717.000	717.000	0	0	37.640	37.640
vervangen RG Spoordonk	752.000	752.000	0	0	378.064	378.064
renovatie zandvanger RWZI Eindhoven	558.000	558.000	410.161	0	0	410.161
LTAP mech/electr revisie Hapert	100.000	100.000	0	0	98.501	98.501
LTAP revisie buffer Best	0	0	0	0	1	1
LTAP revisie rioolstelsel Eindhoven	44.928.673	43.618.751	4.966.008	6.758.526	21.414.590	33.139.124
Renovatie RG Goirle	2.817.500	2.817.500	0	0	179.414	179.414
LTAP Eindhoven revisie en vervanging gebouwinstallaties	36.279.321	36.279.321	6.140.575	0	1.522.255	7.662.830
Renovatie RWZI Haaren	3.400.000	3.400.000	0	0	2.339.073	2.339.073

LTAP RG St.Michielsgestel	20.000	20.000	0	0	5.608	5.608
Renovatie RG Nijnsel	497.000	497.000	0	0	327.814	327.814
LTAP RG Helvoirt	1.329.000	1.329.000	0	0	1.286.691	1.286.691
LTAP RG Knegsel	20.000	20.000	0	0	689	689
LTAP RG Riethoven	20.000	20.000	0	0	3.447	3.447
LTAP RG Vught	0	0	0	0	13	13
Keersopperbeemden automatiseren van stuwen + plaatsen	6.341.205	6.341.205	3.836.265	0	1.201.412	5.037.676
Renovatie RG Ladonk	1.650.000	1.650.000	0	0	499.235	499.235
Renovatie RG Casteren+deel PL	658.000	655.000	0	0	107.224	107.224
Aanpak nieuwe stoffen	4.155.000	4.155.000	819.289	0	1.521.887	2.341.176
Planfase Eindhoven capaciteitsuitbreiding	600.000	600.000	0	0	247.045	247.045
Groot onderhoud VBTs RWZI Eindhoven	15.463.000	14.973.000	455.450	3.508.986	2.714.953	6.679.389
Gebouwenrenovatie RWZI's	250.000	250.000	0	0	134.590	134.590
RG Haaren aanp. W-installatie	1.332.000	1.260.000	1.071.530	0	11.812	1.083.342
Aanpassingen RWZI Boxtel	39.348.129	39.348.129	30.710.757	0	7.924.025	38.634.782
Planfase Tilburg capaciteitsuitbr	1.760.000	1.760.000	1.510.000	237.813	0	1.747.813
Sleutelplan	190.000	100.000	0	0	18.871	18.871
droogte maatregelen A-watgangen 2021	3.699.531	3.357.500	1.291.840	0	1.652.451	2.944.292
Maatregelen voor Energie en Klimaat	1.632.000	1.632.000	0	0	979.091	979.091
LTAP Effluentdeb.meter RWZI Tilburg	500.000	500.000	0	0	2.719.309	2.719.309
Huisvesting 3.0	220.000	220.000	0	0	202.888	202.888
DO207-st1, verv stuw Afwatering Boxtel	775.000	775.000	0	0	406.148	406.148
Stabilisat transportleid 15 – Mierlo	2.120.000	2.120.000	1.937.568	0	4.548	1.942.116
Onderhoud transportleid 30 – Eersel	3.698.590	3.698.590	0	0	1.241.147	1.241.147
Huisvesting RWZI Tilburg	1.645.000	175.000	0	0	34.741	34.741
Vervangen gemalen Halder	2.424.935	2.424.935	0	0	518.039	518.039
Renovatie en uitbreiding SVI Mierlo	68.124.529	68.124.529	0	0	8.925.046	8.925.046
Inrichten Bossche Broek Zuid	503.473	503.473	0	0	421.382	421.382
Optimalisat waterinlaat Sonse Heide	145.750	145.750	0	0	135.974	135.974
Voorz fietsers en laadpalen hoofdkan	837.990	686.579	123.779	452.962	0	576.741
Vervanging persleiding St. Oedenrode	1.700.000	1.700.000	0	0	1.499.862	1.499.862
Klimaatbuffer Brouwersweijer	416.965	416.965	0	0	309.838	309.838
Nieuwe stoffen Hapert en Soerendonk	14.380.612	14.380.612	0	0	12.403.649	12.403.649
Inrichtingsprogramma EVZ	5.053.020	5.053.019	0	115.657	1.324.060	1.439.718
Automatiseren kroosrekiner	857.500	857.500	0	0	959.073	959.073

2 overst.gem Boskantsew + Borchmolen	325.050	325.050	0	0	8.524	8.524
Leiding 82 Maarheeze	10.000	10.000	0	0	546	546
Collect. aanlegsteiger StMichielsges	0	0	0	0	16.157	16.157
Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)	1.213.261	1.213.261	0	0	131.289	131.289
Uitvoeringsprogram Bovenlopen Beerze	-1	2.169	0	2.168	0	2.168
Bovenlopen Kleine Beerze	194.827	194.827	0	108.531	29.083	137.614
Gebiedsont. en inricht Sterkselse Aa	1.208.487	1.206.232	0	0	656.782	656.782
NNP Gijzenrooische Zegge	10.000	10.000	0	0	0	0
NNP Helvoirts Broek Noord en Zuid	10.978	10.978	0	0	991	991
Groot + Klein Witsem & NNP het Goor	33.600	33.600	0	0	13.783	13.783
Arbo- en veiligheidsvoorz rioolgemal	0	0	0	0	2.499	2.499
HOWABO bouwstenen	1.839.343	1.554.343	0	0	1.408.694	1.408.694
Bedrijfsgebouw Boxtel RWZI	3.640.000	3.640.000	0	0	261.225	261.225
Hoofdkantoor, energieneutraliteit 2025	1.183.000	1.182.524	0	662.565	0	662.565
Energieneutraliteit, rwzi Hapert PVT	242.000	242.000	0	0	0	0
Energieneutralite rwzi Boxtel 470Wp	871.000	871.000	0	0	47.237	47.237
NNP Geelders/Savendon ZL32, ombouw	228.000	228.000	0	1.589	0	1.589
hoogwatersch naar stuw	250.000	250.000	0	0	149.239	149.239
Aanpas. biozone RWZI Biest Houtakker	350.000	350.000	0	0	261.210	261.210
Herstel koker 38TS51 – RG Aalst	19.086.500	18.148.253	0	0	9.141.772	9.141.772
Automatiseren stuw (Interreg proj.)	303.537	303.537	0	0	332.795	332.795
Renovatie RG Udenhout	2.604.500	2.604.500	0	0	240.564	240.564
Nieuwe Leij Valleij Tilburg	747.000	747.000	0	0	104.235	104.235
H2S verwijdering Roostergebouw	489.000	489.000	0	1.276	0	1.276
Beeksche waterloop	343.105	343.105	0	0	44.834	44.834
Gebiedsproces Bovenlopen Beerze	1.952.666	765.646	0	0	1.076.956	1.076.956
GGA Grenscorridor	10.532.779	10.532.779	0	0	1.144.526	1.144.526
Levensd. verlengende maatre.PL Aalst	100.000	100.000	0	0	2.197	2.197
Waterberging Gijzelaar en NVO BS5	242.200	242.200	0	0	105.269	105.269
Automatiseren bestaande stuw GE1-st5	75.000	75.000	0	0	22.934	22.934
BS21-gm1, Heibloemdijk, Oirschot	151.000	151.000	0	0	180.971	180.971
Klimaatbuffer Vaderland	202.128	202.128	0	0	898	898
Nooduitlaat RWZI Eindhoven	40.000	40.000	0	0	2.930	2.930
Herinrich. terrein hoofdk. E-parker	807.672	100.000	0	0	19.868	19.868
Verbeterinvesteringen CAMBI installa	50.000	50.000	0	0	17.113	17.113

Vispassages Oisterwijk e.o	1.043.584	1.043.584	0	0	61.589	61.589
Dommeldal uit de verf	283.200	0	0	0	0	0
ZL1 kasteel Zwijnsbergen betuining	288.000	288.000	0	0	6.196	6.196
Nooduitlaat Tilburg	530.000	530.000	0	0	303.269	303.269
De Brand-Oost/Hengstven	24.548	24.548	0	0	5.324	5.324
Pilot flanken	10.000	10.000	0	0	0	0
GGA Strabrechtse Heide	20.000	20.000	0	0	0	0
Kred_Budg_Real (HP)	603.483.526	587.091.194	153.855.345	75.715.592	147.572.930	377.143.867

Bijlage 8 WKC overzicht 2025

Hydrologisch jaaroverzicht 2025

Het weer en de invloed op ons systeem

Water Kennis Centrum

13 januari 2026

Samenvatting

Het jaar 2025 was erg droog. Er viel zelfs minder neerslag dan in 2018. Hierdoor veranderde het natte begin van 2025 met relatief hoge grondwaterstanden (gevolg van het natte jaar 2024) al snel in lage grondwaterstanden en lage afvoeren. De maand maart was uitzonderlijk droog waardoor de grondwaterstanden op 1 april grotendeels onder de GVG lagen. En ook na maart bleef de neerslag grotendeels onder het gemiddelde. Alleen de maanden januari, september en oktober kenden een gemiddelde neerslag. Door het uitblijven van de neerslag en hoge verdamping dreigde een aantal beken droog te vallen. Om dit te voorkomen werden een aantal beken aan het infuus gelegd om te zorgen dat de bijzonder natuur niet verloren gaat.

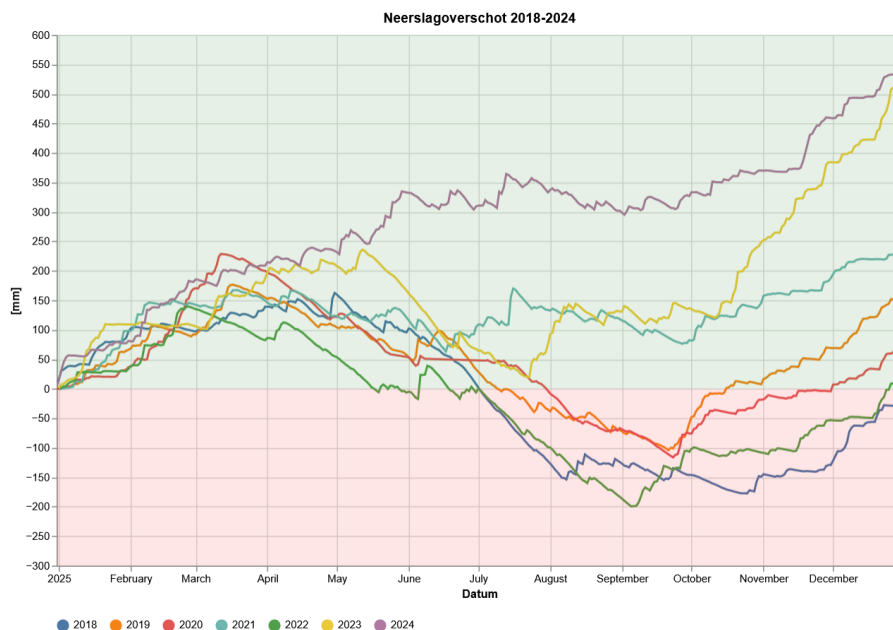
Het jaar 2025 eindigen we met een neerslagtekort, negatieve waterbalans en erg lage grondwaterstanden. Het neerslagtekort en de waterbalans zijn dit jaar het laagste van de afgelopen jaren en ook de grondwaterstand staat voor een groot deel van het gebied op het laagste niveau t.o.v. de afgelopen jaren.

Net als de afgelopen jaren was ook 2025 een jaar met extremen, alleen dit jaar gekenmerkt door droogte. Er moet veel neerslag vallen om op 1 april 'normale' grondwaterstanden voor de tijd van het jaar te krijgen.

Inleiding

Het jaar 2025 startte met hoge grondwaterstanden door een uitzonderlijk nat 2024. Het jaar 2025 begon in januari met meer neerslag dan gemiddeld. Vanaf februari is er minder tot gemiddelde hoeveelheid neerslag gevallen met in maart zelf maar enkele millimeters. In dit jaaroverzicht geven we uitleg over hoe dit invloed heeft op ons watersysteem. Hoe begonnen we 2025? Wat is er allemaal in de tussentijd gebeurd en hoe staan we er nu voor?

Hoe zijn we 2025 begonnen?

Allereerst een terugblik naar 2024: zeer nat jaar

Het watersysteem start in januari niet met een schone lei. Het gaat verder waar het eind december van het jaar ervoor eindigde.

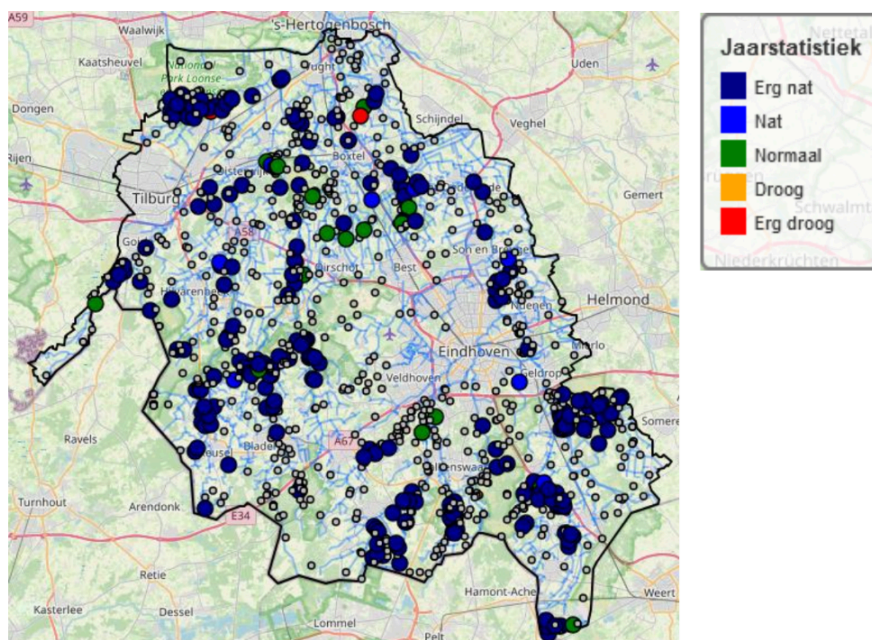
Daarom eerst een korte terugblik naar 2024.

Het jaar 2024 was erg nat en warm. Er viel iets minder neerslag dan in 2023, maar kende wel een zeer natte voorgeschiedenis. In de eerste week van januari 2024 was de calamiteiten organisatie daarom nog actief.

Er viel in 2024 in totaal ongeveer 1106 mm neerslag in ons beheergebied waar er normaal zo'n 800 mm in een jaar valt. Vooral de maand mei was extreem nat met 181 mm neerslag. Hierdoor werd ook in mei 2024 de calamiteitenorganisatie opgeschaald.

Dit leidde tot een neerslagoverschot [*neerslag min verdamping*] van maar liefst 534 mm (paarse lijn). Dit is ruim 2 keer zo veel als in een 'normaal' jaar, waar het neerslagoverschot rond de 200-250 mm ligt.

Het jaar 2024 gaat de boeken in als een nat jaar, door de natte voorgeschiedenis en de grote hoeveelheid neerslag in het voorjaar. Vanaf augustus werd er weer een gemiddelde hoeveelheid neerslag per maand gemeten. Desondanks zorgde de neerslag in de eerste helft van het jaar ervoor dat 2024 als geheel duidelijk natter dan gemiddeld was.

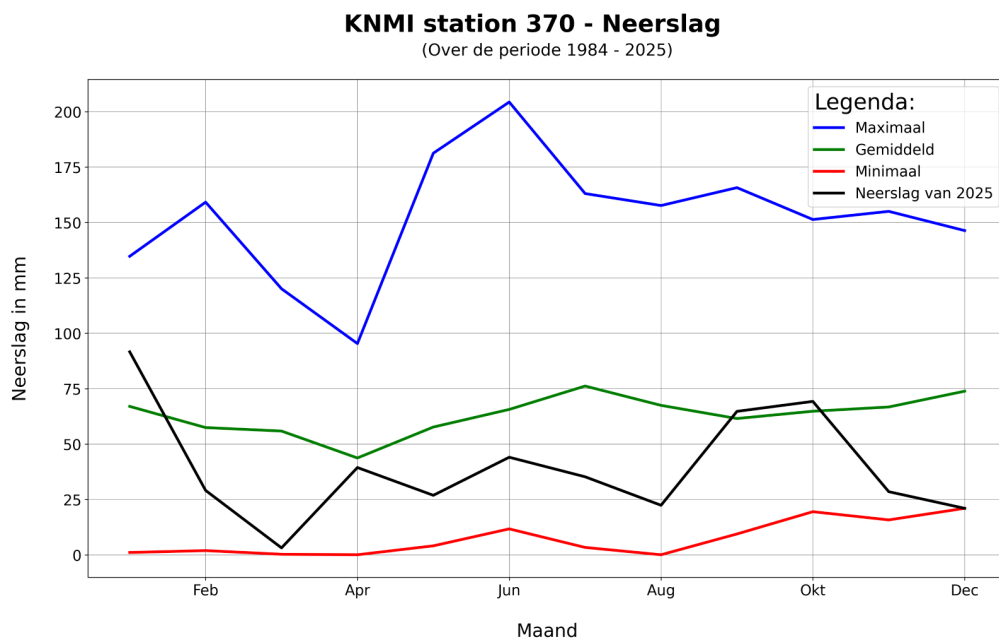
Grondwaterstanden eind 2024

Door het natte voorjaar en het uitblijven van lange droge periodes door het jaar heen waren de grondwaterstanden aan het eind van 2024 in ons beheergebied over het algemeen geclassificeerd als erg nat voor de tijd van het jaar.

De rode bollen op deze kaart kloppen niet, dit betreft peilbuizen waarvan de bandbreedte of de referentiehoogte nog moeten worden aangepast waardoor deze onterecht rood kleuren.

Hoe verliep 2025?

Dit hoofdstuk geeft inzicht in wat er allemaal is gebeurd afgelopen jaar. Hoeveel neerslag is er gevallen en hoe reageerde ons gebied hierop. Daarnaast staan we stil bij een aantal specifieke gebeurtenissen.

Neerslag 2025

Bijna het gehele jaar viel er elke maand minder neerslag dan het gemiddelde, met uitzondering van januari, september en oktober, waarin ongeveer een gemiddelde hoeveelheid neerslag viel. Dit betekent dat we dit jaar veel droge maanden hebben gehad.

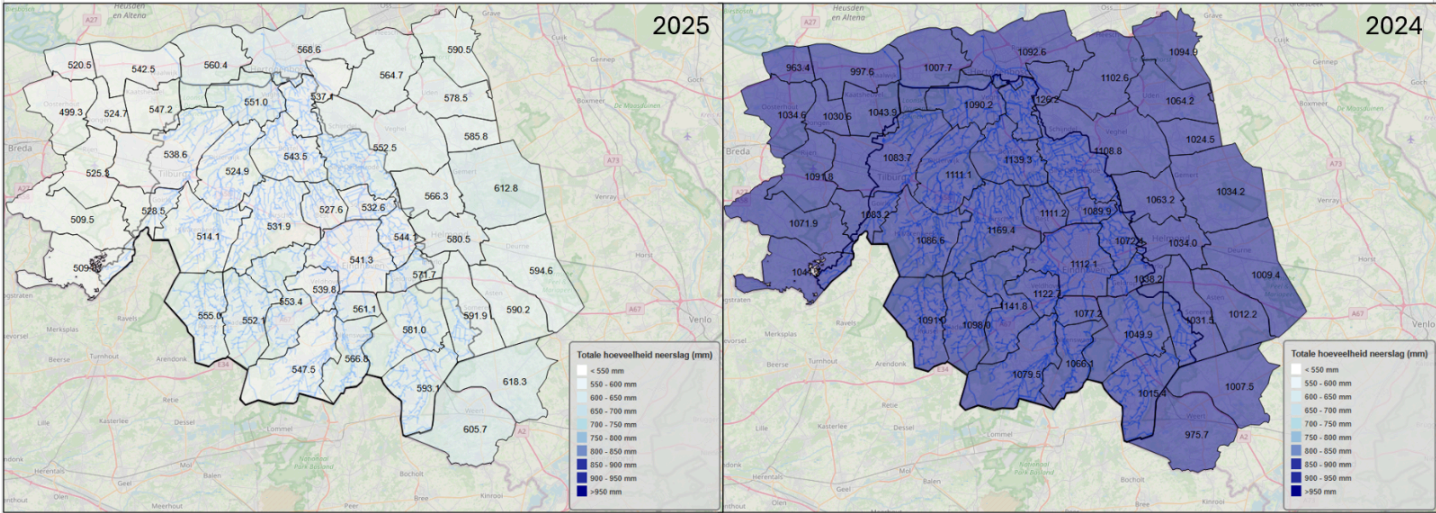
Na een relatief nat begin van het jaar, met meer neerslag dan gemiddeld in januari, werd het daarna droger. De maand maart

was hierin uitzonderlijk: de neerslag bleef grotendeels uit en zakte tot een maandsom van slechts 3 mm. Daardoor is maart 2025 een van de droogste maanden maart sinds het begin van de metingen.

In totaal viel dit jaar 476 mm neerslag. Normaal valt er ongeveer 800 mm neerslag in ons beheergebied.

Jaar	Gevallen hoeveelheid neerslag [mm]	Meer dan gemiddelde (800mm) [mm]
2018	630	-170
2019	707	-93
2020	685	-115
2021	822	22
2022	635	-165
2023	1191	391
2024	1106	306
2025	475	-325

Tabel 1:
Neerslaghoeveelheid per jaar voor het KNMI station Eindhoven. Let op: de neerslagwaardes kunnen anders zijn dan voorgaande jaaroverzichten i.v.m. definitieve validatie van de neerslag. Deze vindt na januari plaats en kunnen we daarom niet gelijk meenemen in het jaaroverzicht.

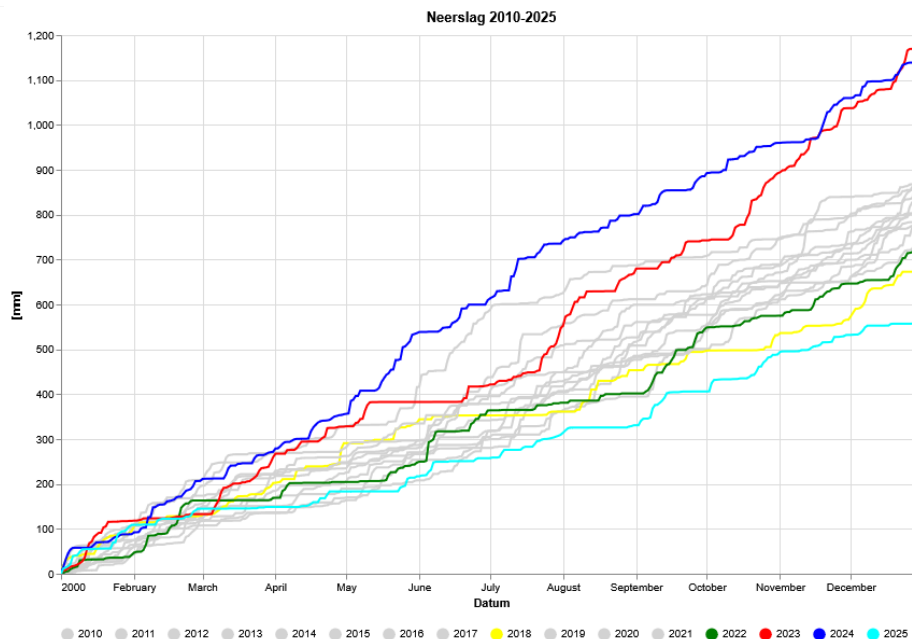
Neerslag 2025: verdeling over het gebied en vergelijking met 2024

De hoeveelheid neerslag varieert natuurlijk per gebied waardoor op sommige plekken meer neerslag is gevallen dan op andere.

Hiernaast zie je de totale hoeveelheid neerslag voor het jaar 2025.

In het zuidoosten van ons beheergebied (Cranendonck) is in 2025 de meeste neerslag gevallen, namelijk 593 mm. In het westen bij Hilvarenbeek is de minste neerslag gevallen, namelijk 514 mm. In ons beheergebied zit weinig ruimtelijke variatie in de neerslagsom van 2025.

Het is duidelijk dat 2024 veel natter is geweest dan 2025. In 2024 lag de neerslag tussen 1015 en 1170 mm. Dit is een grotere ruimtelijke spreiding dan in 2025. Daarnaast was de totale neerslagsom in het beheersgebied van De Dommel in 2024 hoger dan in onze buurwaterschappen. Dat is in 2025 niet het geval, zowel in Brabantse Delta als in Aa en Maas is de neerslagsom vergelijkbaar.

Neerslag 2025: cumulatief

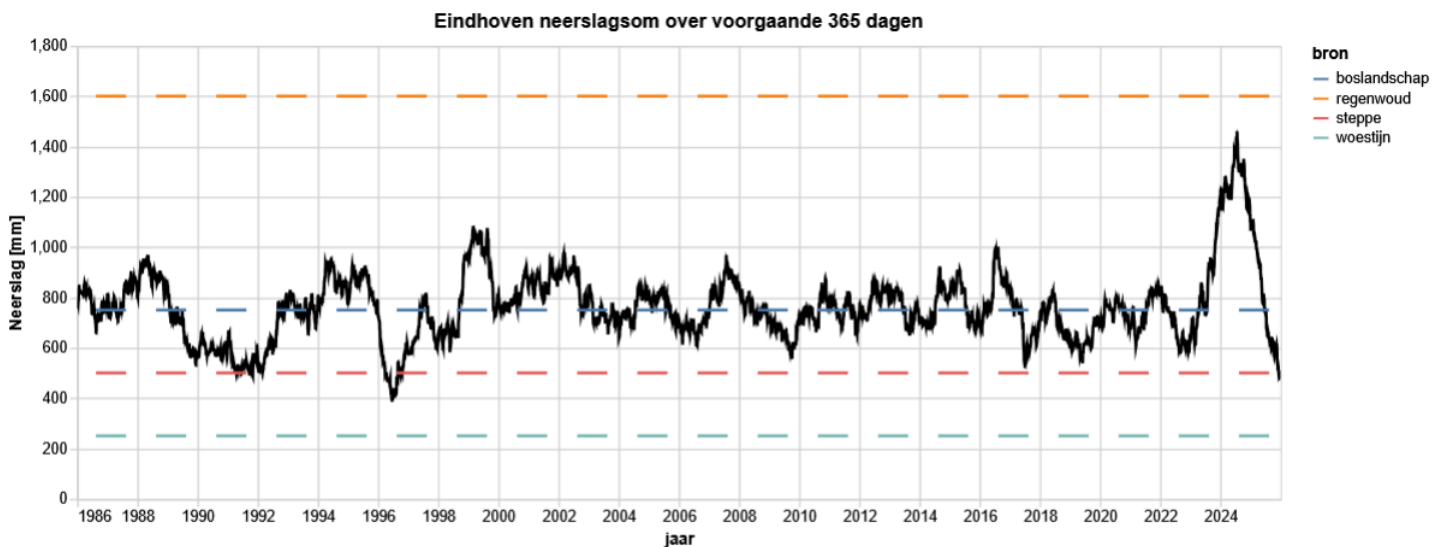
Om te laten zien hoe droog afgelopen jaar was, vergelijken we de hoeveelheid neerslag van 2025 (licht blauwe lijn) met de neerslag van afgelopen jaren.

In deze grafiek is ook de cumulatieve neerslag [*opbouw van neerslagtotaal tijdens het jaar*] weergegeven van 2018 (gele lijn). Het jaar 2018 staat volgens het KNMI op de zesde plaats van droogste jaren ooit gemeten, met 680 mm neerslag. Zoals in de grafiek te zien is, was 2018 het droogste jaar van de afgelopen tien jaar. Dit record is in 2025 doorbroken.

Opvallend dit jaar is dat in maart en april een lange aaneengesloten periode van het uitblijven van neerslag te zien is. In de zomer is dat niet bijzonder, maar zeker in het voorjaar is dit bijzonder. Ook in november en december zijn er lange aaneengesloten periodes geweest zonder neerslag, voor de herfst/winter is dit ook bijzonder.

Voor meer informatie over het jaar 2025 kijk op de KNMI-website via de knop hieronder.

Het jaar 2025 (KNMI)

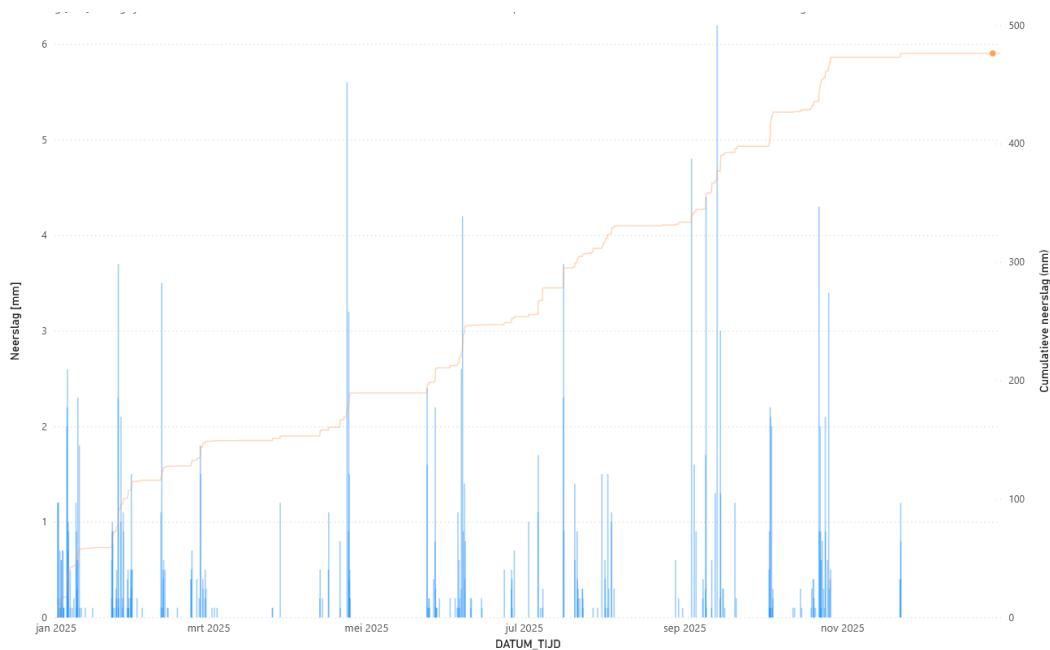
Neerslag 2025: 365 dagen som

De 365 dagen neerslagsom is de totale neerslag op een betreffende dag en de 364 dagen voor deze dag. De dag erna schuift deze berekening een dag op, enzovoorts. Hierdoor is te

zien welke periodes droger en natter zijn geweest zonder gebonden te zijn aan kalenderjaren.

Wat meteen opvalt in de grafiek is de enorme stijging in 2023 en 2024 tot een waarde van 1457mm op 21 juli 2024. Pas eind 2024 zette voor het eerst weer een duidelijke daling in, die zich in 2025 voortzette door de langere droge periode in het voorjaar. Gedurende het hele jaar 2025 bleef deze dalende trend aanhouden.

Normaliter is de neerslagsom in Nederland vergelijkbaar met een boslandschap (750 mm), maar in 2025 zakt dit er onder door tot de neerslagsom horende bij een steppe klimaat (500 mm). De neerslagsom is sinds 1996 niet meer zo laag geweest.

Neerslag - droge periodes

In 2025 is minder neerslag gevallen dan gemiddeld, dit ging gepaard met lange periodes zonder neerslag. Het figuur geeft in blauw de neerslag en alle witte stukken daartussen zijn periodes zonder neerslag (Dit is ook te zien wanneer de cumulatieve neerslaghoeveelheid (oranje lijn) horizontaal is).

Het jaar 2025 kent veel periodes zonder neerslag, vooral in maart, mei en augustus zijn er lange periodes zonder neerslag geweest. Daarnaast zijn november en december extreem droog geweest

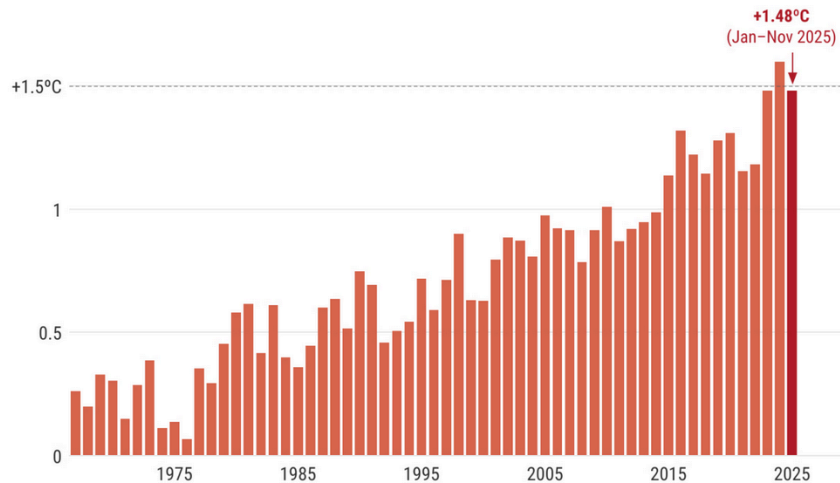
waardoor de totale neerslagsom van 2025 onder de 500mm is gebleven. De gele lijn begint horizontaal te lopen vanaf 27 oktober 2025.

Naast veel lange periodes zonder neerslag zijn er in 2025 ook geen dagen geweest met veel neerslag wat ook sterk bijdraagt aan de lage neerslag jaarsom.

2025 currently tied with 2023 for second-warmest year

Annual global surface air temperature increase above the pre-industrial level

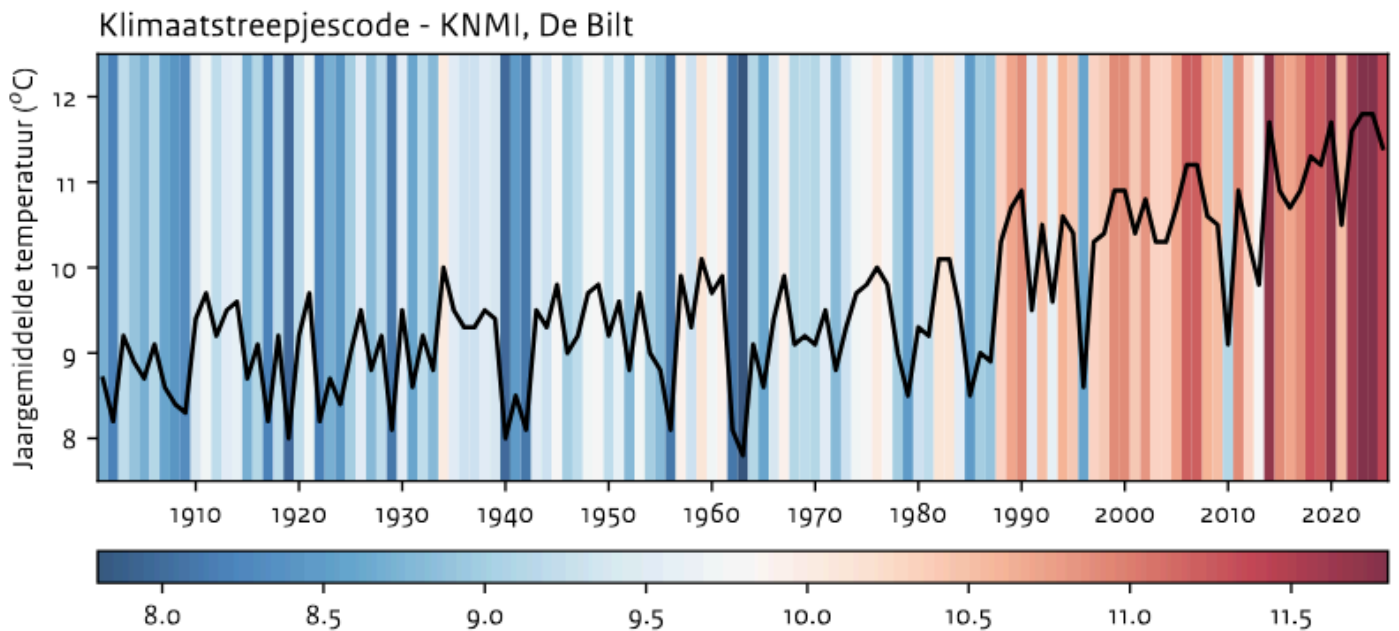
Data: ERA5 • Reference period: 1850–1900 • Credit: C3S/ECMWF

Opwarming wereldwijd

Ook 2025 was weer een warm jaar. Wereldwijd lijkt het erop dat de 1.5 °C opwarming ook dit jaar weer wordt behaald (definitieve gegevens moeten nog komen, in het figuur mist de data van december nog).

Wereldwijd is de 1.5 °C opwarming voor het eerst gehaald in 2024, dus 2025 zal het tweede jaar zijn waarin 1.5 °C opwarming gemeten is. Dit betekent voor het Parijs-akkoord nog niks aangezien daar gewerkt wordt met een gemiddelde over meerdere jaren (de wereldwijde temperatuur moet dan minimaal 20 jaar boven de +1.5 graden grens uitkomen).

Artikel - 1.5 graad opwarming

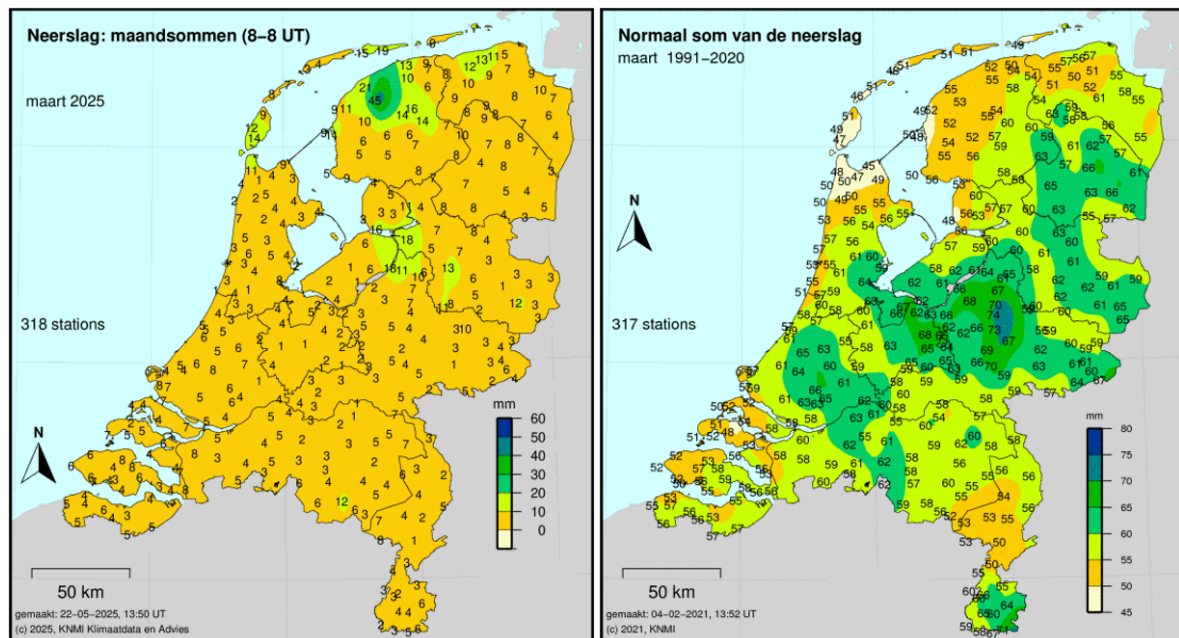

Opwarming Nederland

De jaargemiddelde temperatuur in De Bilt was in 2025 11.4 °C terwijl het 'normaal' op 10.5 °C ligt. Dit betekent een toename van 0.9 °C. Het normaal is het langjarig gemiddelde in De Bilt over de periode 1990 – 2020.

Voor de opwarming van het Parijs-akkoord wordt de huidige gemiddelde temperatuur vergeleken met de temperatuur in het pre-industriële tijdperk (1850-1900). Als we dat voor Nederland toepassen dan ligt de gemiddelde opwarming op het moment in Nederland rond de 2.3 °C, dit is hoger dan de wereldwijde gemiddelde opwarming.

KNMI - Toelichting streepjescode

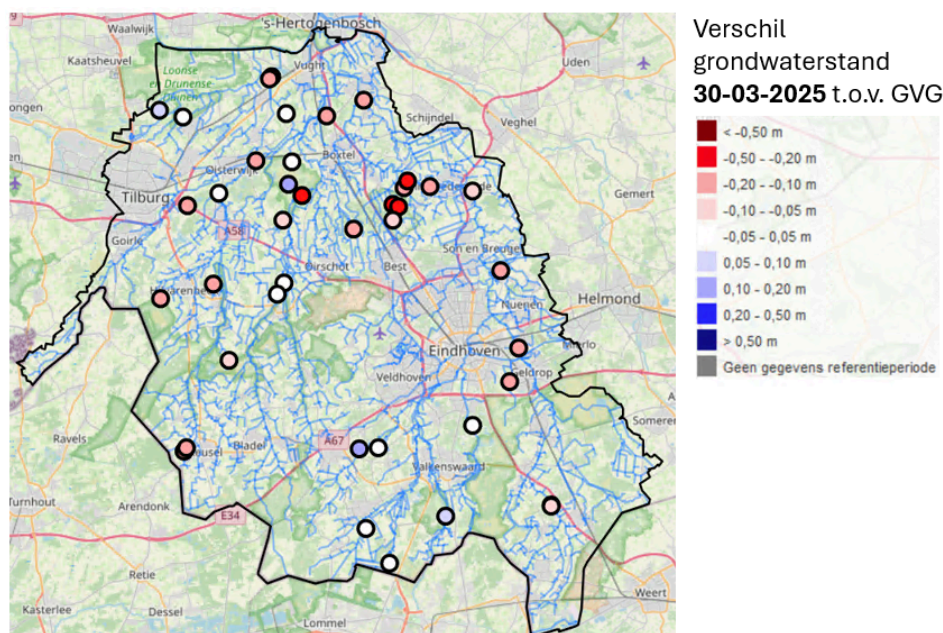

Maart 2025: extreem droog

Het droge jaar 2025 begon met extreem weinig neerslag in maart.

In de figuren hiernaast is links de neerslagsom van de hele maand maart in 2025 weergegeven en rechts de 'normale' som van de neerslag voor de maand mei (bepaald over de klimaatnormaal periode 1991 - 2020).

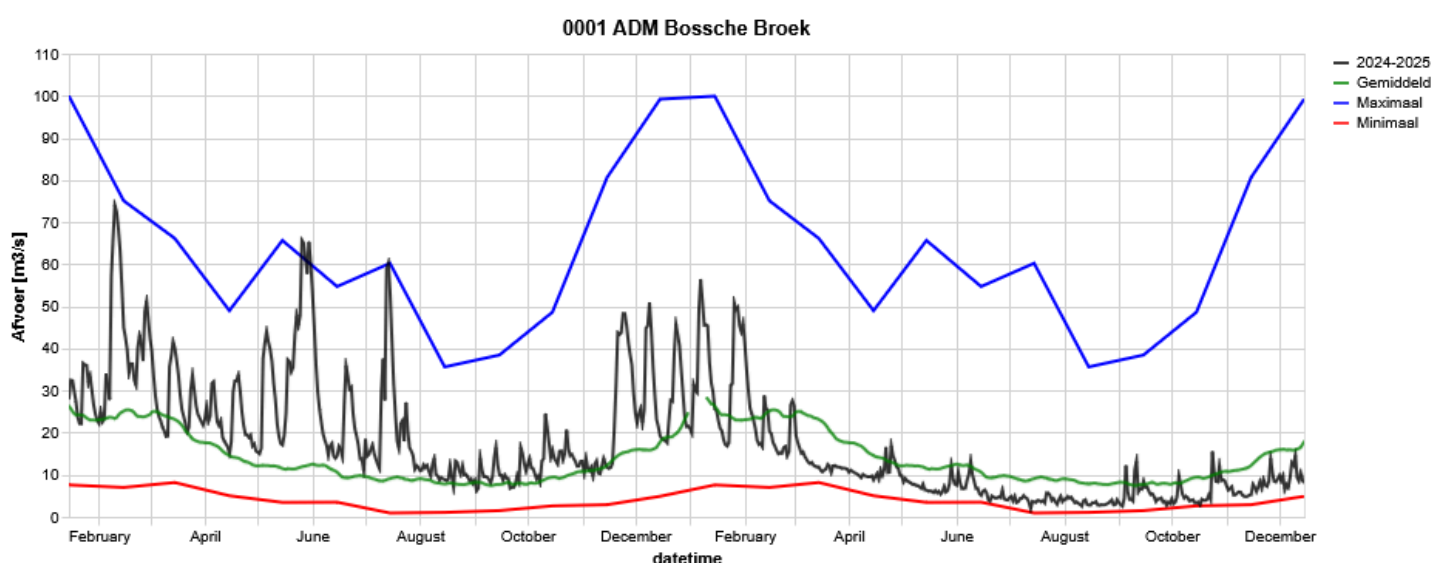
Hierin is te zien dat vrijwel in heel Nederland extreem weinig neerslag is gevallen in maart, met in ons beheersgebied een gemiddelde van 3mm voor de gehele maand. Dit is extreem weinig ten opzichte van de 'normale' neerslag som in maart die in ons beheersgebied rond de 60mm ligt.

Maart 2025: lage grondwaterstanden

Door het uitblijven van de neerslag in maart zijn ook de grondwaterstanden gezakt. In het figuur hiernaast zijn de grondwaterstanden op 30 maart 2025 vergeleken met de GVG waaruit blijkt dat de grondwaterstand op dit moment in ons beheersgebied veelal lager is dan de GVG.

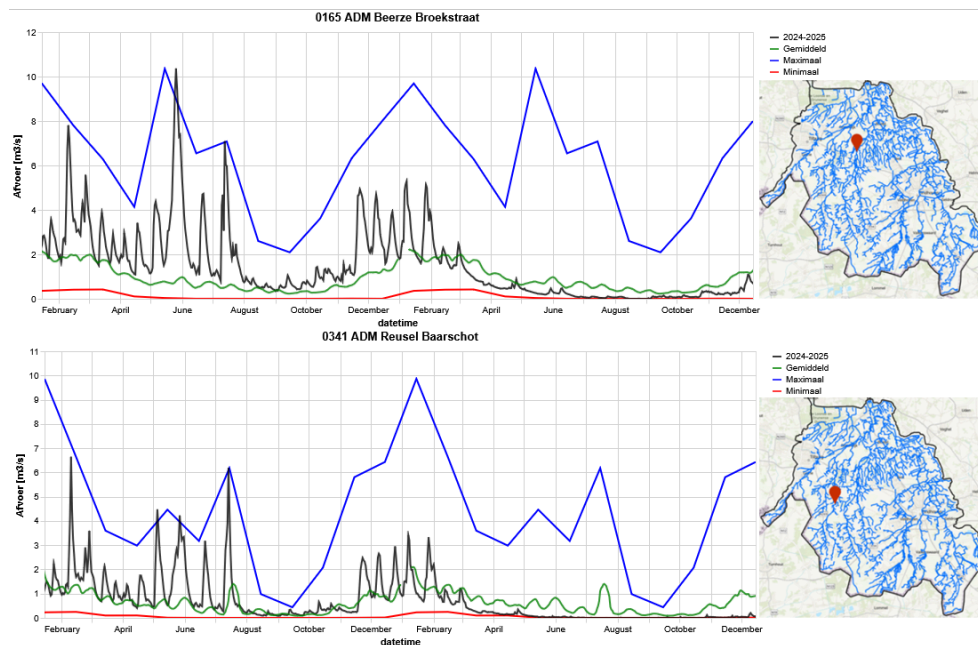
De GVG is de gemiddeld voorjaars grondwaterstand en wordt bepaald door de mediaan van de grondwaterstand tussen 15 maart en 15 april over een periode van minimaal 8 jaar te nemen.

Afvoer Bossche Broek

De afvoer bij het Bossche Broek lag vanaf januari vrijwel het hele jaar onder het gemiddelde. Dit is het gevolg van het uitblijven van neerslag in 2025. In de maanden september en oktober is er wel een gemiddelde hoeveelheid neerslag gevallen waardoor de afvoer in deze maanden rond het gemiddelde schommelde.

Vergeleken met 2024 waren de afvoeren in 2025 aanzienlijk lager, van bovengemiddeld in 2024 naar ondergemiddeld in 2025.

Beken aan het infuus

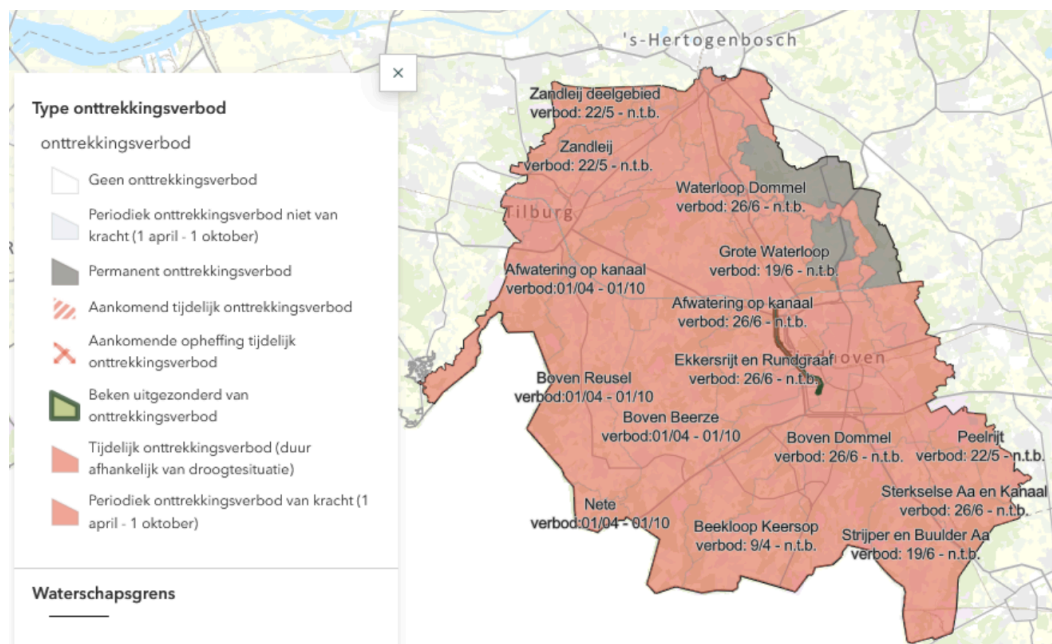
In 2025 hebben meerdere beken aan het infuus gelegen. Dit betekent dat er een klein laagje overlevingswater in de beek wordt gezet door middel van het oppompen van grondwater om te zorgen dat bijzondere natuur de droogte kan overleven.

In de Beerze is vanaf 21 augustus grondwater opgepompt zodat er een laagje overlevingswater in de Beerze bij de Kampina stond. Deze pomp is begin september weer uitgezet.

De Reusel op Landgoed de Utrecht is in de periode van 12 augustus tot 14 oktober voorzien van overlevingswater.

De Beekloop in Bergeijk is van 29 augustus tot 14 oktober voorzien van overlevingswater om de beekprik in de Beekloop te helpen de droogte te overleven.

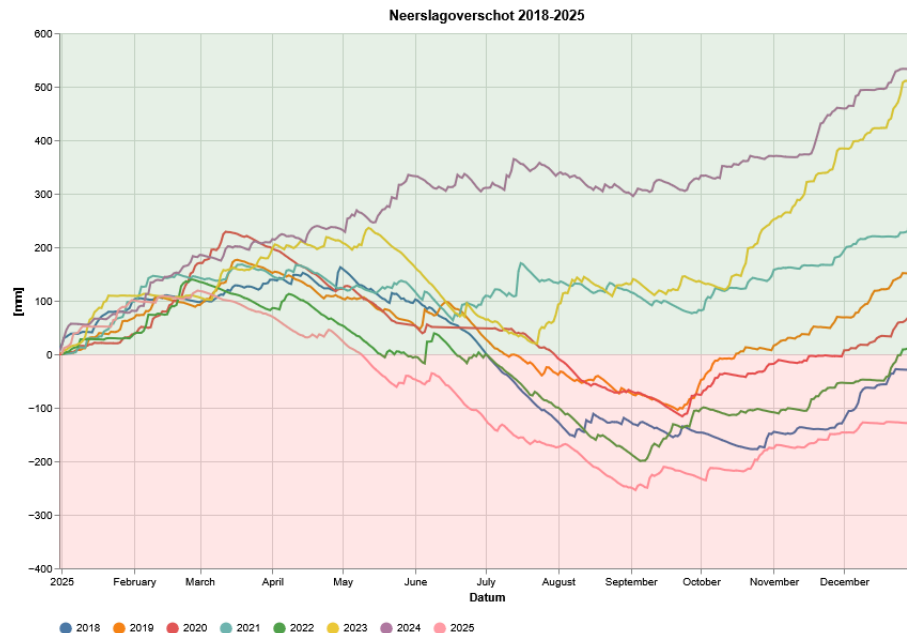
Voor de Beerze en de Reusel zijn de afvoeren in het figuur hiernaast geplott. Voor de Beerze is te zien dat de afvoer rond juli richting het minimum ging en dit vanaf oktober weer begon te stijgen. In De Reusel is de afvoer al in mei naar het minimum gegaan en is deze daar voor het vervolg van 2025 op gebleven op een enkele piek na. De afvoeren in deze twee beken waren dus in 2025 bijna het gehele jaar lager dan gemiddeld en grotendeels minimaal.

Onttrekkingsverbod

In 2025 heeft het in het gehele beheersgebied van Waterschap de Dommel minder geregend dan normaal. Dit heeft geleid tot uitzakkende oppervlakte- en grondwaterstanden. Hierom heeft het waterschap voor het gehele gebied onttrekkingsverboden ingesteld. Door de aanhoudende droogte zijn deze onttrekkingsverboden tot 4 november van kracht geweest.

N.B. in de figuur staat bij sommige gebieden dat het onttrekkingsverbod tot 1 oktober is geweest, maar ook deze zijn verlengd tot 4 november.

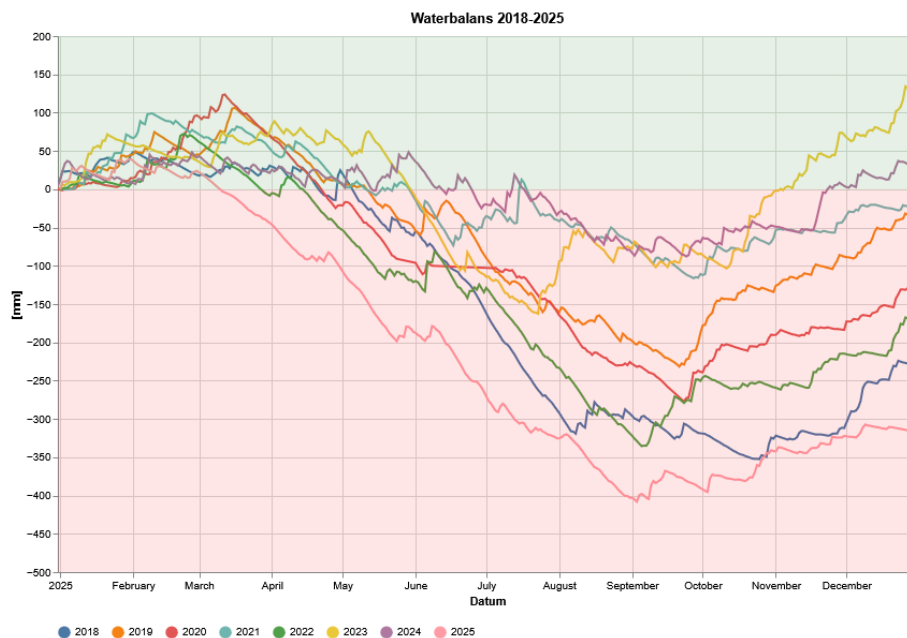

Neerslagoverschot

Het figuur geeft de neerslagoverschot weer vanaf januari tot en met december voor meerdere jaren. Het neerslagoverschot/tekort wordt berekend door de neerslag en de verdamping van elkaar af te trekken. Verdampst er meer dan er aan neerslag valt dan zakt de lijn in de grafiek. Verdampst er minder dan er aan neerslag valt dan stijgt de lijn in de grafiek.

In 2025 neemt het neerslagoverschot vanaf maart af en zakt het al in mei onder nul, waardoor er eerder in het jaar dan in voorgaande jaren sprake is van een neerslagtekort. Dit neerslagtekort neemt gedurende de hele zomer toe tot september, waarna het licht afneemt.

Aan het einde van het jaar 2025 blijft het neerslagtekort (-129 mm) bestaan en is het zelfs groter dan het tekort dat in 2018 (-27 mm) werd gemeten.

Waterbalans

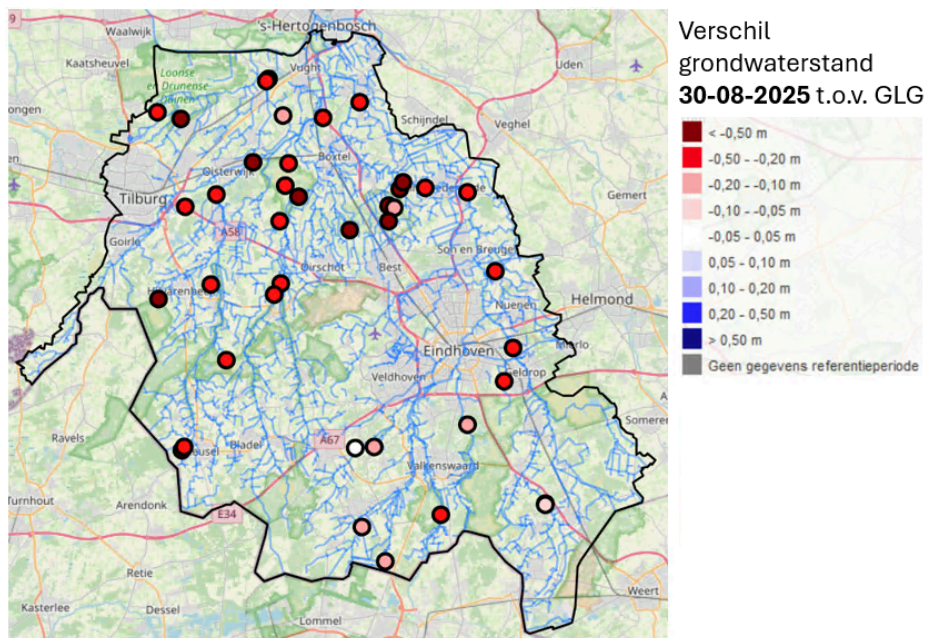
De vereenvoudigde waterbalans van ons beheergebied is de neerslag minus verdamping minus de afvoer uit het gebied.

De waterbalans was in januari normaal, in februari begon de waterbalans te dalen en in maart kwam de waterbalans al negatief uit. Dit betekent dat er in het eerste kwartaal veel water is afgevoerd dat niet is gevallen.

In de maanden daarna zet de daling van de waterbalans door tot september, door de combinatie van veel verdamping en zeer weinig neerslag is de waterbalans zelf negatiever geweest en geëindigd dan in 2018.

Het jaar 2025 is geëindigd met een negatieve waterbalans van -317 mm, in 2018 was de waterbalans aan het eind van het jaar met -227 mm negatief.

Als er alleen naar de neerslag en verdamping wordt gekeken dan is het neerslagoverschot aan het eind van het jaar 2025 -129 mm. Dat betekent dat we nog 188 mm hebben afgevoerd die niet gevallen is (totale waterbalans is -317 mm, dit is 129 mm neerslagtekort en 188 mm afvoer).

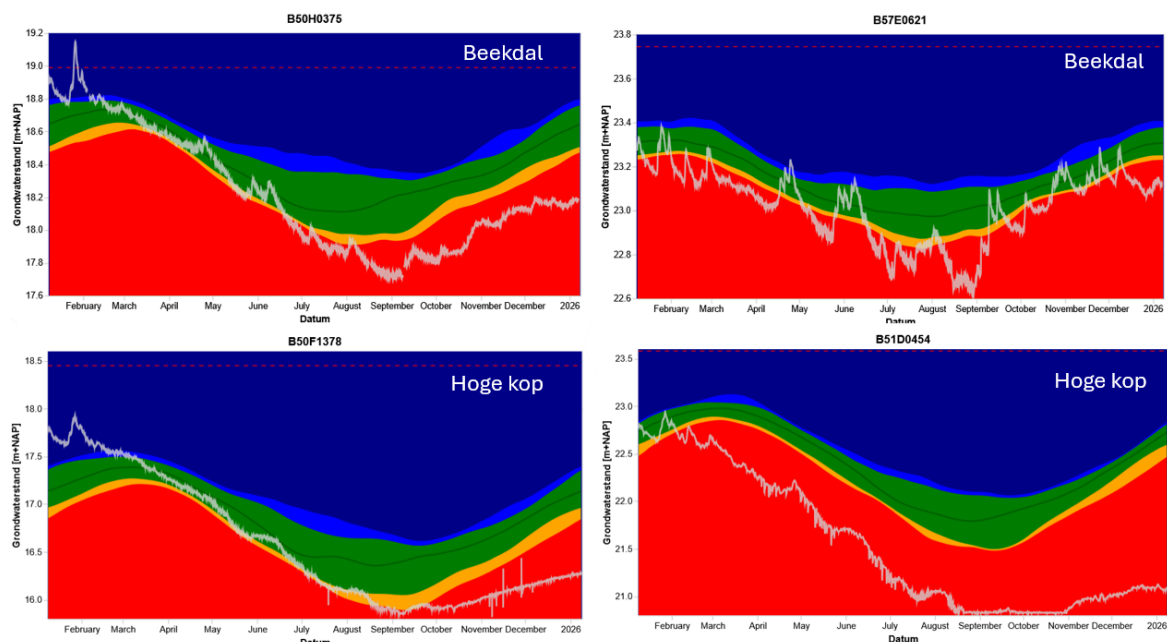

Zomer 2025: lage grondwaterstanden

We zagen al dat de grondwaterstand eind maart veelal onder de GVG ligt. Ook in de maanden na maart is er weinig neerslag gevallen waardoor de grondwaterstanden nog verder zijn gezakt.

In de zomer (eind augustus) ligt daardoor in ons hele beheersgebied de grondwaterstand lager dan de GLG. In een groot deel van het gebied zelfs meer dan 20cm onder de GLG.

De GLG is de gemiddeld laagste grondwaterstand en wordt bepaald door het gemiddelde van de 3 laagste grondwaterstanden per jaar over een periode van minimaal 8 jaar te nemen. Deze grondwaterstanden komen over het algemeen enkel in de zomer of vroege najaar voor.

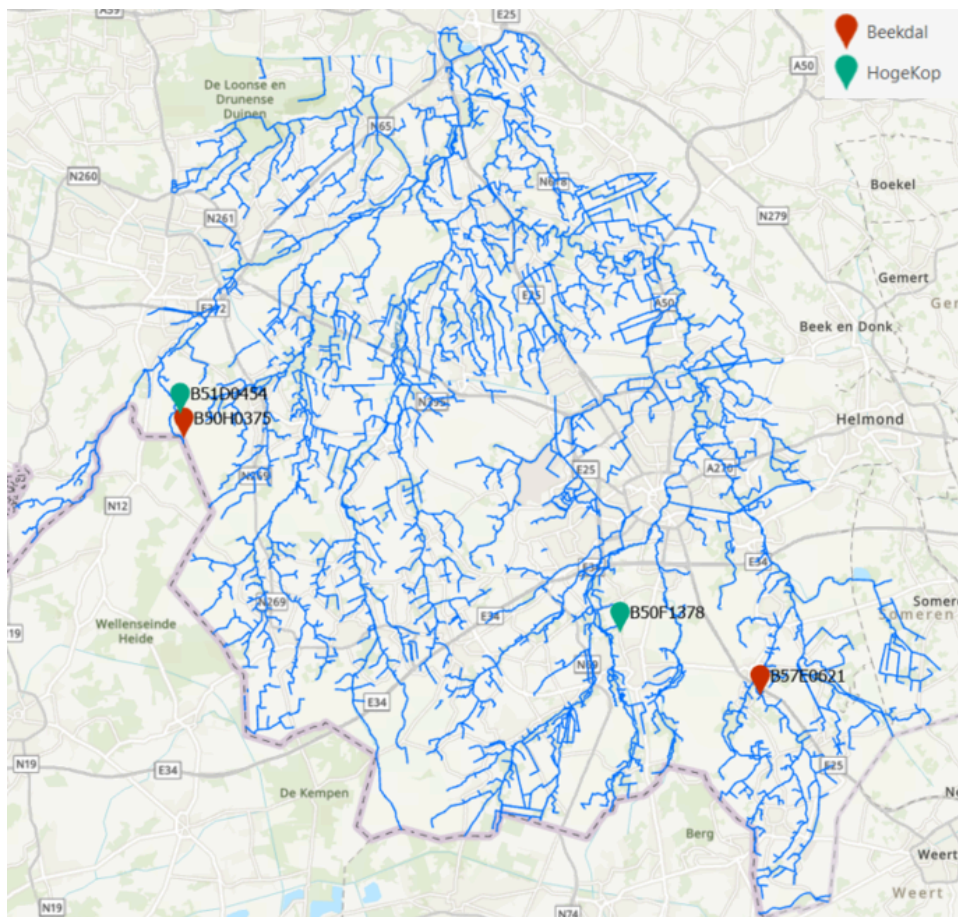

Grondwaterstanden gedurende 2025

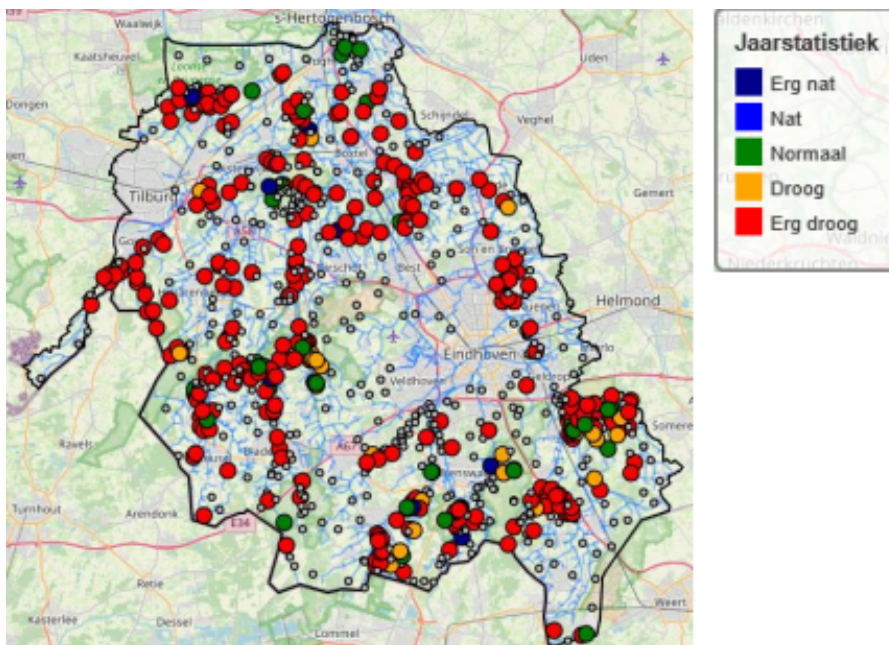
De freatische grondwaterstanden begonnen zowel in de beekdalen als op de hoge koppen in de categorie "normaal" tot "erg nat". Eind januari laten de grondwaterstanden een piek zien in de grondwaterstand, waarna de grondwaterstand tot september een dalende trend inzet. Dit patroon is terug te zien in vele peilbuizen in ons beheergebied (zie grafieken rechts).

De grondwaterstand in het beekdal reageert sneller op de neerslag dan de grondwaterstand op de hoge kop. Dit is terug te zien in het meer 'piekige' karakter van het grondwaterverloop. Neerslag vult de grondwaterstanden in de beekdalen snel aan en water wordt door de watergangen weer snel afgevoerd. Op de hoge koppen is dit minder en de grondwaterdynamiek heeft daardoor een geleidelijker karakter.

Vooraf in het najaar en winter zijn de grondwaterstanden laag geweest met enkele uitschieters. Dit komt door het uitblijven van neerslag. Daarnaast heeft er dit jaar ook veel verdamping plaatsgevonden.

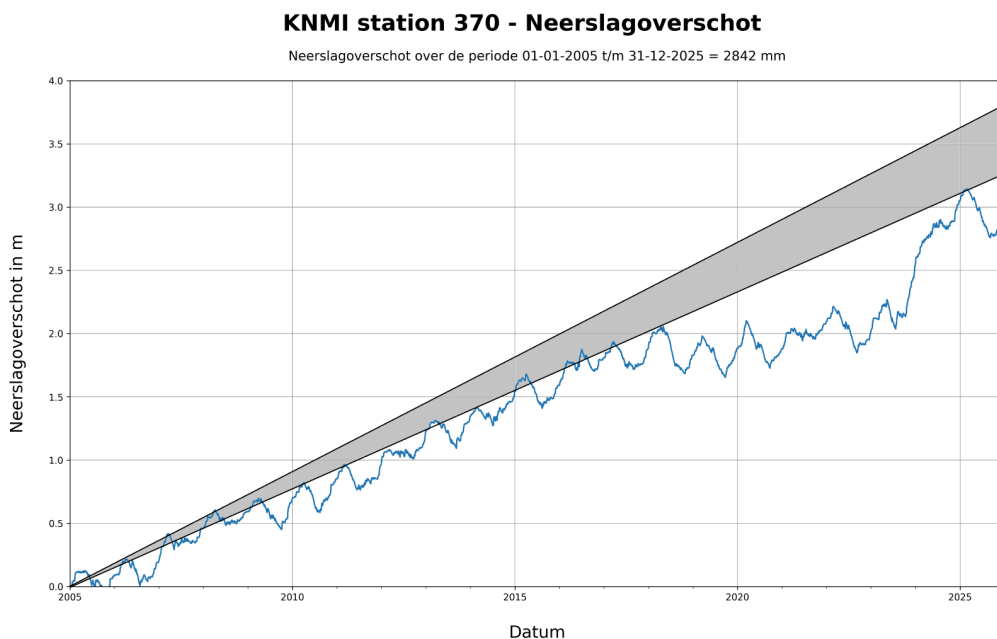
Locaties van de peilbuizen

Grondwaterstanden eind 2025

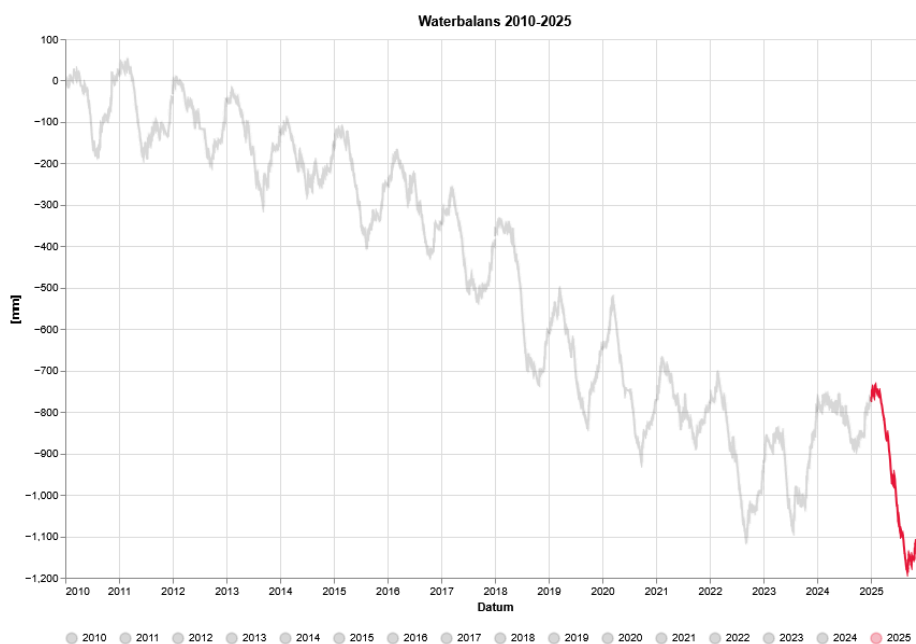
Het jaar wordt afgesloten met zeer lage grondwaterstanden. In het figuur hiernaast is te zien dat bijna in het hele beheersgebied van De Dommel de grondwaterstanden geclassificeerd worden als 'erg droog' voor de tijd van het jaar.

Hoe staan we er 1 januari 2026 voor?

Neerslagoverschot

Door de natte jaren 2023 en 2024 was het neerslagoverschot flink gestegen. Hierdoor zaten we weer bijna op het 'normaal' (grijze balk). Echter door het droge jaar 2025 zijn we weer gezakt in het neerslagoverschot en verder van het "normaal" afgegaan.

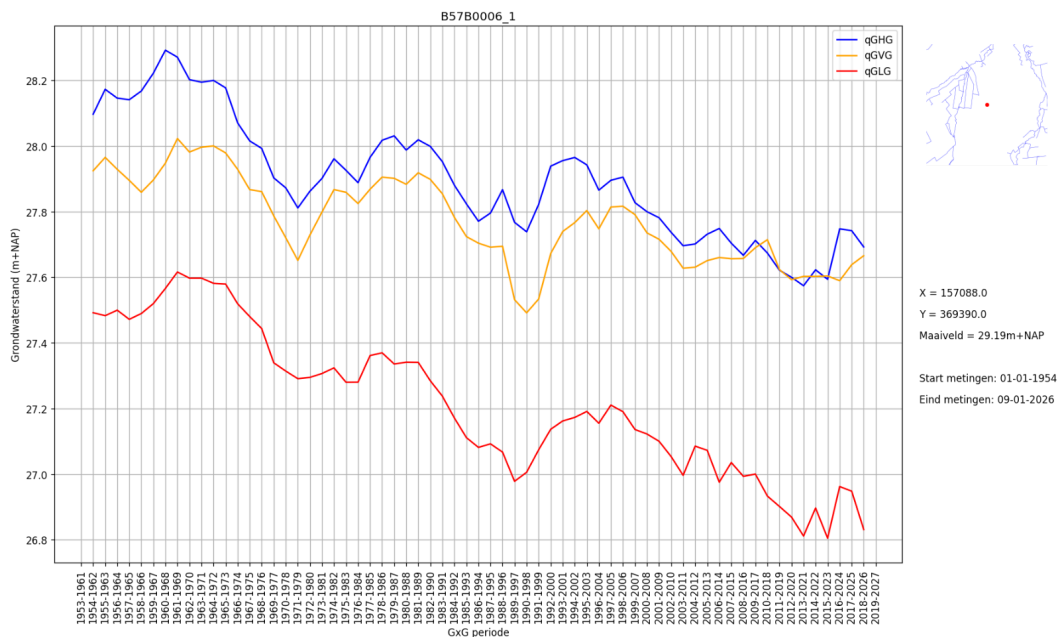

Waterbalans

De vereenvoudigde waterbalans van ons beheergebied is de neerslag minus verdamping minus de afvoer uit het gebied.

Ook in de waterbalans is te zien dat we weer verder zijn afgezakkt t.o.v. de 0-lijn. Echter is de daling in de waterbalans een stuk groter dan de daling van het neerslagoverschot in 2025. Dit verschil komt door de afvoer, en duidt erop dat er meer water is afgevoerd dan er gevallen is dit jaar.

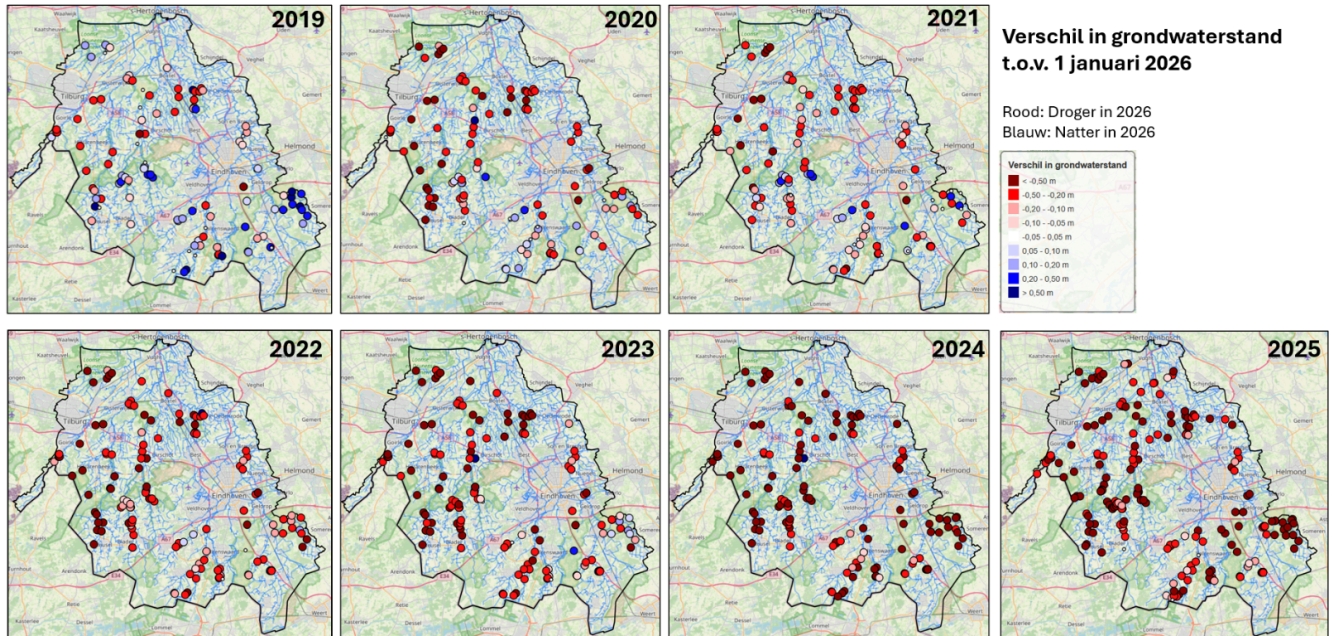
De natte jaren 2023 en 2024 hebben gezorgd voor een 'standstill' van de waterbalans maar hebben niet tot genoeg aanvulling geleid. Het droge jaar 2025 heeft de aanvulling die er wel is geweest weer grotendeels teniet gedaan en voor een flinke daling gezorgd in de waterbalans. Hierdoor wordt de daling van de afgelopen jaren weer voortgezet.

Dalende grondwaterstanden

Dat grondwaterstanden gedurende het jaar fluctueren dat weten we wel maar hierdoor kan het lastig zijn om een gevoel te krijgen bij de verdroging die de afgelopen decennia gaande is. Een manier om de grondwaterstanden over een lange tijd te vergelijken is de voortschrijdende GxG. De GxG wordt elk jaar opnieuw berekend op basis van de voorgaande 8 jaar. De GxG periode schuift dus telkens een jaar op. Hierdoor kunnen gemiddelde grondwaterstanden bij een peilbuis met een lange meetreeks vergeleken worden over de tijd.

In het figuur hiernaast is deze voortschrijdende GxG berekend voor een peilbuis die al ruim 70 jaar meet op een hoge kop tussen de Beekloop en de Dommel in het zuiden van ons beheersgebied. Hierin is goed te zien dat de gemiddelde grondwaterstanden (GHG, GVG en GLG) al sinds 1960 een dalende trend kennen.

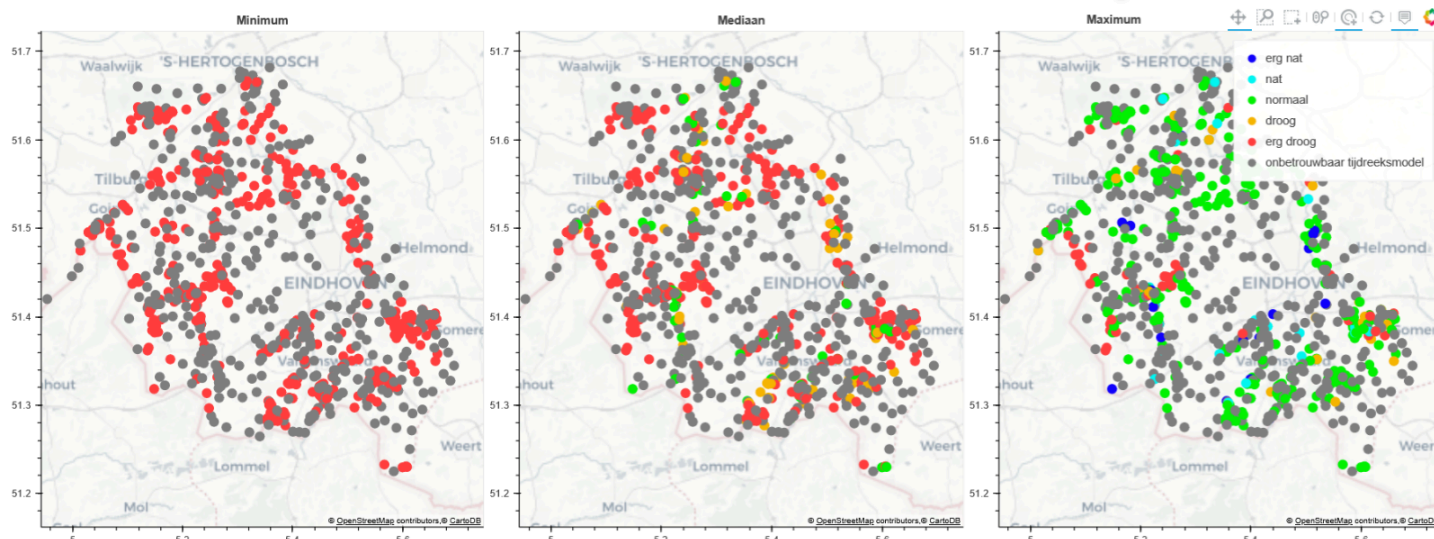

Grondwaterstanden t.o.v. voorgaande jaren

De kaarten tonen het verschil in grondwaterstand op 1 januari tussen 2026 en het betreffende jaar (2019 tot en met 2025). Dit om een beeld te geven van de hoogte van de grondwaterstanden waarmee we nu het 1e kwartaal ingaan t.o.v. de voorgaande jaren. Een rood bolletje betekent dat de grondwaterstand op 1 januari 2026 **lager** is dan op 1 januari van het betreffende jaar. Een blauw bolletje geeft aan dat de grondwaterstand nu **hoger** is dan op 1 januari van het betreffende jaar.

In 2020, 2022, 2023, 2024 en 2025 gingen we over het gehele beheersgebied een stuk natter het 1e kwartaal in dan nu. De andere jaren (2019 en 2021) geven een wat wisselender beeld. Vooral voor het noordwestelijke deel van het gebied zijn de grondwaterstanden nu overwegend lager dan in 2019 en 2021.

Datum: 01 Apr 2026

Hoe lang blijft het droog in 2026?

Op basis van metingen uit het verleden kunnen we een voorspelling doen voor de grondwaterstanden in 2026. Het figuur hiernaast geeft een voorspelling van de grondwaterstanden op 1 april 2026 voor drie verschillende situaties: extreem droog (minimum), normaal (mediaan) en extreem nat (maximum).

Doordat de grondwaterstanden eind 2025 erg laag zijn, zullen de grondwaterstanden met normale weersomstandigheden op 1 april 2026 nog steeds laag zijn voor de tijd van het jaar. De kans dat er op 1 april sprake zal zijn van droogte lijkt hierdoor erg groot.

Pas wanneer de eerste maanden van 2026 extreem nat (maximum) worden, dan zullen de grondwaterstanden op 1 april voor het grootste deel normaal zijn voor de tijd van het jaar.

Conclusie

Het jaar 2025 was erg droog. Er viel zelfs minder neerslag dan in 2018. Hierdoor veranderde het natte begin van 2025 met relatief hoge grondwaterstanden (gevolg van het natte jaar 2024) al snel in lage grondwaterstanden en lage afvoeren. De maand maart was uitzonderlijk droog waardoor de grondwaterstanden op 1 april grotendeels onder de GVG lagen. En ook na maart bleef de neerslag grotendeels onder het gemiddelde. Alleen de maanden januari, september en oktober kenden een gemiddelde neerslag.

Door het uitblijven van de neerslag en hoge verdamping dreigde een aantal beken droog te vallen. Om dit te voorkomen werden een aantal beken aan het infuus gelegd om te zorgen dat de bijzondere natuur niet verloren gaat.

Het jaar 2025 eindigen we met een neerslagtekort, negatieve waterbalans en erg lage grondwaterstanden. Het neerslagtekort en de waterbalans zijn dit jaar het laagste van de afgelopen jaren en ook de grondwaterstand staat voor een groot deel van het gebied op het laagste niveau t.o.v. de afgelopen jaren.

Net als de afgelopen jaren was ook 2025 een jaar met extremen, alleen dit jaar gekenmerkt door droogte. Er moet veel neerslag vallen om op 1 april 'normale' grondwaterstanden voor de tijd van het jaar te krijgen.